

Täysistunto

Torstai 15.12.2016 klo 10.02—21.54

Täysistunto alkoi klo 10.02. Täysistunto keskeytettiin klo 11.59. Täysistuntoa jatkettiin klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 21.54.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Arto Satonen (10.02—11.59 ja 18.31—20.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.59—18.31 ja 20.59—21.54).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioesityksen (HE 134/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 134/2016 vp

Hallituksen esitys HE 249/2016 vp

Talousarvioaloite TAA 1-462/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 34, 53/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2016 vp. Asian käsittely keskeytettiin 14.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin.

2.1. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt esitellään oikeusministeriön hallinnonalaan koskeva pääluokka 25. Jaoston puheenjohtaja Kankaanniemi.

Keskustelu

10.03 **Toimi Kankaanniemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi kiitän ministeriä hyvästä budjettiehdotuksesta ja jaoston jäseniä huolella ja hyvässä hengessä tehdystä työstä oikeusministeriön talousarvioesityksen käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Oikeusministeriön pääluokan menot ovat ensi vuonna noin 916 miljoonaa euroa eli 16 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen vähemmän. Valiokunta korostaa, että aleneva määräraha-taso edellyttää rakenteellisia uudistuksia hallitusohjelman ja ministeri Lindströmin oikeudenhoidon kehittämistä koskevan ohjelman mukaisesti. Erityisesti ict-hankkeet on tärkeää toteuttaa suunnitelmien pohjalta. Tähän onkin osoitettu ensi vuodelle 17,4 miljoonaa euroa.

Valiokunta esittää Oikeusrekisterikeskukselle 500 000 euron lisäystä. Oikeusrekisterikeskuksen taloudellinen tilanne on poikkeuksellisen kireä. Sen tärkeä toiminta on välttämätöntä turvata pitkäjänteisesti. Sielläkin tietojärjestelmien kehittämishanke on tärkeä.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Rikosuhripäivystykselle tulee 2 miljoonan euron lisäys. Rikosuhrimaksuilla rahoitettava toiminta mahdollistaa EU:n direktiivin toteutumista. Valiokunnan saaman tiedon mukaan ensi maanantaina otetaan käyttöön Istanbulin sopimukseen perustuva maksuton valtakunnallinen tukipuhelin, joka myös rahoitetaan rikosuhrimaksuilla.

Osa tuomioistuimista on yhä ruuhkautuneita. Juttumäärät ja niiden vaikeusaste aiheuttavat ongelmia. Valiokunta on huolissaan erityisesti tulevien vuosien kehityksestä. Rakenneuudistukset ovat välttämättömiä. Erityisesti alempien oikeusasteiden resursointi on tärkeää, jotta niissä voidaan asiat ratkaista niin, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että paine...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että keskitytään kuuntelemaan puhujaa.

...paine ylempiin oikeusasteisiin kevenee. Uuden lainsäädännön ja muutoksenhakumahdollisuuksien vaikutukset tulee tarkoin harkita oikeusturvaa heikentämättä. Harmaan talouden torjunnassa syyttäjän ja ulosoton resurssit ovat asianmukaiset, mutta tuomioistuinten tilannetta on syytä tarkoin seurata. Korvamerkittyjä määrärahoja ei tuomioistuimille voida osoittaa. Valiokunta painottaa myös tuomarikoulutuksen ja siihen liittyvän lautakunnan riittäviä resursseja.

Valiokunta kantaa huolta myös pienituloisten ylivelkaisten henkilöiden asemasta ja kii-rehtii toimenpiteitä ulosotossa olevien työttömien kannustinloukkujen purkamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen taloutta on sopeutettu viime vuosina merkittävästi. Vankila-verkoston lisärahoitus vuosille 17—20 turvaa nykyisen kapasiteetin ja varautumisen vankiluvuissa tapahtuvaan kasvuun. Valiokunta nostaa esille Pelson vankilan sisätilaongelmista johtuvan tilatarpeen pysyvän ratkaisemisen tarkeyden. Suunnittelu on syytä aloittaa viipymättä. Valiokunta toteaa, että Helsingin vankilan paljusellit poistuvat alkuvuonna 2017. Viimeisen eli Hämeenlinnan vankilan osalta tämä tapahtuu, kun uusi naisvankila valmistuu suunnitellusti vuonna 2019. Näin historiallinen paljuselliongelma on lopullisesti poistumassa.

Lopuksi valiokunta on tyytyväinen siihen, että ulkosuomalaisten kirjeäänestyksen aloittamiseen kohdistetaan runsaan miljoonan euron rahoitus siten, että tämä mahdollisuus on käytössä vuoden 2019 vaaleissa. Kirjeäänestys poistaa tarpeen pitkiin ja kalliisiin matkoihin äänestyspaikalle. Näin uskotaan myös ulkomailla asuvien suomalaisten aktiivisuuden äänestää lisääntyvän.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Lindström, 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

10.07 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitän valtiokuntaa, kunta- ja terveysjaostoa ja niiden puheenjohtajia tekemästänne perusteellisesta työstä. Oikeusministeriön hallinnonalan talousarvioesityksen loppusumma on 917 miljoonaa, kun valtiovarainvaliokunnan esittämä 500 000 euron lisäys Oikeusrekisterikeskuksen akuutin määrärahavajeen helpottamiseksi otetaan huomioon. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on 15 miljoonaa euroa pienempi kuin kuluvana vuonna. Määrärahataston lasku johtuu ennen kaikkea kilpailukykysopimuksen mukaisista kustannusneutraaleista määrärahavähennyksistä.

Niin kuin syyskuussa budjettiesityksen lähetekeskustelussa totesin, hallinnonalan virastojen kuluvan ja myös ensi vuoden taloudellinen tilanne on hyvä Oikeusrekisterikeskusta lukuun ottamatta. Keskukseen heikon taloudellisen tilanteen korjaamiseksi talousarvioesityksessä on useita toimenpide-ehdotuksia. Näistä merkittävin on laajan ict-hankkeen käynnistäminen Oikeusrekisterikeskuksessa, johon on ensi vuodelle esitetty 1 miljoonan euron lisärahoitusta. Lisäksi hallitus ja valtiovarainvaliokunta esittävät yhteensä 700 000 euron lisärahoitusta Oikeusrekisterikeskuksen toiminnan turvaamiseen. Keskukseen talouden vakauttamista on tarpeen kuitenkin jatkaa.

Jotta hallinnonalan virastojen toiminta ja talous säilyisivät jatkossakin hyvällä tasolla, on tärkeää toteuttaa ripeästi hallitusohjelman toimenpiteet ja viedä määrätietoisesti eteenpäin oikeudenhoidon kehittämisohjelmaa ja toimintaa tehostavia ict-hankkeita sekä tietenkin jatkaa kurinalaista menojen hallintaa.

Keskeisiä rakenteellisia uudistuksia hallinnonalalla on muun muassa se, että käräjäoikeuksien määrää on tarkoitus vähentää muodostamalla nykyistä suurempia yksiköitä. Uudistuksen tavoitteena on luoda edellytykset lainkäytön laadun parantamiselle ja parantaa tuomioistuinten toiminnan tehokkuutta.

Toisaalta riidattomat velkomusasiat ja eräät muut siviilioikeudelliset asiat on tarkoitus keskittää muutamaan käräjäoikeuteen. Tätä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 17.

Kolmantena: Oikeusaputoimistojen rakennetta uudistettiin jo lokakuussa 2016 voimaan tulleella uudistuksella, jonka vaikutukset näkyvät ensi vuodesta lukien. Tavoitteena on keventää ja selkeyttää hallintoa, jotta voimavaroja voidaan jatkossa kohdentaa nykyistä enemmän asiakastyöhön.

Neljäntenä: vuonna 17 valmistellaan syyttäjälaitoksen organisaatiouudistusta toiminnallisista lähtökohdista, siten että uusi organisaatio voi aloittaa vuoden 18 alusta.

Viidentenä: Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa kehitetään nykyisessä vankilaverkostossa toimintakyvyn turvaamiseksi, ja vankilaverkoston ylläpitoon Rikosseuraamuslaitokselle esitetään 3,7 miljoonan euron määrärahalisäystä. Tämän tasokorotuksen määrä kasvaa merkittävästi kehyskaudella julkisen talouden suunnitelmassa: tasokorotuksen suuruus on 8,8 miljoonaa euroa vuonna 2018, 11,9 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 10,4 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Ulosottoon liittyviä työllistymisen kannustinloukkuja puretaan. Ministeriö asettaa tässä ihan lähiaikoina työryhmän valmistelemaan asiaa. Työryhmän tehtävänä on selvittää eri vaihtoehtoja ulosottoon liittyvien työllistymisen kannustinloukkujen purkamiseksi ja ehdottaa siihen parhaiten soveltuvaa ratkaisua. Työryhmän on yhtenä vaihtoehtona arvioitava ulosoton suojaosuuden korottamisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia ja on myös arvioitava muita vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia sekä selvitettävä ratkaisukeinoja, jotka koh-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

distuvat pitkään työttömänä olleisiin velallisiin. Työryhmän ehdotus valmistuu 30.6.2017 mennessä.

För handläggning av asylärenden föreslås tilläggsfinansiering på 18,6 miljoner euro, vilket motsvarar justitieministeriets uppskattning av anslagsbehovet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus käyttää 1 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja, ja ne vastauspuheenvuorot aloittaa edustaja Heinonen.

10.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille. On hyvä, että raha osoitetaan Rikosuhripäivystykselle ja lähisuhdeväkivallan uhrin tukipuhelintoimintaan. Kiitosta täytyy antaa myös Hämeenlinnan naisvankilan uudisrakentamisesta, jolla muun muassa paljuselleistä päästään eroon vuonna 2019.

Te, arvoisa oikeusministeri Lindström, käynnistitte selvityksen, jonka tarkoitus on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisia suhteessa teon moitittavuuteen. Kysyisin teiltä: minkälaisella aikataululla tämä selvitys on valmistumassa, ja ehditäänkö tällä hallituskaudella tehdä sitten nämä kansan toivomat muutokset?

10.13 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapilaiset vähän hämmentyivät valtiosihteeri Paula Lehtomäen vierailulla Inarissa. Hän esitti ajatuksen kahdesta saamelaisryhmästä: saamelaiset, jotka olisivat vaaliluettelossa ja saisivat äänestää saamelaiskäräjävaaleissa, ja saamelaiset, jotka olisivat saamelaisia, mutta eivät olisi luettelossa eivätkä saisi äänestää vaaleissa. Tämä herättää kyllä monia kysymyksiä. Kuuluvatko nämä molemmat ryhmät ja niiden ihmiset Euroopan ainoaan alkuperäiskansaan? Saavatko molempien ryhmien jäsenet yhtäläiset alkuperäiskansalle kuuluvat oikeudet? Saavatko molempien ryhmien jäsenet yhteiskunnallista tukea kielen, kulttuurin ja elinkeinojen kehittämiseen? Ja kysyisin ennen kaikkea: oliko tämä valtiosihteeri Lehtomäen yksinajattelua, vai ovatko ministeri ja ministeriö tämän asian takana?

10.14 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri ilmoitti, että ulosottolainsäädännössä toimeenpannaan työryhmä, joka nopeasti puuttuu siihen kysymykseen, että se passivoi hyvin paljon pitkäaikaistyöttömiä ja etenkin nuoria, kun luottokelpoisuus usein pienenkin summan takia on mennyt, ja hankaloittaa valtavasti tulemistä käytännön elämään luottokelpoisuuden menetyksen vuoksi. Tämä on erittäin suuri ja suurta määrää koskeva uudistus, jota odotan ministerin työryhmältä.

10.15 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Harmaan talouden arvioidaan eri selvityksissä olevan noin 5—14 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Hallituksen panostukset kokonaisuudessaan harmaan talouden torjuntaan eivät ole kasvamassa, varsinkaan siihen tarpeeseen nähden, mitä olisi. Ja kun tuossa jaoston puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemi esitteli mietinnön, niin ei myöskään näissä pienissä määrärahalisäyksissä, joita valiokunnassa hallitusryhmät ovat sopineet, taida olla sentin senttiä harmaan talouden torjuntaan. Sen sijaan vastalauseessamme on useiden miljoonien satsaukset, koska satsauksia tarvitaan nykyistä enemmän poliisin, Verohallinnon, syyttäjälaitoksen, tuomioistuinten sekä ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan määrärahoihin. Ky-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

syisinkin arvoisalta ministeriltä ihan yleisellä tasolla, (Puhemies koputtaa) pitääkö hän riittävänä harmaan talouden torjunnan resursseja tällä hetkellä.

10.16 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta kävi aika vakavaakin keskustelua oikeusministeriön hallinnonalan budjetista. Asiantuntijakuulemisissa meillä nousi esiin kyllä todella vakava huoli meidän tuomioistuinten tilasta. Meidän tuomioistuimet ovat ruuhkautuneita, kuten tässä aikaisemmin jo todettiin, ja perusrahoitus ei vain ole riittävällä tasolla. Valiokunta totesikin, että määrärahojen riittämättömyys heijastuu viime kädessä asioiden käsittelyn kestoon ja laatuun ja siten myös ihmisten oikeusturvan toteutumiseen. Tämä huoli suomalaisten oikeusturvasta on nyt suuri, ja haluaisin kuulla ministerin näkemyksen tähän: pystytäänkö tällä rahoituksella turvaamaan ihmisten oikeusturva?

10.16 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin jaoston puheenjohtajaa ja tietenkin ministeriä hyvistä alustuksista. Oli ilo kuulla, että hallinnonalalla jatkuvat rakenteelliset uudistukset, joissa etsitään nimenomaan tehokkuutta ja samaan aikaan taloudellista vastuuta hyvin järkevän kuuloisilla tavoilla.

Aivan erityisesti haluan nostaa esiin tämän ministerin mainitseman työryhmän, joka rupeaa miettimään ulosoton kohtuullistamista niille henkilöille, jotka ovat joutuneet ikään kuin velkavankeuteen elinikäisesti. Tämä elinikäinen taakka, jonka jotkut ovat erilaisista syistä, kukin henkilökohtaisen tiensä kautta, saaneet niskoilleen, on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kohtuuton ja järjetön. Meillä on oltava oikeus myös epäonnistua tässä yhteiskunnassa, jotta meillä on myös rohkeutta yrittää tässä yhteiskunnassa. Sen takia tässä asiassa haluan hyvin vahvasti kannustaa etenemään ja pysymään kunnianhimoisena ja aikataulussa.

10.18 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä ja jaoston puheenjohtajaa hyvistä esittelyistä. Ilolla totean sen, että nämä rakenteelliset uudistukset jatkuvat ja tällä tavalla saamme parempaa oikeudenkäyttöä Suomeen. Toki minäkin olen huolissani siitä, toteutuuko tämä oikeudenkäyttö tasapuolisesti joka puolella maata.

Nostan esiin kaksi hienoa asiaa:

Rikosuhripäivystyksen rahoitus — se on hienoa, koska siellä on hädässä olevia ihmisiä: rikosten uhreja, vakavien rikosten uhreja sekä myös todistajia. He tarvitsevat tukea ja apua.

Ja sitten tämmöinen loistava asia on tämä ulkosuomalaisten kirjeäänestys ja sen lisärahoitus. Olen tavannut ulkosuomalaisparlamentin edustajia useamman kerran, ja he ovat varmuudella hyvin tyytyväisiä tähän asiaan, että he saavat nyt mahdollisuuden kirjeäänestykseen.

Kysyisin: kun sähköinen äänestys tekee tuloaan, niin onko mahdollista ehkä tällä vaalikaudella saada siihen rahoitusta ja sitä eteenpäin vai meneekö se (Puhemies koputtaa) seuraavalle vaalikaudelle?

10.19 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta edellyttää toimivaa viranomaisketjua Verohallinnosta ja poliisista lähtien aina syyttäjälaitokseen ja tuomarien toimintaedellytyksiin saakka. Yksi heikko lenkki kyllä tässä ketjussa on syyttäjälaitos sen resurssiongelmien vuoksi.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Syyttäjälle saapuvien juttumäärien kasvu, erityisesti vaativien juttujen lisääntyminen, edellyttää riittävää henkilöstöä talousrikosten tehokkaan tutkinnan ja käsittelyn mahdollistamiseksi. Ilman sitä niitä tavoitteita, mitä on asetettu, ei kyetä saavuttamaan. Tämän vuoksi kristillisdemokraatit esittävät käsittelyn yhteydessä — ja tulemme siitä äänestysttämään — sitä, että syyttäjän toimintamenoihin, nimenomaan harmaan talouden (Puhemies koputtaa) torjuntaan, saataisiin lisäresursseja.

10.20 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän myös ministeriä hyvästä esityksestä ja haluaisin kiinnittää huomiota yhteen ihan ajankoh-
taiseen asiaan. Sakkomenettelyssä on tänä päivänä ja näinä päivinä astumassa uusi menet-
tely voimaan. Uudistus selkeyttää rangaistuskäytäntöjä, mutta ainakin itse, kun useasti
osallisena näissä olen ollut, olen kokenut, että ehkä se oikeudenmukaisuus ei aina toteudu
näissä parhaalla mahdollisella tavalla, ja tätä kyseistä uudistustakin on arvosteltu, että onko
tässä valtion kassan pohjan peittämiseksi tehty toimenpiteitä. Haluaisin kysyä ministerin
näkemyksen siihen, olisiko Suomessa mahdollisuus ottaa tämä pisteytysmenetelmä käyt-
töön, mikä on Euroopassa hyvin yleinen ja monella tavalla oikeudenmukaisempi käytäntö
kuin se, mikä tänä päivänä Suomessa on käytössä.

10.21 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maassa on
puoli miljoonaa ihmistä, jotka ovat ulosotossa tälläkin hetkellä — syyt ovat moninaiset —
ja se on erittäin hyvä asia, jos hallitus nyt on purkamassa näitä kannustinloukkuja. Mutta
onko siellä sellaista purkumekanismia, mikä todellisuudessa purkaisi nämä loukut? Nyt-
hän tilanne on se, että usea, joka tuohon kurimukseen on joutunut, maksaa itse asiassa vel-
kapääomansa useaan kertaan voudille ennen kuin pääsee siitä pois, ja sen takia nämä ve-
nyvät. Tämä johtuu siitä, että se on varsin hajanainen tuo saatavien jakaminen niille, joille
sitä pitää jakaa. Onko, arvoisa ministeri, mahdollista muuttaa järjestystä siten, että kun
maksetaan voudille, siitä menisi ensin pääoma, sen jälkeen kulut ja vasta viimeiseksi ko-
rot? Tällä hetkellä se on toisinpäin: ensin korot, sitten kulut, sitten pääoma. Tämä jär-
jestys (Puhemies koputtaa) tarkoittaa sitä, että pääoma ei pienene.

10.22 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin harmaasta
taloudesta aiheutuu Suomessa suuria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle. Lisäksi har-
maa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yri-
tysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimuksien mukaan — taitaa olla eduskunnan
tarkastusvaliokunta vuodelta 2010 — harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljard-
ia euroa vuodessa, mikä vastaa 5,5:tä ja jopa 7,5:tä prosenttia bruttokansantuotteesta.
Tämä merkitsee, että harmaa talous aiheuttaa 4—6 miljardin euron taloudelliset menetyk-
set yhteiskunnalle vuodessa. Kokeeko oikeusministeri, että talousarvioesityksessä olevat
voimavarat ja resurssit harmaan talouden torjumiseksi ovat riittävät? RKP:n ja ruotsalai-
sen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa esitämme vielä 20 miljoonan lisäpanostuksia
(Puhemies koputtaa) tälle sektorille.

10.23 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Kiitos minis-
terille ja jaoston puheenjohtaja Kankaanniemelle hyvästä esittelystä. Tässä tuli kyllä aikai-
semmin esille tämä erittäin huolestuttava tilanne, että maksuhäiriömerkintöjen määrät ovat
nousussa. Tosiasiassa ne ovat suurempia tällä hetkellä kuin 90-luvun laman lopussa: yli 80

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

prosentilla aikuisista on maksuhäiriömerkintöjä, ja määrä on siinä 360 000—370 000 henkilöä. Olisin ministeriltä kysynyt: mitä me voisimme tehdä, jotta tämä suunta saadaan muuttumaan, koska maksuhäiriöiden merkintöjen kasvu johtuu nimenomaan pikavippiyhtiöistä ja niitten tulevasta toiminnasta?

Ja toinen asia on myös tämä, että kunnat kun ovat yhtiöittäneet toimintojaan, kuten esimerkiksi vaikkapa terveydenhuollon palveluita tai sitten vaikka liputta matkustamisia, niin kun niistä saa rikesakon, niin ne yleensä pääsääntöisesti laitetaan nopeasti perintään — jopa hammashoitomaksut tai kirjastomaksut laitetaan perintään. On aivan kohtuutonta ihmisten joutua tämän takia velkavankeuteen. (Puhemies koputtaa) Mitä ministeri voisi tehdä näille asioille?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Essayah ja Eestilä, ja sen jälkeen ministerin vastaukset. Sitten jatkamme debattia.

10.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri mainitsi puheenvuorossaan käräjäoikeusverkoston harventamisen, ja syynä tietysti nämä valtion säästöt. Kuitenkin näillä säästöillä on erittäin vaikea perustella muun muassa Ylä-Savossa olevan Iisalmen käräjäoikeuden kanslian lakkauttamista, koska valtaosa niin sanotusta asiakaskunnasta tulee läheisestä Sukevan vankilasta. Jos ajatellaan, että matka pitenee Kuopioon, niin se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi saattajia tarvitaan tuplaverran tuolle matkalle. Toisaalta tiedetään myöskin se, että Kuopiossa ei ole riittävää määrää tiloja ottaa näitä kaikkia Iisalmen juttuja hoidettavaksi sinne. Olisinkin halunnut kuulla ministeriltä vähän parempia perusteluja. Sama tilanne on itse asiassa myös Varkauden käräjäoikeuden lakkauttamisen kohdalla. Kuopio ei pysty mitenkään ottamaan nykyisillä resursseilla vastaan näitten kahden käräjäoikeuden juttuja. Olisin sen takia halunnut kuulla nyt ministeriltä vähän parempia perusteluja kuin nämä valtion säästöt, koska ainakaan tuolla Pohjois-Savon alueella nämä säästöt eivät ole laskelmien mukaan todellisia.

10.25 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ylivelkaantuminen on yksi yhteiskunnan suurimpia ongelmia tällä hetkellä, se on todellinen aikapommi. Kysyn ministeriltä: pystytäänkö Suomessa mahdollisimman pian ottamaan käyttöön positiivinen luottorekisteri, jolloin luotonantaja tietää välittömästi, mihin tämä ihminen on velkaantunut, koska todellisuudessa ihmiset eivät itsekään tiedä, minne ovat velkaa, ja pelkästään pikavippiyritysten kontolle tätä ylivelkaantumista ei voi asettaa?

Toinen kysymys koskee edellisen puhujan mainitsemia käräjäoikeuden istuntopaikkoja. Haluaisin ministerille tuoda semmoisen Pohjois-Savon ja Itä-Suomen kansanedustajien yhteisen huolen, että kun näitä rakenteellisia uudistuksia ja leikkauksia tehdään, niin hyvin usein nämä leikkaukset peräjälkeen kohdistuvat samoille alueille. Sillä ei voi olla olematta vaikutusta tulevaisuudenuskoon. Esimerkiksi tämä Ylä-Savon käräjäoikeuden istuntopaikan lakkauttaminen vaikuttaa siihen, että meidän vientifirmojen (Puhemies koputtaa) hyvä tulos ei näy missään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

10.26 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Heinosen esittämästä kysymyksestä liittyen tähän oikeustajututkimukseen. Eli se hanke on todellakin käynnissä, ja siinä tutkimuksessa kansalaisilta on kysytty sopivaa rangaistusta erilaisiin rikostapauksiin — siellä on mukana väkivaltaa ja seksuaalirikoksia muun muassa. Lisäksi tuomareita on pyydetty arvioimaan samojen rikostapausten osalta nykyisen rangaistuskäytännön mukainen rangaistus. Tämä tutkimusaineisto on kerätty, ja analyysi on alkanut, ja tulokset valmistuvat kesällä 2017, jolloin niistä myös tiedotetaan. Tämän jälkeen on sitten aika tehdä johtopäätöksiä. Eli tässä mennään tämän asian suhteen näin, ja tietysti jatkuvasti tulee uutisia, joissa tätä kansalaisten oikeustajua punnitaan, ja siinä mielessä on hyvä, että nyt me saamme sitten tutkittua tietoa.

Minä koetan vastata tällaisiin isompiin kokonaisuuksiin.

Edustaja Tolvanen kysyi, tai joku kysyi, tästä nettiäänestyksestä — joo, edustaja Tolvanen. Hallitus linjasi lokakuussa 24. päivä strategiaistunnossaan, että Suomessa siirrytään sähköiseen äänestykseen, siis nettiäänestykseen, perinteisen äänestyksen rinnalla kaikissa vaaleissa. (Ilkka Kanerva: Suuri virhe!) Tätä nyt sitten valmistellaan, ja sen nettiäänestyksen valmistelua varten on tarkoitus perustaa uusi työryhmä tekemään konkreettinen ehdotus sen käyttöönotosta vaaleissa. Koska sen käyttöönoton toteuttamista yleisissä vaaleissa ei ole valmisteltu, se hinta-arvio on vaikea esittää, mutta hyvin karkea arvio on, että se on noin 12 miljoonaa vuosille 18—22. (Ilkka Kanerva: Tervetuloa vieraan vallan hakkeriksi!) Nettiäänestystä koskevan selvitystyön oikeusministeriö rahoittaa oikeusministeriöön siirtyvillä määrärahoilla. Me tiedämme, että tässä on näitä riskejä, ja siitä huolimatta tähän on nyt sitten päädytty, että tätä lähdetään edistämään, ja kaikkien näitten jälkeen, tämän työn jälkeen, on sitten aika tehdä päätös siitä, miten tämän asian kanssa edetään. Mutta näin on linjattu, että tätä asiaa nyt sitten edistetään. Tiedän ne riskit, mitkä siinä on olemassa.

Tämä on iso kysymys, edustaja Ojala-Niemelä, koskien saamelaisia ja sitä, oliko tämä valtiosihteeri Lehtomäen yksityisajattelua. Minä en tiedä, mitä hän on todennut, ja näin pois päin, te kerroitte tämän viestin. Hallitus tekee kyllä sitten ihan omat päätöksensä näistä asioista, ja koko ajan työstetään erilaisia saamelaisiin liittyviä lainsäädäntöjä ja näitä ongelmia yritetään ratkaista, (Puhemies koputtaa) ja koetetaan saada ensi vuoden aikana maaliin nämä asiat. Se on kunnianhimoista, me tiedämme, että siinä on erilaisia ongelmia, mutta se on se tahtotaso tällä hetkellä. Sen takia valtiosihteeri Lehtomäki on myös omaa panostaan tässä antanut tämän ongelman ratkaisemiseksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme debattia.

10.30 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että hallitusneuvotteluissa hallituspuolueet päättivät parantaa valtiontalouden kehyksiä edellisen hallituksen päätöksiin verrattuna, perustuen parlamentaarisen työryhmän linjauksiin, ei ihan täysin mutta oikeansuuntaisesti. Muutenhan me olisimme ihan katastrofitilanteessa — kiitos hallituspuolueille ja meille, jotka olimme siellä neuvotteluissa.

Sitten täällä jaoston puheenjohtaja erinomaisesti totesi tämän Pelson vankilan tilanteen. 2008 Vanhasen hallituksen iltakoulussa päätettiin vastoin silloisen oikeusministerin esitystä, että Pelson vankilaa ei lakkauteta vaan sitä kehitetään. Nyt on kulunut kohta kymmenvuotiskausi siitä, kun tätä kehittämistä on tapahtunut, ja nyt terveystieteelliset ovat edellyttäneet, että siellä puretaan osa vankilan kapasiteetista, ja nyt on väliaikaistiloja luvattu rakentaa. Vetoan erityisen vahvasti siihen, että hallituksen kehysriihessä tehdään pysyvä

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

ratkaisu siitä, että toiminta 120-paikkaisena vankilana turvataan myös tulevaisuudessa, ja toivon, että oikeusministeri (Puhemies koputtaa) tuo tämän esityksen tänne kehysriihen tältä pohjalta, mikä on valiokunnan ja jaoston yhteinen näkemys.

10.31 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna tässä salissa samaan aikaan keskustelimme lainsäädännön valmistelun laadusta ja muun muassa siitä, tarvitsisiko oikeusministeriö vain ja ainoastaan yhden kokonaisen ministerin. Sanoetaan, että hyvin valmisteltu on puoliksi tehty. Se pitää edelleenkin paikkansa. Perustuslakivaliokunnassa, ja miksei toki myös kaikissa muissakin valiokunnissa, lähdemme aina siitä, että asiat on niin hyvin valmisteltu kuin mahdollista. Välillä kuitenkin tuntuu siltä, että onko esimerkiksi oikeusministeriössä tarpeeksi resursseja asialliseen, asianmukaiseen ja asiantuntevaan valmisteluun. Arvoisa ministeri, onko näin: onko teillä tarpeeksi resursseja hyvään lainsäädännön valmisteluun?

10.32 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei todellakaan tarvitse olla ministeri Lindströmille kateellinen. Kyllä hänellä on raskas tuplaministerin salkku, mutta hienosti ja vastuullisesti hän tehtävänsä hoitaa, ottaen huomioon, että resurssitkin ovat niukkenevat.

Myös minä haluan sanoa tähän Ylä-Savon käräjäoikeusasiaan sanasen. On todellakin pidettävä huoli, ettei euron säästötavoitteesta aiheuteta 2 euron vahinkoa.

Mutta haluan sanoa jotakin myös siitä, mihin aivan oikein valiokunta on kiinnittänyt huomiota, eli näistä tuomarikoulutuksen riittävistä resursseista, kun nyt on koulutusvirkojen perustaminen ja koulutuslautakunnan perustaminen edessä. Toivon, että todellakin valvotaan sitä, että homma lähtee kehittymään. Ja on samalla muistettava, että tälle kun (Puhemies koputtaa) kohdennetaan resursseja, niin se on muualta pois.

Vielä kysyn: milloin tuomioistuinvirasto on realismia?

10.33 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitoksen sana hallitukselle tästä ulkosuomalaisten kirjeäänestysmahdollisuudesta. Tämä on todella tärkeä ja parantaa demokratian tilaa heidän osaltaan.

Olisin yhtynyt niihin, jotka esittävät duubioita tästä nettiäänestyksen kehittämisestä. Näen ne hyvät puolet — nuoret ovat tottuneet tekemään netissä asioita, mielellään varmasti myös äänestäisivät netissä nykyistä ahkerammin — mutta sitten on nämä vaarat, jotka liittyvät tänä päivänä tietomurtoihin, digitalisaatioon, erilaiseen kybervaikuttamiseen netin kautta. Mielestäni tässä on kyllä hyvin tarkka harkinnan paikka nyt viimeaikaistenkin kokemusten valossa, ja ehkä voidaan esittää sellainen kysymys, että vaikka digitalisaatio on hyvin trendikästä, niin onko asioita, joita ei kannata digitalisoida, ja saattaa olla, että äänestysjärjestelmä on sellainen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Sarkomaa.

10.34 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Helppo jatkaa kollegan puheenvuoroa...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Anteeksi nyt, puheenvuoro on edustaja Sarkomaalla. (Naurua)

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Katselin vain puhemiehen katsetta (Naurua) ja ajattelin, että kerrankin puheenvuoroon on tullut mahdollisuus.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ehkä se on vielä mahdollista, mutta edustaja Sarkomalla on nyt puheenvuoro.

10.34 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kun pitkään olemme eduskunnassa, alamme muistuttaa toisiamme. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Rikosuhripäivystys tekee todellakin arvokasta työtä, ja sen tehtävänä on turvata rikoksen uhreille palvelut valtakunnallisesti. Olen erittäin iloinen, että se työ, mitä me jaostossa olemme tehneet — koko eduskunta — että vakautamme Rikun rahoituksen, on nyt toteutumassa. Kiitos siitä erityisesti myös ministerille.

Rikosuhridirektiivin toimeenpanossa on paljon tehtävää, ja kun olin Rikun seminaarissa puhumassa, viemässä eduskunnan tervehdystä, sieltä toivottiin, että uhripoliittinen työryhmä perustettaisiin parantamaan niitä käytäntöjä, joilla uhridirektiiviä laitetaan toimeen. Kysynkin ministeriltä: onko tuo työryhmä nyt tarkoitus perustaa? Toivon, että se todellakin perustetaan.

Sitten totean ulkosuomalaisten kirjeäänestyksestä, että se oli tärkeää, että kehysriihessä saatiin voimavarat. (Puhemies koputtaa) Mutta kysyn: onko valmistelu siinä mallissa, että se oikeasti saadaan käyntiin 2019? Se olisi todella tärkeä asia.

10.36 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä on hyviä kysymyksiä esitetty ministerille, ja haluankin niitä vielä vähän korostaa juuri sen vuoksi, että meillä tosiaan tässä maassa on 372 000 maksuhäiriömerkintäistä ihmistä eli 8,4 prosenttia aikuisväestöstä on tässä ahdingossa ja siihen tarvitsisi saada jotakin. Pankit eivät noudata kuitenkaan tälläkään hetkellä sitä lainsäädäntöä, eivätkä ihmiset saa niitä verkkotunnuksia, joilla asioida, ja näin maksuhäiriömerkintöjen osalta tämä kriisi vain syvenee näitten ihmisten kohdalta ja he syrjäytyvät yhteiskunnasta. Eli toistan kysymykset positiivisen luottorekisterin mahdollisuudesta ja sitten tästä perintäjärjestyksestä, jonka pitäisi lähteä pääomasta.

Ja kysyisin vielä: onko hallituksessa keskusteltu lakialoitteesta pikavippien osalta yhdessä ministeriöiden kesken, koska siinä nyt oli (Puhemies koputtaa) kuitenkin 136 kansanedustajan nimet?

10.37 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä tänä päivänä maassa on menossa tällä hetkellä erittäin mittava maakuntauudistus, johon myös valtion aluehallinnon kehittäminen oleellisesti sisältyy ja liittyy. Kaikkien ministeriöitten pitäisi totta kai huomioida omilla toimialoillaan tämä maakuntauudistus ja toimia sillä tavalla, että maakuntien toimivalta ja kehittämisvalta vahvistuu omien alueittensa kehittämisessä. Arvoisa ministeri, millä tavalla oikeusministeriön toimialalla nyt sitten tämä maakuntauudistus vaikuttaa? Millä tavalla se kaiken kaikkiaan oikeusministeriön toiminnassa ja kehittämisessä ja uudistuksessa huomioidaan?

Sitten, arvoisa puhemies, yhdyin myös edustaja Rantakankaan esittämiin näkemyksiin ja vakavaan huoleen tuon Pelson pysyvistä kehittämisestä, ja toki toivoisin myös omalta osaltani, että ministeri (Puhemies koputtaa) voisi tähän vastata.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

10.38 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä valiokunta on nostanut erittäin painavasti esille tämän Pelson vankilan uudisrakennuksen hankkeen, ja toivomme, että se todella nousee korkealle tulevilla keskusteluilla.

Toinen erittäin merkittävä asia on syyttäjälaitoksen määrärahat, jotka edelleen alenevat. Valiokunnassa kuulemamme asiantuntijat totesivat, että nyt on ministeriön aika kertoa, mitkä jutut jätetään käsittelemättä, koska ei ole enää mahdollista käsitellä kaikkia asioita, resurssit eivät enää millään riitä. Oikeussuoja ja oikeusturva ei enää toteudu. Kysynkin ministeriltä: kun tämä käänne pitäisi saada nopeasti tehtyä, milloin tuotte lisärahaesityksen syyttäjälaitokselle, jotta se voi tehdä oman työnsä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt edustaja Kanerva.

10.39 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): No niin, puhemies, ensin se ulkosuomalaisasia: nopeasti toimenpiteitä, olkaa ystävällinen.

Oletan, että nettiäänestysasiassa salin paras asiantuntija on edustaja Kasvi — olen kuullut hänen argumentaationsa tässä. Ja kun oma käsitykseni on, kuinka valtavat riskit, turvallisuusriskit, sisältyvät tähän, niin pyydän, että ministeri osoittaa omalla hallinnonalallaan sitä vastuuta, jota hallinnonalalla johtajalta edellytetään. Teillä on siihen hyvä kapasiteetti. Tunnen teidät hyvänä ystävänäni ja uskon, että te kykenette osoittamaan siinä johtajuutta, jotta esimerkiksi vaalisalaisuus voitaisiin turvata. Kuka tällä hetkellä takaa, että kotona netin ääressä äänestettäessä ei käytettäisi överivaltaa toista ihmistä kohtaan ja hänen vaalisalaisuuttaan kohtaan, puhumattakaan näistä valtavista riskeistä, joita hakkeroinnin maailma, kybermaailma, tarjoaa tällä hetkellä tämän nettiäänestyksen käyttöönoton myötä? Tämän vuoksi toivon, (Puhemies koputtaa) että ministeri ottaa tässä hyvin vahvan johtajan otteen.

10.40 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Haavisto ja edustaja Kanerva jo totesivat, sähköiseen äänestykseen ja etenkin nettiäänestykseen liittyy merkittäviä tietoturvaongelmia. Vaalisalaisuuden ja vaalituloksen luotettavuuden samanaikainen turvaaminen on erittäin merkittävä tekninen haaste, käytännössä mahdotonta ilman tekniikoita, joita äänestäjien on hyvin vaikea ymmärtää, saati luottaa niihin. Kysynkin: mikä on se nykyisen vaalijärjestelmän suuren suuri ongelma, joka pitää väkisin nettiäänestyksellä korjata 12 miljoonan euron hintaan?

10.41 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä samasta aiheesta: Totta kai nettiäänestys olisi tässä digitaalisessa maailmassa varsin luonteva, ajankautainen tapa toteuttaa suoraa demokratiaa, mutta ei todellakaan pidä olla nyt sinisilmäinen. Pitää tiedostaa riskit, ja toisessa vaakakupissa ovat todellakin ne riskit, että tietyt tahot yrittäisivät manipuloida vaalitulosta käyttämällä hyväkseen tiedossa olevia kybermenetelmiä. Kuvitelkaamme tilanne, että Suomessa käytäisiin vaikkapa Nato-kansanäänestys nettissä — aivan kauhea tilanne. Joten harkitkaa nyt, hyvä hallitus, vielä hyvinkin tarkkaan, mitä teette tässä erittäin herkässä asiassa.

10.41 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo puhuttu Pohjois-Savon ja Itä-Suomen käräjäoikeusverkosta, Iisalmen ja Varkauden tapauksista erityisesti. Te olette, ministeri, erittäin kärsivällisesti ottanut vastaan kaikkea in-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

formaatiota ja, voi sanoa, ystävällistäkin puhuttelua näitten asioitten tiimoilta — siitä teille tunnustus. Minä haluan korostaa sitä, että kyllä taloudellisilla laskelmilla täytyy olla näissä asioissa aika iso painoarvo. Tehokkuudesta kun puhutaan ja saavutettavuudesta kun puhutaan, sillä pitää olla iso painoarvo, olletikin kun verkoston karsiminen johtaa toisaalta uusinvestointeihin, uusrakentamiseen, ja maksaahan se myös niitten ajomatkojen lisääntymisen ja matkojen pidentymisen myötä. Minä vetoan, että te, herra ministeri, ottaisitte vakavasti sen paineen, joka tulee Itä-Suomesta kaiken kaikkiaan, se on järkipaine, ja katsoisitte vielä esityksen loppusuoralla, että järki ja vastuu voittavat.

10.42 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä monista hyvistä uudistuksista. Itse kiinnitän huomiota tuomioistuimen paineisiin ja tehtäviin. Olen itse työskennellyt hovioikeudessa ja kärjäoikeudessa, ja olisin kiittänyt erityisesti siitä, että te olette panostanut siihen, että esimerkiksi riidattomia asioita keskitetään tiettyihin kärjäoikeuksiin, jotta tuomareille jää aikaa käsitellä niitä lisääntyviä ja monimutkaisia asioita. Kiitos myös meidän tuomarikunnalle, joka jaksaa tehdä hyvää työtä tuomioistuimissa.

Olisin oikeastaan kysynyt: onko vastauksena tähän ongelmatiikkaan näistä matkoista ja keskittämisestä mietitty esimerkiksi videokuulemisten käyttöönottoa enemmän vankiloista — se olisi aika turvallinen ja luotettava ympäristö — kuljetusten ratkaisemiseksi?

Sitten olisin kysynyt vielä siitä... No nyt minä muuten unohdin, mitä minun piti toiseksi kysyä. (Naurua — Ben Zyskowicz: Toivottaa hyvää joulua!) Minä kysyn myöhemmin.

10.43 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luin uutisen, että valtion siviilipalveluskeskus jää Lapinjärvelle. Tästä oli ministeri tehnyt päätöksen. Koska siviilipalvelusta suorittaneiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta, myös tilan tarve on kasvanut, ja nyt Lapinjärvelle remontoidaan ja mahdollisesti myös uudisrakennetaan uusia tiloja siviilipalvelusta suorittaville henkilöille. Valtiolla olisi kumminkin mahdollisuus myös käyttää Senaatti-kiinteistöiltä yli jäänyttä Hennalan varuskuntaa, entistä Hämeen Rykmentin pääpaikkaa, siviilipalveluskeskuksen uudeksi sijaintipaikaksi. Tämä olisi ollut myös valtion oman tilaohjelman mukaista: tilaohjelman mukaan valtio käyttää ensiksi omia tiloja ja vasta sen jälkeen siirtyy vuokralaiseksi, hyrryläiseksi, kuntiin ja muihin tiloihin. Kysyn ministeriltä: minkä takia ministeri ei toiminut valtion oman tilaohjelman mukaan?

10.44 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osallistun tähän nettiäänestyskeskusteluun. Toimin edellisellä eduskuntakaudella parlamentaarisen nettiäänestystä selvittäneen työryhmän vetäjänä, ja tuolloin työryhmä päätyi suositukseen, ettei nettiäänestystä ole syytä erinäisistä syistä eteenpäin viedä. Näitä syitä on nyt tässä keskustelussa tullutkin esiin, ja totean, että näkemykseni mukaan muutosta olosuhteissa ei ole tapahtunut. Tämän asian suhteen on syytä pitää jäitä hatussa. Teknologia ei ole kehittynyt, kyberuhat sen sijaan ovat ehkä vakavoituneet sen selvityksen jälkeen. Kaikkein pahimpana ongelmana pidän itse tällä hetkellä edelleen sitä, kuten tuo työryhmäkin silloin, että käytännössä valtiolla ei vielääkään ole keinoa tunnistaa kansalaisia sähköisesti, online, omin toimin vaan se tunnistamisjärjestelmäkin on vaiheessa.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Edustaja Kasvi osui kysymyksessään naulan kantaan, että mikä nykyisessä järjestelmässä on vikana, (Puhemies koputtaa) että sitä pitää erityisesti alkaa korjata, sillä tämänhetkinen systeemi on pomminvarma, luotettava ja tehokas, eikä parempaa ole vielä keksitty.

10.46 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin edustaja Haaviston, Kopran, Kanervan, Kasvin ja Stefan Wallinin puheenvuoroista ikään kuin tässä lisänä. Minä olen itse digitaalisen ajan lapsi, olen Helsingin nuorin kansanedustaja ja yksi eduskunnan nuorimpia kansanedustajia, ja tästä huolimatta näen paljon riskejä nettiäänestyksessä. Ulkopuolinen vaikuttaminen on varmaan yksi suurimpia syitä tässä minun riskianalyyssissäni. Minä olen arvostanut ministerin toimintaa monissa asioissa, ja myös minä peräänkuuluttaisin johtajuutta tässä asiassa näitten asioiden riskeihin liittyen. Kuvitellaan vaikka tilanne, jossa kansalaisille jäisi kysymysmerkkejä vaalien lopputulosten suhteen. Tämähän nakertaisi uskoa demokratiaan, meihin päättäjiin ja kansanvaltaan yleensäkin. Tämä on vakava asia.

10.47 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin viittaa siihen, mitä edustaja Mika Kari sanoi. Kiitän uusimaalaisena kansanedustajana siitä, että Lapinjärvellä jatkuu Siviilipalveluskeskuksen toiminta. He ovat tehneet hyvät suunnitelmat sen jatkamiseksi.

Tähän tietosuojaan liittyen kysyisin siitä, kun teillä on tämä Tietosuojavaltutetun toimisto, joka tietysti osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen ja perusoikeuksien ylläpitämiseen sekä Suomessa että EU:ssa, ja ensi vuonna tulee voimaan EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja sen edellyttämät toimet tehdään oikeusministeriössä ja Tietosuojavaltutetun toimistossa ja sitä varten tulee myös lisäresursseja: Perustuslakivaliokunnassa, jossa itse toimin, on paljon herättänyt huolta se, että monessa EU:n komissiolta tulevassa esityksessä, esimerkiksi Eurodac-esityksessä, on vakavia tietosuojaongelmia — näin tietosuojavaltutettu on lausunnoissaan useasti tuonut esille — mutta ei Suomella eikä ehkä millään pienemmällä jäsenmaalla ole ollut riittävää mahdollisuutta näihin ongelmiin vaikuttaa. Onko ministeri tästä tietoinen, (Puhemies koputtaa) ja osaatteko sanoa ministerinä, mitä asialle (Puhemies koputtaa) voitaisiin tehdä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kosonen ja Zyskowicz, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja jatkamme debattia sen jälkeen.

10.48 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluaisin kiittää oikeusministeriä Sulkavan vankilan erinomaisesta päätöksestä, ja toiseen yhdyn edustaja Kääriäisen puheenvuoroon Itä-Suomen käräjäoikeusverkoston laajuudesta. Olisinkin kysynyt ministeri Lindströmiltä säästöistä, koska säästöthän ovat tässä varmasti todella tärkeässä roolissa, kun tätä verkostoa karsitaan: kun meillä siellä Savonlinnankin suunnalla on saaristoiset olosuhteet ja pitkät matkat joka puolelle, niin kuinka paljon lopulta arvioidaan säästöjä tulevan, jos otetaan huomioon myös tuomareiden käyttämät matka-ajat, matkakustannukset ja näin edelleen, kokonaiskustannukset nimenomaan tästä keskittämisestä?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

10.49 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla on tänään ilo olla edustaja Emma Karin kanssa samaa mieltä. Oikeusjutut Suomessa viipyvät, ja se uhkaa ihmisten oikeusturvaa. Edustaja Kari ymmärtääkseni vaati lisää voimavaroja tuomioistuinlaitokselle. Näin tietysti voitaisiin menetellä, jos niitä voimavaroja olisi antaa. Toinen tapa lähestyä asiaa on pyrkiä helpoimmat ja yksinkertaisimmat jutut käsittelemään tuomioistuinlaitoksen ulkopuolella, jolloin tuomioistuimet voivat keskittyä paremmin tärkeisiin asioihin. Esillä on ollut muun muassa tavallisista rattijuopumuksista rankaiseminen rangaistusmääräysmenettelyssä. Mitä tälle asialle kuuluu?

Toinen asia: Tänään Hesari kertoi, että korkeimman oikeuden mukaan anonymi todistelu ei ole perusteltua, vaikka häikäilemättömät ammattirikolliset uhkaavat kostaa todistajalle ja hänen perheelleen. Mitä tämä anonymi todistelu, joka juuri säädettiin, käytännössä sitten tarkoittaa, jos ei tällaista tilannetta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Lindström, 5 minuuttia.

10.50 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aloitetaan syyttäjälaitoksesta — siitä tuli kysymys ainakin edustaja Laukkaselta ja joiltain muiltakin. Syyttäjälaitoksen määrärahatilanne on tietenkin huolestuttava, se on aleneva. Vaikean viime vuoden jälkeen syyttäjien määrää on kuitenkin pystytty hieman lisäämään. Meneillään olevat tietojärjestelmäuudistukset aiheuttavat tietysti kuluja, ja siihen on pyritty varautumaan siirtäviä määrärahoja kerryttämällä. Ehtiikö syyttäjälaitos sitten käsittelemään kaikki jutut? Se juttukantahan muuttuu entistä vaativammaksi, kansainvälisiä liityntöjä omaavat jutut ovat lisääntyneet. Meillä on syyttäjälaitoksessa ja ministeriössä vireillä lukuisia toimia, joilla odotetaan olevan syyttäjien työtä helpottavia vaikutuksia. Rakenneuudistushanke on siis aloitettu, ja siihen liittyen uudistetaan myös näitä ydintoimintoja, ja totta kai syyttäjien koulutusta ja erikoistumista kehitetään. Tämä oikeusprosessien keventämishanke, mihin tässä viimeisessä puheenvuorossa edustaja Zyskowicz viittasi, ja sakkomenettelyn uudistaminen tulevat osaltaan vapauttamaan resursseja syyttäjien ydintyöhön eli esitutkintayhteistyöhön ja syyteharkintaan. Totta kai tietojärjestelmähankkeesta odotetaan myös saatavan tuottavuushyötyjä. Ylipäättään vähemmillä rahoilla koetetaan tehdä asioita fiksummin, niin että resurssit jäävät sinne, missä niitä oikeasti eniten tarvitaan.

Pelson vankilasta: Joo, tiedän, tilanne on siellä erittäin huolestuttava sen takia, että sitä on vitkuteltu ja vetkuteltu vuosikaudet, ja nyt tämä tilanne on sitten sylissä. Rikosseuraamuslaitos on yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa käynnistänyt korvaavien vankitilojen suunnittelun pikaisella aikataululla, ja tavoitteena on hankkia nyt aluksi väliaikaiset majoitustilat, jotka olisivat käytössä heti tässä ensi vuoden alussa. Samanaikaisesti käynnistetään sitten tämän pysyvän ratkaisun suunnittelu, ja siinä yhteydessä on tarpeen arvioida vankien asuintilojen lisäksi myös Pelson vankilan toiminnallisia muutostarpeita Rikosseuraamuslaitoksessa vahvistetun vankilakonseptin mukaisesti. Eli kyllä tätä asiaa on suurella huolella mietitty tuolla, ja se iso päätös on todellakin sitten tulossa siitä, mikä on sitten se tulevaisuus ja mikä on se pysyvä ratkaisu, ja tietysti itse pyrin vaikuttamaan siihen, että me löydämme sen tämän vaalikauden aikana, ettei tätä asiaa tarvitsisi venkuloida yhtään enempää.

Edustaja Pakkanen nosti esille nämä tämmöiset niin sanotut virhepistejärjestelmät liikenteessä. Liikenne- ja viestintäministeriössä on käynnissä tieliikennelain kokonaisuudistus, ja siinä yhteydessä tarkastellaan myös näitä liikennetrikomusten seuraamuksia yhdes-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

sä oikeusministeriön kanssa — me teemme yhteistyötä. On esitetty vaihtoehtona nykyisin käytettävälle rikesakolle, että siirryttäisiin tämmöiseen hallinnolliseen maksuun. Näitä valmisteluja nyt punnitaan ja tehdään yhteistyötä LVM:n johdolla. Nämä virhepistejärjestelmät liittyvät yleensä tämmöisiin ajo-oikeutta koskeviin seuraamuksiin, ja ajokiellon määrääminen toistuvista rikkomuksista on jo nykyisin porrastettu rikkomusten lukumäärän mukaan, mutta tämä sääntely kuuluu liikenne- ja viestintäministeriön toimialaan. Eli kyllä tätäkin tehdään tässä yhteistyössä.

Edustaja Skinnari — ja moni muukin — on huolissaan siitä, että... No, moni on huolissaan siitä, jaksako ministeri, ja osa on huolissaan sitten siitä, riittävätkö OM:ssä laatu, osaaminen ja resurssit. Me olemme syyskuun 21. päivä asettaneet työryhmän uudistamaan vuodelta 2004 olevat hallituksen esitysten laatimisohteet, ja näillä uusilla ohjeilla pyritään myötävaikuttamaan siihen, että lait jatkossakin valmistellaan hyvin ja valmistelun taustaineisto tuodaan päätöksentekijöille ja muille avoimesti esiin. Eli kyllä me olemme tunnistanee sen, että vähemmillä resursseilla pitää pystyä tekemään ne samat asiat kuin ennenkin ja että lainsäädännön laadun pitää pysyä ja oikeusturvan pitää säilyä. Tämä on koko ajan johtava ajatus ollut, kun me näitä toimenpiteitä oikeusministeriössä valmistelemme. Minä luotan kyllä oikeusministeriön henkilöihin, virkamiehiin, jotka siellä ovat töissä. Siellä on ammattilaisia, jotka tekevät näitä hommia, minun tehtäväni on linjata. — Muihin kysymyksiin vastaan sitten kun seuraava tilaisuus tulee.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, jatkamme debattia vielä noin puolisen tuntia, ja debattia jatkaa — vastauspuheenvuoron käyttäen seuraavaksi — edustaja Torniainen.

10.55 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin ministeri Lindströmille ja hallitukselle lämmin kiitos siitä, että hallitus on linjannut, että nykyinen vankilaverkosto säilytetään Suomessa ja sitä lähdetään myöskin kehittämään nykyiseltä pohjalta, loppuu se vuosia jatkunut juupas—eipäs-tilanne. Tämä on erittäin hyvä asia.

Toinen asia, mihin haluan kiinnittää huomiota. Kun täällä useassa puheenvuorossa on jo otettu kantaa tähän käräjäoikeusverkon uudistamiseen, niin ministerille vielä kysymys siitä: huomioidaanhän siinä myöskin tämä maantieteellinen kattavuus, koko Suomi? Se on se tärkeä asia.

Sitten on käyty keskustelua tästä mahdollisesta nettiäänestyksestä. Itse sain olla myöskin viime kaudella siinä työryhmässä, joka selvitti asiaa, ja itse koen suureksi huolenaiheeksi sen, että tietojen mukaan Suomesta ei olisi löytynyt järjestelmän kehittäjää ja toteuttajaa, joka olisi pystynyt ottamaan sen (Puhemies koputtaa) toteutukseen. Paneudutaanhan tähän asiaan ja selvitetäänhän sitä niin, että sen tulee olla suomalainen järjestelmä, jolla se toteutetaan, jos siihen mennään?

10.56 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisille ilmoitettujen seksuaalisten ahdistelujen määrä on selvästi lisääntynyt. Valtion talousarvioesityksessä arvioidaan tämän johtuvan osin vuonna 2014 voimaan tulleesta lainmuutoksesta, jonka myötä ahdisteluja on voitu tutkia omalla rikosnimikkeellä. Kuitenkin meillä Suomessakin saatiin viime uudenvuodenyönä kokea turvapaikanhakijoiden myötä tullutta meille uutta ilmiötä, seksuaalista joukkoahdistelua. Noiden rikosten tutkintaa vaikeutti se, että vaikka moni

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

uhri halusi toki rikoksen poliisin tietoon, he kokivat asian pitemmälleviemisen kiusalliseksi. Seksuaalisen ahdistelun saattaminen virallisen syytteen alaiseksi olisi ratkaisu pulmaan, ja sillä osoittaisimme seksuaalisen ahdistelun moitittavuutta. Tein asiasta lakialoitteen ja toivon, että kaikenlainen seksuaalinen väkivalta, jota seksuaalinen ahdistelukin on, otetaan vakavasti. Seksuaalinen ahdistelu heikentää heikoimman osapuolen turvallisuuden mutta myös tasa-arvon tunnetta. (Puhemies koputtaa)

10.57 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström ansaitsee kiitokset siitä, että on tarttunut ulosottoon liittyviin työllistymisen esteisiin. Monen pitkäaikaistyöttömyyden taustalla on myös vakava ylivelkaantumisen ongelma, ja ikävä kyllä suunta on äärimmäisen huono. Viime vuonna lähes joka kymmenes suomalainen oli ulosoton asiakas ja maksuhäiriömerkinnöissä tehtiin uusi, synkkä ennätys. Kysyisinkin nyt ministeriltä lisätietoja tämän kokonaisuuden edistymisestä: millä tasolla nyt on keskusteltu ulosotossa olevien henkilöiden työmarkkina-aseman parantamisesta tai ylivelkaantumista ennalta ehkäisevistä keinoista, kuten vaikka positiivisesta luottorekisteristä, joka toimii moitteetta monessa EU-maassa — ja nyt vaateita näköjään ilokseni tulee salin molemmilta puolilta?

10.58 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeriltä on jo useampaan kertaan kysytty näistä Itä-Suomen käräjäoikeuden lakkauttamisuhan alla olevista Varkaudesta ja Iisalimesta. Peräänkuulutan sitä, että kun siellä on pitkät välimatkat ja näitä syytettyjä, todistajia ja koko orkesteria joudutaan sitten kuljettamaan pitkiä matkoja edestakaisin, niin onko tässä toiminnassa otettu huomioon tämä taloudellinen kokonaisvaltainen näkemys, niin etteivät vain kulut lähde tämän keskittämisen kautta kasvamaan lisää. Ja jos miettii Iisalmen ja Varkauden käräjäoikeuksien rakennuksia, ne on varta vasten tehty, ne ovat modernia, hyviä oikeustaloja. Niitten käyttöä pitäisi minun mielestäni tehostaa edelleenkin.

10.59 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaisen ihmisen elämän kannalta on tärkeää, että hän viranomaisessa tai tuomioistuimessa asioidessaan saa tuomionsa ja päätöksensä mahdollisimman nopeasti ja niin, että se on siten myös lainvoimainen. Suomalaisen yhteiskunnan kehittämisen kannalta yksi suurimpia murheita tällä hetkellä on turhanaikaisten valitusten tehtailu. Jokaisesta kunnasta löytyy puolenkymmentä henkilöä, jotka muuna työnään tekevät tätä — muuta, kovin paljon tärkeämpää tekemistä ei ole — eli tehtaillaan eri asioista hallintovalituksia, mikä johtaa sitten tilanteeseen, että esimerkiksi valtavat kaavahankkeet seisovat, rakennushankkeet pysähtyvät, odotellaan valtavia investointeja, työttömyys kasvaa ja mitään hyvää ei synny. Miten te, arvoisa oikeusministeri, omassa arvokkaassa työssänne olette tähän paneutuneet, että saadaan tämä turha byrokratia purettua kokonaan pois?

11.00 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kansanäänestysten vieminen internetiin on tulevaisuutta. Se nimenomaan lisää äänestysaktiivisuutta, se lisää luottamusta demokratiaan. Sveitsissä tämä toimii. Sveitsi on demokratian mallimaa. En itse pidä Suomea niin paljon huonompana, ettei se täälläkin voisi toimia, toimii ilmeisesti Virossakin. Se mahdollistaisi myös kansanäänestysten lisäämisen asiakysymyksistä. Asiakysymyksistä päättämisen lisääminen lisäisi kyllä luottamusta demokratiaan, ja jos käyt-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

töönotto mahdollistettaisiin valtion toimesta, niin esimerkiksi kunnallisia kansanäänestyksiä voitaisiin pitää ja saataisiin ehkä niiden kustannukset samalla alas.

Kuitenkin itse vähän olen päätellyt, että syy, miksi näitä kansanäänestyksiä ei nykyiselläänkään järjestetä, on se, että päättäjät pelkäävät, että kansa äänestää (Puhemies koputtaa) väärin.

11.01 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelun alussa käytettiin muutama puheenvuoro harmaasta taloudesta — tärkeä asia, ja sitä vastaan on syytä taistella, niin kuin oikeusministeri on hyvin tehnyt.

Hallinto- ja turvallisuusjaostossa käsiteltiin myös tätä asiaa, ja esimerkiksi Tullin toiminnan osalta voidaan sanoa, että pelkästään tänä vuonna Tullin toiminnan ansiosta saadaan 20 miljoonaa euroa rikollishyötyä takaisin. Pienenä positiivisena signaalina esitimme 300 000:ta euroa lisää Tullin toimintaan.

Kysymys ministerille on se, että kun tämä harmaa talous koskettaa useamman ministerin toimialaa ja hallinnon yksiköitä, niin missä olisi ehkä se tuloksekkain suunta. Onko se Verohallinnon, Tullin, poliisin, tuomioistuimien suunnalla, vai millä suunnalla olisi ehkä suurimmat hyödyt saatavissa, jos lisäpanostuksia olisi käytössä?

11.02 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Leipäjonoissa avustusten varassa Suomessa on valtava määrä ihmisiä. Me tiedämme, että näköalattomuus, työttömyys, asunnottomuus ja varsinkin ne maksuhäiriömerkinnät, jotka usein laukaisevat kokonaisen ongelmien vyöryn, ovat usein keskeisiä syitä vaikeuksien taustalla.

Maksuhäiriömerkinnän voi tässä maassa saada todella liukkaasti, pahimmassa tapauksessa niin, että henkilö itse ei ole ollut edes tietoinen mistään ongelmista. Kysyisinkin nyt ministeriltä: Onko hallituksella suunnitelmia tarttua näihin maksuhäiriömerkintöihin, niiden taustoihin, ja tarttua myös luottolaitosten, velkojien, yliliukkaaseen toimintaan, ylisuuriin muistutus-, käsittely- ja korkomaksuihin? Onko hallituksella tarkoitus puuttua niihin rakenteisiin, yhtiöihin ja järjestöihin, jotka röyhkeästi toimien rikastuvat toisten ongelmista ja maksuvaikeuksista?

11.03 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri varmaan tietää, kun yläsavolaiset kansanedustajat lähestyvät, mistä asia kiikastaa, eliikkä puheenvuoroni käsittelee Iisalmen käräjäoikeuden kansliaa. Tässä en penää ministeriltä mitään vastauksia, mutta kun tiedän, että tätä lähetystä seuraavat monet muutkin tahot, niin siksi myös minä haluan tuoda näitä faktoja esiin. Jatkovalmisteluhankkeen toimitus on vuoden 18 loppuun saakka, ja vielä on mahdollista vaikuttaa.

Hallituspuolueet ja tuo työryhmä ovat linjanneet, että käräjäoikeuksien toimipaikat tulee sijoittaa paikkakunnille, joilla on väestökeskittymiä, ja pitkät välimatkat eivät saisi olla siinä esteenä. No, Iisalmen kohdallahan nimenomaan asiointitiheyttä lisää se, että meillä on Sukevan vankila lähellä, ja välimatka Kuopioon kasvaa huomattavasti, jopa puolitoistasataa kilometriä voi sitä olla. Me kaikki olemme sitä mieltä, että säästöjä on saatava, mutta jos todetaan, että säästöjä ei saada, (Puhemies koputtaa) niin toivon, että tätä asiaa todella tarkastellaan.

11.04 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maksuhäiriömerkinnät lisääntyvät, ja ulosotossa olevien määrä lisääntyy koko ajan. Suuri osa vaikeuksiin jou-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tuneista kansalaisista haluaisi velkajärjestelyyn, mutta siihen on ruuhkaa eivätkä sen piiriin pääse kaikki, vaikka edellytyksiäkin olisi.

Työryhmä on nimetty ulosottoon joutuneiden kansalaisten aseman parantamiseksi, siis parantamaan edellytyksiä hoitaa velkansa ja päästä elämään ja yhteiskuntaan mukaan täysipainoisesti — siitä kiitos ministerille. 90-luvun laman seurauksena meillä on henkilöitä, jotka ovat menettäneet omaisuutensa ja sen myötä melkein kaiken, ja velkavankeus jatkuu myös heidän lapsillaan. Onko mitään kohtuullisuutta odotettavissa heidän kohdallaan, esimerkiksi tämän työryhmän perustamisen myötä?

Edustaja Louhelaisen kanssa järjestimme velkaongelmaisten tilaisuuden Kansalaisinfossa, Lindorffinkin edustaja sinne tuli — onneksi — ja näitä vaikeuksia (Puhemies koputtaa) tuli paljon esille.

11.05 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monissa puheenvuoroissa täällä on tänään kiiteltu Rikosuhripäivystyksen lisääntyviä resursseja ja toiminnan laajentamista, ja tästä voi olla erittäin paljon samaa mieltä — lämmin kiitos.

Suomessa perheväkivalta on suurempi ongelma kuin haluamme edelleenkin myöntää. Suomi on ollut ja on edelleen pahasti jäljessä muun muassa Istanbulin sopimuksen edellyttämien turvakotipaikkojen suhteen. Positiivista nyt on se — ja tästä on myös syytä antaa kiitosta — että Istanbulin sopimuksen edellyttämä valtakunnallinen maksuton ja ympäri-vuorokautisesti toimiva auttava puhelin otetaan vihdoinkin käyttöön ensi viikolla. Tämäkään ei kuitenkaan vielä yksinään riitä, joten kysyisin ministeriltä, mitkä voisivat olla niitä seuraavia toimia, ettei Suomi jatkuvasti koreilisi perheväkivaltatilastojen kärjessä.

11.06 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ihan oikein on perätty vastausta siihen kysymykseen, että kun käräjäoikeuksia järjestellään uudelleen, niin mitä siinä yhteydessä on selvitetty: onko todella selvitetty ne kokonaiskustannukset, jotka siitä keskittämisestä aiheutuvat sitten niille ihmisille, jotka joutuvat nyt jatkossa liikkumaan pidempiä matkoja. Sen haluaisin mielelläni tietää, että se on todella myöskin laskettu, ettei se ole vain niin sanottua arvioitua näennäissäästöä.

Varsinaisesti pyysin vastauspuheenvuoron tähän, kun puhutaan tästä nettiäänestyksestä. Jos minä nyt oikein kuulin, niin 12 miljoonaa euroa siihen ollaan sijoittamassa. Jos näin on, niin todella vetoan hallitukseen, että asiaa vielä kerran harkitaan, siitä yksinkertaisesta syystä, että nyt meillä on aika hyvä esimerkki yhdessä valtiossa järjestetystä vaalista, jonka lopputulosta tässä mielessä edelleenkin epäillään. Eli niin kauan kuin järjestelmä ei ole aukoton, ei pidä lähteä tekemään kokeiluja. Me olemme Vihdissä järjestäneet kunnallisvaalien alla yhden kokeilun, ja se ei toiminut.

11.07 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakuutusoikeus käsittelee erilaisia toimeentuloturva-asioita, muun muassa henkilön oikeutta työeläkkeeseen, kansaneläkkeeseen, työttömyysetuuteen, asumistukeen, opintotukeen, Kelan maksamiin vammaisetuuksiin ja niin edelleen. Suullisessa käsittelyssä muutoksenhakija pääsee itse kertomaan omasta tilanteestaan ja hänellä on oikeus lausua oma käsityksensä asiantuntijalääkärin lausunnosta. Arvoisa ministeri, kun teillä on hankkeena oikeudenhoidon kehittämisohjelma, niin olisin kysynyt: miten etenee tähän kehittämisohjelmaan liittyvä hanke, jossa arvioidaan vakuutusoikeuden suullisten käsittelyjen järjestelyjä ja suullisen käsittelyn vaikutuksia muutoksenhakijan oikeusturvaan?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

11.08 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo olla samaa mieltä täällä aikaisemmin puhuneiden edustajien Rantakankaan ja Laukkasen ja Korhosen kanssa tästä Pelson vankilan tilanteesta. Kävimme siellä lakivaliokuntapuheenjohtaja Tolvasen johdolla syksyllä, ja tilanne on todella huolestuttava. Kiitos siitä, että ministeri Lindström on ottanut tämän asian, nimenomaan kokonaistaloudellisen näkökulman, huomioon, ja päätöksiä olisi hyvä tehdä ripeästi, kuten ministeri äsken totesi.

Jätimme yhdessä edustaja Vähämäen, edustaja Sarkkisen, Vehkaperän ja Tuppuraisen kanssa yli sadan kollegan allekirjoittaman asunto-osakeyhtiölain muutosaloitteen, ja se lakialoite mahdollistaisi asunto-osakeyhtiöissä päätöksenteon määräenemmistöllä, yhdeksällä kymmenesosalla. Hallitusohjelmassa on kirjaus, että asunto-osakeyhtiön päätöksentekoa sujuvoitetaan, ja kysyisinkin nyt (Puhemies koputtaa) ministeriltä: mikä on aikataulu tämän aloitteen osalta? Ympäristövaliokunta on oikeusministeriön edustajaa siinä kuulemassa.

11.09 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on edellisissäkin puheenvuoroissa tuotu esiin tätä Pelson vankilan tilannetta, ja tätä haluan tuoda myöskin itse esiin. Tilannehan on siellä ollut monien vuosien ajan jo vaikea, ja nyt näitten vakavien sisäilmaongelmien takia henkilöstön ja myös vankien terveystilanne on otettava huomioon. Pelson vankilan tilanteen osalta on huomioitava se, että siitä on tehty jo vuosia sitten linjaus, että siellä pitäisi tilat uudistaa ja toiminta siellä varmistaa, että se jatkuu myös jatkossa. Ja nyt odotamme kyllä, että ensi keväänä tähän viimeistään tulee ratkaisu ja siellä saadaan käyntiin tämä remontti, mitä siellä on pitkään odotettu. Pelson osalta on todettava, että pohjoisen, ison alueen vankilana sille on myös tärkeää, että myös pitkiltä matkoilta tulevat omaiset voivat tavata vankeja eikä näitä siirretä edelleen kauemmaksi tuolta pohjoiselta (Puhemies koputtaa) alueelta.

11.10 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään mahdollisuuksia tehostaa ehdollisen vankeusrangaistuksen vaikuttavuutta. Työryhmän tehtävänä on arvioida erilaisia keinoja tehostaa ehdollista vankeutta oheisseuraamusjärjestelmää kehittämällä. Ehdollista tuomiota ei nykyisellään pidetä riittävän vaikuttavana seuraamuksena vaan lähinnä vain huomautuksena. Selvityksen taustalla on julkinen paine ehdollisen tuomion kiristämisestä. Oikeusministeriön työryhmä esitti jo edellisellä hallituskaudella tuomioiden kiristämistä niin, että osassa tuomioista lyhyt alkujakso vietettäisiin vankilassa. Asia ei kuitenkaan edennyt. Yksi mahdollisuus olisi myös yhdistää rangaistukset niin, että osa rangaistuksesta on ehdotonta ja osa ehdollista. Kansalaisten oikeustajun kannalta on tärkeää, että rangaistukset ovat riittäviä ja vaikuttavia, joten kysyn ministeriltä: aiotaanko lainsäädännön päivitys viedä tältä osin maaliin tämän hallituskauden aikana?

11.11 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nostettiin jo esille tuo Istanbulin sopimuksen tilanne ja se, miten sitä Suomessa viedään vahvemmin eteenpäin. Minä haluan kannustaa ministeriötä uusiin toimiin, jotta lähisuhde- ja perheväkivallan uhrit saisivat apua. On tehty tietenkin jo hyvää työtä, uhrien asemaa on pyritty parantamaan, ja saimme myös lisää rahaa ensi- ja turvakotitoiminnan vahvistamiseksi, mutta paljon työtä on vielä jäljellä. Minä haluaisin kysyä ministeriltä: onko joitakin perin uusia toimia suunnitteilla tämän aihealueen ympärillä?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

11.12 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin myös kantaa huolta tästä hallituksen suunnitelmasta vähentää käräjäoikeuksien määrä 27:stä 20:een. Se kyllä johtaa siihen, että monilla kansalaisilla matka lähimpään käräjäoikeuteen muodostuu kohtuuttoman pitkäksi. Sitten se johtaa siihen, että kustannuksia säilytetään asiakkaiden maksettavaksi ja kynnys turvautua oikeuslaitoksen tarjoamaan oikeusturvaan entisestään nousee. Tällainen muutos lisää kansalaisten alueellista eriarvoisuutta ja heikentää oikeudenhoitoon liittyvien palveluiden saatavuutta. Lainkäyttö käräjäoikeuksissa kuitenkin perustuu suurelta osin asianosaisten henkilökohtaiseen läsnäoloon, ja oikeusturvan saatavuuden kannalta tuomioistuinten saavutettavuudella on suuri merkitys. Ymmärrän hallituksen säästöpainetta, mutta mielestäni nyt ollaan kyllä menossa kipurajan yli siinä, paljonko tätä käräjäoikeusverkostoa voidaan supistaa. Ja toivon myös, kuten muutkin täällä edellä, että näitä säästöjä laskiessa huomioitaisiin ne (Puhemies koputtaa) ylimääräiset kulut ja vaiva, mitä tästä kansalaisille aiheutuu.

11.13 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ojala-Niemelä otti ensimmäisessä puheenvuorossaan esille tämän saamelaisen aseman. Saamelaiskäräjäthän on vedonnut tällä kaudella useamman kerran hallitukseen, että Suomeen perustettaisiin tällainen sovintokomissio käymään läpi meidän yhteistä historiaamme ja tuomaan selkeästi esille sen, mitä tässä maassa on oikeasti tapahtunut ja mitä kaikkea saamelaiset ovat joutuneet kokemaan. Näistä sovintokomissioistahan on hyviä kokemuksia ympäri maailmaa, ja olisi hienoa, jos Suomen 100-vuotisjuhlavuonna Suomen hallitus osoitaisi tällaista kansan yhtenäisyyttä ja ojentaisi tällaisen sovinnon käden meidän omalle vähemmistöllemme ja alkuperäiskansallemme. Kysyisinkin ministeriltä: miten hallituksessa on tähän saamelaiskäräjien ehdotukseen ja vetoomukseen suhtauduttu?

11.14 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jaostossa on syksyn mittaan lähes kaikkia näitä täällä esillä olleita asioita käsitelty.

Nettiäänestyksestä emme kirjoittaneet mitään mietintöön, koska totesimme, että siitä on työryhmä miettimässä asiaa. Oma henkilökohtainen kantani kyllä yhtyy tähän hyvin vahvaan epävarmuuteen tämän asian suhteen. Luin tuon 2008 kuntavaalien kokemuksesta tehdyn selvityksen, ja se ei rohkaissut etenemään ainakaan siltä pohjalta, eli tarvitaan tarkkaa harkintaa.

Muutoin jaostossa kannettiin huolta — ja varmaan myös lakivaliokunnassa — oikeusturvan säilymisestä ja vahvistumisesta, ja se on tärkein kysymys. Toisena nostan vielä esille tämän ylivelkaantuneitten ja kannustinloukussa olevien työttömien aseman (Puhemies koputtaa) ratkaisemisen.

11.15 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Pitkin vuotta on käynyt ilmi lukuisissa tutkimuksissa, että erityisesti ihmiskaupan uhrien kohtelu Suomessa ja niitten tapausten käsittely voisi olla paremmalla tolalla. On toistuvasti lähetetty takaisin Nigeriaan, Italiaan tunnistettuja ihmiskaupan uhreja, jotka sitten siellä taas ovat joutuneet ihmiskaupan kohteeksi. Suomi on sitoutunut kansainvälisissä sopimuksissa toimimaan toisin näissä tapauksissa, mutta käytäntö kuitenkin on ollut hyvinkin ailahtelevaa. Yksi tapa kohentaa tilannetta olisi muuttaa ulkomaalaislakia ihmiskaupan uhrin oleskeluluvasta niin, että haavoittuva asema sinänsä jo riittäisi jatkuvan luvan myöntämisen perus-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

teeksi. Miten te suhtaudutte tähän? Pidätkö te, arvoisa ministeri, tätä tilannetta ongelmallisena ja sellaisena, jota tulisi korjata ihan meidän kansainvälisen maineemme takia?

11.16 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä käräjäoikeusverkkouudistus on täysin perusteltu, ja siitä on tehty ihan riittäviä selvityksiä, ja digitalisaatiota, etäyhteyksiä hyödyntämällä asiakkaidenkin juokseminen siellä oikeudessa varmuudella vähenee.

Meidän on myös pakko näitä prosesseja keventää, ja edustaja Zyskowiec kysyikin jo tästä rangaistusvaatimuskäyttöalan laajentamisesta. Siitähän työryhmä nyt istuu, ja puoleentoista vuoteen asti se koetetaan nostaa.

Mutta eräs asia, mikä on jäänyt vähemmälle, mistä en ainakaan tiedä, että olisi mitään työryhmää menossa, on sovitteluasia. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on inhimillistä ennen kaikkea rikoksen uhrille mutta myös, totta kai, rikoksen tekijälle. Ennen kaikkea se on halpaa. Valtakunnansyyttäjä taannoin esitti, että esimerkiksi lähes kaikki kunnianloukkausjutut voitaisiin selvittää sovittelussa. Kysyisinkin: olisiko nyt mahdollista perustaa joku työryhmä, joka ennakkoluulottomasti miettisi tätä sovittelumenettelyn laajentamista? Se olisi taloudellista ja inhimillistä.

11.17 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtion kokonaismenoista toimitilat muodostavat leijonanosan. Näitten toimitilojen kuluja hallitsemaan ja järkevimmin suuntaamaan on luotu toimitilastrategia, johonka aikaisemmassa puheenvuorossani viittasin Lapinjärven siviilipalveluskeskuksen osalta. Viimeksi tänään sain kuulla poliisilta huolta siitä, että poliisi joutuu jatkuvasti toimimaan epätarkoituksenmukaisissa tiloissa, ihan sen takia, koska Senaatti pitää oman vuokranansaintalogiikkansa kautta kiinni näistä vuokraajista. Nyt vielä kysyn ministeriltä: minkä takia ministeri toimi toimitilastrategian vastaisesti ottamalla käyttöön tämän Lapinjärven jatkon sen sijaan, että valtio olisi hankkinut siviilipalveluskeskuspalvelua Lahdesta, Hennalasta, varuskunnasta, joka on lakkautettu jo edellisen vuoden aikana?

11.18 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Myös minä haluan yhtyä niihin kiitoksiin ministeri Lindströmille siitä käytännönläheisestä ja kansalaislähtöisestä lähestymiskulmasta, joka teillä asioiden käsittelyyn on.

Samoin pätevät myöskin kiitokset siitä, että oikeusministeriöstä, silloin kun sieltä esimerkiksi meidän valiokuntatyöskentelyssämme pyydetään lausuntoja, lausunnot tulevat, ne ovat asiantuntevia, ja ne tulevat myöskin ripeästi. Se on erittäin hyvä havaita, jatkakaa samaan malliin.

Pari asiaa, jotka haluan nostaa esille:

Kiitokset myös Sulkavan avovankilan osalta, se oli järkipäätös. On tehokasta, on edullista, on erittäin oikeanlaista politiikkaa, että se sai jatkoluvan toiminnalleen ja jatkomahdollisuuden toiminnalleen ja sen kehittämiseen, se on erittäin hyvä.

Sitten yhdyin myöskin tähän huoleen itäsuomalaisesta käräjäoikeusverkostosta. Ymmärrämme sen toki, että prosesseja kevennetään ja digitaalisuutta otetaan käyttöön, mutta sillä verkostollakin joku merkitys on sille tasapuoliselle tapahtumien käsittelylle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Myllykoski ja Sarkomaa, sen jälkeen ministerille vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen me-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

nemme... Otetaan myös edustaja Niikko. Nämä kolme vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan.

11.20 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on 54 rekisteröityä pika- tai pienlainayritystä. Kysyisin ministerin mielipidettä siitä, pitäisikö muiden lainanantajien toiminta kieltää Suomessa — kun meillä sitten verkon kautta tulee ulkolaisia lainoittajia — ihan siinä mielessä, että rikollisen rahanpesua voitaisiin sitä kautta paremmin suitsia.

Kysyn vielä ministeriltä: kun tämä positiivinen luottorekisteri on tässä keskustelussa monesti tullut esille, niin voisiko olla ensimmäinen askel kuitenkin se, että lainsäädännöllä määriteltäisiin perintäkulujen enimmäismäärä vaikkapa lainan suuruuteen nähden? Silloin lainanantajalla on se riski, että hän on lainoittanut väärin?

11.21 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiukassakin taloudellisessa tilanteessa on erittäin välttämätöntä huolehtia ihmisten oikeusturvasta. Eduskunta ja valtiovarainvaliokunta ja meidän jaostomme, kunta- ja terveysjaosto, on kantanut useana vuonna huolta tuomioistuinlaitoksen niukoista resursseista ja osoittanut myöskin monena vuonna lisävoimavaroja. Erityinen huoli on ollut alemmista oikeusasteista, erityisesti käräjäoikeuksista. Tällä hetkellä edelleen useat tuomioistuimet ovat ruuhkautuneita, ja todellakin niukat resurssit ovat johtaneet käsittelyaikojen pitenemiseen. Siksi on aivan välttämätöntä se, että hallitusohjelman ja oikeudenhoidon kehittämisohjelman toimenpiteitä viedään eteenpäin. Näin me olemme tiukasti kirjanneet tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Erityisesti rakenteiden uudistamista on todellakin määrätietoisesti jatkettava ja todellakin varmistettava, että resurssit riittävät tuomioistuinten ydintehtävien hoitamiseen. Tästä kuulimme ministeriä jaostossa, mutta — jos arvoisa ministeri voisi vielä kertoa — miten nämä toimenpiteet etenevät (Puhemies koputtaa) rakenteiden uudistamiseksi, jotta voimavarat riittävät ydintehtäviin, oikeusturvan varmistamiseen?

11.22 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski tarkkakorvaisena kuuli — ensimmäisessä puheenvuorossaan hän mainitsi siitä — että olin maininnut, että 80 prosentilla aikuisväestöstä on maksuhäiriömerkintöjä, mutta omasta mielestäni sanoin, oli ainakin tarkoitus sanoa tietenkin, että 8 prosentilla.

Arvoisa ministeri, olet varmaan huomannut, että tämän puolentoista tunnin aikana pääkysymys ja päähuoli on ollut ylivelkaantuminen ja maksuhäiriömerkintöjen kasvun määrä. Toivoisin, että loppupuheenvuorossanne käyttäisit enemmän aikaan siihen vastaamiseen.

Sitten yksi kysymys vielä: Raiskausrikosten määrä on kasvanut, niitä oli 1 052 vuonna 2015, ja samanaikaisesti on kasvua tullut siten, että 20 prosenttia on kasvanut ulkomaalaistaustaisten ja ulkomaalaisten osuus, jopa lähestulkoon 27 prosenttia raiskausrikoksista on ulkomaalaisten tekemiä tai sellaisia, joista he ovat epäiltyjä. Mitä tälle asialle voidaan tehdä? Tämähän on vakava asia, koska meille on hyvin paljon tullut myös turvapaikanhakijoita. Kaikkien kannalta olisi kohtuullista, että saataisiin heitäkin yhteiskuntaan integroitua siten, ettei tällaista ilmiötä enää nähtäisi (Puhemies koputtaa) kasvussa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Lindström, 5 minuuttia, sen jälkeen puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

11.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kiitos asiallisesta, hyvästä keskustelusta.

Kyllä, edustaja Niikko, ajattelin pääosan käyttää tästä ajasta tähän ylivelkaantuneiden määrään, huoleen tästä kokonaisuudesta, mihin liittyy ulosotto, mihin liittyvät nämä pikavipit ynnä muut. Lyhyesti vain, että tämä kotitalouksien velkaantumisaste on kasvanut jatkuvasti, maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on jatkanut kasvua — Suomen Asiakastiedon mukaan syyskuun lopussa kuluvana vuonna oli 374 000 henkilöä tämmöisessä maksuhäiriörekisterissä — eli tämä on iso ongelma. En enempää tuohon ulosottoon mene, mutta sen mainitsen, kun edustaja Elomaa kyseli tästä, että tämän työryhmän on arvioitava siis kaikenlaisia vaihtoehtoja ja selvitettävä ratkaisukeinoja, eli tämä toimeksianto on todella kattava.

No, mitä toimenpiteitä valtio voi nyt sitten tehdä näitten maksuhäiriömerkintöjen poistamiseksi nykyistä nopeammin? Tätä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikaa luottotietorekisterissä on nykyisessä luottotietolaissa lyhennetty sitä ennen voimassa olleista säilytysajoista erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa maksuhäiriömerkinnän kohteelle ei ole tämän rekisteröintiaikana tullut uusia maksuhäiriömerkintöjä. Tietysti tässä on aina nämä kaksi puolta, eli tänne luottotietorekisteriin tallennettujen maksuhäiriötietojen säilytysajoissa on pyritty ottamaan huomioon sekä rekisteröidyn oikeutetut edut että myös luottotietoja toiminnassaan tarvitsevien tahojen tarpeet.

Mutta sitten jos tullaan näihin pikavippeihin ja näihin markkinoihin, niin ei tästä ole kovin kauan aikaa, kun tämä asia jälleen kerran nousi esille ja minulta kysyttiin mielipidettä tähän asiaan ja silloin kerroin sen. Eli oikeusministeriössä on käynnissä vuonna 13 voimaan tulleen korkokattosäätelyn toimivuuden tarkastelu. Siinä otetaan huomioon muun muassa tarjonnan siirtyminen määrältään suurempiin luottoihin. Ja kun saan tästä vallitsevasta tilanteesta ja kaikista toimintavaihtoehtoista tarkemman selvityksen, niin päätän lainsäädäntömuutoksista ja muista toimenpiteistä tämän jälkeen. Että selvitetään — eli ensin tutkitaan ja sen jälkeen hutkitaan. Mutta kyllä tässä on ihan selvästi tekemisen paikka, tämä on sen verran iso ongelma. En ennusta, mitä sieltä on tulossa, mutta jotakin, kunhan selvitetään, mitkä ovat ne keinot voida puuttua tähän asiaan. Tämä on iso ongelma.

Ehkä sitten toinen tämmöinen isompi juttukokonaisuus. Edustaja Pelkonen ja edustaja Paloniemi nostivat esille tämän Istanbulin sopimuksen, ja toisaalta täällä on noussut tämä Rikosuhripäivystys-asia. Nämä ovat hyviä juttuja, ja kysymys kuuluu: mitä uusia toimia? Olen tavannut tässä syksyn aikana muun muassa Monika-Naiset, ja olin aika lailla hämmästynyt siitä, että meillä oli niin samanlaiset näkemykset liittyen muun muassa pakkoavioliittoihin ja alaikäisten avioliittoihin. Eli niihin on pakko ruveta tekemään jotakin konkretiaa, ja itse asiassa nämä alaikäisten avioliitot olisivat todella helposti korjattavissa muuttamalla vain numeroa. Itse olen tuskailut niitten kanssa. Minulle on tosi vähän niitä tullut onneksi pöydälle, mutta joka kerta olen tuskailut, kun niitä tulee pöydälle, eivät ole helppoja. Pääsisi siitäkin tuskasta, kun se raja laitettaisiin siihen 18 vuoteen, eli silloin ei tarvitsisi pohtia ja painiskella omantuntonsa kanssa. Tämä on semmoinen asia, että näitä on syytä kehittää.

No sitten tämä iso kysymys käräjäoikeusverkostosta. Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen tuossa sanoi, että kun nämä on yhdessä hallituspuolueitten kanssa päätetty, nämä on koetettu katsoa niin tasapainoisesti kuin ikinä vain voidaan. Tällä hetkellä olen siis siinä työryhmässä, jonka tehtävä on valmistella sitten se lainsäädäntö liittyen tähän käräjäoikeusverkostoon. Totta kai siinä otetaan huomioon nämä mahdollisuudet vi-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

deomenettelyyn ynnä muuhun, tämän tekniikan käyttö. Tämä ict:n hyödyntäminen näissä asioissa tietenkin maksaa, mutta siinä on se idea, että kun se maksaa, se tulevaisuudessa myös tuo jotain. Ja semmoisiin investointeihin on valtiovarainministeriökin suhtautunut positiivisesti. Voin vakuuttaa, että ymmärrän tämän tuskan Iisalmen, Varkauden puolella, koska itse tulen kaupungista, josta viime vaalikaudella vietiin sekä hovi- että hallinto-oikeus, eikä auttanut mikään. Voin vakuuttaa, että tiedän, että tämä ei ole mitään kauhean helppoa. Mutta tämä työ on edelleen käynnissä, ja me tietysti mietimme ja kuulemme ihan rakentavalla tavalla näitä palautteita, mitä alueen kansanedustajilta tulee, (Puhemies koputtaa) tulivat ne sitten hallituspuolueista tai oppositiosta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

11.29 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Debatissa ehdin jo kiittää tuosta rikoksen uhreille tarjottavien tukipalveluiden vahvistamisesta. Rahaa siis osoitetaan Rikosuhripäivystykselle ja lähisuhdeväkivallan uhrien tukipuhelintoimintaan. On tärkeää, että oikeudenkäynnit myös hoidetaan sujuvasti niin, että niissä ei turhaan revitä auki enää uudestaan niitä hiljalleen tai ehkä ei koskaan arpeutuvia haavoja erityisesti seksuaalirikosten ja lapsiin kohdistuneiden rikosten kohdalla.

Kiitosta haluan antaa myös tuosta Hämeenlinnan naisvankilan uudisrakentamisesta, josta myös jo keskustelimme hetki sitten. Se valmistuu vuonna 2019, ja näin paljususleista päästään eroon. Lisäksi Keravan vankilan muutostyöt ja Jyväskylän uudisrakennus, johon sijoitetaan avovankila ja yhdyskuntaseuraamustoimisto, saadaan nyt toteutettua.

Pidän myönteisenä sitä, että oikeusministeri Lindströmin johdolla käynnistettiin selvitys hallitusohjelman mukaisesti siitä, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisia suhteessa teon moittittavuuteen. Ministeri kertoi hetki sitten, että tämä selvitystyö valmistuu ensi kesänä, ja toivottavasti sen jälkeen saadaan näitä toimenpiteitä lisää. Joitain muutoksia on jo tullut, ja ne näkyvät esimerkiksi tietyissä seksuaalirikoksissa, niiden tuomioiden koventumisessa.

Itse olen myös huolestunut siitä, että meillä on edelleen tiettyjä ongelmakohtia esimerkiksi karkotuspäätöstä odottavan rikollisen säilössä pitämisessä, ja olen tästä itse valmistelemassa lakialoitetta. Ei tilanne voi olla se, että sellainen henkilö, joka katsotaan yhteiskuntaan kuulumattomaksi, henkilöksi, joka ei siellä voi olla, koska riski, että hän uusii rikoksensa on niin suuri, olisi pakko tämän päivän lain mukaan vapauttaa viimeistään vuoden kuluttua tästä säilöönnotosta tai säilössäpidosta, jos hänen karkottamisensa kotimaahan ei onnistu. Oma tavoitteeni on se, että jatkossa tähän pitää saada muutos niin, että tämän tyyppiset henkilöt voidaan pitää säilössä tarvittaessa niin kauan kuin heidän karkotuksensa onnistuu, tai joku muu ratkaisu löytyy siihen, että he eivät palaa tekemään rikoksia meidän arkeemme.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi:

Keskustelua äsken käytiin laajasti myös nettiäänestyksestä ja sähköisestä äänestyksestä, ja nämä itse asiassa tuossa debatissakin ainakin osittain menivät sekaisin. Nämä kokeilut, joita Suomessa oli, olivat sähköistä äänestämistä, missä täytyi mennä fyysisesti äänestyspaikalle ja äänestää, ja sen lisäksi on tietysti mahdollisuus nettiäänestykseen. Ja meillä myös valmistellaan toimenpiteitä tämän postiäänestyksen mahdollistamiseksi niille, jotka asuvat ulkomailla.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ymmärrän hyvin sen, että nettiäänestykseen sisältyy tiettyjä riskejä. Täällä on kuvattu sitä, että jos Nato-kansanäänestys olisi, niin kuka siihen vaikuttaisi ja millä tavalla. On totta, että vaikuttamista varmasti tapahtuisi, mutta olisiko mahdollista myös, että itse tähän äänestystapahtumaan pystyttäisiin vaikuttamaan idästä tai lännestä? Totta kai sellaisiinkin pitäisi varautua ja ne pyrkiä estämään. Mutta se täytyy todeta, että kun täällä annettiin vähän ymmärtää, että joku pakottaisi äänestämään tietyllä tavalla, niin pitää muistaa, että nettiäänestysjärjestelmissä on niissä maissa, missä se on käytössä, niin sanottu katumusnappi. Eli jos vaimo miehensä pakottaa äänestämään jotakuta, niin hänen kauppaan lähtiessään voi peruuttaa äänestyksen ja siirtää sen sitten haluamalleen henkilölle, eli tällainen järjestelmä niissä on olemassa.

Mutta meidän pitää, on se sitten sähköinen äänestys tai nettiäänestys, etsiä keinoja äänestysaktiivisuuden parantamiseen. Ja tässä aivan keskeiseksi nousevat esimerkiksi äänestyspaikat, äänestyspaikkojen tuominen sinne, missä ihmiset ovat luontevasti. Ehkä edustaja Kivelä minun laillani tykkää laittaa päälle tumman puvun ja valkoisen kaulahuivin ja lähteä arvokkaasti äänestämään, mutta näin eivät valitettavasti tämän päivän nuoret enää tee, (Puhemies koputtaa) ja silloin heidän äänestysmahdollisuuksiensa pitää olla helpompia. Itse myös kannatan erityisesti kuntavaaleissa tuon äänestysiän laskemista 16 vuoteen. (Kimmo Kivelä: Lierihattu päässä!)

11.34 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan valitettavasti täytyy sanoa, että kaikki viranomaistoiminta on suurten mullistusten kourissa ja että siinä on paljon hyvääkin mutta toki huonoakin ja tämä tuomioistuinlaitos ei voi olla sen ulkopuolella. Täsähän hiljattain lakivaliokunnassa käsiteltiin laajaa lakipakettia tuomioistuimista, ja siinä oli tämä tuomarien koulutusjärjestelmä yhtenä tärkeänä asiana. Sitä muistaakseni kymmenen vuotta oli valmisteltu, ja nyt se saatiin vihdoinkin eteenpäin. Se on ihan hyvä uudistus, vaikka toki jotkut väittävät, että sitä olisi pitänyt jäädä odottamaan tuomioistuinviraston perustamiseen asti. Mutta sitä me emme voi tehdä, kun me nyt emme tiedä vielä päivää, jona tuomioistuinvirasto tänne Suomeen tulee. Mutta siinä on paljon paljon hyviä elementtejä.

Tuomioistuihin liittyenhän on tehty monia muitakin uudistushankkeita. On esimerkiksi tämä, että turvapaikka-asiat tullaan hajauttamaan kolmeen muuhun hallintotuomioistuimeen Helsingin hallinto-oikeuden lisäksi. Näin pitääkin olla, että saamme mahdollisimman nopeasti asiat käsiteltyä tuomioistuimissa. Sen lisäksi — mistä on myös hankkeita — kärjäoikeus olisi se ainoa tuomioistuin, missä nämä niin sanotut päivittäistapaukset käsiteltäisiin, ettei enää tätä valitustietä olisi niin pitkälle. Siinä on jo jatkovalituslupamettely olemassa, mutta sitä pitää vielä laajentaa.

Tässä oli tästä tuomioistuinverkosta tosiaan puhe, että sen toimipaikkojen määrä laskee 27:stä 20:een, ja tätä on kyllä tarkoin käyty läpi. Ymmärrän tämän hädän näillä tietyillä pienillä paikkakunnilla mutta uskon, että digitalisaatio ja etäyhteydet tulevat helpottamaan sitä hätää. Ennen kaikkea tuomioistuinten sisäinen toiminta tehostuu, koska meillä on tälläkin hetkellä pieniä ja haavoittuvia kärjäoikeuksia, joissa on vain muutama tuomari, jotka saattavat totta kai kukin sairastua, tai sitten sinne tulee joku iso juttu ja sinne pitää pyytää apuvoimia muualta, ja sehän ei oikein nykypäivää ole. Kun on isompi yksikkö, se on vähemmän haavoittuva, vaikka toki siinä jotain muita ongelmia ja haasteita voi olla.

Tosiaan oli puhe, että tuomioistuimissa käsiteltäisiin vain ja ainoastaan ne jutut, jotka sinne kuuluvat, ja se on ihan hyvä hanke. Hallitusneuvotteluissahan puhuttiin, että rangais-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tusvaatimusmenettelyn käyttöä laajennettaisiin kahteen vuoteen asti. Se on liian iso muutos, kun ajatellaan rangaistuksia, mutta tämä puolitoista vuotta, mitä nyt työryhmä pohtii, on minun mielestäni ihan riittävä, ja kun täällä peräänkuulutettiin niitä tavanomaisia rattijuopumusjuttuja, silloin ne kaikki siirtyisivät sinne, ja varmaan monia muita juttuja. Ihan omassa päässä äkkiseltään mietin, että varmaan toistakymmentätuhatta juttua jäisi pois sieltä käräjäoikeuksista. Niinhän sen pitää olla, että ne jutut käsitellään käräjäoikeuksissa, jotka sinne kuuluvat, ja muut käsitellään muussa menettelyssä.

Mutta siitä pitää kyllä huolehtia, että vaikka nämä prosessit kevenevät, niin ne viranomaiset, joille nämä jutut kaatuvat, saavat sitten resursseja. Nyt tuli 1.12. voimaan uusi niin sanottu sakkolaki, joka työllistää poliisia huomattavan paljon. Se toki keventää prosesseja syyttäjillä ja käräjäoikeuksissa, mutta poliisille se lisää työmäärää, ja poliisi ei saanut resursseja siihen. Se on huono asia.

Nostin jo tuossa esiin tämän sovittelun merkityksen. Minä olin 90-luvun puolivälissä ensimmäisissä sovitteluseminaareissa Suomessa — eli siitä on parikymmentä vuotta aikaa — ja olin hyvin kriittinen tämän sovittelun suhteen. Mutta olen pikkasen, tai aika paljonkin, joutunut muuttamaan mielipiteitä tässä matkan varrella. Sovittelu on hyvä asia. Se on inhimillisesti katsoen hyvä asia, ja se on taloudellisesti katsoen hyvä asia. Ja kuten ministeriltä tuossa toivoin, nyt pitää ennakkoluulottomasti miettiä, mitkä asiat voisi käsitellä sovittelussa. Kunnianloukkaukset voisivat olla yksi semmoinen asiaryhmä, ja siellä on paljon muitakin. Se sovittelu tapahtuu joko ainoana toimintana tai sitten siinä rinnalla. Koska itse olen paljon nähnyt vakavien väkivaltarikosten uhreja, joilla on aivan turhia pelkotiloja siitä rikoksenteijästä, niin näkisin, että se on inhimillisesti katsoen hyvin tärkeää, että tämä rikoksenteijä ja uhri tapaavat muuallakin kuin siellä oikeudessa ja voivat keskustella tästä asiasta ja parhaimmillaan rikoksenteijä pyytää uhrilta anteeksi. Se helpottaa tämän uhrin tilaa ja pelkotiloja jatkossa hyvin paljon. Se ei tarkoita sitä, etteikö asiaa käsiteltäisi myös oikeudessa ja tekijä saisi rangaistuksen. Mutta tätä pitää ennakkoluulottomasti pohtia, koska luulen, että tällä me saisimme taas parikymmentätuhatta juttua pois tuolta käräjäoikeuksista ja saisimme sinne ne jutut, mitkä sinne kuuluvat. — Kiitoksia.

11.39 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Tässä on käsitelty erittäin tärkeitä asioita — rikosuhrien asema, käräjäoikeusverkosto, vankilat, ylivelkaantuminen, äsken ansiokkaassa puheessaan lakivaliokunnan puheenjohtaja toi sovittelumenettelyn, äänioikeuskysymykset — mutta yli kaiken nousi kyllä debatissa esille tuo huoli ylivelkaantumisesta, monestakin näkökulmasta, ja se jos mikä peilaa sitä, missä yhteiskunnassa nyt mennään.

Tähän ulosottomenettelyyn haluaisin sen näkökulman tuoda, että julkisyhteisöjen saatavat ulosottomenettelyssä ovat siellä pahnanhajumaisena, hännillä, on kyseessä sitten valtion tai kuntien saatavat. Yksityiset velat ja saatavat menevät ohi. Onko tämä aina järkevää ja inhimillisen oikeustajun mukaista, jos esimerkiksi hoitamattomat pikavipit menevät vaikkapa elatusmaksurästien edelle? Tätä on hyvä pohtia. Jotenkin julkisten saatavien perinnän asemaa pitäisi mielestäni parantaa ja yhtä lailla pitäisi — tässä jossakin puheenvuorossa tuotiin tätä kysymystä esiin, että tässä ulosottomenettelyssä pääoma ei juuri lyhene, kun korot ja erilaiset kulut muodostavat maksuista huomattavan osan — päästä järjestelmään, jossa sitten pääomakin pienenisi ja siitä voisi taas selvitä jaloilleen.

11.41 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kansanedustajat! Hyviä puheenvuoroja on käytetty. Tämä oikeusministeriön hallinnonala on varmaan ammattini vuoksi sydäntäni lähellä.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

lä, ja tässä olisi moniakin aiheita, mistä voisin puhua, mutta muutamia aiheita nostan keskusteluun.

Tässä lakivaliokunnan puheenjohtaja puhui tuomioistuimista, ja itse kun olen ollut tuomioistuimissa töissä ja viranomaisissa ja vakuutusoikeudessakin, niin olen nähnyt läheltä sen, että siellä on sellaisia juttuja, jotka sinne eivät kuuluisi, toisaalta menettelytapasäännökset eivät ehkä palvele parhaiten nopeaa käsittelyä ja toisaalta oikeusturvaa. Minusta on hyvä, että tätä kokonaisuutta nyt tarkistellaan ja tarkastellaan kaikkialta.

Tuomioistuiemien tuomarit tekevät valtavan hyvää työtä, samoin syyttäjät ja poliisit. En tarkoita sitä, etteikö jokaisessa työpaikassa ja työorganisaatiossa olisi ihmisiä, jotka eivät tee välttämättä niin hyvin sitä työtään. Siitä tulee hyvin valtavasti palautetta, ja yksi syy, miksi meidän tulee myös huolehtia resursseista, on se, että nämä ihmiset jaksaisivat sen työn keskellä, ettei niitä virheitä satu esimerkiksi siitä syystä, että ihmisellä on liian paljon työkuormaa, ettei tule virheitä ja viime kädessä jopa virkasyytteitä. Tässä oli puhetta tuomareiden kouluttamisesta ja koulutusjärjestelmästä, ja minusta olisi ensiarvoisen tärkeää, että myös virassa olevat tuomarit saisivat riittävästi perehdytystä, koska nimenomaan nämä kansainväliset forum-säännökset ja erilaiset säännöt, jotka menevät ristiin, ovat hyvin monimutkaisia tulkita, ja näistä on joskus tullut jopa virkasyyte tuomarille, kun hän ei ole osannut oikein tulkita asiaa, vaikka on vilpittömästi sitä yrittänyt tehdä. Siksi on tärkeää, että on riittävät resurssit ja osaaminen ja siihen myös panostetaan eikä vain arvostella sitä ihmistä, joka siellä yrittää sen työnsä tehdä. Mutta tällä en halua sanoa sitä, etteikö jokaiseen ammattiryhmään mahdu myös niitä vähemmän reippaita ihmisiä, ja sen takia, oikeusturvan takia, muutoksenhakumahdollisuudet pitää pitää hyvin voimassa.

Tässä oli sitten lisäksi vielä kyse ulosottovelallisista ja ylivelkaantuneisuudesta. Itse olen monesti miettinyt tätä ongelmatiikkaa, ja ymmärrän hyvin, että tähän pitäisi saada ratkaisu niille henkilöille, jotka eivät pääse velkajärjestelyyn. Pitäisi tulla joku ratkaisu siihen, ettei tarvitse koko ikäänsä näitä velkoja maksaa — ei se ketään motivoi menemään töihinkään, jos ikuisesti vain maksaa niitä velkoja. Yksi tietysti on se, että se korkojen juokseminenhan voitaisiin pysäyttää niin kuin velkajärjestelyssä, siinä olisi nyt yksi vaihtoehto. Mutta ymmärrän tietysti senkin, että siinä on myös se velanantajan suoja, varsinkin jos kysymyksessä on yksityishenkilö, joka odottaa rahojaan — se ei ole niin yksinkertaista, se problematiikka. Sitten on hyvä myös muistaa, että joillakin nuorilla on valitettavasti tullut myös rikosten vuoksi näitä isoja vahingonkorvauksia. Mikä olisi sitten se hyvä, kohtuullinen ratkaisu siinä, että tulisi sitten kohtuullinen maksu ja hyvitys siitä rikoksen aiheuttamasta vahingosta, ettei se jäisi sitten kokonaan korvaamatta? Vaikeita kysymyksiä siinä mielessä.

Vakuutusoikeusuudistus on myös hyvä. Otan itse sieltä esille yhden asian koko tässä vakuutusoikeus- ja tässä valittamisjärjestelmässä, mistä esimerkiksi tulee todella paljon palautetta: työtapaturmista ja niiden korvattavuudesta, juuri siitä, että henkilöllä on itsellään monia lääkärinlausuntoja erikoislääkäreiltä ja kuitenkin sitten tässä vakuutusoikeusjärjestelmässä ne tyrmätään joko Kelan lääkärin — yhden lääkärin — toimesta tai vakuutusoikeudessa. Myönnän itse vakuutusoikeuden esittelijänä, jona olen ollut joskus aikanaan ja tapaturmavakuutuksia käsittelin, että minun oli hyvin vaikea ymmärtää sitä, kun minusta tuntui lääkärinlausuntojen perusteella, että haitta-aste oli joku ja että se johtui siitä tapaturmasta, ja sitten kuitenkin vakuutusoikeuslääkärin kannanoton mukaan kokoonpano meni. Siellä oli sitten tilanne se, että vakuutusoikeuslääkäri katsoi, että tämä johtuu ikään-tymisestä ja rappeutumisesta ja tässä ei voida katsoa, että se pitkittynyt sairastuminen olisi

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

johtunut tästä tapaturmasta. Monesti sitten mietin, että pitäisi olla melkein nollavuotias, olisi niin eheä kroppa, että se voitaisiin katsoa kokonaan siitä tapaturmasta johtuvaksi. Hyvä, että tätä viedään eteenpäin.

Ja vielä sen sanoisin, että on hyvä pohdiskella sitä, että ne riidattomat asiat tosiaankin pysyisivät siellä tuomioistuimen ulkopuolella. Maistraatteihinhan on jossain vaiheessa kaavailtu esimerkiksi riidattomien avioerojen siirtämistä, ja minusta se olisi oikea paikka, (Puhemies koputtaa) siellä on osaamista siihen.

11.47 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Oikeusministeriön arvion mukaan hallinnonalan toimijoiden ensi vuoden taloudellinen tilanne on verraten hyvä. On hyvä tarkastella sitä, mihin tämä ajatus perustuu. Lähinnä tämä ajatus syntyy siitä, että on kohtuullisen paljon siirtyviä määrärahoja, jotka hetkellisesti parantavat tätä tilannetta. Lakivaliokunta lausunnossaan kiinnittääkin huomiota siihen, että koska tämä tilanne on hetkellinen, niin on syytä jo nyt varautua tilanteeseen erittäin suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti, että nämä määrärahat tulevaisuudessakin säilyisivät riittävinä. Tuomioistuinlaitoksen toiminta on oikeussuojan ja oikeusturvan kannalta yksi keskeisiä asioita yhteiskunnassa. Suomessa tätä tasoa on pidetty korkeana, ja kansainvälisissä vertailuissakin sitä pidetään korkeana.

Syyttäjälaitoksen määrärahat alenevat jo ensi vuonna ja seuraavina vuosina, ja tämä on varmasti meille yksi semmoinen merkittävä kipupiste. Lakivaliokunta korostaakin sitä, että rahoituksen riittävyyden merkitys koko viranomaisketjun kannalta on oleellinen eli sieltä poliisista sinne syyttäjätöimeen ja sitten tuomioistuihin, koko tähän niin sanottuun kolmikantaan (Toimi Kankaanniemen välihuuto) — juuri näin, ulosottoon — koko siihen ketjuun, nähden nämä määrärahat olisivat mahdollisimman oikeudenmukaiset ja tämä koko prosessi kehittyisi koko ajan sillä tavalla, että siellä ei olisi mitään tällaisia pullonkauloja, joihin nämä asiat jäävät sitten ikään kuin jumiin. Kaikilla oikeusprosessissa toimivilla eri viranomaisilla tulee olla asianmukaiset ja riittävät sekä tasapainoisesti jaetut resurssit, jottei asioiden käsittelyyn muodostu poikkeavien resurssien vuoksi pullonkauloja — näin todetaan meidän mietinnössämme. Jos ketjun loppupäässä toimivan tuomioistuinlaitoksen voimavaroja ei turvata, ketjussa aiemmin toimivien viranomaisten työn tuloksia ei voida varmistaa. Kun syyttäjäviranomainen esittää tälle eduskunnassa toimivalle valio-kunnalle näkemyksensä siitä, että he ovat tilanteessa, jossa eivät enää pysty takaamaan oikeusturvan toteutumista kaikilta osin, niin se huoli pitäisi kyllä eduskunnan huolella kuulla.

Vielä lopuksi haluaisin, arvoisa puhemies, keskittyä siihen, että maksuhäiriöt kasvavat ja niiden kasvu on todella nopeaa, ja on myös oletettavaa, että hallituksen toimet erityisesti työttömyysturvan leikkausten osalta tulevat johtamaan siihen, että nämä maksuhäiriöt lisääntyvät. Se tarkoittaa sitä, että myös ulosoton määrät tulevat seuraavan kahden vuoden aikana merkittävästi kasvamaan. Joten nämä ulosoton resurssit, joita nyt tässäkin lisätään ainoastaan näihin niin sanottuihin tietohallintatoimien parantamiseen, eivät ole riittäviä, siellä tarvitaan ihan selkeästi myös henkilöstölisäyksiä. Kun täällä eduskunnassakin on useita kansanedustajia, jotka ovat menneet ylivelkaisuuden tai jonkun muun syyn tähden velkajärjestelyn läpi, niin olisi kyllä fiksua oikeusministeriöltä, että — kun täällä on nyt tällaisia ihmisiä, itse mukaan lukien, jotka ovat perheenä menneet velkajärjestelyn läpi — tällaiset ihmiset otettaisiin mukaan tähän velkajärjestelylain uudistamiseen: otettaisiin näiden loukkujen selvittämiseen, suojaosuuksien — niin ulosoton suojaosuuden kuin velka-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

järjestelyn suojaosuuden ja sitten tämän mahdollisen työn vastaanottamisesta johtuvan ikään kuin osuuden — nostamiseen, koko tähän keskustelupakettiin, täältäkin jokunen edustaja mukaan, joilla on käytännön kokemusta näistä. Ehkä sellaistenkin edustajien, jotka ovat siviililyössään sitten toimineet tämän ulosoton parissa, olisi siinä työryhmässä hyvä olla mukana, ainakin jollakin tavalla näkemystä tuomassa.

Pidän erittäin hyvänä, että Pelson vankila on nyt näkyvästi täällä esillä. Se on edistykseellinen vankila, ja sen säilyttäminen on kyllä (Puhemies koputtaa) todella merkittävää.

11.52 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Tästä edustaja Laukkasen puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Myös minä ottaisin nämä ulosottovelallisen asiat esille. Me viime vaalikaudella korjasimme näitä pikavippilainsäädäntöjä, mutta tuntuu siltä, että nämä firmat ovat aina askeleen edellä ja lainsäädäntö laahaa tässä perässä. Eli taas tarvittaisiin toimenpiteitä kyllä tämän sääntelyn parantamiseksi.

Yksi pieni yksityiskohta on tämä veronpalautusten ulosotto. Se minusta tällä hetkellä toimii epäoikeudenmukaisesti. Palkkatuloa ulosmittattaessa voidaan pääsääntöisesti ulosmitata noin yksi kolmasosa, ja loput jäävät velalliselle, mutta kuitenkin liian korkealla ennakonpidätysprosentilla pidätetyistä palkkatuloista muodostuva veronpalautus voidaan ulosmitata kokonaan. Nämä veronpalautukset tuovat välyksiä monen perheen talouteen juuri joulun alla, ja toivoisin, että myös ulosottovelalliselle palautukset toisivat muutoin taloudellisesti niukkaan arkeen helpotusta. Ulosottovelallisten kohdalla nämä veronpalautukset palautuvat suurella varmuudella pyörittämään kansantalouden rattaita, koska raha tulee tarpeeseen ja menee monesti välttämättömien perustarpeiden tyydyttämiseen, kuten ruokaan, asumiseen ja liikenteen kuluihin.

Toinen asia on se, että tämä suojaisuus on valtakunnallisesti yhtäläinen joka puolella, ja on tietenkin selvää, että täällä etelässä ja pääkaupunkiseudulla elinkustannukset ovat korkeammat kuin tuolla maakunnassa. Minusta tässäkin olisi kyllä harkittava jonkin sortin porrastusta tältä osin.

Nämä olivat vain tämmöisiä pintaraapaisuja tähän problematiikkaan. Mutta kannatan tuota Laukkasen esitystä, ajatusta, siitä, että tätä ulosottoa ja velallisten problematiikkaa isommallakin kokoonpanolla käytäisiin läpi.

11.54 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka oikeusministeriön pääluokka on rahallisesti pieni pääluokka, noin 900 miljoonaa euroa, se on kansalaisten kannalta äärimmäisen tärkeä, ja tämän hallinnonalan asioiden tulee toimia hyvin kaikkialla Suomessa, jotta ihmisillä olisi hyvä elää.

Meillä on Suomeen levinnyt viime vuosina hyvin haitallinen ilmiö, turhien valitusten tekeminen, jolla ihan tietoisesti tietynlaiset kiusaajat jarruttavat yhteiskunnallista kehitystä ja kerskuvat sitten jälkikäteen niillä, että sainpahan tuonkin hankkeen pysäytettyä vuosiksi. Ihmiset jäävät vaille työtä, yhteiskunnalliset palvelut eivät kehity, uusia työpaikkoja ei synny, ja monta muuta vahinkoa syntyy. Kaikkea tätä me olemme joutuneet seuraamaan kaikissa Suomen kunnissa, ja varsinkin maaseutukunnissa erilaisten hankkeiden eteenpäinvientiä, esimerkiksi työllisyyttä parantavia hankkeita, on monessa tapauksessa jarrutettu tietoisena siitä, ettei syntyisi työpaikkoja maaseutukuntiin, ja siitä on sitten ollut seurauksena hyvinkin karmeita tarinoita ihmisten elämään.

Oikeusministeriön pääluokan osalta on tärkeää, että tuomioistuimet toimivat asioissa jämäkästi ja nopeasti, ja ennen kaikkea sitten se, että suomalaista lainsäädäntöä kehitetään

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

siihen suuntaan yleensäkin, että tällainen turha valittaminen yksinkertaisesti pystytään estämään. Hallitusohjelman mukaanhan meillä on byrokratianpurku yksi tärkeimpiä hallituksen tavoitteita, ja siinä on jo aika paljon tehtykin tähän saakka. Maatalouden puolella on purettu monta, monta turhaa byrokraattista sääntöä pois, ne aiheutuvat EU:sta.

Sitten on nämä maankäyttö- ja rakennuslain puolella olevat valitukset, joita tulee hallinto-oikeuksiin valtava määrä aivan turhaan. Kerron yhden esimerkin, arvoisa puhemies, Ilomantsista: Kun Vapon voimalaitosta ja pellettitehdasta suunniteltiin, niin muuan henkilö, joka katsoi kunnia-asiakseen häiritä tätä kehitystä, teki siitä valituksen, joka käsiteltiin Vaasan hallinto-oikeudessa. Valitusperuste oli, että koska tehtaassa käsitellään ruokohelppiä ja se on kuulemma joillakin kemiallisilla prosesseilla muutettavissa huumausaineeksi, niin kyseinen henkilö ei hyväksynyt huumausainetehtaan rakentamista kuntaan. Luin nämä paperit ja ihmettelin, että ei tämä voi olla totta, tämän täytyy olla varmaan joku vitsi. Se oli täyttä totta. Hanke viivästyi noin kaksi vuotta ja maksoi Vapo Oy:lle noin miljoona euroa ja menetettynä tuotannon arvona enemmän kuin miljoona euroa. Eli yhteensä tälle yhteiskunnalle tämä vahinko maksoi noin 2 miljoonaa euroa, ja ihan puhtaasta kiusanteosta oli kysymys.

Demokraattisessa yhteiskunnassa pitää olla valitusmahdollisuus, totta kai, mutta tällaiset jonkinjoutavat valitukset on pystyttävä estämään. Valittajille on säädettävä tästä turhasta käsittelystä maksu, jonka he joutuvat maksamaan, ja nimenomaan hallinto-oikeuksia on kehitettävä siihen suuntaan, että sinne luodaan tällainen esikäsittelyorganisaatio, joka toteaa turhat valitukset pois, ja ne turhat asiat käsitellään kolmessa päivässä pois ja sitten ne, joilla aidosti on asiaa, saavat paremman käsittelyn. Mutta totta kai valitukset pitää käsitellä, se on selvä asia, ja se on yksi oikeusvaltion periaatteista, että asiat voidaan myös valittamalla saattaa tarkasteluun.

Joka tapauksessa tällaisia asioita, mitä äsken mainitsin, ei saisi olla. Tuomioistuimet toimivat meillä hyvin, mutta tällaisesta turhasta valittamisesta on kerta kaikkiaan päästävä eroon. Lainsäädäntöä on kehitettävä ja turhat valitustiet tukittava, ja ennen kaikkea viranomaisten valitusoikeudet. Meillä on naurettavaa, että ympäristöpuolelle on pesiytynyt semmoinen ilmiö, jossa viranomaiset valittavat toistensa päätöksistä, ja sitten hallinto-oikeudet ihmettelevät, että mitä tämä tällainen on.

Toisena asiana, arvoisa puhemies, tästä sähköisestä äänestämisestä: Parhaillaan käydään julkisuudessa vahvaa keskustelua siitä, miten Yhdysvaltain presidentinvaalit menivät, että hakeroitiinko jotakin tai vaikutettiin johonkin. Eikö tämän pitäisi olla riittävän vahva varoitus siitä, että kun demokratian ilmentymä on äänestäminen, saada äänestää, käydä siellä vaaliurnilla kirjoittamassa sen henkilön numero, jota kannattaa, ja pudottaa se lippu urnaan, minkä jälkeen, jos tämä äänioikeus on käytetty laillisesti, äänestäjä on riippumattomasti ja itsenäisesti tehnyt oman päätöksen, niin sitten jos mennään näihin nettiäänestyksiin jossakin muualla kuin siellä vaalihuoneistossa, se helposti aiheuttaa sen, että ihmiseen vaikutetaan rajusti tai hänen valitsemansa ehdokas ei tulekaan valituksi vaan sitä tietoa on peukaloitu jossakin vaiheessa? Tästä on karuja esimerkkejä ympäri maailmaa. Itse olen vankasti sillä kannalla, että demokratiaan kuuluu äänestäminen, että mennään sinne vaaliurnille ja tehdään se päätös yksinään siellä äänestyskopissa ja sitten äänestyslippu vaaliurnaan. En pidä sitä vaihtoehtoa järkevänä, että lähdettäisiin sähköistä systeemiä kehittämään. Tietotekniikka on äärimmäisen hyvä asia, mutta siihen kuuluu valtava vastuu, ja se ei mielestäni sovi tähän äänestysmenettelyyn, eikä se ole mielestäni se keino, (Puhemies koputtaa) jolla demokratiaa toteutetaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Yleiskeskustelu keskeytetään.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 11.59.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.02.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua oikeusministeriön pääluokasta 25.

20.02 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tarkka edustaja saattoi havaita minun oikeusministeriön pääluokan esittelyssäni ja ministeri Lindströmin puheenvuorossa sellaisen pienen eron, että totesin, että menot olisivat 916 miljoonaa ja vähennys 15 miljoonaa. Oikeat luvut ovat 917 ja 15 sen tähden, että valiokunnassa ja jaostossa lisättiin 0,5 miljoonaa euroa Oikeusrekisterikeskuksen tarpeisiin. Tätä en huomannut ottaa huomioon laskelmassa.

Herra puhemies! Oikeusturvan toteutuminen on äärimmäisen tärkeä asia, ja siitä jaostossa kannettiin huolta ja varmasti myös lakivaliokunnassa, erityisesti. Meillä on nyt tilanne se, että tarvitaan pysyvä rahoitus tuomioistuimille, koko tuomioistuinjärjestelmälle, niin että oikeusturva varmistetaan pysyvällä tavalla varsinaisessa budjetissa eikä millään joululahjarahajoilla, niin kuin nyt on jouduttu tekemään. Tällä kertaa tosin emme panneet tähän lisärahaa — panimme tuonne Oikeusrekisterikeskukselle tuon lisärahan. Tuomioistuinten työn laatu ja nopeus ovat oikeusturvan kannalta peruskysymyksiä, ja siihen on kiinnitettävä vakavaa huomiota.

Sitten on muun muassa harmaan talouden ja talousrikollisuuden osalta käyty keskustelua nyt, niin kuin monena vuonna, ja siinä on tämä koko ketju todella tärkeä, että on poliisilla esitutkintaan riittävät määrärahat, syyttäjällä riittävät resurssit, myös tuomioistuimilla riittävät resurssit ja sitten vielä täytäntöönpanopuolella riittävät resurssit — eli sen koko putken täytyy olla tasainen. Nyt on kyllä se vaara, että esitutkinnassa ja ennen kaikkea syyttäjillä (Puhemies koputtaa) ja ulosotossa on varoja mutta tuomioistuimissa ei riittävästi.

20.05 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Kotitalouksien ja kuluttajien velkaantumisessa on viime vuosikymmeninä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Osana tätä yleiserooppalaista ilmiötä myös suomalaisten velkamäärät ovat kasvaneet. Tilastokeskuksen velkaantumisastetta kuvaavasta tilastosta on nähtävissä, että velkaantuneisuus on Suomessa lähes kaksinkertaistunut 2000-luvun aikana. Samaan aikaan myös ulosottovelallisten määrä on kasvanut. Tälläkin hetkellä yli puoli miljoonaa suomalaista on ulosotossa. Valtiosa ulosotossa olevista on yksittäisiä kansalaisia.

Velkaongelmien hoitoon tulisi panostaa entistä enemmän, jotta velkaantumisen kierre ei muutu esimerkiksi ylisukupolviseksi tai työllistymisen esteeksi. Pidänkin erittäin hyvänä asiana, että hallitus selvittää, miten näitä ulosottoon liittyviä työllistämisen kannustinloukuja voitaisiin purkaa ja helpottaa pienituloisten, ylivelkaantuneiden henkilöiden asemaa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään, että ulosottolaitos joutuu toiminnassaan ottamaan huomioon kehyskauden tiukkenevan tilanteen ja että rakenne-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

uudistus etenee aikataulun mukaisesti. Ulosottotoimien rakenneuudistushankkeella tavoitellaan tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamista ulosotossa, vaarantamatta kuitenkaan asianosaisten oikeusturvaa.

Arvoisa puhemies! Ulosottojärjestelmän toimivuudesta ja siihen liittyvistä haasteista, jopa ongelmista, tulee kansalaisilta paljon palautetta. Siksi on erittäin hyvä, että hallitus vie eteenpäin tätä ulosottotoimen rakenneuudistusta.

20.07 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa ja perheen-yhdistämistä koskeviin asioihin hallintotuomioistuimissa ja oikeusavussa ehdotetaan 19:ää miljoonaa euroa, tavoitteena, että turvapaikka-asioden keskimääräinen käsittelyaika hallinto-oikeuksissa olisi alle 6 kuukautta ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa enintään 10 kuukautta. Nämä kuukausimäärät kertovat tietysti siitä, että joka tapauksessa asiat voivat kestää sitten jopa yli vuoden.

Arvoisa puhemies! Esitänkin poliittisena ajatuksena, että tämä valitusoikeus näissä ulkomaalaisasioissa korkeimpaan hallinto-oikeuteen otettaisiin pois. Näin voitaisiin toimia aivan hyvin meidän nykyisen perustuslakimme ja meidän kansainvälisten sopimuksiemme puitteissa. Niin kuin tämä budjettikin kertoo, säästöä voisi tulla tällä tavalla jopa miljoonia, kun yksi vaihe poistuu ja samalla sitten käsittelyajat lyhenevät. Kuitenkin todellisuus on se, että kyllähän kaikki turvapaikanhakijat, jotka sitten hallinto-oikeudessa saavat tyrmäävän päätöksen, käyvät toki kaikki asteet loppuun asti, tavallaan jo viivästyستاistelunkin vuoksi. Tällä tavalla tosiaan voitaisiin lyhentää näitä aikoja ja sitten säästää rahaa ja päästäisiin sillä tavalla nähdäkseni järkevämpään oikeuspolitiikkaan ja myös sitten järkevämpään turvapaikkapolitiikkaan.

20.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elon puheenvuoro oli hyvin kannatettava. Kaikki keinot säästää turvapaikkakriisin kustannuksella ovat erittäin tervetulleita.

On myös eräs oikeusjärjestelmään liittyvä ikuisuuskeskustelu, joka pyörii sen ympärillä, että kansalaisen oikeustajua koetellaan vankeusrangaistuksen määrälennuksilla, ensikertalaisuuksilla, ehdonalaisuuksilla. Tuntuu, ettei rikoksista saa sellaisia rangaistuksia, joita niistä kuuluisi saada, ja tämä ei voi olla oikein. Toivoisinkin tähän asiaan sellaista ajattelumallin muutosta, ettei rangaistuksia mietittäisi säästö edellä, vaan mietittäisiin aktiivisesti keinoja alentaa vankeinhoidon kustannuksia per henkilö siten, että rangaistukset kestäisivät pidempään vähemmällä rahalla.

20.09 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Kun tämä hallitus aloitti ja Jari Lindström sai kaksoissalkun, niin hieman arvelutti, miten hän selviää näistä ja varsinkin oikeusministeriönkin vaativista tehtävistä, mutta täytyy sanoa, että ministeri Lindström on erinomaisesti selviytynyt.

Hallitusohjelmaan jo kirjoitettiin lista toimenpiteistä, joilla koko oikeusministeriön hallinnonala uudistetaan ja toimintoja laajasti kehitetään. Sitten on huomattava, että 17. elokuuta tänä vuonna hyväksyttiin ministeri Lindströmin oikeudenhoidon kehittämistä koskeva ohjelma, ja sitä toteutetaan. Nämä hallitusohjelman ja tämän Lindströmin ohjelman mukaiset toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä toteuttaa kautta linjan koko oikeushallinnon alalla, koska niillä voidaan ratkaista tavattoman paljon näitä ongelmia, joita meillä tällä sek-torilla on. Juuri tämä oikeusturvakysymys, asioiden nopea käsittely, suuret taloudelliset arvot, joita on ollut kysymyksissä, velallisen ja velkojan suhteet ja nämä kannustinlouk-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

kukysymykset, jotka esimerkiksi ulosottoon liittyvät, ovat sellaisia asioita, jotka koskevat tavallisia ihmisiä ja koko kansakuntaa. Niihin tarvitaan nopeita toimenpiteitä. Ministeri Lindström on ottanut ne kyllä ohjelmaan niin vahvasti, että tästä on annettava erityinen kiitos. Voimavaroja emme varmasti saa tulevina vuosina lisää niin paljon kuin tarvitaan, jolloin nämä rakenteelliset ja muun muassa 3+digitalisaation tuomat edut tulevat erityisen tärkeiksi.

20.11 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Vakuutusoikeus käsittelee erilaisia toimeentuloturva-asioita, muun muassa henkilön oikeutta työeläkkeeseen, kansaneläkkeeseen, työttömyysetuuteen, asumistukeen, opintotukeen, Kelan maksamiin vammaisetuuksiin ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Olen saanut useita yhteydenottoja ihmisiltä, joita vakuutusyhtiö pitää työkykyisinä vastoin heidän omaa näkemystään. Osana oikeudenhoidon kehittämisohjelmaa ollaankin nyt tekemässä vakuutusoikeuden käytäntöjä koskeva selvitys, jossa perättään muun muassa vakuutusoikeuden suullisten käsittelyjen järjestelyjä ja suullisen käsittelyn vaikutuksia muutoksenhakijan oikeusturvaan. Lisäksi tarkoituksena on selvittää käytäntöjä asiantuntijalääkärinlausuntojen pyytämisessä ja lausuntojen vaikutuksista muutoksenhakijan oikeusturvaan. Tässä suullisessa käsittelyssä muutoksenhakija pääsee itse kertomaan omasta tilanteestaan ja hänellä on oikeus lausua oma käsityksensä asiantuntijalausunnosta. Ministeri Lindström vastasi minulle tänään, että vakuutusoikeuden suullisten käsittelyjen järjestelyjä ja suullisen käsittelyn vaikutuksia muutoksenhakijan oikeusturvaan koskeva hanke liittyy oikeudenhoidon kehittämisohjelmaan ja on prosessissa. Hyvä niin, koska tämä asia koskettaa niin monia suomalaisia.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.2. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Keskustelu

17.05 Mika Niikko ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta käsittelee mietinnössään ensin poliisitoimen toimintamenoja, jotka ovat lähes 700 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus täydensi talousarvioesitystään lisäämällä momentille 8,5 miljoonaa euroa. Lisäys mahdollistaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisimiesten määrän pysymisen lähes kuluvan vuoden tasolla, ja käytännössä kaikki poliisit työllistetään.

Valiokunta pitää keskeisenä uusien poliisien saatavuuden turvaamista tulevina vuosina. Tämän varmistamiseksi esitykseen sisältyy lisämääräraha Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrän nostamiseksi 400 opiskelijaan. Lisäyksellä mahdollistetaan sisäisen turvallisuuden selonteon mukaisen 7 000 poliisimiehen vähimmäistason säilyttäminen.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Valiokunta viittaa sisäisen turvallisuuden selonteosta antamaansa lausuntoon ja on edelleen huolissaan siitä, että poliisimiesten määrä on jo nyt pienin koko EU:ssa asukasluvuun suhteutettuna. Poliisin määrärahakehitys on lisäksi voimakkaasti laskeva vuodesta 2018 alkaen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että hallitus tarkastelee poliisin ja myös muiden sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseja uudelleen keväällä valtiontalouden kehyksiä laadittaessa. Valiokunta pitää tarpeellisena myös täydennyspoliisijärjestelmän kehittämistä, varsinkin kun poliisien osalta vallitsee täystyöllisyys. Tärkeää on selvittää myös toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Erityisen tärkeänä valiokunta pitää nettipoliisitoiminnan tehostamista. Väkivaltaisten ääriilikkeiden toimintaan puuttumisen lisäksi nettipoliisien tulee edesauttaa myös lasten turvallista netinkäyttöä. Valiokunta lisää poliisille 500 000 euroa nettirikollisuuden torjuntaan. Määrärahasta 245 000 euroa osoitetaan lasten internetissä tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja 255 000 euroa nettikiusaamisen ja -huijausten torjuntaan sekä niiden selvittämiseen.

Valiokunta käsittelee mietinnössään myös harmaan talouden torjuntaa ja kasvavaa kyberrikollisuutta sekä pitää tarpeellisena, että suojelupoliisin toimintamenoja lisätään.

Rajavartiolaitokselle esitetään noin 230 miljoonan euron määräraha. Talousarvioesityksen myötä Rajavartiolaitos joutuu edelleen priorisoimaan tehtäviään. Sopeuttamistarpeen arvioidaan olevan kehyskaudella yhteensä 15 miljoonaa euroa. Sisäisen turvallisuuden selonteossa hallitus linjaa huolehtimisen itärajan perustason valvonnasta, rajanylitysliikenteen turvallisuudesta ja meripelastuksen johtamisesta. Lisäksi sotilaallisen maanpuolustuksen velvoitteet hoidetaan täysimääräisesti.

Hallituksen linjauksen mukaisesti itärajan valvontaan kohdistetaan 160 rajavartijan lisäys. Tästä 80 rajavartijaa pystytään kattamaan — Rajavartiolaitoksen omin toimenpitein nämä 80 lisätään. Tavoitteen toteuttamiseksi valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus osoittaa pysyvän määrärahan 80 uuden rajavartijan palkkaamiseen. Valiokunta lisää Rajavartiolaitokselle 550 000 euroa.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoiksi esitetään noin 50:tä miljoonaa euroa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan henkilöstömäärä kyetään siirtyvän erän avulla pitämään kuluvan vuoden tasolla, 600 henkilötyövuodessa. Valiokunta painottaa, että hätäkeskustoiminnan resurssien suunnittelussa on huomioitava sen rooli kriisiorganisaationa. Valiokunta lisää Hätäkeskuslaitokselle 200 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten menot vähenevät selvästi kuluvaan vuoteen verrattuna, kun hakijamäärät ovat tasoittuneet noin 60—100 hakijan viikkomäärään. Talousarvioesityksessä menojen mitoituksen arviointa on käytetty 10 000:tä hakijaa. Valiokunta pitää tarpeellisena, että turvapaikkahakemusten käsittelyä edelleen nopeutetaan. Käsittelyn sujuvuuden ohella on keskeistä varmistaa päätösten (Puhemies koputtaa) laadukkuus.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: Valiokunta pitää myönteisenä, että Maahanmuuttovirasto on laatinut vastaanottojärjestelmän valtakunnallisen valvontaohjelman ja tehostanut vastaanottokeskusten taloudellista ohjausta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kustannusten minimoimiseksi tavoitteena tulee olla ostettavien palveluiden mahdollisimman laaja kilpailuttaminen. (Puhemies koputtaa) Valiokunta korostaa lisäksi, että jo vastaanottokeskuksissa tulee olla saatavilla kotouttamista tukevaa materiaalia, erityisesti kielen, (Puhemies koputtaa) kulttuurin ja tapojen oppimisen osalta. Tämä alentaa kustannuksia kotouttamisprosessin myöhäisemmässä vaiheessa.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

17.11 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan ensi vuoden talousarvioon määrärahoja yhteensä noin 1,52 miljardia euroa. Vuosi sitten vastaavassa tilanteessa pääluokan loppusumma oli 1,71 miljardia euroa. Tämän lisäksi budjettiin on vuoden 2016 varalle jouduttu esittämään useaan otteeseen lisää määrärahoja erityisesti turvapaikanhakijoiden vastaanoton menoihin. Turvapaikanhakijoiden määrä on sittemmin tasaantunut, mutta parhaillaan käynnissä on voimakas toimintaympäristön muutos, jossa sisäinen ja ulkoinen turvallisuus limittyvät vahvasti toisiinsa. Samaan aikaan sisäisen turvallisuuden resurssit ovat pitkällä tähtäimellä supistumassa. Tämä kehitys on ristiriidassa viranomaisten lisääntyvien ja monimutkaistuvien tehtävien sekä toimintaympäristön muutosten kanssa.

Ennen kuin käyn omasta näkökulmastani läpi muutamia poimintoja budjetin sisältämisestä asioista, on syytä kiittää valiokuntaa sen esiin nostamista asioista ja lisäkohdennuksista sisäisen turvallisuuden kannalta olennaisiin toimenpiteisiin:

Valiokunta on lisännyt poliisin toimintamenomomentille 500 000 euroa nettirikollisuuden torjuntaan. Tästä 245 000 euroa osoitetaan lasten internetissä tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja 255 000 euroa nettikiusaamisen ja nettihuijausten torjuntaan sekä selvittämiseen.

Valtiovarainvaliokunta pitää edelleen Rajavartiolaitoksen tilannetta huolestuttavana vallitsevasta muuttuneesta toimintaympäristöstä johtuen. Valiokunta lisää tämän vuoksi Rajavartiolaitoksen toimintamenomomentille 550 000 euroa.

Kolmantena lisäyksenä valtiovarainvaliokunta on lisännyt Hätäkeskuslaitoksen toimintamenomomentille 200 000 euroa ja painottanut hätäkeskustoiminnan merkitystä auttamisketjussa. Valiokunta toteaa mietinnössään, että Hätäkeskuslaitoksen pienenevät määrärahat tulevat asettamaan haasteita häiriöttömälle hätäkeskustoiminnalle.

Niin, tuossa äsken edustaja Niikko, puheenjohtaja, toikin esille, että poliisin toimintamenoihin ollaan saamassa nyt hieman lisää, ja todellakin esitetään yhteensä nyt 697:ää miljoonaa euroa. Viime kevään kehyspäätöksen mukaisesti poliisille kohdennetaan vuodelle 2017 yhteensä 5 miljoonan euron lisämääräraha, ja määräraha nousee vielä 10 miljoonaan euroon vuodesta 2018 lähtien.

Suojelupoliisinkin toimintamenoihin esitetään 27,4:ää miljoonaa euroa suojelupoliisin resurssien turvaamiseksi. Viime kevään kehyspäätökseen sisältyy 2 miljoonan euron tasokorotus ensi vuodesta lähtien. Erityishuomiota kiinnitetään lisäksi väkivaltaisen ekstremismin, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ja vihapuheen ennaltaestämiseen ja tutkintaan sekä terrorismintorjunnan tehostamiseen. Talousarvioonhan sisältyy 10 miljoonan euron lisämäärärahaehdotus poliisille ja suojelupoliisille, ja tällä lisärahalla poliisi ottaa käyttöön uusia toimintamalleja vihapuheen ennaltaestämiseen ja tutkintaan. Tarkoituksena on parantaa poliisin suorituskykyä, vahvistaa nettipoliisitoimintaa, varmistaa ja vahvistaa koontumislain noudattamisen valvontaa, väkivaltaisiin ääriliikkeisiin liittyvää tutkintaa ja seurantaa sekä ääriliikkeiden torjuntaan liittyvää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tällä lisämäärärahalla, aivan niin kuin tuossa edustaja Niikko totesi, voidaan myös turvata 200 määräaikaisten poliisin töiden jatkuminen ensi vuoden puolella. Ja kun vielä Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrääkin saadaan nyt nostettua, niin me turvaamme myöskin sitä poliisihenkilöiden tulevaisuutta määrällisestä näkökulmasta.

Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin, arvoisa puhemies, esitetään 60,7:ää miljoonaa euroa ja Joutsenon vastaanottokeskuksen säilökapasiteettia lisätään. Nämähän johtuvat tästä meidän tilanteestamme, mikä tässä on ollut. On-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

neksi turvapaikanhakijoiden määrä on tasaantunut vuoden 2015 huippuluvuista, ja siitä syystä nämä ovat laskevat summat, hyvä niin.

Vielä, arvoisa puhemies: Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin tulevalle vuodelle esitetään 231:tä miljoonaa euroa. Rajavartiolaitoksen toimintaan vaikuttaa merkittävimmin tilanne Venäjän ja Itämeren alueella. Tavoitteena on vahvistaa sisäistä ja ulkoista turvallisuutta itärajalla. Rajavartiolaitos perustaa muun muassa EU:n raja- ja merivartiojärjestelmän edellyttämän nopean toiminnan rajavartiijareservin.

Vuoden 2017 budjettiin pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan menoihin esitetään yhteensä 73,2:tä miljoonaa euroa. Tähän sisältyy kevään kehyspäätyöstä lisätty 2 miljoonan euron tasokorotus Hätäkeskuslaitoksen toiminnan turvaamiseksi ja uuden hätäkeskustietojärjestelmän käyttöönoton varmistamiseksi.

Aivan lopuksi, puhemies, totean, että kevään kehyspäätyöksen yhteydessä on välttämättömyydestä tarkastella vielä kertaalleen poliisin ja muiden sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssitasoa. Jotta valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteon linjausten toteuttaminen olisi mahdollista, tulisi ensi keväänä valmisteltavassa julkisen talouden suunnitelmassa tehdä varsinaiset korjausliikkeet vuodesta 2018 eteenpäin. Me pärjäämme suhteellisen hyvin 2017, kiitos siitä, näillä lisäyksillä, mutta me tarvitsemme siellä kehyskorjauksen sitten, ja tästä nyt jo muutama sananen tästä syystä tässä puheessa. — Mutta kiitoksia vielä kerran valiokunnalle (Puhemies koputtaa) ja koko eduskunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sallitaanpa pieni debatti tästä, kun ministeri käytti puheenvuoron.

17.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että poliisin määrärahoja nyt hivenen lisätään ja pystytään tuota määrää pitämään ennallaan. Myös rajavalvontaan pitää panostaa ja hätäkeskusten viiveaikoja seurata. Ne nousivat meillä jaostokäsittelyssä esille.

Tuossa edellisellä kyselytunnilla puhuttiin Alepposta ja Syyriasta, ja on ollut kauhistuttavaa seurata, miten Syyrian diktaattori Venäjän kanssa pommittaa myös siviilejä. Sieltä tulee todennäköisesti palaamaan Suomeen myös täältä lähteneitä Daesh-, Isis-taistelijoita, ja kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: Onko tilanne näiden palaavien terroristien kohdalta hallinnassa? Onko teillä riittävät keinot tai meidän viranomaisilla riittävät resurssit ja toimintavaltuudet seurata tilannetta ja puuttua näihin palaaviin terroristeihin?

17.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä ja valiokuntaa hyvästä työstä.

Itse saan hyvin paljon postia laittomasti maassa olevien henkilöiden toimeentulotuen osalta, ja ministeri Risikko jokin aika sitten kertoi, että tästä on tulossa jossain vaiheessa ohjeistusta yhteistyössä STM:n kanssa. Olisin tiedustellut: miten tämä etenee? Olen itse Kela-valtuutettu, ja nyt kävimme eilen Kela-valtuuston kokouksessa läpi sitä, että ensi vuoden alusta toimeentulotuki siirtyy Kelan tehtäväksi. Siellä oltiin sitä mieltä, että tämä kuuluisi perustoimeentulon puolelle, joskin hieman varauksella, elikkä silloin se tulisi heidän ratkaistavakseen. Kyllä minulle jäi semmoinen tunne, että siellä ei virkailijoilla olisi välttämättä vastausta, jos joku tulisi kysymään, miten he toimivat. Nyt ei ole monta viikkoa siihen, kun heidän pitäisi alkaa päätöksiä tekemään. Onko tätä ohjeistusta tulossa?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

17.18 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli minimi, että hallitus korjasi tilanteen, joka oli tulossa, eli tilanteen, jossa 200 poliisimiestä ja -naista olisi irtisanottu väliaikaisesti. Hyvä, että tähän korjaus ja lisäys saatiin. Tätä samaa esitti myös sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä.

Kuitenkin tässä hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajan puheenvuorossa tuli kuva, että hallitus lisää resursseja sisäisen turvallisuuden toimijoille. Arvostan, että ministeri oli omassa puheenvuorossaan realistisempi ja kertoi tämän tilanteen, jossa käytännössä budjetti menee alas samaan aikaan kun turvallisuuden lisäyksen määrärahojen tulisi kulkea toiseen suuntaan eli ylös, koska turvallisuustilanne ympärillämme ja myös maan sisällä on mennyt huonompaan suuntaan.

Kysyn ministeriltä: aiotteko betonoida hallituksen toimesta tämän nyt asettamanne 7 200 poliisimiehen ja -naisen tason? Tätä tasoa esitti sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kevään keskusteluissa (Puhemies koputtaa) täällä salissa.

17.19 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut oleellisesti. Meillä on ollut turvapaikkakriisi, nettirikollisuus eri muodoissaan, ääriliikkeet, ihmisten aggressiivinen solvaaminen ja herjaaminen. Tässä kun uuden edessä ollaan, on erittäin hyvä asia, että hallitus kykeni täydentämään talousarviota sillä tavalla, että saadaan kaikki poliisit pidettyä kylillä ja kaduilla. Lämmin kiitos siitä ministerille ja koko hallitukselle. Resursseja tarvitaan varmasti lisääkin, ja sen eteen meidän pitää kehyskaudella töitä tehdä.

Kuitenkin, puhemies, kun meillä on käsittelyssä tällä hetkellä eduskunnassa sisäisen turvallisuuden selonteko, jossa kuvataan nyt turvallisuusviranomaisten tämänhetkistä tilannetta, ja siitä seuraa sitten hallituksen sisäisen turvallisuuden strategia, jossa olisi tarkoitus antaa ihan konkreettisia keinoja siihen, miten tässä muutoksessa meidän sisäisen turvallisuuden viranomaiset järjestyvät, kysyisin ministeriltä: Olette voimakas sote-vaikuttaja. Tuleeko teistä myös voimakas situ-vaikuttaja ja teette tässä reformin?

17.21 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomessa on hyvin poikkeuksellinen ja edistysellinen kokonaisturvallisuuskäsitys, ja siitä vastaa omalta osaltaan erinomaisella tavalla sisäministeri Risikko. Tässä valiokunnan mietinnössä ja jaostyössä huomioimme poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin, Hätäkeskuksen ja näin poispäin, ne tekevät arvokasta työtä, ja se kokonaisuus on siinä aivan olennaista.

Nyt sellainen ilmiö on tässä tulossa, että alkoholilain kokonaisuudistus etenee ja tiedämme, että noin 70 prosenttia poliisin hälytyksistä on sidoksissa alkoholinkäyttöön. Miten ministeri arvioi alkoholilain kokonaisuudistuksen vaikuttavan poliisien määrän tarpeeseen, mikäli laki etenee siinä muodossa kuin se tällä hetkellä on kierroksella?

17.22 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On toki hyvä, että hallitus pystyi lisäämään poliisin määrärahoja, mutta tämä nyt tehty lisäyshän on nykyisten määräaikaisten vakanssien jatkamiseen vuodelle. Olisi oikeastaan tärkeä viesti näille poliisimiehille, että saisivat pysyvemmän työpaikan.

Hallitus tekee maahanmuuttopolitiikkaa kansainvälisen oikeuden rimaa hipoen. Esimerkiksi perheenyhdistämistä on vaikeutettu niin, että heikompiensaisten naisten ja lasten on vaikea päästä tänne turvaan. Aivan varmasti jokainen on huolissaan rakkaistaan, jotka ovat vaikeissa olosuhteissa. Ja toiseksi turvallisten maiden listat, joita hallitus on laatinut, ne-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

hän kyseenalaistavat ihmisten oikeutta päästä turvaan, ja nyt on nähty, että on ollut ylilyön-
tejä esimerkiksi Irakin suhteen. Aikooko hallitus päivittää tai tarkastella näitä tai peräti ot-
taa pois käytöstä nämä turvallisten maiden listaukset?

17.23 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tuo lausuntokierrokselle annettu alkoholilainsäädännön uudistus ja se luonnos käytännössä merkitsee poliisin arvion mukaan ja ihan tuon lakiluonnoksenkin — teidän, hallitus, oman arvionne — mukaan vuositasolla noin 10—15 miljoonan euron menolisäystä poliisimo-
mentilla, mikä tarkoittaa 200—300 poliisin henkilötyövuosilisäystarvetta. Oletteko te lain-
kaan tätä huomioineet? Täytyy sanoa, että jos verrataan vaikkapa viime vaalikauteen, niin poliisien määrä on jo käytännössä, tuo taso, laskenut ja tavoitekin on asetettu sinne vielä nykyistäkin alhaisemmalle tasolle eli sinne 7 000 poliisimiehen pintaan. Miten näillä mää-
rillä aiotaan tulevista haasteista selvitä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustajille Kor-
honen, Löfström ja sitten Niikko, ja sen jälkeen myönnän ministerille ensimmäisen välipu-
heenvuoron.

17.24 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri
ja -ministeriö ovat joutuneet ikään kuin tapetille viime vuosina erityisen paljon, muun
muassa kahdesta syystä, ensinnäkin siitä, että täällä sisäisen turvallisuuden puolella on ta-
pahtunut rajuja ympäristön muutoksia, mutta myös johtuen siitä, että nämä sisäisen turval-
lisuuden toimijat ovat joutuneet tämän karun talouden sopeuttamisohjelman piiriin monel-
la tavalla.

Rajavalvonnan resursseja valiokunnassa päätettiin lisätä 550 000 eurolla. Tämä lisäys
lähti liikkeelle ennen kaikkea siitä, että valiokunta halusi säilyttää Kalajoen ja Kemian me-
rivartiostoasemat, monesta eri syystä: Kalajoella Fennovoiman läheisyys, Kemistä tulee ja
se on tämmöinen vahva elinkeinopolitiikan keskus, elinkeinotoiminnan keskus. Joko te
ministeriössä ja ministerinä olette ajatelleet sitä, millä tavalla tämä lisäys nyt kohdistetaan
Kalajoen ja Kemian merivartiostoasemien (Puhemies koputtaa) toimintaan?

17.25 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Båtskatten går i
morgon på remissrunda och med den kommer det ny byråkrati. Till media har tjänstemän
sagt att bland annat sjöbevakningen kommer att få ansvar för att se till att den här skatten är
betalad.

Merivartiosto on suurten säästövaatimusten edessä, ja on ehdotettu, että neljä merivartio-
asemaa suljetaan. Se tarkoittaa yhä vähemmän resursseja merivartioston tärkeisiin tehtä-
viin. Jos merivartioston on kaiken lisäksi ajeltava ympäriinsä valvoen veneveroa, tulee
tämä vaatimaan resursseja, joita muuten käytettäisiin meriturvallisuuden takaamiseen.
Tämä huolestuttaa minua. Sen takia ihmettelenkin, saako merivartiosto lisäresursseja, kun
sen työmäärä lisääntyy uuden veneveron myötä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt tässä vaiheessa kaikista puheen-
vuoroa pyytäneistä ryhmistä vähintään yksi vastauspuheenvuoro on käytetty, ja myönnän
nyt sitten jaoston puheenjohtajalle Niikolle puheenvuoron ja sen jälkeen ministerille.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

17.26 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin arvostus on hyvin korkealla Suomessa, ja olen tyytyväinen siihen, että meillä on sisäministeriö, joka pitää tärkeänä poliisin resurssien pysymisen nykyisellä tasolla. Ja kuten ministerin puheenvuorosta kävi ilmi, hän myös kehyspäättöksen yhteydessä käy tätä keskustelua, että tämä raha riittää myös vuonna 2018.

Toisin kuin täällä oppositio nyt moitti tätä poliisien määräkysymystä nykyisellään, niin se ei ole enää kiinni ministeristä, vaan se on kiinni siitä, että me saamme niitä poliiseja tulemaan tähän työhön. Kaikki poliisit ovat tällä hetkellä työllistettyjä, ja enemmänkin töitä löytyisi, jos olisi tulijoita.

Sitten edustaja Karille olisin myös sen sanonut, että suojelupoliisiinhan lisätään 2 miljoonaa euroa määrärahaa ja suojelupoliisin tarve on huomioitu. Siinä mielessä pidämme hyvin tärkeänä sitä, että kyberrikollisuuteen, kuten myös terrorismirikollisuuteen, pystytään vastaamaan ajoissa ja kaikkia niitä, jotka täällä vaarallisia henkilöitä ovat, seurataan jollain tavalla ja pyritään saamaan maasta pois, joten kyllä hallitus tekee hyvää työtä sen suhteen, että Suomi saisi pysyä rauhallisena ja (Puhemies koputtaa) turvallisena jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikko avasi vastauspuheenvuoron edustaja Karille. — Vielä ennen ministeriä edustaja Kari.

17.28 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Oppositio on kritisoinut sitä, että me kuljemme väärään suuntaan. Turvallisuustilanne niin Suomessa kuin lähialueilla ja maailmalla laajemminkin on kulkenut huonoon suuntaan. Se on nousut ikään kuin meille kaikille kansalaisille turvallisuusuhaksi.

Samaan aikaan budjetti kulkee toiseen suuntaan, budjetti kulkee pienempään kehitykseen. Jo vuodesta 2011 asti olen ollut hallintovaliokunnan jäsen, valiokunnan, jossa on sisäisen turvallisuuden kaikki keskeiset toimijat — poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, Häke ja niin edelleen. Tuolloin, 2010—2011, eduskunta asetti tavoitteekseen 7 850 poliisimiestä ja poliisinaista. Jos hallitus ei olisi paikannut omaa esitystään, taso olisi mennyt 6 500:aan.

Eli tämä liukumäki pitää nyt lopettaa. Sen takia tätä realismia kaipaamme myös tähän keskusteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Risikko, 3 minuuttia.

17.29 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa herra puhemies! Vastaan vähän niin kuin kysymysjärjestyksessä.

Elikä vierastaistelihoista kysyttiin, ja toden totta, Suomestahan on lähtenyt vierastaistelihoita, ja heistä osa on palannut, osa ei — siellä on myös naisia. Siitä syystä on tärkeää se, että nyt supo seuraa määrättyjäkin henkilöitä, mutta sitten tärkeää on myöskin se, että heistä otetaan jonkinlainen koppi myös tähän meidän järjestelmään. Meillähan on käynnistynyt tällainen Reach Out, jossa yritetään — kun siinä saattaa jäädä päälle tällainen ajattelu — saada heidät oikeille raiteille. Siihen järjestelmään me haluamme heidät saada, ja tässä on tietysti suuri työ, että me löydämme heidät ja he ovat itse halukkaita.

Laittomasti maassa olevien määrän osaltahan me haluamme nyt, että sellaisia määriä ei tule. Laittomasti maassa oleva on laittomasti maassa, ja me emme halua, että täällä ollaan laittomasti maassa. Ja se on yksinkertaisesti tämän yksilön kannalta hyvä asia, koska tääl-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

lä, kun ei ole papereita, jos on laittomasti maassa, voi joutua rikoskierteeseen, voi joutua rikollisten hyväksikäyttämäksi, ja se ei ole hyväksi kenellekään. Siitä syystä me lähdemme siitä, että mahdollisimman nopeasti, jos lainvoimainen päätös tulee siitä, että turvapaikkaa ei tule, pitää sitten nimenomaan tällaisiin palautusjärjestelmiin päästä mukaan — ensisijaisesti tietysti vapaaehtoisesti, mutta meillä on myös pakkopalautuksia.

Ja sitten se, miten tällainen perustuslain turvaama hätäapu sitten annetaan. Siitä me olemme nyt keskustelleet juuri hallituksessa, ministeriryhmä on kokoontunut, ja kunnille lähtee tästä nyt ihan lähiaikoina ohjeet. Lähtökohtaisesti tilanne on se, että se hätäapu annetaan siellä kunnassa ja kunnalle pitää korvata siitä täysimääräisesti. Ja sitten on myöskin tämä, että Kelaa ei pidä mielestäni tähän sekoittaa, se on minun oma kantani, että Kela ei kuulu tähän asiaan vaan sen hätäavun pitää lähteä sieltä kunnasta. Ja mielestäni ei myöskään toimeentulotukea pidä maksaa laittomasti maassa oleville henkilöille, eli hätäapu vain.

Sitten puhuttiin poliisimiesten määrästä. On todellakin niin, että jos näitä 200:aa henkilöä, näitä määräraikaisia, ei olisi tässä saatu pidettyä, niin meillä olisi todella laskenut tämä määrä aivan liian alhaiseksi. Nyt me saamme pidettyä käytännössä aivan kaikki miehet ja naiset töissä, johtuen siitä, että meillä työttömänä on noin seitsemän henkilöä, eli ei meillä ole heitä siellä reservissäkään, ja se on nyt hyvä asia. On linjattu aikoinansa, että 7 000 olisi se sellainen minimi, mutta minä sanoisin näin, että jos tätä rahaa ei olisi tullut, niin me emme olisi pystyneet pitämään sitäkään, ja siitä syystä tarvitaan se kehyskorjaus.

Täällä on kysytty siitä, mitä alkoholilaki tuo tullessaan. Se tuo tarvetta lisätä poliiseja, koska me tarvitsemme niitä sinne perheväkivalta- ja muulle rikollispuolelle. (Päivi Räsänen: Perukaa se!) Elikkä se on semmoinen juttu, että kun jotain päätetään laissa, niin seuraukset ja vaikutukset pitää sitten myöskin arvioida ja kantaa (Puhemies koputtaa) se vastuu. Näin se vain menee. (Puhemies koputtaa) — Jatkan seuraavassa. — Kiitos.

17.32 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, kun hän on ottanut hyvin vakavasti tämän sisäisen turvallisuuden takaamisen, ja näen hyvin tärkeänä linjauksena tuon, ettei Kelasta apua tai toimeentulotukea anneta — vain sitä hätäapua annetaan näille laittomasti maassa oleskeleville.

Todellakin kehitys, jossa poliisi joutuu karsimaan valvonnasta ja muusta, paljastustyöstä, ja priorisoimaan tehtävänsä vain näihin hälytystehtäviin, on kestävä. Poliisilla tulee olla riittävät resurssit peruspoliisitoimintaan, jossa useinkin paljastuu myös supon tarvitsemaa tietoa. Poliisilaitoksissa ympäri Suomen ollaan todettu muuttunut toimintaympäristö, ja huoli resurssien riittävyydestä tehtävien suorittamiseksi on todellinen, mikä on myös heidän oman turvallisuutensa kannalta tärkeä asia.

17.33 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuton osalta elämme ikään kuin kriisin jälkivaihetta. Emme tiedä, mikä meitä vielä tulevaisuudessa odottaa, mutta toistaiseksi tilanne on rauhoittunut. Paljon asioita on kuitenkin edelleen ratkaistavana, ja nuo ratkaisut tarkoittavat aina myöskin kustannuksia. Toivon, että täällä pysytään hyvin herkkänä nyt sille asialle, miten myönteisten turvapaikkojen määrät kehittyvät ja miten myöskin kotouttaminen etenee. Tuo kotouttamisen prosessi tietysti tapahtuu kunnissa, ja on tavalla tai toisella pystyttävä katsomaan, miten kunnat sitten suoriutuvat tuosta tehtävästään, paitsi inhimilliseltä kannalta tietysti myöskin talouden kannalta.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Kysyisinkin ministeriltä: miltä näyttää tällä hetkellä, miten kunnat ovat pystyneet vastaanottamaan ja tekemään tuota kotouttamistyötä, ja minkälaisia suunnitelmia sen varalle on?

17.34 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tässä sisäisen turvallisuuden kehikossa on nähtävissä monenlaisia muutoksia, ja yksi ehkä kasvava muutos on todella tämä laittomasti maassa olevien määrän nousu. Tämä ei ole Suomessa mikään uusi ilmiö, vaan meillä on ollut tätä jo pidemmän aikaa, mutta on otaksuttavissa, että niin tämän maahanmuuttotilanteen kuin sitten joltain osin kiristyneen lainsäädännön ja sitä kautta näiden negatiivisten turvapaikkapäätösten osalta tämä määrä tulee kasvamaan, ja tähänhän ministeri vähän äsken vastasikin. Mutta ehkä kysyisin näistä vielä, kun tässähän todella on kaksi asiaa. Toinen on tämä, miten sitten näiden kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistuminen onnistuu. Me tiedämme, että siinä on vaikeuksia. Olisin kysynyt: mikä on nyt viimeisin tilanne esimerkiksi palautussopimusten suhteen, onko niitä saatu solmittua eri maiden kanssa? Ja toinen kysymys sitten liittyy näihin kunnille lähetettäviin ohjeisiin, varmistan sen nyt vielä: oliko nyt niin, että ennen vuodenvaihdetta kunnat saavat ohjeen, miten toimia näiden ihmisten kanssa?

17.35 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette, ministeri, puuttunut hyvin ansiokkaasti väkivaltaiseen ekstremismiin, ottanut kantaa vihapuhe-asioihin, niin kuin nytkin puheenvuorossanne, väkivaltaisia ääriliikkeitä vastaan. Valitettavasti olemme Suomessakin viime aikoina tätä nähneet. Nämä eivät kaikki ole ulkomailta tulevia tai ulkoisia uhkia vaan ihan sisäisen kehityksen uhkia, asema-aukion tapahtumat ja muut tällaiset. On tärkeää, että poliisilla on uudet linjaukset, niin että kun väkivaltaiset liikkeet osoittavat mieltä, niin tätä seurataan entistä tarkemmin.

Mutta olisin kysynyt teidän kantaanne siihen Saksassa käytävään keskusteluun, kun vihapuhetta paljon tulee netin kautta ja ääri-ilmiöt pesivät myöskin tuolla sähköisessä mediassa ja Saksassa näyttää nousseen tällainen ryhtiliike, jossa vaaditaan Facebookia, Twitteriä, YouTubea pitämään kurissa omalta kannaltaan nämä vihapuheet ja ääriliikkeiden esiintymiset. Millaista keskustelua Euroopan unionissa tästä on käyty, ja miten te tämän asian näette?

17.36 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että poliisi saa lisää resursseja, sillä sisäinen turvallisuus on oleellisen tärkeää ja näyttää siltä, että poliisilla todella on resurssipula omaisuusrikoksien tutkinnassa, partiot toiminnassa erityisesti pienemmillä paikkakunnilla sekä huumeiden ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisessa toiminnassa. Liikkuva poliisi lakkautettiin 1.1.2014 Pora kolmosen yhteydessä. Kysyn ministeriltä: onko ministeri tietoinen siitä, tehtiinkö silloin joitakin sopimuksia, että liikennevalvontaan on oltava tietty henkilöresurssi vuosittain? Minä muistelen, että tällekin vuodelle on 619 henkilötyövuotta sovittu liikennevalvontaan. Kun sisäinen turvallisuus on täysin muuttunut, niin onko eduskunta tai joku muu taho sitonut poliisien kädet niin, että he eivät voi kohdentaa resursseja sinne, missä tarve on suurin?

17.37 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös meillä pohjoisessa puhuttaa tämä poliisien määrä. Paikallinen aviisi kirjoitti tällä viikolla, että valtion ensi vuoden budjetti leikkaa 15 henkilötyövuotta poliisilta. Leikkausten määrä jatkuu tämän jälkeenkin niin, että vuoteen 2020 mennessä maakunnasta lähtee lähes 60 po-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

liisiin virkaa. Voi sanoa, että näin suuri pudotus kyllä näkyy jo poliisipalveluissa: valvonta vähenee, hälytysvalmiusajat pidentyvät, liikenneturvallisuus heikkenee, rikostutkinta hidastuu ja lupajonot pidentyvät. Odottavan aika on noilla kairoilla pitkä, jos joutuu 1—2 tuntia poliisia odottamaan. Voi sanoa, että Lapissa ollaan kyllä jo lähestulkoon tilanteessa, että otettavaa ei enää ole, ja toivon, että pohjoisen poliisipalvelut turvataankin vähintään nykyisellä tasolla.

Sitten sanon vielä ensihoidon ja pelastustoimen osalta, joita esitetään viiden maakunnan vastuulle, että toivoisin kyllä, että näitä jättimäisiä alueita ei tulisi vaan siinä harkittaisiin vielä, että viiden alueen sijasta (Puhemies koputtaa) jokaisella maakunnalla olisi oma pelastustoimi.

17.38 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän teitä, ministeri Risikko, rehellisestä arviosta ja vastauksesta liittyen alkoholilainsäädännön vaikutuksiin, ja vetoankin teihin, että kaatakaa tuo esitys. Nimittäin ei ole mitään järkevää syytä lisätä tällä lakiuudistuksella poliisin työtaakkaa ja alkoholihaittoja tuomalla ne väkevät oluet ja siiderit sinne kauppojen hyllylle, kun tiedetään, kuinka paljon se aiheuttaa lisätöitä paitsi turvallisuusviranomaisten kohdalla myös sitten tuolla terveydenhuollon puolella ja alkoholikuolemissa. Eli vetoan nyt vakavasti teihin, että kun te näin hyvin tämän itse ymmärrätte ja analysoitte ja tunnustatte, niin kaatakaa tuo esitys.

17.39 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikan harmonisoinnista muun Euroopan kanssa on pitkään keskusteltu. Erityisesti perheen yhdistämisdirektiivi huomioiden haluan avoimesti tiedustella arvoisalta sisäministeri Risikolta, missä tällä hetkellä mennään perheen yhdistämiseen suunniteltavien jatkokiristysten osalta. Meidän pitäisi kuitenkin näyttäytyä vertailukelpoisena muihin Euroopan maihin nähden ja toteuttaa sitä hallitusohjelman kirjausta houkuttelevuuden vähentämiseksi. Mielestäni perheen yhdistämisen kriteerit on saatava samalle tasolle muiden Euroopan maiden kanssa, mikä tarkoittaa muun muassa asumiseen liittyvien edellytysten käyttöönottoa.

Haluan jatkokysymyksenä myös tiedustella arvoisalta ministeriltä: tuleeko oleskelulupien kesto ja niiden säännölliseen tarkasteluun entistä enemmän järjestelmällisyyttä?

17.40 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajavartioston toimintaedellytysten turvaaminen on myöskin tärkeä turvallisuuskysymys, ja myös siellä on alimitoitettut resurssit, kuten täällä on ollut jo tänäkin päivänä puhetta.

Mutta turvallisuuden lisäksi on Itä-Suomessa Rajavartioston toimivuus myös alueen elinkeinoelämän ja menestymisen kannalta ehdottoman tärkeää. Nyt esimerkiksi Pohjois-Karjalalla on ollut huoli ehdotuksesta Niiralan raja-aseman yöajaksi sulkemisesta. Niiralan raja-aseman kautta kulkee paljon tavaraliikennettä, ja valtatie 9 on Onkamosta Niiralaan niin kapea ja huonokuntoinen, että jos kaikki rekat siirtyvät kulkemaan päiväsaikaan, niin se on kyllä liikenneturvallisuuden kannalta todella huolestuttava asia. Sen takia minä kysynkin nyt ministeriltä Niiralan ja myös Imatran raja-aseman ympärivuorokautisista aukioloista. Pystytäänkö ympärivuorokautinen rajojen aukioloaika turvaamaan jatkossa?

17.41 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri tuossa osuvasti totesikin näistä henkilöistä, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen — ja se on lainvoimainen — että he ovat laittomasti maassa, he eivät ole paperitto-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

mia, he ovat laittomasti maassa. Eli ei halveerata paperittomia, koska hehän ovat ihan laillisesti tässä maassa ja hakevat turvapaikkaa. Siinä pitää ryhtyä toimenpiteisiin, palataan siihen myöhemmin.

Tosiaan turvallisuusviranomaisten, niin kuin kaikkien muidenkin, budjetti on ollut laskeva. On kuitenkin ilahduttavaa, että hallitus ja jaosto ovat tähän lisänneet eri turvallisuusviranomaisille rahoitusta. Näin pitääkin olla. Kokonaisrikollisuuden määrähän on vähentynyt, mutta turvattomuuden tunne on lisääntynyt, ja meille on tullut uusia rikosilmiöitä. Tarvitaan ehdottomasti enemmän panostusta turvallisuuteen, sekä raja-, poliisi- että pelastusturvallisuuteen.

Erityisellä ilolla tervehdin sitä, että 400 tulevaa poliisia saa vuosittain koulutuspaikan. Onko tässä nyt mahdollisuutta, kun keväällä tarkastellaan tätä, että 400 olisi se määrä joka vuosi eteenpäin?

17.43 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Supon, poliisin ja Rajan tilanne on erittäin huolestuttava, ja lisätalousarvioesityksessä ja kaiken kaikkiaan tässä ensi vuoden talousarvioesityksessä on kiinnitetty oikein huomiota poliisin voimavaroihin, ja nyt vielä lisärahaa tuli tuonne Rajavartiolaitokselle. Täällä on kysytty ministeriltä, mille asemille ne tulevat, tulevatko ne Kalajoelle vai tuonne Kemian suuntaan. Kysynkin lähinnä noin kaakkoissuomalaisena edustajana: Mikä on Vaalimaan ja tämän itärajan turvallisuustilanne tällä hetkellä ministerin saamien tietojen mukaan? Onko meillä syytä olla huolissamme?

Toinen asia: Tiedustelulainsäädännön uudistaminen on meneillään. Missä vaiheessa siitä saadaan täällä salissa käydä avoin keskustelu?

17.44 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Niin kuin ministeri totesi ja valiokunnan mietinnössä sanotaan, käytännössä kaikki poliisit työllistetään eikä poliisien määrä ole rahakysymys vuonna 17. Täällä todetaan, että keskeistä on näin ollen poliisien saatavuuden turvaaminen tulevina vuosina. Tämän varmistamiseksi esitykseen sisältyy lisämääräraha Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrän nostamiseksi 400 opiskelijaan, jolloin tämä 7 000:n raja saadaan turvattu. Kysyn: onko nyt tässä, ennen kuin tämä nosto 400:aan tapahtuu, vaara, että poliisien määrä saatavuuden takia putoaisi alle 7 000:n?

Toisena kysyisin vähän paikallisen kysymyksen. Äänekoskella odotetaan poliisiaseman rakentamista. Toivon, että ministeri vauhdittaisi Senaatti-kiinteistöjen ja kaupungin välistä sopimusta ja asian hoitamista, niin että (Puhemies koputtaa) Äänekoskelle saataisiin asianmukaiset, terveet tilat.

17.45 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelu poliisi- miesten ja -naisten määrästä ei ole keskustelua vain numeroista vaan poliisipalveluiden laadusta, saatavuudesta ja kansalaisten oikeusturvasta. Kyse on siitä, kuinka monta juttua tutkitaan ja kuinka monta juttua, ihan aiheellistakin juttua, jätetään tutkimatta sen takia, että ei ole kollegoja, työpareja, työkavereita niitä juttuja tutkimaan.

Istuin edustaja Tolvasen johtamassa työryhmässä viime kauden lopulla, jossa yritimme varmasti ihan vilpittömästi mielin lukita poliisipalveluiden saatavuutta ja oikeudenhoidon ketjua sellaiselle tasolle, joka vastaisi pohjoismaisen hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion rakenteita. Kysyn vielä ministeriltä, pitäisikö lukita nyt poliisien määrä aikaisemmin sano-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

mani mukaisesti johonkin tasoon. Olisiko se 7 000, nykyinen 7 200, vai pitäisikö pyrkiä pääsemään sille tasolle, että kaikki jutut Suomessa tutkittaisiin ja varmistettaisiin ihmisten oikea kohtelu (Puhemies koputtaa) rikos- ja riitatapauksissa?

17.46 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajan, poliisin, Tullin, pelastuslaitosten ja Hätkeskuksen resurssit ja mahdollisuudet selviytyä siitä jatkuvasti lisääntyvästä tehtäväkuormasta ja myös ennalta ehkäisevästä toiminnasta ovat jatkuvasti paineen alla. Se on tullut tässä salissa tänäänkin monilta osin kerrottua. Ministeri on puolustanut suorapuheisesti ja ansiokkaasti hallinnonalan resursseja ja vaatinut myös lisäresursseja — hyvä niin, kiitos niistä.

Ministeri toi myös syksyllä esiin, olisiko tarvetta ja syytä laatia poliisille niin sanottu palvelulupaus eli aika, jolloin tietyn tason tehtävät hoidettaisiin. Kysyisinkin ministeriltä: onko tämä edennyt, ja kun kuitenkin ensi vuoden budjettia käsitellään, miten olisi tarkoitus edetä tämän poliisin palvelulupauksen kanssa?

Toinen asia on sitten Rajan haastava sopeutusohjelma. Itärajan tilanne on huomioitava, (Puhemies koputtaa) mutta sitä ei saa liikaa tehdä länsirajan eli merivartiostojen kustannuksella. Kysyisinkin: millainen on näitten Kemien ja Kalajoen merivartiostojen tilanne?

17.47 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuus on varsin tärkeä asia, ja kuten tuossa aiemmin kuultiin jo, tämä länsirajankin turvallisuuden säilyttäminen on hyvin tärkeä asia. Varsinkin Pyhäjoen ydinvoimalaitoksen ympäristössä viime kesänä oli varsin levotonta, ja meren kautta Pyhäjoen rakennustyömaatakin on hyvin helppo lähestyä. Kalajoen merivartioasema on ollut tässä keskeisessä roolissa, ja uudistaisinkin tuon edustaja Korhosen tekemän kysymyksen: millä keinoin ministeriö varmistaa tämän valiokunnan osoittaman lisämäärärahan Kalajoen ja Kemien merivartioasemien turvaamiseksi?

17.48 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajat ovat vaikeat ja sisäinen turvallisuus monella tavalla myös vaarassa. Tältä osin luottamusta rakentaisi se, että me pystyisimme turvaamaan poliisin resurssit. Minusta ministeri puhui hyvin siitä, että kehysriihessä pitää tehdä päätös siitä, miten me jatkamme eteenpäin. Tätä tavoitetta kyllä tuemme ja annamme kaiken tuen ministerille siinä, että tämä linjaus voidaan viedä läpi.

Me olemme esittäneet sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa 13 miljoonan määrärahalisäystä, josta 3 miljoonaa haluaisimme osoittaa myös tämän harmaan talouden torjuntaan. Uskon, että me kaikki jaamme sen käsityksen, että tässä työssä voidaan saada ihmeitä aikaiseksi. Viime hallituskaudella harmaan talouden torjunta oli yksi kärkihanke ja 20 miljoonan euron panoksella saatiin 200 miljoonaa hyötyä aikaan. Siltä osin ajattelen ja tuntuu, että jos ministerillä on tahtoa, niin löytyy tie, ja kysyn: voisiko tämä harmaan talouden (Puhemies koputtaa) torjunta olla yksi teidän kärkihankkeistanne?

17.49 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli meripelastukseen liittyen on noussut esiin jo useissa puheenvuoroissa, ja Rajavartiolaitoshan aikoo luopua peruskorjausta vaativan vartiolaiva Merikarhun operatiivisesta käytöstä, Turun helikopteritukikohdan huonon sään toimintavalmiudesta sekä mahdollisesti myös Porkkalan, Kaskisten, Kalajoen ja Kemien merivartioasemista. Lisäksi merivartioasemien vanhen-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tuneista ja uusimista odottavista rannikkovartioveneistä luovutaan vähitellen. Nämä kaikki toimet valitettavasti heikentävät Rajavartiolaitoksen meripelastusvalmiutta.

Valiokunta on aiheellisesti kiinnittänyt lausunnossa huomiota vapaaehtoisen meripelastuspalvelun toimintaedellytyksiin, ja kysyisinkin ministeriltä: aiotaanko meripelastusvalmiutta nyt sitten siirtää vapaaehtoiselle palvelulle, ja miten tätä toimintaa voitaisiin tukea?

17.50 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo monessa puheenvuorossa korostettu, elämme kriisien maailmassa ja terroristijärjestöt ovat soluttautuneet pakolaisvirtojen mukana koko Eurooppaan ja suomalaisiakin on kymmenittäin mennyt näihin Isisin joukkoihin. Pakolaisten kuljetukset ovat pitkälti tapahtuneet ihmissalakuljettajien toimesta, siis rikollisen toiminnan tuloksena. Minun ensimmäinen kysymykseni ministerille onkin: onko tässä saatu jotain parempaa aikaan, että olisi saatu hillintään näitä salakuljettajia, jotka rahastavat kohtuuttomasti näitä hädänalaisia ihmisiä?

Sitten toinen kysymys, jota täällä on jo sivuttukin, liittyy tähän sisäisen tiedustelutoiminnan lainsäädäntöön. Kysymys ministerille: koska me saamme sen tänne? Meillä täytyy olla ajan tasalla oleva lainsäädäntö, joka on keskeinen osa meidän turvallisuuttamme tänä päivänä tilanteessa, jossa haasteet ovat koko ajan kasvamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa puheenvuorot edustajille Räsänen, Eerola ja Torniainen ja sen jälkeen ministerille 3 minuutin puheenvuoron, ja sen jälkeen vielä voimme hetken jatkaa debattia. Nyt mennään näillä.

17.51 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty ansiokasta keskustelua näistä sisäisen turvallisuuden resursseista, poliisien määristä ja muista niihin liittyvistä asioista. Sitten on kuitenkin aina niin, että me joudumme kysymään, puutummeko itse ongelmaan vai pitäisikö meidän puuttua sen ongelman syihin. Tästä tullaan nyt siihen kysymykseen, mitä täällä useampikin on jo esittänyt, että kun on ihan ymmärrettävää, että tässä taloudellisessa tilanteessa on haastavaa löytää esimerkiksi poliisille lisäresursseja, niin tulisiko sitten katsoa täällä muussa lainsäädännössä, ettei tehtäisi sellaisia päätöksiä, jotka tulevat lisäämään poliisin resurssitarvetta. Viittaan tässä nyt esimerkiksi alkoholilainsäädännön uudistamiseen, mutta myös tiedämme, että täällä sosiaalisen eheyden kentällä, mikä koskee esimerkiksi sosiaalipalveluita, terveyspalveluita, etuisuuksia koskevia päätöksiä, niillä on heti vaikutus myös sisäiseen turvallisuuteen ja ihmisten turvallisuudentunteeseen. Kysyisin: onko mietitty sitä, että muualla lainsäädännössä voitaisiin tehdä ehkä hieman (Puhemies koputtaa) järkevämpiä päätöksiä, jotta poliiseja ei tarvittaisi niin paljon?

17.52 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen tuossa jo aikaisemmin ottikin esille nämä vierastaistelijat. Nyt sitten kun Syyriassa ja osin Irakissa näyttää käyvän niin, että näiden muiden kapinallisten ohella myös Islamilainen valtio eli Isis on jäämässä alakynteen eikä ole mitenkään odotettavissa, että heillä sitten myöhemmin niin sanotusti hyvä heiluisi siellä, niin suuntahan on tämän jälkeen selvä, ja se on Eurooppa. Eli seuraavassa turvapaikanhakijoitten aallossa ovat kenties nämä nyt alakynteen jääneet osapuolet ja niiden mukana siis myöskin Isis. Kysyisinkin: miten Suo-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

messä ja laajemmin ottaen koko Euroopassa on varauduttu siihen, että tätä porukkaa nyt alkaa tulla turvapaikanhakijoina kenties tänne?

Sitten laajemmin ottaen on tosiaan tämä huoli, että poliisi, Raja, Tulli, nämä kaikki sisäisen turvallisuuden toimijat, ovat kohteita, joilta vuosi toisensa jälkeen on aina leikattu ja leikattu ja leikattu. No, nyt kun leikataan kaikkialta, niin nyt ei näiltä juuri leikata ehkä niin paljon, mutta leikataan kuitenkin. Yhdyn tähän, mitä täällä on edustaja Kari ja moni muu puhunut, että kyllä poliisien määrän tason pitäisi olla jopa 7 800, niin kuin aikaisemmin on linjattu, ja toivottavasti joskus siihen päästään, kun turvallisuustilanne heikkenee. (Puhemies koputtaa)

Ja mitä tulee alkoholiin ja näin, niin silloin kun meillä oli kieltolaki, niin eihän poliisi (Puhemies koputtaa) muuta työtä tehnytään kuin alkoholista johtuvaa työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Nyt vielä edustaja Torniainen, vastauspuheenvuoro, ja sitten ministeri.

17.54 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten huoli sisäisestä turvallisuudesta on todellakin lisääntynyt huomattavasti. Siksi on erittäin hyvä, että poliisin resurssit saadaan nyt turvattua edes nykyisellä tasollaan.

Rajavartiolaitos on joutunut sopeuttamaan jatkuvasti toimintaansa, ja etenkin tuolla kaakkoisrajalla kaivataan lisää rajavartijoita. Ministeri, miten te näette nykyisen tilanteen siellä ja myöskin tulevan, nimenomaan tuolla kaakkoisrajalla?

Poliisin, Rajan ja Tullin yhteistyöstä myöskin on saatu hyviä kokemuksia tässä vuosien varrella tuolla Kaakkois-Suomessa. Jatketaanhan tällaisen kehityksen toteuttamista myös tulevaisuudessa?

Arvoisa ministeri, haluan vielä lämpimästi kiittää teitä siitä päätöksestä, että esimerkiksi Imatran raja-aseman ympärivuorokautinen toiminta voi jatkua myöskin tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Nyt ministeri, 3 minuuttia. Se ei ole kovin paljon, mutta tässä tuli aika monta samaa kysymystä. Toivon, että 3 minuuttia tästä syystä riittää teille.

17.55 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia näistä hyvistä kommentteista ja kiitos kiittämisestä. Yhdessä me näitä asioita täällä teemme.

Poliisien resursseista jonkin verran tässä nyt vielä kysyttiin, ja vielä totean sen, että ei tätä nyt ihan rahakaan ratkaise. Vaikka meillä olisi kuinka paljon rahaa — ei varmasti koskaan ole ihan riittävästi — meidän pitää työnjakoon kiinnittää huomiota, siihen, että ne asiat, jotka kuuluisivat jollekin muulle, eivät ole sitten poliisien kontolla, kaiken kaikkiaan prosessien kehittämiseen ja kaiken kaikkiaan näihin koulutusmääriin ja niin edelleen. Sitten meidän pitää kiinnittää huomiota myöskin tähän palvelulupaukseen, mistä täällä kysyttiin. Sitä juuri valmistellaan. Ja sitten tietysti tähän liittyy myöskin se, että määrähän ei yksin ratkaise laatua. On tietysti määrälläkin merkitystä, mutta ennen kaikkea sillä, että kohdistetaan ne resurssit oikein. Meillä on joka paikassa vähän resursseja, mutta jos ne osataan oikein kohdentaa ja johtaa sitä työtä, niin silläkin on merkitystä.

Täällä puhuttiin myös Rajavartioston resursseista. Joo, kiitos kovasti siitä rahasta, jonka sain tälle sektorille nyt täältä eduskunnasta. Se on tuiki tarpeellinen, Rajavartiosto on kyllä hyvin tiukoilla. Niistä sopeuttamissuunnitelmista, mitä he ovat nyt tehneet, minä en vali-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tettavasti voi vielä yksityiskohtaisesti kertoa — he tulevat minulle esittelemään niitä mahdollisimman pian. Varmasti nyt tämä raha sitten, mikä eduskunnasta tulee, vaikuttaa niihin suunnitelmiin, ja sen jälkeen tehdään lopullisia päätöksiä. Mutta ihan yksityiskohtia en pysty teille sanomaan. Rajaturvallisuus on onneksi nyt tällä hetkellä suhteellisen hyvä.

Kysyitte myös näistä turvapaikkahakemuksista, ja kysyitte näistä palautussopimuksista. Afganistanin kanssa se on, Somalian kanssa ei ole. Irakin kanssa sitä yritetään tehdä, ja ensi viikolla muun muassa lähtee kansliapäällikön vetämä delegaatio sinne tätä tekemään. Sitten maatietoa päivitetään koko ajan turvapaikkahakemuksia varten, että tehtäisiin valideja päätöksiä. Maatietoa tarvitaan koko ajan.

Perheenyhdistämisen kriteereistä kysyitte, niitähän on kiristetty, ja kohtapuoliin julkistetaan selvitys siitä, miten muissa maissa on, selvitys näistä perheenyhdistämisen kriteereistä. Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että toimeentulokriteeri, jota on nyt siis käytetty ja kiristetty, on yksi vahvimmista kriteereistä, ja siitä syystä pitää pohtia tarkkaan, onko meillä mahdollisuutta käyttää muuta. Mutta odotetaan sitä selvitystä.

Sitten tiedustelulainsäädännöstä kysyttiin, ja sanoisin vain sen, että toivottavasti se saadaan mahdollisimman pian. Kaikkia teitä, jotka olette tiedustelulainsäädännön kanssa tässä talossa tekemisissä ja parlamentaarisessa ryhmässä, tuen kaikin voimin — mitä nopeammin, sen parempi, että me saamme sen eteenpäin.

Vihapuheesta kysyitte. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tuolla netissähan pitäisi olla entistä enemmän väkeä vahtimassa sitä tilannetta, ja poliisille saadaan nyt lisää resursseja. (Puhemies koputtaa) Mutta kannatan lämpimästi sitä, että myös niille palveluntuottajille, jotka järjestävät niitä palveluareenoita, jotain vastuuta (Puhemies koputtaa) luodaan.

Ja kyllä, liikennevalvonta ja harmaa talous, ne ovat (Puhemies koputtaa) painopisteitä olleet, kun kehyspäätöksissä tehtiin lisäyksiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaanpa vielä hetki tätä debattia, ei kovin kauan, mutta hetki.

17.58 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalainen on tottunut luottamaan poliisiin hyvin monella tasolla, poliisien määrään, poliisin tapaan hoitaa asioita, mutta nyt kun tiedustelee kansan näkemystä, niin sisäisen turvattomuuden tunne on lisääntynyt voimakkaasti. Täällä ovat monet kiinnittäneet huomiota tähän poliisien määrän jatkuvaan vähenemiseen, ja se on myös tässä valiokunnan esityksessä tullut hyvin esille. Onkin jotenkin ristiriitaista se, että harmaan talouden torjuntaan on lisätty niin vähän rahaa, kun sen tuotto on niin merkittävää ja se voisi tuoda vastauksen juuri tähän, että poliisien määrä voitaisiin pitää sellaisella tasolla, että näistä töistä selvitään.

Sitten täällä todetaan näistä esitutkintavollisuuksista, jos oikein ymmärrän ja tulkitSEN, että myös sinne on tulossa vähennyksiä, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että jos täällä ikään kuin perusta murtuu, niin silloin myös se syyttäjän toiminta hankaloituu, samoin tuomioistuimen. Poliisi on (Puhemies koputtaa) perusta koko meidän oikeusturvaamme ja -suojaamme ajatellen. (Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, nyt riittää. (Naurua) Meni siinä määrin ylitse, puolitoista minuuttia.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

18.00 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on poliisien resursseista puhuttu, moni edustaja ottanut asian esille, niin Eerola kuin myöskin edustaja Kari, ja tässä myöskin viitattiin jo siihen alkoholilainsäädäntöön, ja myöskin ministeri otti siihen reilun kannan, että tämä tuo myöskin resurssien tarvetta poliiseille, jos tämä lainsäädäntö viedään maaliin. Onko sitä lainsäädäntöä valmistellessa tullut tätä asiaa arvioitua, ja mikä ministerin näkökulma siihen on, mille tasolle tämän päivän poliisimääristä pitäisi poliisin resurssit nostaa, jos tämä lainsäädäntö tullaan toteuttamaan?

Sitten toinen kysymys, näistä vierastaistelijoina. Myöskin supon resursseja on hieman vahvistettu jo aiemmin, mutta millä tavalla suojelupoliisi tänä päivänä pystyy vastaamaan siihen seurantavastuuseen, tehtävään, mikä heille on annettu? Onko siinä realismia näillä resursseilla hoitaa se niin hyvin, että me voimme myöskin sisäisen turvallisuuden näkökulman siinä turvata?

18.01 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Salissa on käytetty todella hyviä puheenvuoroja, ja henkilökohtaisesti kolme poliisin hallintorakenneuudistusta kokeneena uskallan kiittää omasta ja myöskin virkaveljeni ja -sarieni puolesta siitä huolesta, mitä tässä salissa tunnetaan poliisin resurssien niukkuudesta ja halutaan parantaa näitä resursseja. Kiitos teille kaikille siitä.

Mutta muutama sana. Tuossa ministeri totesi näistä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneitten palauttamisista. Kerroitte, että Suomi on menossa neuvottelemaan sinne ja tänne, ja on ihan hyvä, että yritetään. Mutta kysymykseni koskee nyt lähinnä EU:n laajuudessa sitä, kun eri EU-mailla on mitä ilmeisimmin erilaiset mahdollisuudet palauttaa näitä turvapaikanhakijoita. Onko hallituksen piirissä keskusteltu, että tehtäisiin tällaista yhteistyötä eri EU-maiden kanssa, koska joillakin EU-mailla on oikeus palauttaa kielteisen päätöksen saanut hakija ja Suomella ei ole, niin että tämä palautus koskisi kaikkia EU-jäsenmaita?

18.02 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toinen puoli tästä turvapaikanhakijatilanteesta on se, että noin yksi neljäsosa saa sen myönteisen turvapaikan. Me kaikki tiedämme, että työn kautta me kiinnitymme parhaiten yhteiskuntaan ja kielikin opitaan parhaiten niin. Mikä on tällä hetkellä kuntapaikkojen tilanne, ja minkälaista keskustelua ministeriö käy kuntien kanssa siitä, että ei riitä pelkästään se, että pyydetään ja saadaan kuntapaikka, vaan että ne ihmiset sitten aidosti sinne asettuvat? Iso huoli on myös noiden ihmisten osalta, joita todella toivomme Suomeen, harmaantuva Suomi tarvitsee ihmisiä, ulkomaalaisia, jotka ovat hyviä veronmaksajia ja hyviä uussuomalaisia. Minkälaista keskustelua ministeriö käy kuntien kanssa siitä, että se aito kiinnittyminen olisi totta, että vaikka sen kahden vuoden jälkeen (Puhemies koputtaa) se virta ei tule tänne isoihin kaupunkeihin Tampereelle, Helsinkiin maakunnista?

18.03 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaanottokeskusten määrää ollaan vähentämässä, koska niiden tarvekin on nyt vähentymässä, ainakin toistaiseksi, ja toivotaan, että näin on. Tällä hetkellä vastaanottokeskusten toiminta on hyvin erilaista eri paikkakunnilla ja eri kunnissa. Minä olen itse saanut tutustua kahteen kolmeen laadultaan hyvin erilaiseen vastaanottokeskukseen — puhun siis toiminnan laadusta. Kysynkin sen takia ministeriltä: millaisilla mittareilla vastaanottokeskusten

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

toimintaa on tarkoitus arvioida, eli miten arvioidaan tässä tilanteessa se, mitkä vastaanotokeskukset jatkavat toimintaa, kun näitä supistuksia joka tapauksessa tehdään?

18.04 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu vihapuheesta. Toki ymmärrän, että kaikki tämmöiset laittomat uhkaukset on otettava vakavasti, mutta se, mistä meidän erityisesti pitäisi puhua, on se, kuinka sinisilmäisiä olemme Euroopassa olleet, ja se, kuinka tämä ihmissalakuljetusbisnes on raakaa. Se on kannattavampaa kuin huumekauppa, ja me pidämme sitä yllä, mikäli me annamme ihmisten vapaasti tuolla Euroopassa liikkua. Tietääkseni Unkari, joka palauttaa ihmisiä rajalla rajan toiselle puolelle eikä ota heitä vastaan, ei ole saanut EU:lta mitään sanktiota, ja kysyisin: olisiko Suomen hyvä siirtyä tähän suuntaan, koska mennessään turvallisen maan läpi, kuten Ruotsin, ei heillä ole mitään hätää?

Olisiko aika keskittyä hakemaan pakolaisleireiltä, jotta taustat olisi tutkittu, eikä niin, että meille tulee terroristijoukko, murhaajia tänne elätettäväksi ja niiden kanssa olemme sitten ongelmissa? Tämä olisi hyvä tapa välttää se: ottaisimme leireiltä, vain leireiltä, koska silloin taustat olisi tutkittu paremmin.

18.05 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliisin näkyvyys maantieliikenteessä ja yleensäkin suomalaisilla toreilla ja turuilla on erittäin tärkeää. Se luo turvallisuuden tunnetta ja antaa ihmisille yhteiskunnan puolesta sen tiedon, että heistä välitetään ja turvallisuus on tärkeä asia.

Itärajan kunnissa meillä on pitkät välimatkat, sama koskee Kainuuta ja tietenkin Lappia. Näillä alueilla, missä Rajavartiosto toimii vahvasti, on poliisilla ja Rajavartiostolla keskinäistä lakiin perustuvaa yhteistyötä. Kysynkin ministeriltä nyt: Miten usein te käytte läpi poliisin ja Rajavartioston virkamiesten kanssa tätä niin sanottua PTR-yhteistyötä, johon Tullikin kuuluu mukaan? Miten usein näissä käydään tällaisia koordinaationeuvotteluja, että pystytään mahdollisimman tehokkaasti hyödyntämään tämä jo hyväksi havaittu yhteistyö?

18.06 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Äsken kyselytunnilla keskusteltiin Syyrian sodasta, ja viime kaudellahan tuon sodan vuoksi ja vaikean pakolaistilanteen vuoksi nostettiin kiintiöpakolaisten määrää 300:lla sinne 1 050:een — tällä hetkellä tuo vuosittainen pakolaismäärä on 750. Kun nyt tiedämme, että tuo pakolaistilanne ei ole helpottamassa, päinvastoin, jo entuudestaan suuren pakolaismäärän lisäksi tuo pakolaisvirta jatkuu, niin onko Suomen hallituksessa pohdittu sitä mahdollisuutta, että nostettaisiin tilapäisesti tuota pakolaiskiintiötä? Sehän on hallittu järjestelmä, kun otetaan suoraan ja valikoidaan sieltä pakolaisleireiltä ja sijoitetaan (Puhemies koputtaa) kuntiin.

18.07 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin vastauspuheenvuorosta oli hyvä kuulla, että Rajavartioston johto vielä pohtii, millä tavalla näitä sopeuttamistoimenpiteitä nyt sitten käytännössä kohdennetaan tulevan vuoden osalta. Mutta erittäin tärkeää on se, että Rajavartiolaitoksen johto myös tiedostaa selkeästi sen eduskunnan tahtotilan näitten kahden merivartioaseman toiminnan osalta, eli se 550 000 lisäeuroa lähti liikkeelle nimenomaan siitä, että eduskunnassa ja valiokunnassa katsottiin, että nämä kaksi merivartioasemaa, Kalajoki ja Kemi, on tärkeää säilyttää, eli tämän tiedos-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

taminen on hyvin tärkeää. Syylistyn nyt vain yksittäisten asioiden esiin ottamiseen, mutta minusta ne ovat tärkeitä kysymyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kari, Meri ja Semi, (Naurua) ja sen jälkeen ministerille joku minuutti.

18.08 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin edustaja Joona Räsänen tuossa aikaisemmin sanoi, kokonaisturvallisuus koostuu laajasta sosiaaliturvaverkosta, tulonsiirroista ja niin edelleen, erilaisesta avusta kansalaisille, mutta myös tästä poliisien määrästä. En halua itseäni toistaa, mutta toistanpa nyt sitten joka tapauksessa. Kun ministeri tuossa aikaisemmassa aloituspuheenvuorossaan sanoi, että julkisen talouden suunnitelmassa seuraavan kerran tarkastellaan keväällä tätä poliisien määrää, niin olisiko tässä poliisien määrässä nyt syytä jo päästä kiinni jollekin tasolle, että saisimme poliiseille myös työrauhan kehittää omaa organisaatiotaan? Meidän on hyvä muistaa, että Ruotsissa poliiseja on lähes kaksinkertainen määrä suhteutettuna asukaslukuun kuin meillä Suomessa, emmekä me hyvinvointivaltiona nyt kovinkaan paljon eroa tästä turvallisuuden profiilistamme.

Ja haluan näin joulun hengessä myös kiittää ministeriä tästä suoruudesta, avoimuudesta ja kyvystä katsoa tosiasioita silmiin.

18.09 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä vastauksesta koskien tuota laittomasti maassa olevien toimeentulotukiasiaa. Olen itse samaa mieltä, että vain hätäapua annetaan ja tarkoituksena täytyy olla palautus, koska se on tilanne kaikilla meillä muillakin, että jos laillisesti oikeusvaltiossa asiaa tutkitaan jokaisen yksilön kohdalta valitusoikeuksineen, niin kaikki niitä sitten lainvoimaisena joutuvat noudattamaan, niin täällä kuin muualla.

Tästä varmasti sitten informoitte Kelaakin, koska minä näin semmoisia ohjeitakin ja siellä oli semmoinen käsitys, että he jotenkin joutuvat alkamaan niitä käsitellä. Se on sitten hyvä. Minullekin tämä oli uusi asia, että tämä on ajateltu näin. Olin itse siinä uskossa, että se menisi Kelan kautta, mutta hyvä, jos se menee kuntiin ja kunnat saavat korvauksen.

Toinen asia: Olisin yhtynyt tuohon Huhtasaaren ajatukseen. Jos vielä mahdollisesti tulee uusia aaltoja — maailma ei ole pysyvä — niin onko tämmöisiin varauduttu, mitä me jatkossa teemme? (Puhemies koputtaa) Onko sitä ajateltu?

18.10 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä joku aika sitten kun kävin tuolla Ilomantsissa kyläilemässä ja vähän vaalityötä tekemässä tulevia kunnallisvaaleja varten, niin paikallinen kaveri, joka oli oppaana minulle, esitteli siinä rajavartioautoa, mikä ajoi sinne pihalle, ja sanoi, että kuule, Matti, tässä on meidän poliisi, ensihoito ja sitten rajavartija — ja lisäksi oli vielä neljäskin virka sillä, ei kuitenkaan postimiehenä ollut enää. Jäin miettimään sitä, että tähänkö me olemme ajautuneet. Yhteistyötähän pitää olla, mutta missä vaiheessa saadaan riittävästi poliiseja, että tänne syrjäseudullekkin riittää? Ja toisaalta sitten pitää miettiä tätä toista puolta, että mitenkö koulutusta tehostetaan ja koulutuksen imagoa nostetaan niin, että me saamme riittävästi hyviä poliiseja, että voidaan turvata näitä poliiseja ympäri Suomea?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Risikko, 3 minuuttia. — Ja jollei nyt aivan mahdollottoman tärkeää kysyttävää ministerin puheenvuoron jälkeen ole edustajilla, niin siirtyisimme ministerin jälkeen puhujalistaan. Kaikki täällä vähänkin pitempään olleet edustajat ovat saaneet vähintään yhden puheenvuoron, useammat useampiakin puheenvuoroja.

18.11 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin kotouttamisesta, ja mieluusti siitäkin vastaisin, mutta Lindströmin sektorilla TEMissä on kotouttamisen puoli, ja hän vastanee siitä sitten teille myöhemmin. Siinähan on tietysti omat haasteensa, ja kuntapaikkoja ei ihan niin paljon ole, mutta se on kaikissa Pohjoismaissa vähän sama juttu. Kaikki, mitä te sanoitte siitä, miten tärkeää on työ ja integroituminen yhteiskuntaan, on tärkeää. Mutta todella TEMin puolella on tämä kotouttaminen.

Supon resurssit tarvitsevat tulevaisuudessa niin ikään sitä vahvistusta, olen samaa mieltä kanssanne. Kysyitte, eivätkö EU-maat voi yhdessä tehdä näitä palautussopimuksia. Periaatteessa kyllä, ja sitä yhteistyötä toki tehdäänkin, mutta valitettavasti sellaiset EU:n yhteiset eivät tahdo oikein pelittää, niin että aina pitää tehdä näitä kansallisia elikkä näitä kahdenvälisiä, ja siihen se nyt sitten aika lailla on mennyt. Siitä syystä me yritämme niitä tehdä.

Vastaanottokeskuksista kysyitte, että minkäslaisilla kriteereillä niitä sitten lopetellaan. Tarkkaa arviointia tehdään, ja yksi kriteeri on tietysti talous, mutta kaksi muutakin on eli toiminnallisuus ja turvallisuus. Elikkä kyllä ne monipuolisesti katsotaan. Pelkkä talous ei vaikuta.

Pakolaisleireistä kysyitte ja yleensä pakolaisten ottamisesta vastaan. Meillä on ollut tosiaan 1 050 ja sitten se on ollut nyt 750, mutta kun tällä hetkellä meillä on niin vaikea tilanne ollut juuri tässä turvapaikanhakijoiden kanssa ja me emme voi tietää, mitä tapahtuu Turkissa, mitä tapahtuu Afrikan maille, niin saattaa myöskin siitä laueta uusi aalto. Ennen kuin me tiedämme sen varmasti, niin meidän pitää nyt katsoa, ja katsotaan sitten myöhemmin, onko meillä mahdollisuudet nosta.

Mutta haluan kuitenkin teille kertoa, että — kuten edustaja Räsänen, joka on aikaisempi sisäministeri, tietää — meillä on turvapaikanhakijoiden vastaanotossa sisäiset siirrot ja myöskin uudelleensijoittamiset ja me olemme juuri tehneet niin, että sisäisten siirtojen kategoriasta siirrettiin uudelleensijoittamisen kategoriaan näitä kiintiöitä, jolloinka me voimme ottaa täsmäten sieltä leireiltä niitä, jotka kaikkein eniten tarvitsevat apua, eli jolloinka me saamme itse valita, ja meidän valitsemme perheitä, lapsia ja heitä, jotka ovat kaikkein hädänalaisimmassa tilanteessa. Ovathan nimittäin jotkut maat jo sitä mieltä, että niitä nuoria miehiä, jotka tulevat tänne, tarvittaisiin kotona rakentamassa maata, ja sen tähden meidän pitää miettiä, mitkä ovat ne henkilöt, jotka täsmäten tänne sitten otetaan autettavaksi.

Sitten PTR-yhteistyö on vahva, sitä kehitetään jatkuvasti. Keväällä kehystavoitteissa on, että pitää korjata tämä tilanne, mikä meillä on tässä, mutta en haluaisi hirttäytyä mihinkään lukumäärään, siitä syystä että me olemme nähneet sitä lukuihin hirttäytymistä tässä nyt tälläkin viikolla. Minä sanoisin näin, että 7 000 ei riitä, ja siitä lähdetään. Mutta kuinka paljon meillä on sitten reservissä? Meidän pitää saada ne koulutusmäärätkin nousemaan, että meillä ihan oikeasti on niitä poliisihenkilöitä. Mutta olen kanssanne (Puhemies koputtaa) samaa mieltä, että 7 000 ei tule riittämään, varsinkaan kun uutta lainsäädäntöä tulee.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ja laittomasti maassa (Puhemies koputtaa) olevien apu: vain välttämätön annetaan, ja tämä vaatii aivan uuden lainsäädännön, millään nykyllä lainsäädännöllä tätä ei hoideta. (Ozan Yanarin vastauspuheenvuoropyyntö)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Huomaan, että ainakin edustaja Yanar haluaa välttämättä käyttää vastauspuheenvuoron.

18.15 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! En ollut aiemmin salissa, joten hienoa, että sain mahdollisuuden. Kiitän siitä. — Maahanmuuttovirasto on paineen alla. Tällainen näkemys on ollut Helsingin Sanomien kesällä tullessa jutussa, ja se itse asiassa aiheutti ison julkisen keskustelun. Haluaisin kysyä ministeriltä: onko tämä totta?

Haluaisin myös kysyä: mitä hallitus ajattelee Maahanmuuttoviraston maa-arvioista koskien Irakia, Somaliasta ja Afganistania? Koko maailma on käytännössä nauranut Suomelle, kun me olemme sanoneet, että ne olisivat turvallisia maita. Puhutaan siis maailman turvatomimmista maista, siis ihan oikeasti, aikuisten oikeasti.

Ja pakko kehua tässä suomalaista kirkkoa: Kirkko on ollut inhimillisyyden ääni, kun arvojohtajuutta ei ole ollut (Puhemies koputtaa) saatavilla muualta. Olen hyvin iloinen tästä ja toivon kirkolle (Puhemies koputtaa) parasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän puheenvuorot edustajille Mäkelä ja Räsänen, ja nyt kyllä tästä laitetaan poikki ja sitten siirrytään puhujalistaan.

18.16 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos puheenvuorosta, puhemies! Tämä aiemmin mainittu pakolaiskiintiön nostaminen, merkittävästikään, tuskin olisi mikään ratkaisu ongelmaan turvapaikanhakijoiden määrän suhteen, koska eihän meillä ole mitään takeita siitä, että jos pakolaiskiintiö nousee, niin turvapaikanhakijoita tulisi sen jälkeen vähemmän. Eiväthän nämä kaksi asiaa liity millään tavalla toisiinsa. Elikkä en ymmärrä, miksi tällaista ratkaisua tarjotaan.

Mutta nämä meidän maahanmuuttokustannukset ovat nousseet. Ne ovat jotakuinkin miljardin suuruusluokassa, ja ne vesittävät nämä kipeät säästöt, mitä me olemme saaneet aikaan. Olisinkin odottanut sellaisiin asioihin vastauksia, miten me saisimme näitä turvapaikanhaun ja vastaanottokeskustoiminnan yksikkökustannuksia alas. Tätä asiaa olen kysynyt jo useampana kertana aikaisemmin menneiden vuosien kuluessa. Ne ovat jo vähän laskeneet, mutta eivät kuitenkaan riittävästi. Miten saataisiin alas sitä hintaa, mitä pitää maksaa per päivä vastaanottokeskuksissa?

Ja yleisempi kysymys: miten saataisiin hakijoiden määrää vähennettyä ja vetovoimattomiksi maasta pois?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Räsänen.

18.17 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä osana tätä poliisien määrästä käytävää keskustelua on hyvä, että nousi esille myös tämä poliisien koulutuspaikkojen määrä. Nythän on keskeistä, että tulevissa suunnitelmissa hallitus pystyy vakauttamaan koulutettavien määrän siihen 400:aan. Meillähan tilanne on se, että tänä vuonna valmistuu noin 50, ensi vuonna suunnitelmien mukaan 250. Ja osasy s siihen, mik-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

si poliisin koulutus ei ole enää ollut niin houkutteleva, liittyy juuri tähän, että tästä kokonaismäärästä taitetaan peistä vuosittain. Ennenhän oli hyvin varma työpaikka, kun koulutauduit poliisiksi. Sinne ihmiset lähtivät mielellään koulutukseen, ammattia arvostettiin. Mutta nyt sitten viime vuosina, (Puhemies koputtaa) kun me käymme koko ajan tätä kisaa siitä, mikä tämä kokonaismäärä on, se on totta kai vaikuttanut myös tähän koulutuksen mielekkyyteen, ja toivoisin, että myös tähän keskityttäisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kaikki muut ovat saaneet nyt pyytämänsä puheenvuoron, mutta edustaja Pekonen ei, mistä syystä minun on aivan omantunnon syistäkin pakko hänelle myöntää vastauspuheenvuoro ennen ministeriä. (Eduskunnasta: Pelkonen!) — Anteeksi, edustaja Pelkonen.

18.18 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan tätä suuresti. — Minä olisin vain halunnut vielä erityisesti antaa kiitosta tästä määrärahan lisäyksestä netissä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn. On kyse erittäin vakavasta ongelmasta, joka ikävä kyllä jää Suomessa aika usein muiden ongelmien varjoon. Muun muassa monissa kouluterveyskyselyissä on tutkittu ja todettu, että jopa yksi kolmasosa nuorista on kohdannut seksuaalista ahdistelua. Netti nimenomaan mahdollistaa hyvin erilaisen seksuaalisen häirinnän kuin mitä ehkä aikaisempina vuosina Suomessa on ollut havaittavissa. Suuresti toivon, että nämä toimet eivät jää tähän vaan pidettäisiin tämä vakava asia mielessä ja ennen kaikkea teoissa näiden ikävien tapausten ehkäisemiseksi myös jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri Risikko, paikan päältä 1 minuutti.

18.19 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin, että Migri on aika tiukoilla ollut. Ei mitenkään "aika" vaan "todella" tiukoilla, ja siitä suuri kiitos, että ovat jaksaneet.

Maa-arvioitahan tehdään koko ajan. Pitää nyt kuitenkin aina muistaa semmoinen asia, että vaikka täälläkin nyt vähän kritisoitiin niitä maa-arvioiden tuloksia, niin oikeusasteisakin maa-arviot, Migrin päätökset, ovat kyllä kestäneet hyvin pitkään. Tässä tilanteessa, kun ensimmäisen kerran tehdään päätös ja sitten mennään korkeimpaan oikeuteen, on saatanut maiden tilanne muuttua, ja on aivan ymmärrettävää, että sitten katsotaan uudelleen.

Myöskin sisäinen pako: Oletteko katsoneet sitä, että Ruotsi katsoo, että on mahdollisuus lähettää niin sanottuna sisäisen paon mahdollisuutena, mutta Suomi ei voi lähettää tämän jälkeen? Me emme ole missään nimessä maa, joka lähettää liian kevyin perustein — emme missään nimessä.

Vastaanottokeskuksista vain totean sen, että sisäinen tarkastus on tehty ja varmasti kehitetään niitä (Puhemies koputtaa) toimenpiteitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Alkoholi-lainsäädännön vaikutuksista poliisin tehtäviin oli tuossa jonkun verran puhetta. En siihen

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

debattiosuudessa osallistunut, ja totean vain sen, että meillä on myös esimerkkejä siitä, että tiukkeneva sääntely on lisännyt poliisin työtä. Meillä on ollut tiettyjä kesätapahtumia, jotka ovat toimineet pitkään niin sanotusti piknikjärjestelmän kautta, ja kun siellä on kielletty omien alkoholijuomien nauttiminen esimerkiksi musiikkia kuunneltaessa, niin väki onkin tullut sinne alueelle huomattavasti kovemmassa humalassa ja se on aiheuttanut lisätyötä poliisille. Eli ei pelkästään sääntelyn tiukentaminen ole se keino, jolla näihin ongelmiin puututaan, vaan joissain tapauksissa voi olla hyväkin keino kokeilla vähän keskieuroppalaisempaa tapaa myös alkoholipolitiikassa.

Nettirikollisuuden torjuntaan valtiovarainvaliokunnassa lisäsimme rahaa. Määrärahasta osoitetaan osa lasten internetissä tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja toinen puolikas, reilu 250 000, nettikiusaamisen ja -huijausten torjuntaan sekä selvittämiseen. Pidimme tärkeänä myös nettipoliisitoiminnan tehostamista, ja tämä on osoitus siitä, että poliisin toimenkuva laajenee koko ajan, tai jos ei se laajene, niin se ainakin uudistuu ja tulee uusia tehtäviä koko ajan mukaan.

Myös hätäkeskustoiminnasta hallinto- ja turvallisuusjaostossa kuulumme useamman kuulemisen. Itse asiassa vielä 2014 puheluista 10 sekunnissa pystyttiin vastaamaan 95 prosenttiin ja 30 sekunnissa 98 prosenttiin. Vuonna 2015 pudottiin 92 prosenttiin, ja nyt tänä vuonna ensimmäisen puolen vuoden aikana 10 sekunnin vastausprosentti oli enää 91 prosenttia. Tämä tuli vakavalla tavalla hallinto- ja turvallisuusjaostossa kuulemisissa esille, että jos emme lisää resursseja hätäkeskustoimintaan, niin jatkossa nämä odotukset tulevat pitenemään. Puhutaan sekunneista, mutta sitten monessa tilanteessa se odottavan aika, apua tarvitsevan aika, on pitkä. Yli 3 miljoonaa puhelua vuosittain hätäkeskuksiin tulee.

Poliisimääristä on puhuttu tänään paljon, ja pidin myönteisenä sitä, että tuo 8,5 miljoonaa lisättiin. Sillä pystytään turvaamaan 200 määräaikaisen poliisin jatkaminen työssä myös ensi vuonna. Eli käytännössä kaikki poliisit työllistetään, eikä poliisien määrä ole rahakysymys. Ensi vuonna näin ollen me tarvitsemme siis lisää poliisitehtäviin koulutettavia, ja sen takia myös tähän hallitus on vastaamassa. Tämän varmistamiseksi esitykseen sisältyy siis lisämääräraha Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrän nostamiseksi 400 opiskelijaan, mikä mahdollistaa sisäisen turvallisuuden selon-
teon mukaisen 7 000 poliisimiehen vähimmäistason säilyttämisen.

On tärkeää, että myös suojelupoliisin resursseista pidetään huolta. Tuossa aiemmassa puheenvuorossani viittasin esimerkiksi Suomeen mahdollisesti palaaviin Isis-, Daesh-terroristitaistelijoihin, ja on erittäin tärkeää, että me pystymme seuraamaan, keitä tänne mahdollisesti takaisinpäin on pyrkimässä. Ja myös pakolaisvirtaa on syytä seurata.

Arvoisa puhemies! Minunkin omatuntoni kolkuttaa sen takia, että haluan, että pääsen vielä kuulemaan edustajakollega Kari Tolvasen puheenvuoron ennen seuraavaa pääluokkaa, ja näin ollen lopetan jo 4 minuuttiin. (Leena Meri: Se on poikkeuksellista!)

18.25 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä vähän yllätti minut. Kiitos edustaja Heinospel.

Tässä ministerin kanssa käytiin aikaisemmin läpi nämä turvapaikanhakijat, ja tosiaan heitä saapui viime vuonna 32 476 tänne, ja kuten silloin oli nähtävissä ja profiloitavissa, niin eihän sitä turvapaikkaa ehkä saa kuin yksi kolmasosa. Nyt tällä hetkellä 27 prosenttia on saanut turvapaikan, ja käsittelemättä on noin 6 800 hakemusta. Se on nyt oikein, että hädänalaisimmat saavat turvaa, naiset, lapset, vanhukset, että heitä aletaan tänne ottamaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Näin sen pitää ollakin. Hallituksellahan on 80 toimenpiteen ohjelma siitä, mitä tässä turva-paikkakriisissä tehdään. Eli he, jotka ansaitsevat turvapaikan, saavat sen mahdollisimman nopeasti, ja he, jotka eivät sitä ansaitse, poistuvat Suomesta mahdollisimman nopeasti.

Nyt tosiaan olen huolissani laittomasti maassa oleskelevista — ja he ovat nimenomaan laittomasti maassa, he ovat saaneet kielteisen päätöksen, joka on lainvoimainen, he eivät ole paperittomia, vaan he ovat laittomasti — koska jos tämä joukko kasvaa kovin isoksi, ensinnäkin he ovat helppoja rikoksen uhreja, ihmiskaupan uhreja, ja toiseksi he ovat helppoja värväyksen kohteita järjestäytyneelle rikollisuudelle. Meillä on esimerkiksi Ruotsista karmivia esimerkkejä lähiöistä, joihin esimerkiksi pelastusviranomaiset eivät uskalla ilman poliisia mennä paikalle. Me emme saa sellaista tänne muodostaa.

Samoin meillä on tiettyjä riskitekijöitä olemassa koskien henkilöitä, jotka ovat olleet so-taa käyvillä alueilla ja palanneet tänne. Heitä nimenomaan on seurattava, ja se on ihan ilahduttavaa, että supo sai lisämäärärahaa tähän toimintaan. Supohan on saanut tässä viime vuosina monta kertaa lisämäärärahaa, vaikka toki se kokonaismääräraha on hieman vähen-tynyt, ja supon henkilöstömäärä on kyllä kasvanut noin 350:een. Näin pitääkin olla. Vielä kun tiedustelulaki — mielellään tällä hallituskaudella — saadaan läpi, niin saadaan työka-lutkin tähän terrorismin torjuntaan. Näin pitää olla.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana näistä poliisin resursseista. Se on hienoa, että tässä laskevassa trendissä poliisi on saanut hallitukselta lisärahoitusta 8,5 miljoonaa sekä jaostolta vielä lisää tiettyyn toimintaan, muun muassa lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi netissä. Näin pitää olla.

Nämä tilastot ovat sikäli vähän harhaanjohtavia, että silloin parhaina aikoina, kun meil-lä oli Suomessa 7 800 poliisia, hieman päälle, tähän laskettiin myös suojelupoliisin henki-löstö mukaan eli noin 350, ja nythän meillä on 7 200, elikkä itse asiassa, jos vanhaa mate-matiikkaa käyttää, meillä on 7 500 ja päälle. Eli vaikka tämä määrä on toki liian vähäinen, ei lasku ihan niin iso ole ollut, kun tässä on vähän tämä supon asema muuttunut, se on siir-tynyt suoraan sisäministeriön alaisuuteen. Mutta se on tosiasia, että poliisi tarvitsee lisää resursseja, ja se on loistavaa, että nämä 200 nuorta poliisia saavat nyt jatkaa työssään ensi vuoden ajan. Se on välttämätöntä. Mutta rahalla ei tosiaan saa enempää, koska vaikka olisi enemmän rahaa, meillä ei ole työttömiä poliiseja juuri lainkaan. Mutta se on tärkeää, että koulutusmääriä nostetaan. Tänä vuonna tosiaan valmistuu noin 50 uutta poliisia, mutta jat-kossa koulutusmäärät kasvavat siihen 400:aan per vuosi. Niin pitää olla.

Samoin Rajavartioston toiminta pitää turvata näinä hybridiuhkan aikoina ja muistaa se tärkeä työ, mitä Rajavartiosto tekee.

Tähän lopuksi vielä sanoisin, että se, mikä on ollut haaste poliisihallinnossa — minä olen ollut siellä kolmisenkymmentä vuotta ja tiedän, että se on haaste aina, myös kaikilla oikeusviranomaisilla — on lyhytjänteisyys rahoituksessa. Tuo parlamentaarinen työryh-mä viime kaudella koetti saada aikaan pitkäjänteisyyttä, että mentäisiin edes yksi hallitus-kausi niin, että tiedettäisiin, paljonko sitä rahaa on käytössä, puhutaan nyt sitten turvalli-suus- tai oikeusviranomaisista. Samoin pitää olla semmoinen putkiajattelu: ajatellaan hä-täkeskusilmoituksesta aina sinne vankeinhoitoon asti, Rikosseuraamusvirastoon asti. Sen rahoituksen pitää olla tasapuolinen kaikille, niin että se putki toimii eikä suma jää mihin-kään seisomaan. Tässä on ministerillä varmaan ensi keväänä vielä töitä aika paljon, että saa tämmöisen ikuisuusongelman ratkaistuksi, mutta luotan täysin ministeriin ja uskon, että hän tämänkin ratkaisee. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yleiskeskustelu tästä pääluokasta keskeytetään.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 18.30.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.12.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytettyä yleiskeskustelua sisäministeriön pääluokasta 26.

20.12 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta lisää nettirikollisuuden torjuntaan 500 000 euroa, ja osa siitä menee seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja nettikiusaamisen ja -huijausten torjuntaan. Se, mikä tässä on taustalla, koskee useampaa hallinnonalaa. Jotenkin tulkitseen niin, että tällainen vihapuhe, kärkeä keskustelu, tahallinen provosointi, on lisääntynyt. Mistä se johtuu? Yhtenä syynä, oletan, saattaa olla empatiakyvyn puute, väheneminen, emme pysty myötäelämään toisten tunteita. Se on taas tiukasti yhteydessä siihen, kuinka paljon me luemme ja kuinka paljon lapset lukevat ja kuinka hyvin he osaavat omaa äidinkieltään. Vastuuta tässä ei voi kaataa pelkästään yhteiskunnalle, vastuu on myös vanhemmilla, perheillä ja huoltajilla.

20.14 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa turvallisuuteen. Poliisin merkitys turvallisuustoimijana ja turvallisuuden tuojana on sisäisen turvallisuuden keskiössä. Hallitus vastaa haastavaan turvallisuustilanteeseen lisäämällä poliisin resursseja. Poliisitoimen toimintamenoihin esitettiin talousarvioesityksessä 8,5 miljoonan euron lisärahoitusta. Tällä rahoituksella on mahdollista jatkaa 200 poliisin määräraikaisuutta myös vuodenvaihteen jälkeen. Huoli poliisien jaksamisesta on silti suuri. Poliisin resurssit suhteessa työmäärään eivät ole kestäväällä pohjalla. Valtiovarainvaliokunta viittasikin sisäisen turvallisuuden selontekoon antamaansa lausuntoon, jossa se oli huolissaan siitä, että poliisien määrä on jo nyt pienin koko EU:ssa asukaslukuun suhteutettuna. Siksi valtiovarainvaliokunta pitääkin keskeisenä asiana uusien poliisien saatavuuden turvaamisen tulevina vuosina. Tämän varmistamiseksi esitykseen sisältyy lisämääräraha Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrän nostamiseksi 400 opiskelijaan.

20.15 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tällä sisäministeriön hallinnonalalla kiinnittäisin huomiota erityisesti sisäiseen turvallisuuteen ja harmaan talouden torjuntaan. Sisäisen turvallisuuden tilanteessa korostuu vieläkin viime vuoden puolella tapahtunut laaja turva-
paikanhakijoiden määrän kasvu. Toisaalta hallituksen talouden säästötavoitteet koko kehyskaudelle eivät lupaa hyvää.

Poliisien määrän supistaminen kummitelee kehyksessä vuodesta toiseen. Se, että poliisi sai mahdollisuuden palkata määräaikaista poliiseja uudelleen ensi vuodelle, on hyvä asia — siitä kiitokset ministeri Risikolle. Käytännössä poliisitoiminnan osalta ollaan aika tavalla ääriajoilla. Kun vertaa vuoden 2010 lukuihin, on poliisien määrä pudonnut yli 500 poliisilla. Lisäksi valmistuvien poliisien määrä on huomattavasti pienempi kuin eläkkeelle siirtyvien määrä. Tosin tähän nyt yritetään ponnistella parannusta.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Kansalaisille tehtävässä palvelutyössä, kuten rikostenselvitystyössä, näkyy jo selvästi tämä poliisien määrän vähentyminen. Poliisi on joutunut priorisoimaan rikostutkinnan kohteita niin, että osa tutkintapyyntöistä jää selvittämättä. Tämä syö osaltaan kansalaisten luottamusta poliisiin — asia, joka on suomalaisten mielestä ollut erittäin korkealla tasolla pitkän aikaa. Lisäksi viestiä on tullut poliisien työturvallisuustilanteen muuttumisesta. Harvaan asutuilla alueilla tukipartioiden puute on jo nyt aiheuttanut erittäin paljon riskitilanteita.

Samanlainen tilanne on Hätäkeskuksen osalta. Henkilöstömäärän vähentyminen on ollut tälläkin sektorilla voimakasta. Talousarvioesityksessä henkilöstömäärän tavoitteeksi on asetettu 541 työntekijää, kun sen pitäisi sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan olla vähintään 600—630. Lisäksi henkilöstön sairastelu on merkittävän suurta, mikä kertoo työn ylikuormituksesta.

Arvoisa puhemies! Me vasemmistoliitossa olemme kiinnittäneet huomiota harmaan talouden tutkinnan tarpeellisuuteen. Harmaa talous ja kaikenlainen talousrikollisuus aiheuttavat suuren laskun julkiselle taloudelle. Harmaan talouden on eri selvityksissä arvioitu vastaavan 5—14:ää prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Siitä aiheutuva verovaje on merkittävä. Harmaan talouden torjunta on tuonut valtiolle tuloja moninkertaisesti siihen panostettuihin voimavaroihin nähden, mutta nyt nämä panostukset ovat laskemaan päin. Onneksi ministeri Risikko on palauttanut rahaa harmaan talouden tutkintaan. Tosin me vasemmistoliitossa olemme sitä mieltä, että satsaus siihen olisi saanut olla suurempi, koska sitä 5 miljoonan lisärahoitusta leikkaa automaattisen liikenteenvalvonnan tehostaminen. Lisäksi on huomioitava, että valtaosa harmaan talouden torjunnan resursseista tulee poliisin perusrahoituksesta, jota ollaan myös tulevana vuosina merkittävästi leikkaamassa.

Sitten raskaan liikenteen valvonnan osalta kaipaamme edelleenkin liikkuvan poliisin ammattitaidon omaavia raskaan liikenteen valvojia. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi kuljettajien ajo- ja lepoaikapiirturien tarkastaminen, ylikuormien tarkastaminen ja sen tarkastaminen, että tavarat on kiinnitetty oikeaoppisesti. Tällä hetkellä pakettiautoissa ja rekoissa täytyy olla liikennelupa, kuljetuslupa, kuljettajatodistus ja rahtikirja, ja ne on pysyttävä esittämään joko paperisina tai sähköisinä, jos poliisi tai Tulli sitä pyytää. Näillä sääöksillä on pyritty varmistamaan kuljetusten laillisuus. Nyt nämä säännökset poistuvat hallituksen esityksestä. Suomen teillä on ulkomaalaisia rekkoja, joiden kunto ja kuormaus eivät vastaa suomalaisen lain vaatimuksia. Lisäksi kuljetusten valvonta on siirretty poliisilta ja Tullilta Trafille. Trafilla ei kuitenkaan ole riittäviä resursseja ja kokemusta tällaisesta valvonnasta. Raskaan liikenteen valvontaan tarvitaan erityisosaamista ja ammattilaisten taitoja. Erillisillä yksiköillä olisi paremmat mahdollisuudet valvoa kattavasti raskasta liikennettä sekä myös kabotaasiliikennettä. Erillinen yksikkö toisi lisää turvallisuutta liikenteeseen, ja sen avulla estettäisiin liikenteessä tapahtuvaa harmaata taloutta. Se takaisi myös suomalaisille liikenteenharjoittajille työpaikkoja.

20.20 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on saanut valmiiksi kuluvan vuoden aikana selonteon sisäisestä turvallisuudesta. Selonteko on käsittelyssä täällä eduskunnassa, ja siltä pohjalta on käynnistetty työ myös sisäisen turvallisuuden strategian valmistamiseksi. Strategiaa saamme toivottavasti käsitellä täällä eduskunnassa ensi vuoden aikana.

Sisäisen turvallisuuden tilanteen muuttuminen on hyvä tiedostaa. Aiemmat poliisitoimeen liittyvät merkittävät leikkaukset ja leikkaussuunnitelmat viime kuukausien tapahtumien valossa eivät näytäkään enää niin järkeviltä. Vakaa ja rauhallinen yhteiskuntamme on

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

muuttunut epävarmemmaksi, ja turvattomuuden tunteen kasvua kokee entistä useampi yhteiskuntamme jäsen. Sisäisen turvallisuuden strategia on syytä valmistella poikkihallinnollisesti. Tässä on tärkeää huomioida sisäisen turvallisuuden kokonaisuus ja tulevat tarpeet. Kokonaisuuden tarkastelussa huomioidaan eri alueiden tarpeet, jotta saavutamme tavoitteemme Suomesta maailman turvallisimpana maana.

Hallitus on reagoinut sisäisen turvallisuuden muuttuneeseen tilanteeseen. Poliisitoimeen on osoitettu lisämäärärahaa 8,5 miljoonaa euroa. Tällä lisämäärärahalla voidaan jatkaa 200 poliisin määräaikaista työsuhdetta vuodenvaihteen jälkeen. Tällä lisäyksellä pystytään säilyttämään poliisien taso lähes tämän kuluvin vuoden tasolla. Näillä lisäyksillä on yhteiskuntaan selkeä viesti turvallisuustason säilyttämisestä. Lisäksi valiokunta on lisännyt 500 000 euroa lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja nettikiusaamisen ja nettihuijausten torjumiseen, molemmat erittäin tärkeitä asioita.

Yhteiskuntamme levottomuus näkyi muun muassa viime kesän Pyhäjoen mellakoissa. Laajalta alueelta poliisit tyhjennettiin turvaamaan mellakan rauhallista sujumista, ja muualla maakunnassa saivat lain rajapintaa kokeilevat puuhastella kaikessa rauhassa. Nyt rakennustoimet Pyhäjoen ydinvoimalan alueella ovat edenneet siihen pisteeseen, että työmaa-alue on aidattu ja alueelle on pääsy vain kulkuluvun omaaville. Näillä toimenpiteillä työrauha laillisella rakennustyömaalla on turvattu. Siksi alueellisesti meille Oulun eteläisen puolen asukkaille on arvokas valiokunnan mietinnön kirjaus Kalajoen ja Kemin merivartioasemien toiminnan turvaamisesta. Tähän Rajavartiolaitoksen momentille valiokunta on osoittanut 550 000 euron lisämäärärahan toiminnan turvaamiseksi. Kalajoen asemalla on tärkeä rooli alueen meriturvallisuuden varmistamiseksi, erityisesti Pyhäjoen ydinvoimalan rakennustyömaan ja tulevan toiminnan vuoksi. Viimekesäisten levottomuuksien vuoksi aitaamattoman merialueen turvaamiseksi Rajavartiolaitoksen asema on merkittävä. Kemin teollisuusalueelle on edelleen tulossa lisää teollista toimintaa, ja olisikin hyväuskoista jättää suuri vientisatama ilman rajaturvallisuutta meren puolelta.

Rajavartiolaitoksen osalta on myös havaittava yhteiskuntamme muuttunut tilanne. Rauhallinen rajatilanne saattaa muuttua hyvin nopeasti ja yllättävässä paikassa. Näihin nähden aiempien vuosien rauhallinen suhtautuminen vakaaseen rajatilanteeseen onkin muuttunut radikaalisti. Näihin muutoksiin on myös tässä talousarviossa hallitus reagoinut valiokunnan tavoin, ja lisämäärärahaa sopeuttamistavoitteisiin onkin lisätty, toki vaatimattomasti mutta myönteisellä hengellä, 550 000 euron panoksella. Sisäisen turvallisuuden strategia-työn lopputulos toivottavasti nostaa rajatilanteen tarpeet selkeästi esiin, jotta taloussuunnitelmissa voidaan siihen paremmin sitten reagoida. Rajavartiolaitos on joutunut toimintaansa pitkään sopeuttamaan, ja nyt ollaan kipurajalla muuttuneeseen maailman turvallisuustilanteeseen nähden.

Turvallisuusviranomaisten resurssien suhteen olen huolissani. Tilanne pidemmällä aikavälillä on otettava haltuun tulevana keväänä, kun eduskunta hyväksyy mietinnön sisäisen turvallisuuden selonteosta. Hallituksen kehysvalmistelun yhteydessä hallituksen toivon osoittavan riittävät määrärahat poliisin ja muiden sisäisen turvallisuuden toimijoille toteuttaa sisäisen turvallisuuden strategiaa, jolla Suomi on hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti maailman turvallisina maa.

20.24 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Maahanmuutto on yksi keskeinen osa sisäministeriön hallinnonalaa. Keskitynkin puheessani laittomasti maassa oleviin henkilöihin.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Arvoisa puhemies! Aattoiltana lahjapaperit rapisevat, mutta osa juhlii paperittomana. Viranomaisien mukaan paperiton-termi ei ole hyvä, koska se ei kuvaa toiminnan laittomuutta. Kuten tiedämme, ihminen ei ole laitton, mutta täällä oleskelu ilman asianmukaisia papereita on.

Näin joulun läheisyydessä on myös aika osoittaa tukea sitä tarvitseville. Yksi esimerkki on vapaaehtoiseen paluuseen saatava tuki. Vapaaehtoinen paluu on laittomasti maassa olevalle henkilölle ja myös koko yhteiskunnalle ehdottomasti paras ratkaisu. Sitä ei ole kirkon tiloissa armon aneleminen vaan elämän palauttaminen normaaliin päiväjärjestykseen. Jos oleskelulupaan ei ole ollut edellytyksiä, uskon, että oma rakas kotimaa, ystävät, perhe ja mahdollinen jälleenrakentaminen tuovat turvallisuutta, tukea ja työteliäisyyttä.

Haluan tässä yhteydessä tuoda esiin, että viranomaiset sekä kansainvälisen siirtolaisjärjestön IOMin Helsingin-osasto tukevat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden vapaaehtoista paluuta kotimaahan. Pakkopalautus on viimeinen keino. Euroopassa yli 40 prosenttia laittomasti maassa tavatuista on kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita turvapaikanhakijoita. Kun näitä päätöksiä nyt tulee aiempaa tiuhempaan tahtiin, kasvaa väistämättä laittomasti maassa oleskelevien määrä myös Suomessa, ja se voi vaarantaa yleisen turvallisuutemme.

Paljon on kuitenkin jo tehty. Tuoreen Suomen Kuvalehden mukaan maahanmuuttopolitiikassa on tapahtunut täyskäännös. Viime vuonna oleskelulupahakemuksista hyväksyttiin 85 prosenttia, tänä vuonna kielteisiä on 85 prosenttia. Kun samalla poliisi- ja rajaviranomaisiin kohdistuu leikkauksia, on tähän uuteen uhkaan varauduttava ennalta ehkäisevästi. Hallitus valmistelee toimenpidesuunnitelmaa laittoman maassa-oleskelun ehkäisyyn ja hallintaan.

Korkein hallinto-oikeus on vahvistanut Maahanmuuttoviraston linjan, jossa esimerkiksi Etelä-Irakiin voi paeta maan sisäisesti. Sen jälkeen kun tämä maan sisäisen paon mahdollisuus tuli korostetuksi Maahanmuuttoviraston linjauksissa viime keväänä, vain noin 17 prosenttia irakilaisista turvapaikanhakijoista on saanut myönteisen turvapaikkapäätöksen. Suomi ei siis voi olla se ensisijainen pakopaikka, jos maan sisälläkin on mahdollisuus hakea turvaa. Korkein hallinto-oikeus linjasi, että sisäinen pako on mahdollista terveille ja työkykyiselle miehelle, vaikkei hänellä ole alueella sukulais- tai tukiverkostoa. Edelleen mielivaltaisen väkivalta ei yksin aiheuta kenelle tahansa Bagdadista tulevalle sellaista vaaraa, joka edellyttäisi toissijaisen suojelun myöntämistä. Myös Bagdadista tulevalle turvapaikanhakijalla on oltava henkilökohtaiset perusteet, jotta hänelle voitaisiin myöntää toisijaista suojelua. KHO:n ottama linja on selkeä ja tukee hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Palautusten onnistumista edistetään jatkamalla neuvotteluja palautussopimusten laatimiseksi Afganistanin ohella myös Somalian ja Irakin kanssa — Afganistanin sopimus on jo solmittu. Sopimuksessa huomioidaan erityisesti mahdollisuus pakkopalautuksiin, mutta, kuten todettua, viimeisenä keinona. Palautusten onnistumista turvataan eri tavoin myös täällä kotimaassa. Poliisi informoi maastapoistamispäätöksen tiedoksiannon yhteydessä vapaaehtoisen paluun mahdollisuudesta. Samalla varmistetaan, että myös muut viranomaiset ja järjestöt tarjoavat aktiivisesti vapaaehtoista paluuta tavataan luvattomasti maassa oleskelevia. Maahanmuuttovirasto valmistelee vapaaehtoisen paluun edistämiseksi aineistoa valtakunnalliseen käyttöön sekä viranomaisille että järjestöille.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on onnistunut vapaaehtoisen paluun osalta paremmin kuin monet Euroopan maat. Yksistään tänä vuonna reippaasti yli tuhat irakilaista on palannut tämän vapaaehtoisen paluun ohjelman kautta kotimaahansa. Tätä voi pitää onnistumisena, ja tällä tiellä on syytä jatkaa.

20.30 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Tässä pääluokassa 26, sisäministeriön hallinnonalalla, lukee, että "maahanmuuton avulla voidaan ehkäistä mahdollista tulevaa työvoiman niukkuutta ja vahvistaa myös osaamispohjaa". Muistan, että 70-luvulla meille luvattiin työvoimapulaa, 80-luvulla luvattiin työvoimapulaa, 90-luvulla luvattiin työvoimapulaa ja 2000-luvulla on luvattu työvoimapulaa. Meille on aina tullut joko työttömyyttä tai suurtyöttömyys.

Sitten toinen asia, tämä, että "vahvistaa osaamispohjaa". Meissä suomalaisissa on valtava henkinen pääoma. Ihmettelenkin sitä, miksi emme paremmin ole saaneet sitä kertautumaan vientinä ja yritystoimintana. Siihen meidän tulisikin panostaa enemmän, että me saisimme sen henkisen pääoman maksimaalisesti käyttöön, eikä ihmisten haalimiseen tänne elämään suomalaisen sosiaaliturvan varaan.

Tämä jatkuu, että "monilla toimialoilla maahanmuutolla on jo huomattava merkitys työvoiman saatavuuden kannalta". No, tämä on ihan totta. Täällä etelässä Viron miehet aika paljon näitä rakennushommia vievät, mutta se maksaa meille sen, että suomalainen rakennusmies on sitten samaan aikaan työttömänä.

Itse lähdin aikoinaan politiikkaan sen takia, että me voisimme välttää ne virheet, mitä muut Euroopan maat ovat tehneet. Tämä islamistinen humanitaarinen maahanmuutto on käytännössä osoittautunut sellaiseksi, että se ei ole onnistunut toivotulla tavalla. Brexit-asiassa kamelin selän katkaisi maahanmuutto, ja Britannia onkin ilmoittanut, että he ovat valmiita jopa tyytymään vähän huonompiin kauppasopimuksiin, jos he varmasti saavat päättää maahanmuutosta enemmän itse. Unkari käännyttää turvapaikanhakijoita rajalla, eikä siitä ole mitään kauppapakotteita tai muitakaan sanktioita EU:sta tullut.

Itse esitin 2015 syksyllä, että olisimme käännyttäneet turvapaikanhakijat rajalla. Näin olisimme saaneet säästöjä satoja miljoonia, yli tuhat miljoonaa olisimme saaneet rahaa säästettyä. Vain noin yksi kolmasosa turvapaikan edes saa, ja kuinka paljon maksaa se, että me käsittelemme täällä sellaisia turvapaikkahakemuksia, jotka eivät kuitenkaan johda myönteiseen päätökseen? Lisäksi tällainen hallitsematon humanitaarinen maahanmuutto vie sekä rahat että turvallisuuden. Ja näitä terroristijoukkomurhaajia me täällä sitten elätämme, koska emme itse yhtään rajalla valitse, keitä tänne Suomeen tulee. Me vain otamme vastaan ja jälkikäteen tutkimme, keitä tänne on tullut. Lisäksi ovat erittäin kalliit nämä oikeudenhoitokulut, kun he valittavat hallinto-oikeuteen kielteisestä päätöksestä ja sitten vielä korkeimpaan oikeuteen. Tämä edustaja Simon Elon ehdotus siitä, että vietäisiin pois edes se valitusoikeus sinne korkeimpaan oikeuteen, toisi jo paljon säästöjä.

Perussuomalaiset ovat koko ajan kiristäneet maahanmuuttopolitiikkaa, ja minua henkilökohtaisesti ihan kauhistuttaa sellainen ajatus, jos perussuomalaiset eivät olisi olleet hallituksessa. Jos siellä olisivat olleet nämä muut puolueet, jotka kannattavat tätä liberaalia ja rajatonta maahanmuuttopolitiikkaa, niin kuinka paljon lisää meille olisi tullut? En edes lähde arvaamaan.

Tämä muutos on ihan selkeä. Ensin tuli brexit, ja nyt esimerkiksi Ranskassa ei enää edes pääse presidentiksi, jos ei ole konservatiivi ja mamukriittinen: Fillon ja Le Pen ovat molemmat mamukriittisiä ja konservatiiveja. Tämä käännös on tapahtunut, koska positiivi-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

suus on hyvä asia mutta liika sinisilmäisyys johtaa tuhoon. Me olemme tuomassa tähän nyt sitä järkeä, ja Euroopasta on tulossa se järkevä suuntaus, ja toivon, että mekin saisimme tämän asian hallintaan mahdollisimman pian.

20.35 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Jos olenkin moniin hallituksen toimiin tyytyväinen, niin siihen on mahdotonta olla tyytyväinen, mikä on hallituksen panostus näiden maahanmuuton kustannusten vähentämiseen. Olen nyt jo kahdelta sisäministeriltä peräjälkeen kysynyt vastauksia siihen, mitä hallitus aikoo tehdä turvapaikanhakijoiden tuottamien yksikkökustannusten säästämiseksi eli — selkeämmin sanottuna — miten päivä vastaanottokeskuksessa saadaan painettua halvemmaksi.

Tässä puhutaan satojen miljoonien menoerästä, josta jo murto-osankin leikkaaminen mahdollistaisi monen vähäosaisia haittaavan säästön perumisen. Tai voisimme vaikka perua suunnitellun moottoripyöräveron sellaisella säästöllä hyvin helposti.

Tähän yksinkertaiseen kysymykseen kuitenkin ei ole vastausta saatu. Miten tämä pitäisi tulkita? Eikö näitä säästöjä ole edes haluttu hakea? Miten näin voi olla, kun kaikesta muustakin leikataan?

Turvapaikkabisnekseltä tulee voida viedä pois liiat voitot. On myös selvä vetovoimatekijöiden vähennys, kun vastaanottokeskuksessa oleskelu ei olekaan verrattavissa hotellissa täysihoidolla majailuun.

20.36 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Mainitsin jo eilisessä budjetin yleiskeskustelussa, että yksi merkittävä syy valtion ensi vuoden budjetin alijäämään ovat maahanmuuton sadoilla miljoonilla euroilla normaalivuosiin verrattuna kohonneet kustannukset. Hallituksen tuleekin ehdottomasti panostaa huomattavasti aiempaa määrätietoisemmin maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiittisten ohjelmiansa toteuttamiseen.

Viime vuonna Suomeen tuli yli 32 000 turvapaikanhakijaa, tänä vuonna arviolta noin 6 000 hakijaa. Määrä on silti edelleen selvästi normaalivuotia korkeampi, ja se johtuu pitkälti alkuvuonna Venäjältä saapuneista hakijoista. Nythän tilanne on tasaantunut siitä.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on pidetty tarpeellisena turvapaikkahakemuskäsittelyn nopeuttamista, ja muun muassa hallinto-oikeuksien prosesseja tehostamalla lainsäädännön keinoin näin on jo tehtykin. Keskeistä on kuitenkin varmistaa päätösten laatu, jotta hakijoille ei tulla myöntämään myönteisiä päätöksiä varmuuden vuoksi liukuhihnatyönä, kuten syksyn 2015 paniikkitunnelmissa näyttää käyneen. Linja näyttääkin kiristyneen tänä vuonna selvästi.

Arvoisa puhemies! Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoihin on varattu noin 280 miljoonaa euroa ensi vuodelle. Tänä vuonna kustannukset ovat olleet peräti 632 miljoonaa euroa. Vastaanottokeskuksia onkin nyt suljettu merkittävästi, ja jäljellä olevien keskusten käytön on oltava tehokasta. Ja vaikka tämä aleneva kustannuskehitys on positiivinen asia, niin on muistettava, että osa kuluista siirtyy muun muassa kuntien maksettaviksi oleskeluluvan saaneiden asetuttua kuntien asukkaiksi.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Ministeri Risikko otti esille sen, että lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat tulee poistaa tehokkaasti maasta. Ministeri näyttääkin kehittyvän virkansa hoitamisessa oikeaan suuntaan.

20.38 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Suomella on 1 300 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa, joten erinomainen esitys on tehostaa itärajan valvontaa palkkaamal-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

la 80 uutta rajavartijaa. Myös vapaaehtoinen maanpuolustustyö saa 404 000 euron lisäpanostuksen. Tällä lisäpanostuksella on mahdollista tukea laajaa kirjoa erityyppistä Suomen maanpuolustukseen liittyvää kansalaistoimintaa.

Arvoisa puhemies! Kyberrikollisuus on moninkertaistunut, ja tällä hetkellä valitettavan moni näistä rikoksista jää selvittämättä. Valtiovarainvaliokunta onkin mietinnössään kiinnittänyt erityistä huomiota myös kyberrikollisuuteen ja osoittanut 500 000 euron lisärahoituksen nettirikollisuuden torjuntaan. Tämä on erittäin hyvä päätös. Rahaa osoitetaan muun muassa kahteen erittäin tärkeään asiaan: netissä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn sekä nettikiusaamisen ja nettihuijausten torjuntaan sekä selvittämiseen.

Arvoisa puhemies! Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoiksi esitetään noin 50:tä miljoonaa euroa. Hätäkeskuslaitos vastaa ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvallisuuteen liittyviin hätäilmoituksiin ja välittää ne edelleen auttavalle viranomaiselle. Hätäkeskustoiminta vaikuttaa koko auttamisketjuun ja on yksi keskeinen tekijä yhteiskunnan kriisitilanteista selviytymisessä. Kannatan valtiovarainvaliokunnan esittämää 200 000 euron määrärahalisäystä Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin.

20.40 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen valtiovarainvaliokunnan täydentävän talousarvioesityksen korotuksiin poliisin määrärahoihin. Nämä korotukset mahdollistavat 200 poliisin määrärahaisuuden jatkon sekä sen, että käytännössä kaikki poliisit työllistetään eikä poliisien määrä laahaa enää perässä niukkojen määrärahojen takia. Näinä monien uhkien ja rauhottomuuksien aikoina tästä voi olla erittäin tyytyväinen.

Arvoisa puhemies! Kun tuleva vuosi on turvattu, jatkossa keskeistä onkin poliisien saatavuuden turvaaminen tuleville vuosille. Saatavuuden varmistamiseksi talousarvioesitykseen sisältyykin lisämääräraha Poliisiammattikorkeakouluun sisään ottavien opiskelijoiden määrän nostamiseksi 400 opiskelijaan. Tämä sisäänottomäärän nostaminen mahdollistaa sisäisen turvallisuuden selonteon mukaisen 7 000 poliisin vähimmäistason säilyttämisen tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Minä kannatan poliisien resurssien turvaamista, ja näillä talousarvioesityksillä tehdään niin.

20.41 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa sitä Suomen Kuvalehden merkittävää artikkelia, jossa tosiaan todettiin tämä turvapaikkapolitiikan täyskäännös: viime vuonna 85 prosenttia hyväksyttyjä oleskelulupia, tänä vuonna hylätty 85 prosenttia hakemuksista. Ja sitaatti tästä Suomen Kuvalehdestä: "Sen jälkeen, kun Maahanmuuttovirasto tulkitsi keväällä, että Irakiin voi turvallisesti palata, vain noin 17 prosenttia irakilaisista hakijoista on saanut luvan jäädä Suomeen. Linja poikkeaa merkittävästi muiden EU-maiden päätöksistä. EU-maissa keskimäärin 59 prosenttia irakilaisista on saanut turvapaikan tai oleskeluluvan, Ruotsissa myönteisen päätöksen on saanut 45 ja Saksassa 71,5 prosenttia irakilaisista" — Suomessa siis 17 prosenttia tämän kevään jälkeen. Seuraavan kerran, kun yksikin äänestäjä tulee minulle turuilla ja toreilla sanomaan, että tämä hallitus ei ole kiistänyt turvapaikkapolitiikkaa, ohjaan hänet tuoreimman Suomen Kuvalehden pariin — sen enempää lehteä mainostamatta.

Toinen asia, minkä haluan nostaa esiin, on edustaja Heinosen mainitsemat niin sanotut vierastaistelijat — tosin vierastan itse hyvin paljon tätä vierastaistelija-sanaa, kyllähän kyse on ihan kansanomaisesti sanottuna terroristeista — eli Suomeen palaavat terroristit.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Kun ajattelee näitä ihmisiä, niin pidän hieman erikoisena sitä sisäministeriön ajatusta, ehkä tällaista yleistä ajattelutapaa Euroopassa, että nämä henkilöt voitaisiin jotenkin käännättää takaisin. Uskallan väittää, että on harvassa ne tapaukset, jotka voidaan käännättää takaisin. Jos on tälle ääri-islamistiselle tielle lähtenyt, hylännyt kaikki meidän länsimaisen demokratian arvot ja, voi sanoa, perusinhimillisyyden, niin on hyvin vaikea nähdä, miten tällainen henkilö voitaisiin enää käännättää takaisin. Toivon todella, että näitä tapauksia on ja heitä voidaan auttaa, mutta uskon valitettavasti, että aika vähissä nämä henkilöt ovat.

20.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä hieman kitkerän palautteen jälkeen täytyy antaa ministerille pieni kiitoksen sana siinä kohtaa, kun se kiitos on ansaittu. Eli Rajavartiolaitoksen säästöt uhkasivat muuttaa Imatran ja muutamien muidenkin kansainvälisten raja-asemien aukioloaikaa pois ympärivuorokautisesta, siten että ne raja-asetat olisivat olleet yöllä kiinni. Säästö tästä olisi ollut hyvin pieni, suuruusluokkaa kymmeniä- ja enintään satojatuhansia, mutta vahinko elinkeinoelämälle olisi ollut hyvin suuri. Tätä valmistelleiden virkamiesten asenne osoitti kummallista ylimielisyyttä: puhuttiin, että rajan yli haetaan viinaa ja bensaa, ymmärtämättä, mikä merkitys sillä rajayhteydellä on liike-elämälle ja miten suuri päätös sen rajan aukioloajan muuttaminen on, koska se vaikuttaa myös Venäjän puolella. Onneksi ministeri Risikko kuitenkin paikallisia tahoja ja kansanedustajia yli puoluerajojen kuunneltuaan ilmoitti, että nämä säästöt tullaan perumaan.

20.44 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Maahanmuutto ja sen kustannukset puhuttavat suomalaisia edelleen. Alkuvuodesta julkaistun IMF:n tekemän selvityksen mukaan Suomelle koituu kuluvana vuonna kolmanneksi suurimmat kustannukset, kun pakolaiskriisin kustannukset suhteutetaan bruttokansantuotteeseen. Suomen edelle tässä selvityksessä menivät vain Ruotsi ja Tanska. Nykyinen hallitus onkin siis varsin hyvästä syystä työskennellyt aktiivisesti maahanmuuton kustannusten pienentämiseksi. Nyt käsittelyssä olevassa talousarvioesityksessä on osoitettu muun muassa maahanmuuttoon liittyvään tiedotustoimintaan 250 000 euroa. Faktoihin pohjautuvalla, tehostetulla tiedottamisella voidaan todistetusti vähentää Suomeen perusteettomasti hakeutuvien turvapaikanhakijoiden määrää.

Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä asia on myös, että meillä on nyt valtakunnallinen vastaanottojärjestelmän valvontaohjelma, jonka avulla voidaan tehostaa vastaanottokeskusten taloudellista ohjausta. Talousarvioesityksessä on esitetty 5,8 miljoonan euron määräraha vapaaehtoisten palautusten rahoittamiseen. Vapaaehtoisten palautusten järjestäminen ja niiden onnistuminen on suorassa yhteydessä paperittomana eli laittomasti Suomeen jäävien määrään.

20.45 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Viime vuonna Suomeen saapui yhteensä noin 32 500 turvapaikanhakijaa — lähes kymmenkertainen määrä normaalivuosiin verrattuna. Tähän Suomi ei ollut varautunut. Tilanne saatiin hallintaan, kiitos hallituksen reippaiden toimintojen sekä hyvän viranomaisyhteistyön. Kuluvana vuonna Suomesta on hakenut turvapaikkaa noin 5 500 ihmistä. Ensi vuoden budjetissa ollaan varauduttu 10 000 turvapaikanhakijaan. Näyttäisi siltä, että budjetoidut rahat riittäisivät. Tähän asti noin neljännes turvapaikkahakemuspäätöksistä on ollut kielteisiä. Ensi kevään aikana saadaan lainvoimaisia päätöksiä kielteisistä oleskelulupapäätöksistä. Riskinä on niin sanotusti pa-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

perittomien joukon muodostuminen, joista kukaan ei tiedä mitään ja jotka ovat alttiina ajautumaan rikolliseen toimintaan tai rikoksen uhriksi.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta vieraili Italian hotspoteissa syksyllä. Sisiliaan saapuu niin sanottua Välimeren reittiä valtava määrä pakolaisia Afrikan maista, lähinnä Saharan eteläpuolisilta alueilta. Tämä Libyasta alkava Välimeren reitti Italiaan on ihmis-salakuljettajien hallussa. Tämä täysin rikollinen ja epäinhimillinen toiminta on saatava loppumaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. Hallitus on keskustellut toimeenpanosuunnitelmasta kotouttaa myönteisen oleskelulupapäätöksen saaneita. On tärkeää saada kotouttamispolitiikkaan iso linja esimerkiksi kuntiin sijoittamisessa. Yhteiskuntamme ei kestä toisen, vieraan yhteiskunnan (Puhemies koputtaa) rakentumista omamme sisään.

20.47 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on valtion ydintehtävä. Poliisitoimien osalta painotetaan poliisin toimintavalmiutta, talousrikollisuutta ja harmaan talouden torjuntaa — erittäin hyvä asia.

Toinen hyvä asia on se, että tulee lisäystä määrärahaan: 245 000 euroa osoitetaan internetissä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn. Niin kuin sanoin, turvallisuus on valtion ydintehtäviä, jokainen seksuaalirikos on liikaa. Olen erittäin iloinen, että meidän hallitus tässäkin asiassa lähtee taas siitä, että lapsilla on oikeus koskemattomuuteen.

20.48 Anne Louhelainen ps: Arvoisa puhemies! Euroopan komissio on myöntänyt, että Euroopan turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan rakenteissa on merkittäviä heikkouksia, ja esittänyt jäsenmaille lainsäädäntöehdotuksia turvapaikkajärjestelmän tehostamiseksi. Niitä käsiteltiin myös eduskunnan valiokunnissa. Vihdoinkin Suomen kannaksi kirjattiin useita kriittisiä näkökulmia perussuomalaisten ansioista. Valtioneuvosto muun muassa suhtautuu varauksellisesti esityksiin, joilla pyritäisiin luomaan jäsenvaltioita sitovia pysyviä turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen järjestelyjä. Ehdottoman tärkeää on jatkossakin voida kansallisesti päättää uudelleen sijoitettavien henkilöiden määrästä. Turvapaikkajärjestelmän uudistamisen tavoitteena tulee olla perusteettomien turvapaikkahakemusten väheneminen ja se, että menettelyt kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamiseen tehostuvat. Kehitettäessä Dublin-järjestelmää jäsenmailla pitää olla velvoitteita ja kannustimia hallita maahantulijoiden virtaa siirtämättä painetta muille jäsenmaille.

Arvoisa puhemies! Täysin kestämaton oli myös komission ehdotus laajentaa perheenjäsenen määritelmää. Ehdotuksen mukaan siihen lisättäisiin perhesuhteet, jotka olisi muodostettu lähtömaasta poistumisen jälkeen mutta ennen jäsenvaltioon saapumista. Suomen kannaksi linjattiin kielteinen suhtautuminen perheenjäsenen määritelmän laajentamiseen. On täysin selvää, että sillä olisi ollut kustannuksia lisäävä vaikutus. Niin ikään Suomen kantaan kirjattiin kielteinen suhtautuminen komission ehdotukseen laajentaa hakijan oikeutta saada ilmaista oikeusapua koskemaan koko turvapaikkaprosessia.

20.50 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle on sen mukaan budjetti tehty, että tulisi 10 000 turvapaikanhakijaa. Tämä on varmaan tällä haavaa ihan realistinen käsitys sillä tiellä, mikä meillä on.

Mutta vähän tuntuu, että Suomessa on ollut ilmassa sellaista ajatusta, että tavallaan nyt tämä tilanne on ohi ja nyt alettaisiin jäähdyttämään. Se ei kuitenkaan valitettavasti pidä

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

paikkaansa. EU:n viimeisimmän maahanmuuttoraportin mukaan lokakuun aikana Italiaan saapui 13,5 prosenttia enemmän turvapaikanhakijoita keskisen Välimeren reitiltä kuin vastaavaan aikaan viime vuonna, ja tiedämme, millaiset määrät viime vuonna kokonaisuudessaan tuli Eurooppaan, yli miljoona henkeä. 26. syyskuuta jälkeen Italiaan on tullut yli 30 000 henkeä, tosiaan lokakuussa 13,5 prosenttia enemmän kuin silloin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Tämähän tarkoittaa tietysti sitä, että kun nämä henkilöt tulevat sinne, niin kestää vähintäänkin viikkoja ennen kuin sitten pääsevät tänne Pohjois-Eurooppaan asti, ja se tarkoittaa tietysti sitä, että lähdetään, minun mielestäni, realistisesti 10 000 turvapaikanhakijasta, mutta ei pidä olla myöskään järin yllättynyt, jos syystä tai toisesta tämä aalto ensi vuonna, kun säät Välimerellä lämpenevät taas, lähtisi uuteen nousuun. Ne samat tekijät kuin aikaisemminkin, jotka ihmisiä ajavat, ovat yhä voimassa maailmanpoliittisesti Lähi-idässä eli konfliktit ja köyhyys.

Tässä suhteessa on myös syytä muistuttaa, kun otetaan esille Syyrian konflikti, joka on totta kai valitettava tilanne siellä, että Suomeen on kuitenkin tullut hyvin vähän syyrialaisia — suurin osa Suomeen tulijoista oli irakilaisia, ja väittäisin, että siellä monilla alueilla ei suoranaista konfliktia tällä hetkellä ole. Eli hyvin paljon riippuu maasta, keitä henkilöitä tulee.

Suomen tapauksessa lähdetään 10 000:sta mutta varaudutaan siihen, henkisesti vähintäänkin, että enemmänkin saattaa tulla.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

2.3. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28. Jaoston puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemi.

Keskustelu

18.30 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriön pääluokan luku Kuntien tukeminen sisältää 8,9 miljardin euron määrärahan kuntien peruspalveluiden järjestämiseen. Se on vajaat 400 miljoonaa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Kuntatalouteen vaikuttavat ensi vuonna ja seuraavina vuosina poikkeuksellisen monet eri tekijät. Ensi vuonna valtionosuuksia vähentävät muun muassa kilpailukyky sopimuksen vaikutukset sekä perustoimeentulotuen siirto Kelalle. Valtionosuutta kasvattavat kustannustenjaon tarkistus ja verotulomenetysten täysimääräinen kompensatio sekä omais- ja perhehoidon ja vanhuspalveluiden kehittäminen, joihin tulee 100 prosentin valtionosuus. Eläkemaksujen aleneminen osaltaan vahvistaa kuntataloutta.

Kilpailukyky sopimus vähentää kuntien menoja, kun muun muassa työnantajamaksut ja lomarahat alenevat. Toisaalta sopimus vähentää kuntien tuloja muun muassa verovähennysten johdosta. Yhteensä sopimuksen vaikutus kuntatalouteen on negatiivinen, 168 miljoonaa euroa. Valiokunta toteaa, että pitemmällä tähtäyksellä sopimus kuitenkin lisää talouskasvua ja työllisyyttä ja siten vahvistaa myöhemmin myös kuntataloutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa kilpailukyky sopimuksen vaikutuksia kuntiin.

Kokonaisuudessaan valtion toimet vahvistavat ensi vuonna kuntataloutta 39 miljoonalla eurolla. Tästä on yhteinen näkemys sekä valiokunnalla, ministeriöllä että Kuntaliitolla.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Kuntakohtaisesti saattaa olla tuntuviakin eroja. Usean vuoden leikkausten jälkeen valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta sekä tänä että ensi vuonna. Tämä on tärkeää kuntien palvelujen turvaamiseksi ja muun muassa veronkorotuspaineiden hillitsemiseksi.

Julkisen talouden suunnitelmassa asetetun rahoitusasematavoitteen mukaan vuoteen 2019 mennessä kuntatalouden alijäämä on korkeintaan 0,5 prosenttia suhteessa bkt:hen. Valtion tulee alentaa siihen mennessä kuntatalouden toimintamenoja vähintään 770 miljoonalla eurolla verrattuna hallituskautta edeltäneeseen niin sanottuun tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Valiokunta pitää menorajoitetavoitetta perusteltuna ja korostaa siihen pääsemiseksi tarvittavien toimenpiteiden tärkeyttä. Valiokunta pitää tärkeänä hallitusohjelman sisältämiä useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vähentää kuntien menoja. "Kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsinta" -hankkeen — uusi nimi hankkeelle — tavoite on 1 miljardin euron pitkän aikavälin kustannussäästö. Toistaiseksi uudistus on edennyt hitaasti. Hallituksen toimenpiteiden lisäksi kuntien omat toimenpiteet ovat edelleen välttämättömiä.

Yhteenvetona voi todeta, että kuntatalous on heikosta talouskasvusta huolimatta vakaa. Vuoden 2007 jälkeen ensimmäisen kerran nyt ei yksikään kunta ole kriisikuntamenettelyssä. Veroprosenttiaan nostaa ensi vuodelle 47 kuntaa, mutta sitä myös alentaa 14 kuntaa, mikä on tämän vuosituhaten suurin lukumäärä. Keskimääräinen kuntaveroprosentti on ensi vuonna 19,91.

Arvoisa puhemies! Maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun osoitetut määrärahat on kohdennettu uudelle momentille. On tärkeää, että uudistus etenee ensi vuonna väliaikaisten toimielinten perustamisella ja hallinnon käynnistämällä. Valiokunta toteaa, että maakunta- ja sote-uudistus on suurin Suomessa tehty hallinnon uudistus ja se vaikuttaa merkittävästi kuntien rooliin, tehtäviin sekä toimintaan ja talouteen. Tästä seuraa, että ministeri Vehviläisen johtama parlamentaarinen Tulevaisuuden kunta -hanke on erityisen tärkeä, ja siltä odotetaan kunnissa hyvin paljon.

Valiokunta teki talousarvioesitykseen tämän pääluokan osalta yhden muutoksen: se poisti talousarviosta 1,5 miljoonan euron määrärahan, joka oli varattu Rääkkylän kunnan yhdistymisavustukseen. Rääkkylän liitos Kiteen kaupunkiin peruuntui korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdosta.

Arvoisa puhemies! Kiitän valiokunnan ja jaoston jäseniä hyvästä työstä tältä osin ja toivon, että ministerikin on tyytyväinen tähän esitykseemme. — Kiitos.

18.35 Mika Niikko ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelen tässä valtiovarainministeriön hallinnonalalla ainoastaan Tullin toimintamenoja, joihin esitetään noin 160 miljoonan euron määrärahaa.

Tullin määrärahan pienenemiseen vaikuttaa muun muassa auto- ja valmisteverotustehävien siirto Tullista Verohallintoon. Muista määrärahamuutoksista suurin on noin 11 miljoonan euron lisäys tulliselvityksen tietojärjestelmä uudistukseen. Valiokunta pitää myönteisenä, että määräraha sisältää myös ilmaistilojen menetyksistä aiheutuneet toimitilamannot.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrärahavähennyksiä, joihin ei liity vastaavaa menojen vähentymistä, on yhteensä noin 3,6 miljoonaa euroa. Tullin toimintamenoista noin 80 prosenttia on henkilöstökustannuksia, joten käytännössä leikkaus kohdistuu henkilöstöön. Tulli on vähentänyt henkilöstöään vuodesta 2016 lähtien yhteensä 400 henkilötyövuodella. Tähän saakka henkilöstöön kohdistuvat muutokset on pystytty toteutta-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

maan luonnollisen poistuman kautta ja digitalisoinnin, liikkuvan tullivalvontamallin, toimipaikkaverkoston sopeuttamisen sekä valvontateknologian keinoin. Vuodelle 2017 esitettyjen toimintamenosäästöjen toteuttamiseksi Tulli harkitsee kuitenkin koko henkilökunnan lomauttamista kahdeksi viikoksi. Tähän liittyviä yt-menettelyjä on aloitettu lokakuussa 2016. Lomautukset näkyisivät väistämättä operatiivisessa toiminnassa, palveluiden ja valvonnan saatavuudessa ja niiden kattavuudessa. Lisäksi lomautukset ainoastaan siirtävät määrärahavajetta seuraavalle vuodelle.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii Tullin toimintaedellytyksistä, ja korostaa, että sujuvat tullitoiminnot mahdollistavat myös ulkomaankaupan sujuvuuden.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä on huomioitava, että Tullin toiminnan tuloksellisuutta katsottaessa pelkästään takaisin saadun rikoshyödyn arvioidaan olevan noin 20 miljoonaa euroa vuonna 2016. Valiokunta lisää Tullin toimintamenoihin 300 000 euroa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia.

18.38 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja erityisesti jaostolle ja puheenjohtaja Kankaanniemielle tästä mietinnöstä, johon on helppo yhtyä. Olen lukenut sekä mietinnön että kannanotot ja myös vastalauseet kohtalaisen tarkkaan tässä näin, kun ne valmistuivat.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä jo edellä on tullut esille esittelypuheenvuorossa, kuntatalous vahvistuu noin 40 miljoonalla eurolla ensi vuonna, kun otetaan huomioon valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus. Vuodesta 2017 on tulossa toinen perättäinen vuosi, kun kuntataloutta kyetään valtion toimesta vahvistamaan. Kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, kuntatalouden kohentumisesta kertoo osaltaan myös se, että tiedossa ei ole uusia kriisikuntia. Ensimmäistä kertaa vuoden 2007 jälkeen, kuten edustaja Kankaanniemi äsken tuossa toi jo esille, yksikään kunta ei joudu erityisen vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi arviointimenettelyyn. Merkillä pantavaa on myös se, että 14 kuntaa laskee kunnallisveroprosenttiaan ensi vuonna. Viimeksi vähintään saman verran kuntaveron laskijoita oli vuonna 2000 eli siis 16 vuotta sitten.

Hallituksen suhtautumisessa kuntatalouteen on tapahtunut radikaali muutos viime vaalikauteen verrattuna. Peruspalveluiden, kuten koulutuksen ja terveystalouden, järjestämiseen tarkoitettuihin valtionosuuksiin päätettiin edellisen vaalikauden aikana lähes 1,4 miljardin euron tasoleikkaukset. Nyt hallitus on hallitusohjelmassa sitoutunut turvaamaan kuntien valtionosuudet, ja olemme myös linjanneet, että kunnille ei anneta uusia tehtäviä ja velvoitteita, ja jos annetaan, niin niihin tulee täysi 100 prosentin valtionosuus.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden, vuoden 2017, valtionosuudet ovat kuitenkin kokonaismäärältään vajaat 400 miljoonaa euroa pienemmät vuoteen 2016 verrattuna. Ensi vuonna valtionosuusprosentti on 25,23. Valtionosuuden tasoon vaikuttavat monet eri seikat, joita tuossa jo edustaja Kankaanniemi toi esille. Muun muassa tämä perustoimeentulon Kela-siirto vähentää valtionosuuksia ja myös edellisen hallituksen 50 miljoonan euron leikkaus sekä indeksisidonnaisiin menoihin kohdistettu säästö. Valtionosuuksien määrärahan tasoa puolestaan sitten nostavatkin eräät asiat, kuten satsaukset omais- ja perhehoidon kehittämiseen sekä vanhusten ja veteraanien kotipalvelujen kehittäminen. Valtionosuusjärjestelmässä tulee tällä kertaa budjettiriihen mukaisesti 10 miljoonan euron osuus saaristo-osakunnille saaristaisuudesta aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi, ja tämä saaristo-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

osalisähän viime vaalikaudella poistettiin, ja nyt se tänne lisättiin. Korotus auttaa noin 40:tä kuntaa.

Tässä budjetissa on myös ensimmäistä kertaa yli ministeriörajojen koottu uudistusten muutoksista aiheutuvia määrärahatarpeita yhteen, eli maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun määrärahat koottiin keskitetysti yhdelle momentille. Siellä on kaiken kaikkiaan 31,3 miljoonaa euroa sote- ja maakuntauudistuksen muutostehtäviin.

Arvoisa puhemies! Sitten on JTS-miljardi, jolla tarkoitetaan sitä, että kun olemme nähneet tämän kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsintaan tarkoitetun hankkeen ensimmäisen vuoden valmistelun pohjalta, että sitä miljardia ei pystytä sitä kautta saamaan aikaiseksi, niin me olemme laajentaneet sen koskemaan koko julkisen sektorin toimintaa. Nyt sitten tulevana keväänä puoliväliriihen yhteydessä on tarkoitus siitä tehdä lisäpäättöksiä, ja siksi kutsumme sitä JTS-miljardiksi, koska siihen kuuluu koko tämän julkisen sektorin tarkastelu.

Muutama sana myös digitalisaatiosta: Olemme panostamassa paljon digitalisaation edistämiseen julkisten palveluiden kehittämisessä ensi vuonna. Siellä on kärkihankkeista tärkeimpänä tämä kansallinen tulorekisteri, sitten muita mainitakseni sähköinen asunto-osakerekisteri ja myös omaishoidon digitaaliset palvelut.

Haluan myös ottaa esille sen, että kun luin näitä vastalauseita, ihmettelin hieman sitä, että sosialidemokraatit esittävät omassa vastalauseessaan 50 miljoonan euron leikkausta tänne valtionhallinnon kehittämismenoihin, ja siellä on juuri tärkeitä digitalisaatiohankkeita ja monia muita, muun muassa poliisin tietojärjestelmäuudistushankkeita, tuomioistuinlaitoksen asiankäsittelyjärjestelmähanketta, verojärjestelmän uudistamista ja myös tämä (Puhemies koputtaa) maakunta- ja sote-muutosuudistuksen valmistelu. Pidän sitä erikoisena, että tänne on nyt kohdistettu sosialidemokraattien puolelta näin iso leikkaus.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollista pyytää vastauspuheenvuoroja V-painiketta painaen.

18.44 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 90-luvun alussa, kun tulin kuntapolitiikkaan, valtionosuus oli noin 58 prosentin luokkaa, ja tänä päivänä se on noin 25 prosentin luokkaa, eli kovin on tultu tässäkin liukumäkeä eri hallitusten aikana alaspäin. Ministeri, sanoitte, että edellinen hallitus leikkasi. Siinä tilanteessa, jossa edellinen hallitus oli, tätä leikkausta varmasti myös tapahtui, mutta tämä nykyinen hallitus ei ole perunut niitä leikkauksia vaan pikemminkin jatkanut samaa latua. Kiky-sopimusten kautta leikataan etukäteen, ja sen lisäksi kuntien lausunnot sote-uudistukseen liittyen olivat hyvin kriittisiä, ja on huoli siitä, mitkä sote-uudistuksen ja muiden leikkausten vaikutukset tosiasiallisesti kuntatalouteen sitten viime kädessä ovat. Kysyn ministeriltä: kuinka herkällä korvalla tulette seuraamaan kuntataloutta, näitten suurien historiallisten aluehallinnon uudistuksen ja sosiaali- ja terveystalouden vaikutuksia kuntatalouteen?

18.45 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kauden valtavista valtionosuusleikkauksista huolimatta (Krista Kiuru: Joita te ette ole peruneet!) on ilolla pantava merkille, että kuntakenttä on pystynyt sopeutumaan näihin leikkauksiin. Siitä täytyy tietysti antaa kuntapäätäjille merkittävä kiitos. Toki se on välillä tarkoittanut myös sitä, että kunnallisveroprosenttia on jouduttu nostamaan, mutta kunnat ovat pystyneet näihin leikkauksiin sopeutumaan. Toisaalta tämä tarkoittaa sitten sitä, että totta kai

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

valtiovaltan pitää myös luottaa kuntakenttään, toteuttaa kunnille annettavat lupaukset, ja niinhän nyt tämä hallitus on tehnytkin, eli muun muassa veroperustemuutokset on korvattu kunnille täysimääräisesti ja kunnille ei säilytetä uusia tehtäviä ilman täyttä rahoitusta. On välttämätöntä, että valtiovalta pitää nämä omat lupauksensa ja sitä kautta pyritään myös sitten (Puhemies koputtaa) parantamaan tätä kunta—valtio-suhdetta, joka viime kaudella rapautui.

18.46 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsen oikeus päivähoitoon ei voi olla riippuvainen vanhemman työmarkkinatilanteesta, mutta hallitus on nyt rajoittanut subjektiivista päivähoito-oikeutta. Juuri hiljan THL:n tutkimus paljasti, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt ja köyhiä perheitä ovat erityisesti sellaiset perheet, joissa on työttömyyttä. Tällaisille perheille olisi erittäin tärkeätä, että lapsella olisi turvattu varhaiskasvatuspaikka, päivähoito. Ja moni asiantuntija on todennut sen, että harva sellainen, joka tarvitsisi päivähoitoa sosiaalisiin perustein, itse asiassa hakisi sitä leimautumisen pelossa. Silloin kun eduskunta teki päätöksen, hyväksyimme myös ponnien, että tullaan seuraamaan, miten päätös vaikuttaa kunnissa, ja kysynkin nyt kuntaministeriltä: millä tavalla olette varautuneet seuraamaan tämän päivähoidon tilanteen kehittymistä?

18.47 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma- ja perhehoito on vihdoin tämän hallituksen kärkihanke, kiitos siitä. Tämä hallitus on tarttunut toimeen tässä asiassa ja antaa kunnille valtionosuuksien kautta mahdollisuuden tehdä konkreettisia parannuksia omaishoitajan asemaan ja hyvinvointiin.

Arvoisa ministeri, kun kunnat toimivat hyvin eri tavoin ja valtionosuuksissa tähän kärkihankkeeseen tarkoitetut rahat eivät ole korvamerkittyjä, niin olisin kysynyt: miten kuntia ohjeistetaan, ja valvotaanko näiden toimien ja tavoitteiden toteutumista millään tavalla?

18.48 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Niikko esitteli tässä Tullin toimintaa. Todellakin Tulli tekee tärkeätä työtä, kun mietitään kokonaisturvallisuutta laajasti. Haluan nostaa tässä yhteydessä esiin sen puolen, mikä ei ole vielä täällä noussut missään yhteydessä, eli Tullin roolin antidopingtyössä. Suomeen tulee rajan yli mitä ihmeellisimpiä aineita, ja ne päätyvät harmaan talouden kautta käyttäjille, jotka eivät tiedä, mitä he käyttävät, miten sitä käyttävät, ja vielä vähemmän tietävät, mitä seurauksia niistä on. Seuraukset voivat olla karmeita. Tullin työn ansiosta pelkästään tänä vuonna saadaan 20 miljoonaa euroa takaisin rikollishyötynä, ja en ole varma, onko tähän summaan laskettu se, mikä vaikutus tällä dopingin vastaisella työllä ja rajalla paljastuvasta dopingin salakuljetuksesta on.

18.49 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuonna kuntatalous vahvistuu 40 miljoonalla eurolla. Sitä voi olla yksittäisessä kunnassa vaikeakin huomata — näin on ainakin omassa kotikunnassani, ja monissa muissakin kunnissa kilpailukykykysymyksen seurauksena ensi vuosi voi olla hyvin epätasainen. Mutta pitkällä tähtäimellä kuitenkin kuntatalous vahvistuu ja ensi vuonnakin sen 40 miljoonaa euroa. Tässä on kysymys myös isosta kuvasta — kuntien valtionosuusleikkaukset eivät ole ollenkaan samankaltaisia kuin mitä on aikaisemmin tehty — ja myös semmoisesta reiluudesta, että jos kunnille säilytetään lisätehtäviä, niin heille annetaan myös 100-prosenttinen rahoitus niihin liittyen, vaikkapa omaishoitoon ja tämänkaltaisiin asioihin. Mutta olisin kysynyt mi-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

nisteriltä, kun olette paikalla: kuinka nyt näette tässä vaiheessa hallituskautta tämän suuren kuntatalouden tasapainottamiskuvan? Ensi vuonna (Puhemies koputtaa) kuntia menee vähemmän esimerkiksi kriisikuntamenettelyyn.

18.50 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! I morgon kommer båtskatten att gå ut på remissrunda. Det här är en punktskatt som kommer att innebära mycket ny byråkrati och mera regler för att kunna inbringa cirka 20 miljoner euro. Vi ska se hur mycket det kommer att kosta Skatteförvaltningen och Trafiksäkerhetsverket att bygga upp den här byråkratin och hur mycket av sjöbevakningens resurser som kommer att behöva allokeras för övervakningen.

Veneitä verotetaan jo ostovaiheessa, samoin veneiden polttoaineiden käyttöä ja niin ikään monia muita kustannuksia. Lisäksi vero saattaa vaikuttaa negatiivisesti saaristomatkkailuun ja suomalaisen pienvenevalmistukseen.

För mig är det här skatteförslaget populistisk plakatpolitik som inte är i linje med regeringsprogrammets övergripande målsättningar om normipurku. Skatten är dessutom geografiskt orättvis eftersom den slår mot vissa landskap mer än andra, i synnerhet Åland. Jag hoppas regeringen som helhet kommer att tänka om och skjuta förslaget till båtskatt i sank.

18.51 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin kiinnostavaa käydä hallituspuolueiden kanssa debattia siitä, leikataanko kuntataloutta ensi vuonna vai jääkö kuntatalous positiiviselle, niin kuin hallituspuolueet ovat luvanneet. Minä toivoisin, ministeri, että kun tätä keskustelua käydään ensi vuonnakin, niin jos te voisitte tuoda kehysriihen yhteydessä selvityksen siitä, miten tämä asia on, ja sitä seuraavassa kehysriihessä myöskin. Kun täällä hallituspuolueiden kanssa ollaan väiteltä monena iltana, niin ministerikin viittasi siihen, että peruspalveluiden valtionosuutta leikattiin viime kaudella. Se on totta. Ne samat leikkaukset jäivät nyt pohjiin, ettekä te niitä peruneet, vaikka olette niitä kritisoinneet. Sen lisäksi teitte 50 miljoonan lisäleikkauksen, joka oli viime hallituskauden lopulla myös voimassa. Mutta sen lisäksi kehysriihessä ensimmäistä kertaa te leikkasitte suorina valtionosuusleikkauksina 75 miljoonaa enemmän kuin me olisimme tehneet. Se on suuri virhe, niin ei olisi pitänyt tehdä. Ja olen pahoillani siitä, että te valitsitte myös toisen tavan, sen, että kiky-leikkausten verokertymää ei korvattu eikä todellisia kiky-kustannuksia, ja myös etukäteen leikkaatte kuntien valtionosuuksia. (Puhemies koputtaa) Tämä on väärin.

18.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Krista Kiurun pitäisi tietää tosiasiat, koska olette saanut tämän saman paperin, jonka myös (Timo Heinonen: Se on epämiellyttävä!) Kuntaliiton valtuuston varapuheenjohtaja Mika Kari on varmasti saanut: Kuntaliiton laskelman siitä, miten viime vaalikaudella valtion toimenpitein kuntien taloutta heikennettiin merkittävästi ja nyt tänä vuonna valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen on 250 miljoonaa positiivinen ja ensi vuonna 39 miljoonaa positiivinen. Tämä on Kuntaliiton ja ministeriön ja myös valiokunnan yhteinen näkemys, ei tästä ole erimielisyyttä. Tässä on siis kaikki toimenpiteet, verotuksen, uusien tehtävien ja valtionosuuksien vaikutukset, otettu kokonaisuutena huomioon, ja niinhän ne rahatkin tulevat kunnalle yhtenä nippuna sillä lailla, että kunta niistä saa päättää ja sijoittaa niitä sitten

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

ryhmäkokojen pienentämiseen, (Puhemies koputtaa) varhaiskasvatukseen tai vanhuspalveluihin niin kuin parhaaksi katsoo.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot seuraaville edustajille: Katainen, Heinonen ja Räsänen. Sen jälkeen on ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen jatkamme debattia.

18.54 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kaikesta kritiikistä huolimatta on hienoa se, että tämä hallitus on pitänyt kunnille lupauksensa, (Krista Kiuru: Ei pitänyt!) muun muassa sen suhteen, että veroperustemuutokset on korvattu kunnille aivan täysmääräisesti eikä kunnille ole säilytetty uusia tehtäviä ilman täyttää korvausta. Nämä olivat suuria puutoksia viime kaudella, ja tulos oli sen mukaista myöskin. Tämä, että lupaukset on pidetty, on ollut todella tärkeää myöskin sen takia, että se on vahvistanut kunta—valtio-suhdetta, luottamuksellista suhdetta, mikä oli aika huonolla tolalla viime kauden jälkeen.

Kysyisin ministeriltä vielä: Tuossa mainitsitte kuitenkin tästä miljardin säästötavoitteen, joka nyt on laajennettu koskemaan koko julkista taloutta. Siis uudistusten kautta, eikö niin? Minkälaisia konkreettisia uudistuksia maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen lisäksi (Puhemies koputtaa) on odotettavissa?

18.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen nettomääräisesti on positiivinen ensi vuonna, kun Suomi täyttää 100 vuotta. Hallitusohjelmamme sisältää useita toimenpiteitä, joilla vahvistamme kuntien taloutta ja vähennämme kuntien menoja. Tämä on tärkeä päätös myös sen takia, että meille on tulossa sote-uudistus, joka laittaa kaikki suomalaiset kunnat myös uuteen asentoon ja tilanteeseen.

Kaupungistuminen näyttää kiihtyvän tässä maassa. Olen huolestunut siitä, että kun HHT-akseli, jonka hallitus on tunnustanut tärkeäksi, Helsinki—Hämeenlinna—Tampere-kasvukäytävä, on saanut MAL-sopimuksen ensimmäisenä kasvukäytävänä, niin nyt valtion kokonaan omistama VR vähentää Hämeenlinnasta ja Riihimäeltä merkittävän määrän junavuoroja. Se itse asiassa nyt aiheuttaa sitä, että tämä alue, joka olisi ihanteellista (Puhemies koputtaa) kasvun aluetta Suomelle pitämään Etelä-Suomea elinvoimaisena, ei kasvaakaan. Kysyisin (Puhemies koputtaa) ministeriltä: voisiko tähän etsiä jotain ratkaisua?

18.56 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se iso kuva tässä liittyen kuntatalouteen ja kuntiin ja sitä kautta kuntalaisiin on se, että tehtyjen päätösten vaikutuksena myös kuntien väliset erot kasvavat edelleen. Tämä on ollut pitkään Suomessa kehitys johtuen muuttoliikkeestä ja monista muista käytännön syistä, mutta esimerkiksi kilpailukyky sopimuksen nettohyötyjen pois ottaminen kunnilta valtionosuusleikkausten myötä tarkoittaa nimenomaan sitä, että tässähän kuntia kohdellaan aika lailla eri tavoin. Ja sitten kun me tiedämme, että monessa muussakin lainsäädännössä kunnat ovat tehneet aivan erilaisia ratkaisuja — joissain kunnissa ei ole haluttu koskea esimerkiksi lasten subjektiiviseen varhaiskasvatukseen, toisissa kunnissa taas on nostettu asiakasmaksut aivan tappiin — niin olisin kysynyt vähän ministeriltä sitä, mikä on se teidän näkemyksenne tähän kuntakenttään: kuinka kauan me annamme näiden kuntien välisten erojen vain kasvaa?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja sitten ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia.

18.57 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Tässä oli itse asiassa tähän kuntatalouden kokonaisuuteen liittyen aika montakin kysymystä. Siitä haluan todeta sen, että ymmärrän hyvin, että oppositio ei halua huomata sitä, että ensi vuonna tosiaanakin on myönteisiä asioita: se, että kriisikuntia ei tule lisää, ja sitten se, että 14 kuntaa laskee veroprosenttiaan. Ne ovat faktoja, ne kertovat omalta osaltaan siitä, että kuntatalous on paremmalla tolalla kuin se on ollut vuosikausiin. Minä ainakin itse ajattelen, että eihän se pelkästään tietenkään ole valtion toimenpiteiden vaikutusta, kunnat myös itse tekevät sitä sopeuttamista, ja kunnille itselleen kuuluu suurin kiitos siitä, että kuntatalous kokonaisuudessaan voi hyvin. Mutta eivät nämä hallituksenkaan toimet ihan vähäpätöisiä ole. Kun on laskettu tässä budjetin teon yhteydessä, JTS:ää tehdessä, kuntalousohjelmaa tehdessä, mikä tämä valtion tekemien toimien yhteisvaikutus on, niin se on kyllä kuntaloutta vahvistava toisena vuonna peräkkäin, ja se on hyvä asia. Mutta sitten täytyy totta kai sanoa se, että eihän välttämättä kaikki ole pysyvää olotilaa, ja meillä on suuria muutoksia edessä. Mutta sitten taas, kun tähän isompaan kuvaan, josta täälläkin on pari päivää nyt puhuttu, otetaan se, että jos Suomen talous on lähdössä nyt kasvamaan ja katsotaan myös, mitä merkittävyttä kiky-sopimuksella on ehkä viennin kannalta ja koko talouden kannalta, niin kyllähän se tarkoittaa myös sitä, että uusia verotuloja on tulossa ja sitä kautta pystytään taas kuntalouttakin vahvistamaan. Että kyllä kaikki liittyy kaikkeen, ja se on tosi tärkeä asia.

Sitten täällä edustaja Karimäen ja edustaja Louhelaisen kysymykset olivat vähän samantapaisia siinä mielessä, että kysyttiin, miten seurataan näitä vaikutuksia ja kuka sitä tekee ja millä tarkkuudella. Minä haluan sen muistuttaa, että vaikka nämä rahat ovat täällä valtionosuusputkessa, niin substanssiministeriöthän ovat ne, jotka katsovat sitä seurantahommaa, erityisesti tietysti tässä kohtaa sosiaali- ja terveysministeriö. Ja luotan kyllä myös Kuntaliittoon aika paljon siinä, Kuntaliitto tekee kyllä hyvää työtä siinä. Siellä saattaa olla paljon nopeammin ajantasaista tietoa siitä, miten kunnat ovat tiettyjä valtion toimenpiteitä toteuttaneet, kuin STM:llä.

Sitten edustaja Löfströmin kysymyksessä oli vähän ministeri Orpon puolen asioita veneiden verotuksen osalta. Siihen en totea muuta kuin sen, että se valmistelu on kesken, ja sitten sen, että siellä on olemassa ryhmiä, jotka eivät tule veneverotuksen piiriin, esimerkiksi ammattikalastajat, eli eiväthän ne, joilla tässä on elinkeinosta kysymys, ole siellä mukana.

Edustaja Katainen kysyi tästä niin sanotusta JTS-miljardista. Silloin kun me talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa helmikuussa sen osalta linjasimme, että se koskee koko julkista taloutta, niin totta kai mietimme, mitä kustannussäästöjä pystymme löytämään niistä asioista, jotka ovat hallituksen pöydällä nyt enemmänkin, eli kaikista kärkihankkeista, mukaan lukien täältä minun tontiltani tämä digitalisaatiohanke. Ne eivät ole tämän vaalikauden leikkauksia, sen minä haluan vain sanoa, siinä on sama aikajänne kuin on soten 3 miljardin osalta. Eli katsomme ensi vuosikymmeneen, ja se helpottaa tätä työtä.

Sitten toisaalta sen olen huomannut ja täällä myös oppositiopuolueet tietävät erittäin hyvin, että kun viime vaalikaudella 2013 samantyyppinen päätös tehtiin siitä, että miljardi kerätään kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä, niin ei se kovin helposti tullut, se oli erittäin vaikeata. Mutta sitten minä itse olen valtiovarainministeriössä tullut myös sellaiseksi, että haluan katsoa koko tätä julkista taloutta. Se on minusta kuitenkin tärkeätä koko-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

naisuuden kannalta, että me katsomme, että me löydämme täältä semmoisia tehostamisen paikkoja, uudelleen tekemisen paikkoja, joilla tämä voidaan sitten toteuttaa.

Edustaja Heinonen oli huolissaan kulkuyhteyksistä. Niistä varmaan puhutaan muutoin, mutta sitten on ihan selvä asia, että oltiinpa täällä eteläisessä Suomessa kasvukäytävän äärellä tai ihan missä tahansa, Savossa tai pohjoisessa, niin se on ihan olennainen asia, että kulkuyhteydet pelaavat. Se on olennainen asia työssäkäynnin kannalta, että ihmiset pystyvät kulkemaan, koska monella on myös pitkät työmatkat, se, että ne yhteydet ovat hyvät, ja toisaalta sitten, että se infra on hyvässä kunnossa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme sitten toisen debattikierroksen.

19.02 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on tullut esille, hallitus pystyy vahvistamaan kuntataloutta 40 miljoonalla eurolla, mutta toisaalta kuntien kokonaisvelka oli viime vuonna 15,5 miljardia euroa ja arvioidaan, että vuonna 2020 se on yli 20 miljardia euroa. Tietysti tästä hyvin iso osa on investointeja. Jos ajatellaan esimerkiksi kotikaupunkiani Espoota, niin vahvasti investoidaan. Niin kuin kaikki varmaan tässä vaiheessa jo tietävät, Länsimetro tulee kustantamaan Espoolle, siis pelkästään Espoon kaupungissa, 770 miljoonaa euroa, mikä sitten tulee pitkälti lainarahalla, ja sen lisäksi esimerkiksi panostetaan kouluverkkoon kaikista kunnista eniten, ja totta kai tähän vaikuttaa se, että tulee 4 000 uutta asukasta joka vuosi — yksi esimerkki siitä, miksi tätä kokonaisvelkaa sitten lisää tulee kunnille.

Mutta kysyisin arvoisalta ministeriltä, miten ministeri itse tähän tilanteeseen suhtautuu. Kuitenkin tämä kokonaisvelan kasvu tässä viiden vuoden aikana on varsin merkittävä. Miten teillä ministeriössä se asia on nähty?

19.03 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota seutukuntien, seutukaupunkien, asemaan, siis maakuntien ja kuntien välissä oleviin toiminnallisiin alueisiin, osaamis- ja teollisuuskeskuksiin — viitisenkymmentä Suomessa, satojatuhansia ihmisiä näissä keskuksissa, seutukunnissa, yhteensä. Pohjois-Savossakin Ylä-Savo Varkauden ohella on Kuopion lisäksi ihan olennaisia ajatellen koko maakunnan elinvoimaisuutta. Nyt on pakko kiinnittää huomiota siihen, että aika monet rakenteelliset muutokset, leikkaukset ja supistukset tahtovat kasautua juuri näihin seutukuntiin ja kasautuessaan ne aiheuttavat kyllä aika rumaa jälkeä elinvoimaisuuden ja tulevaisuudenuskon kannalta. Se on eräänlaista de-alueellistamista. Minä kysyn, rouva ministeri: onko hallituksen piirissä tätä asiaa katsottu tästä näkökulmasta, ja nähdäänkö, että seutukunnat ovat tällaisia alueellisia kansantalouden moottoreita?

19.04 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on hyvä vielä kerrata se, mikä on nyt opposition murheena. Me olemme tietenkin pahoillamme siitä, että täällä ei tosiasioita tunnusteta. Minä itse olen tunnustanut hyvin selkeästi sen tosiasian, että viime hallituskaudella leikattiin kuntataloutta valtionosuuksia vähentämällä. Sen tekivät viime hallituspuolueet, ja sitä samaa linjaa on jatkanut tämä hallitus, vaikka silloiset kaksi oppositiopuoluetta sitä syvästi vastustivat. Te ette peruneet näitä valtionosuusleikkauksia. Sen lisäksi otitte käyttöön vielä tämän viime hallituskauden lopun 50 miljoonan valtionosuusleikkauksen ja 75 miljoonalla teitte kehysriihessä valtionosuusleikkauksia, ja OKM:n puolellahan niitä on piisannutkin. Sen lisäksi täällä menorajoitteiden puolella olet-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

te kiristäneet kuntatalouden menorajoitetta 230 miljoonalla. Tämä johtaa nyt siihen, että te olette ottaneet aivan uuden periaatteen käyttöön, josta Kuntaliitto toteaa: "Esitetyt valtionosuusleikkaukset ovat erittäin suuria ja perustuvat oletuksiin kuntien omista toimenpiteistä. (Puhemies koputtaa) Nämä muutokset olisi pitänyt tehdä kustannusjaon tarkistuksen yhteydessä." Miksi otitte tämän uuden periaatteen käyttöön?

19.06 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kiinnitän samaan asiaan huomiota, mihin edustaja Kääriäinen, että kun näinä aikoina näitä rakenteellisia uudistuksia tehdään ja ymmärrettävästi takana on valtiontalouden ongelmat, niin valitettavasti nämä uudistukset kohdistuvat negatiivisessa mielessä seutukaupunkeihin ja seutukuntiin. Jos ajatellaan Ylä-Savon seutukuntaa, mistä me Kääriäisen kanssa ja myös edustaja Kataisen kanssa tulemme, niin siellä vienti vetää huomattavasti yli Suomen keskitason, ja mikä parasta, tämä vienti suuntautuu EU:n ulkopuolelle. Siitä huolimatta me tiedämme, että käräjäoikeuden istuntopaikkaa meinataan sieltä lakkauttaa, terveydenhuollosta lähtee työpaikkoja, mikä johtaa automaattisesti siihen, että asuntojen arvot pienenevät ja vähenevät. Kun ministeri totesi, että kuntatalous vahvistuu ja tulee uusia verotuloja, niin kysyn aivan suoraan: mahtaako näitten verotulojen juridinen oikeutus olla aivan kohdallaan? Kiinteistöveron verotusarvo lasketaan teknisin perustein ja kiinteistöä verotetaan riippumatta siitä, missä asunto sijaitsee Suomessa. Se johtaa siihen, että (Puhemies koputtaa) asunnon todellinen arvo ja kiinteistöveron verotusarvo eroavat merkittäväällä tavalla toisistaan.

19.07 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kuntien tehtävät ja roolit tulevat lähivuosina merkittävästi muuttumaan tämän maakunta-uudistuksen myötä. Kiinnitän huomiota tähän ympäristöhallinnonalaan ja maankäyttöön. Nythän meillä on tarkoituksena siirtää useita tehtäviä kunnille ja lisätä kuntien omaa toimivaltaa tämän kaavoituksen ja maankäytön osalta monin paikoin. Esimerkiksi ympäristölupien myöntämistä ja käsittelyä on siirretty kunnille ja tullaan edelleen mahdollisesti siirtämään eteenpäin. Olisin kysynyt tästä: Minkälaisia vaikutuksia näillä lisääntyvillä ympäristö- ja kaavoituksen tehtävillä on kuntatalouteen? On totta, että esimerkiksi ympäristölupia haettaessa on aika mittavia maksuja, mitä joudutaan maksamaan, ja ne totta kai tulevat jatkossa kunnille, mutta onko tällä joitain vaikutuksia kuntatalouteen, vai korvaavatko nämä dynaamiset vaikutukset sitten nämä uusien tehtävien tuomat kustannukset?

19.08 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 300 000 henkeä oleilee home- ja kosteusvaurioisissa tiloissa. Iso osa näistä on lapsia ja nuoria, jotka sairastuvat loppuiäkseen. Tilanne on kestämaton, ja se on ollut tiedossa jo pitkään. Eduskunta hyväksyi vuonna 2013 tarkastusvaliokunnan ansiokkaan selvityksen pohjalta mietinnön, joka sisälsi suuren joukon konkreettisia toimenpide-esityksiä asiantilan parantamiseksi. Terveyshaittojen vähentämiseksi esitettiin muun muassa pitkän tähtäimen suunnitelmaa, jonka toteuttamista tuetaan nykyistä suuremmalla valtion tuella. Me vihreät esitämekin, että tehdään kolmen vuoden korjausrakentamishankkeita tukeva ohjelma, jonka aikana ohjataan 100 miljoonaa euroa vuosittain kuntien korjausrakentamishankkeisiin. Kysynkin: mitä konkreettista hallitus tekee edistääkseen kuntien homekorjaustalkoita?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

19.09 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on pakko sosialidemokraateille kyllä täältä kirjasta ihan lukea ja oikaista teidän väärää käsitystänne siitä, että hallitus olisi heikentämässä kuntien osuutta. Se on totta, mitä täällä budjettikirjassa sanotaan, kuntien tukemiseen käytetään tämän kirjan mukaan 422 miljoonaa vähemmän — se raha on noin 8,6 miljardia ensi vuonna, ja se on noin 5 prosenttia vähemmän — mutta tästä huolimatta on todistettu se, että riippumatta valtionosuuden pienentämisestä valtion toimenpiteiden vaikutukset ovat kuntataloutta vahvistavia, kuten kuultiin, 250 miljoonaa tänä vuonna ja lähes 40 miljoonaa ensi vuonna. Tähän ei pystynyt viime hallitus, ei lähellekään, vaan viime hallituksen aikana valtionosuus- ja veromuutoksia tapahtui 1,2 miljardin euron edestä lähestulkoon, eli viime hallitus, suomeksi sanottuna, ryösti kuntien varoja ja mahdollisuuksia tuottaa peruspalveluita, ja tämä hallitus onneksi lähti parantamaan niitä. Ja tämä tie täytyy pitää, tavoite kirkkaana, ja maali on selvä, että kunnat saavat (Puhemies koputtaa) lisää mahdollisuuksia.

19.10 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meistä varmaan valtaosa on kansanedustajatehtävänsä lisäksi myös oman kunnan päättäjät, ja me tiedämme kaikki, ettei siellä omassa kunnassa, varmaan missään, henkseleitä paukutella. Niin kuin ministeri hyvin tuossa totesi, kyllä kunnat ovat itse tästä suosta itseään nostamassa ylös, ja hyvä niin.

Pääministeri Lipponen aikanaan oman hallituksensa ohjelmassa nosti kaupunkiseutupolitiikan esiin, johonka edustaja Kääriäinen myös ansiokkaasti omassa puheenvuorossaan viittasi. Itse tulen kaupunkiseudulta, jolla keskuskunnan rooli kasvun tuottajana on merkittävä. Hallitus on keskittynyt tähän sote-uudistukseen luomalla 18 terveysbisnesaluetta ja maakuntahallintoaluetta. Olisiko näiden ehkä sitten lisäksi syytä keskittyä myös siihen kasvun moottoriin, keskuskunta- ja kaupunkiseutupolitiikkaan, ottaa ihan uusi draiveri käyttöön? Tästä myös Kuntaliitto on useissa lausunnoissaan tuonut asioita esiin — tämä lähinnä tiedoksi edustaja (Puhemies koputtaa) Kankaanniemelle.

19.11 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru kritisoi euromääräisen menorajoitteen muutosta tuossa äskeisessä puheenvuorossa, mutta nyt pitää muistaa se, että menorajoitteellahan rajoitetaan valtion toimenpiteistä aiheutuva painetta kuntien toimintamenoihin, eli ehkä edustaja Kiuru ymmärsi tuon menorajoitteen muutoksen hiukan väärin.

Mutta edustaja Räsänen otti minusta tärkeän asian tuossa omassa puheenvuorossaan esille. Hän arvioi tätä kilpailukykysovimusta ja — jos oikein kuuntelin — totesi myös, että sopimuksen vaikutukset vaihtelevat kunnittain. Ja, ministeri, tähän liittyykin kysymyksi: onhan nyt niin, että hallitus todella seuraa myös näitä kilpailukykysovimuksen vaikutuksia kunnittain ja tarvittaessa kielteisiin muutoksiin myös reagoi?

19.12 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä edustaja Korhosen jälkeen jatkaa tästä samasta asiasta. Todella on niin, että oikeastaan se erimielisyys, mikä kai täällä on liittyen näihin valtionosuuksiin, liittyy pitkälti siihen, että me tiedämme kyllä, millä tavalla ne vähentävät toimenpiteet tehdään, ja ne näkyvät sitten vähempinä valtionosuuksina ja tämä hyötyhän sitten on pitkälti tällaista laskennallista hyötyä, niin kutsuttuja dynaamisia vaikutuksia, ja se jakautuu aika eritasaisesti eri kuntien välillä.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Esimerkiksi tämän kilpailukykykysöpidimuksen osalta on sanottava, että kun sellaisissa kunnissa, missä on paljon esimerkiksi julkisen sektorin työntekijöitä, julkisen sektorin työntekijöiltä otetaan lomarahoja pois, niin se vaikuttaa suoraan sen kunnan verotuloihin. Ja siellä sen vaikutus on paljon isompi kuin sitten taas jossain toisessa kunnassa, jossa esimerkiksi elinkeinorakenne on monipuolisempi. Sen takia ehkä yhdyin tähän viisaan edustaja Korhosen kysymykseen: kun täällä valiokunnan mietinnössä todetaan suoraan, että hallitus todella seuraa kilpailukykykysöpidimuksen vaikutuksia kuntatalouteen (Puhemies koputtaa) ja kilpailukykykysöpidimus ei saa asettaa yksittäistä kuntaa kohtuuttomaan asemaan, niin pitääkö hallitus tästä kiinni?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kankaanniemi, Heinonen ja Krista Kiuru, sen jälkeen on ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

19.14 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Krista Kiuru ottaa vain pienen osan tästä valtio—kunta-suhteesta ja sen pohjalta tekee johtopäätöksiä, jotka eivät kuvaa kokonaisuutta. Kyllä teidän on syytä nyt myöntää, että kokonaisuutena tämä budjetti vahvistaa kuntataloutta laskelmien mukaan noin 40 miljoonaa euroa, ja se on oleellista. Se tuo kuntatalouteen sitä dynamiikkaa, mahdollisuuksia hoitaa niitä tärkeitä tehtäviä, mitkä kunnalle kuuluvat, eli palveluja vanhuksille, varhaiskasvatukseen ja moneen muuhun. Viime kaudella te leikkasitte rajusti kuntien valtionosuuksia, jolloin jouduttiin (Krista Kiurun välihuuto) siihen, että kuntaverot kiristyivät, velka kasvoi, yt-neuvottelut olivat käynnissä, palvelut heikkenivät. Nyt on päinvastoin, ei ole kriisikuntaa, verotus ei nouse, yt-neuvotteluita ei ole missään — hyvä näin. (Mika Niikko: Juuri näin!)

19.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalouteen vaikuttavat ensi vuonna merkittävästi myös muut tekijät, joita täällä myös on keskustelussa esille tuotu. Näitä ovat esimerkiksi eläkeuudistus, joka alentaa kuntatyönantajan eläkemaksuja, ja myös kilpailukykykysöpidimus, joka alentaa kuntien työvoimakustannuksia. Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos siis vahvistuu ensi vuonna, se on tosiasia.

Oikeastaan olen täysin samaa mieltä siitä, minkä ministeri Vehviläinen nosti esille, että aika usein tässäkin salissa osa keskittyy vain puhumaan vaikkapa sitten valtiosta ja toisessa keskustelussa pelkästään kunnista: olisi hirveän tärkeää nähdä tämä julkinen talous kokonaisuutena. Ehkä kaikista räikein esimerkki on vihreiden vaihtoehtobudjetti, missä ollaan muka tekemässä koulutussäästöjen perumisia mutta kuitenkin jätetään (Puhemies koputtaa) nämä leikkaukset kuntien tehtäväksi, ja sehän on tietysti epärehellisyyden huippu.

19.16 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tuli keskusteluun tämä menorajoite. Olen siitä edustaja Korhosen kanssa samaa mieltä, että kysymys on juuri valtion toimien rajoittamisesta liittyen kuntatalouteen. Tämä menorajoitteen nosto lähti nyt vähän käsistä, sillä sinne on myös sujautettu väliin ammatillisen koulutuksen uudistus, 190 miljoonaa. Siltä osin hallituspuolueiden ihan hyvä argumentointi siitä, että kuntatalous jää positiiviselle noin 40 miljoonaa, perustuu siihen, että tämän menorajoitteen piirissä pystytään. Sehän edellyttää sitä, että kunnat toimivat valtion määräysten mukaisesti, ja nyt ollaan jo huomattu, että näin ei tule tapahtumaan. Tälläkin viikolla jo

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

pelkästään päivystykseen liittyvä keskustelu vei 7 miljoonaa euroa rahaa. Tältä pohjalta ollaan tilanteessa, jossa Kuntaliitto ihan huomiotta toteaa, että esitetyt valtionosuusleikkaukset — ne, mitä te teette siis tämän menorajoitteen piirissä toimina, joilla valtio rajoittaa menoja kunnissa — ovat erittäin suuria ja perustuvat oletuksiin kuntien omista toimenpiteistä. Kuntaliiton mielestä nämä muutokset olisi tullut ottaa huomioon (Puhemies koputtaa) valtion ja kuntien kustannusjaon tarkistuksessa. Miksi te otitte tämän uuden periaatteen käyttöön? Miksi?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia.

19.17 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä edustaja Elo otti tämän kuntien lainakannan esille: 15,5 miljardia, nousu vuoteen 2020 mennessä 20 miljardiin euroon. Se on totta, että on hyvä seurata sitä, vaikka kunnathan eivät sillä tavalla ole suuressa kuvassa olleet velkaantuneita kuin mitä ehkä tämä valtion puolen velkaantuminen on. Mutta sitten täytyy sanoa, että sekin on oleellista, mihinkä se kunta ottaa sitä velkaa. Jos otetaan syömävelkaa, niin se ei ole hyvä asia, mutta kyllähän kunnat vastuullisesti ottavat velkaa nimenomaan investointeihin. Siitähän siinä kaiken kaikkiaan on kysymys.

Sitten edustaja Kääriäinen nosti tämän seutukunta-asian esille, ja se on erittäin tärkeä monestakin syystä. Ja kun kysytte, onko siihen kiinnitetty huomiota, niin nyt on juuri valmistumaisillaan raportti, sitä ei ole vielä julkistettu eikä myöskään minullekaan esitelty: alueellistamisen koordinaatiotyöryhmä on kerännyt viime kuukausien aikana faktaa jokaisen ministeriön toimialalta siitä, minkälaisia päätöksiä on tehty, ja katsoo sitä kokonaisvaikutusta. Ja sehän on niin, että yleensä kun ministeriön hallinnonalalla tehdään näitä päätöksiä, niin ei katsota, onko siellä, vaikka Iisalmessa tai Varkaudessa tai jossakin muussa seutukunnassa, tehty jo joitain heikentäviä muutoksia juuri äsken. Meidän pitää rehellisesti koko Suomen osalta katsoa, mitä on tehty, viimeisen 10—20 vuoden ajalta, ja se ei ole reilua, jos se aina sattuu sinne samoihin seutukuntiin.

Mutta sitten toinen puoli on se, että niin kuin te tiedätte, tässä valmistellaan tätä sote- ja maakuntauudistusta ja vuonna 2019 aloittavat nämä uudet maakunnat. Minä omassa mielessäni ajattelen niin — tämä koskee sekä maakuntia ja jokaista kuntaa että maakuntia ja myös niitä seutukuntia — että fiksussa maakunnassa, missä ne vaaleilla valitut maakuntapäätäjät päättävät, osataan antaa arvo myös niille seutukunnille. Se on myös sitä, että seutukunnilla pitää olla oma paikkansa näissä uudistuksissa, ja se liittyy näihin palvelurakenteisiin mutta moneen muuhunkin asiaan.

Sitten edustaja Karimäki otti vaikean asian esille eli nämä home- ja kosteusongelmat. Huomasin teidän vastalauseestanne tämän, ja tästä käytiin syksyllä keskustelua juuri tämän tarkastusvaliokunnan hyvän mietinnön pohjalta. Itse tämä substanssiasiahan kuuluu sinne ympäristöministeriön osalle, mutta minä sanoisin — te tiedätte, että meillä on ollut näitä perustamiskustannushankkeita aikanaan paljon, ja sitten otettiin sekä STM:n että OKM:n puolelta ne pois — että minä pidän sitä huonona, jos kunnat rupeavat vain miettimään sitä, saavatko ne valtiolta avustusta korjatakseen tällaisia kosteusvaurioita koulu- tai näin, koska ne ratkaisut pitää tehdä siellä heti ihmisten terveyden kannalta, koulu- laisten ja opettajien ja henkilöstön kannalta. Siitä ajattelen niin, että pitää heti pystyä tekemään eikä odottamaan sitä, tuleeko sieltä valtiolta rahoitusta vai ei.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

No sitten vielä tähän kunta—maakunta-suhteeseen tässä maakuntauudistuksessa. Minä itsehän lähdän siitä, että kun on hyvä ja tämmöinen valistunut maakunta ja sitten keskuskaupunki siellä ja kaikki muutkin kunnat, niin ne eivät tee vastakkaista työtä, ne eivät ole kilpailijoita keskenään, vaan niillä on koko alueesta yhteinen näkemys ja visio siitä, miten siellä saadaan talouskasvua vauhditettua, yritystoimintaa paremmaksi, työllisyyttä paremmaksi. Ja siinä jokaiselle kyllä riittää töitä. Meillä on niin... (Mika Kari: Tarvitaan valtion apua myös!) — Valtion pitää antaa semmoiset säädökset, että siellä hyvin pystytään tekemään, että siellä on joustavuutta tehdä tätä asiaa.

Sitten minä palaan vielä tähän kuntatalouden tilaan. Minä haluan todeta sen, että itse korostaisin tätä kokonaisnäkemystä luvuista. Viime budjettiriihen jälkeen oli loppujen lopuksi kunta-alan järjestöjenkin kanssa sama yhtäläinen käsitys, Kuntaliiton kanssa sama yhtäläinen käsitys, ja päädyttiin siihen, että jos kikyä katsotaan yksittäin, niin sillä on se noin 90 miljoonan euron heikentävä vaikutus, mutta kun katsotaan tämä koko kokonaisuus, niin sitten ollaan niukasti plussan puolella. Seuraamme sitä äärimmäisen tarkasti. Kannanotto on annettu jo silloin ulos, ja te olette siitä tietoisia, että kun keväällä tehdään tätä JTS-valmistelua, niin silloin katsotaan kuntatalouden tilaa ja erityisesti tästä kikyn näkökulmasta.

Ja aivan viimeisenä asiana, kun ajattelin, että joku kysyy tästä Rääkkylä-asiasta, että mitä seurauksia sillä on, minä haluan teille todeta, kun olihan se vähän yllättävä ratkaisu, mikä tuli korkeimmasta hallinto-oikeudesta, että minä ajattelen itse niin, kun sieltä tuli tämmöinen niin kuin tyrmäävä ratkaisu tälle valtioneuvoston kannalle, että pidän (Puhemies koputtaa) hyvänä, että nyt ei ole yhtään kuntaa kriisikuntamenettelyssä. Enpä kyllä tässä tilanteessa juuri veisi kuntien pakkoliitoksia eteenpäin valtioneuvostoon.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten menemme puhujalistaan.

19.22 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Ei pitkään ole tarve tämän debatin jälkeen puhua. Ehkä sen halusin vielä sanoa, että tässä sote- ja maakuntauudistuksessa sote nimenomaan on saanut sen suurimman huomion ja vähän turhan pienelle on jäänyt se jäljelle jäävä, puhutaan sitten sivistyskunnasta taikka elinvoimakunnasta, ja itse toivoisin, että tätä enempi pohdittaisiin myös täällä mutta ennen muuta myös kunnissa. Kuntien elinvoimaisuus on tulevaisuudessa kiinni varmasti monesta asiasta. Siihen vaikuttavat tietysti valtion tekemät toimet, jotka nyt ovat kuntataloutta vahvistavia, toivottavasti myös tulevaisuudessa, mutta myös vaikkapa liikenneratkaisut, ja pidän erittäin myönteisenä sitä, että näitä maankäyttö-, asumis- ja liikenne- eli mal-sopimuksia on tehty nyt muuallekin kuin kaupunkiseuduille: halutaan vahvistaa niitä olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja kasvukäytäviä, on se sitten esimerkiksi moottoritie taikka raideliikenne. Seutukunta on tärkeä tulevaisuudessakin kaupunkien ympärillä, mutta maankäytössä pitää huolehtia siitä, että saadaan toimiva joukkoliikenne. Muistan, kun ympäristövaliokunnassa aikanaan asiantuntija kertoi, että toimiva seutuliikenne tarvitsee sen reitin varteen noin 20 000 asukasta, että liikenne sujuu joutuisasti ja niin, että aamulla ei ole vain yhtä vaihtoehtoa mennä julkisella liikenteellä esimerkiksi töihin tai kouluun.

Kiitosta annan hallitukselle siitä, että maankäyttö- ja rakennuslakia on muutettu. Yksi asia, mitä itse olen esillä pitänyt, on joustava kaavoitus. Meidän pitää etsiä keinoja nopeammin reagoida erilaisiin tilanteisiin ja myös yhteisöllisyyttä kaavoituksessa nostaa esille.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Arvoisa puhemies! Itse uskon, että (Puhemies koputtaa) sote-uudistuksen jälkeen kuntien rooli tulee muuttumaan merkittäväällä tavalla ja tämä sivistyskunta- tai elinvoimakunta-puoli tulee saamaan leijonanosan. Se vaatii kyllä aika isoa uudistusta kunnissa.

19.25 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tässä debatin aikana nousi esille tämä kilpailukyky sopimus ja sen vaikutukset kuntatalouteen. On aivan totta, että lyhyellä aikajänteellä se on raskas joillekin kunnille, mutta jos ajatellaan pitkällä aikajänteellä sitä, useamman vuoden perspektiivillä, ja vaikkapa niitä Suomen Pankin toissapäiväisiä linjauksia, niin totta kai se, että meidän vientimme vahvistuu, että meidän teollisuusinvestointimme kasvavat, että työllisyys paranee, auttaa myös kuntataloutta, ja siihen suureen talouden kontekstiin pitäisi laittaa myös tämä kilpailukyky sopimus.

Meillä vaikuttaa olevan kyllä sosialidemokraattisen puolueen kanssa aivan perustavaa laatua oleva erimielisyys siitä, kuinka kuntiin suhtaudutaan ja miten rakennetaan luottamukselliset suhteet. On aivan totta, ettei hallitus tietenkään pysty perumaan kaikkia edellisen hallituksen toimia, sikälikin erikoisia viittauksia tuli äskeisessä debatissa, koska silloinhan jälleen kerran meidän valtionvelkamme kasvaisi, mitä oppositiosta on myös kritisoitu. Mutta se on kuitenkin myös tosiasia, että tästä vaikeasta kiky-sopimuksesta huolimatta kuntatalous vahvistuu ensi vuonna 40 miljoonaa euroa ja ylipäänsä se luottamus kunnille, että jos uusia tehtäviä tulee, niihin tulee sataprosenttinen korvaus. Ja on tietenkin tärkeää, että sieltä myös saataisiin purettua niitä kunnille kohdistuvia tehtäviä.

No, sitten kun puhutaan kuntien välisestä eriarvoisuudesta, niin on kyllä pakko sanoa, että kyllä on erittäin tärkeää, että nyt sosiaali- ja terveystaloudelliset siirtyvät maakunnalle, koska se on ollut ehkä yksi suurimmista tekijöistä, jotka ovat johtaneet kuntien väliseen eriarvoistumiseen, kun pieni, alle tuhannen hengen kunta ja iso pääkaupunki ovat vastanneet aivan samalla tavalla kaikista sosiaali- ja terveystaloudellisuista. Nyt Suomikin vihdoin astuu eurooppalaiseen kuntakentän aikaan, jossa kuntia voi kyllä olla paljon ja reilustikin, mutta niistä kalliista sosiaali- ja terveystaloudellisuista vastaa maakunta.

19.27 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että kuntatalous nyt isossa kuvassa vaikeiden vuosien jälkeen vahvistuu. Kunnat ovat, totta kai, tehneet vaikeita sopeutustoimia itse kukin. Olen huomannut tuolla omalla alueellani Keski-Suomessa, että useat kunnat ovat nyt tehneet positiivisia talousarvioita ja ennakoivat kuntatalouden kehittyvän ensi vuoden aikana varsin hyvin, mikä on todella positiivista, kun tässä on useita alijäämisiä vuosia tehty, ja siitä kyllä voimme kaikki iloita. Totta kai kovia investointeja on edessä, ja useita näihin sisäilmaongelmiinkin liittyviä investointeja kunnat joutuvat tekemään, mutta nekin on toisaalta nähtävä julkisen sektorin tekemänä elvytyksenä siinä missä valtion isommatkin investoinnit.

Täytyy ihmetellä tätä äskeisessä debatissa vähän vähemmälle huomiolle jäänyttä asiaa: sitä, että sosialidemokraatit pitivät digitalisaation edistämiseen tarkoitettuja rahoja suorastaan rosvoamisena — nyt jostakin syystä täällä ei ole yhtään sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsentä enää paikalla. (Laura Huhtasaari: En ihmettele!) Mutta ihmettelen kuitenkin, kun tämä digitalisaatiohan tarjoaa aivan rajattomat mahdollisuudet kunnille tehostaa toimintaa ja ennen kaikkea parantaa kuntalaisten palveluita, asiointia, toimittaa useita asiakirjoja sähköisesti. On kyllä erittäin outoa, että nyt sitten näihin menoihin oltaisiin niinkin merkittävät kuin 50 miljoonan euron leikkaukset kohdistamassa. Se on kyllä

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tulevaisuudelta pois, ja se on kuntalaisten paremmista palveluista tulevaisuuden kannalta pois.

19.29 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Kiitän arvoisaa ministeriä saamastani vastauksesta liittyen tähän kuntien velkaantumiskehitykseen. Olen siitä täysin samaa mieltä, että pitkältihän on kyse siitä, mihin ne rahat käytetään. Jos ne käytetään järkeviin investointeihin, niin nehan tietysti silloin voivat hyvinkin poikia rahaa lisää sitten myöhemmin.

Mutta täytyy sanoa, että näin espoolaisena — olen paitsi kansanedustajana myös valtuutettuna — kun puhutaan kuntataloudesta, en malta olla mainitsematta jälleen Länsimetron, joka meidän ilonamme nyt on: 1,2 miljardia on kustannus, ja kustannus on noussut Espoon kaupungin osalta indeksikorotus huomioiden peräti melkein 300 miljoonaa euroa alkuperäisestä.

Se, mitä haluan korostaa näitten kuntien osalta tällaisissa projekteissa, on erityisesti hyvän hankesuunnitelman tekeminen. Esimerkiksi Tampereella, jossa ollaan tehty melkein vastaavankokoisia projekteja paljon paremmalla tuloksella ja vähemmillä kustannuksilla kuin mitä tässä alkuarviossa oli, oli parempi hankesuunnitelma kuin Espoossa. Tietysti Espoossa varmasti moni muukin asia on mennyt siinä kohtaa pieleen, mutta se on tässä tapauksessa erittäin tärkeää, että tämä hankesuunnitelma on kunnossa.

Muilta osin kiitän hallitusta siitä, että oli se nyt sitten dynaaminen vaikutus tai mikä vaikutus tahansa, niin vaikutus on arvioiden mukaan — se on asiantuntija-arvio — se, että 40 miljoonaa euroa enemmän kuntataloutta vahvistetaan, niin että kyllä sitä voi pitää hyvänä suorituksena tänä vaikeana taloudellisena aikana, mitä muuten valtio ja kaikki elävät.

19.31 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa herra puhemies! Joulun, koko kristikunnan yhteisen juhlan, lähestyessä on myös Sipilän hallitukselle tulossa puolitoista vuotta täyteen. On sopiva hetki vetää yhteen, mitä tuon puolentoista vuoden yhteinen matka on pitänyt sisällään. Presidentti Paasikiven toteamus "tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku" on harvoin ollut yhtä ajankohtainen kuin tänä päivänä. Kahden edesvastuuttomasti hoidetun hallituskauden jälkeen totuutta on ollut pakko katsoa silmiin.

Edellisistä hallituksista poiketen keskeisissä asioissa, kuten Suomen julkisen talouden tasapainottamisessa, kilpailukyvyyn kohentamisessa sekä rakenneuudistusten valmistelussa, on viimeinkin edetty vakuuttavasti ja määrätietoisesti. Edellisten hallitusten hyväksymät EU:n vakaus- ja kasvusopimus sekä talousunionisopimus eli niin sanottu talouskurisopimus yhdistettynä edesvastuuttomaan talouspolitiikkaan sekä puoluepoliitointiin ovat luoneet olosuhteet, joissa 99-vuotias Suomi on käytännössä ollut löysässä hirressä ja vain askeleen päässä EU-komission talutusnuorasta. Olemme eläneet ja elämme yhä muutosten keskellä maailmassa, jossa edes sotilaallisen konfliktin mahdollisuus ei ole enää poissuljettu.

Kansan riveistä kumpuava kritiikki tehtyjä vaikeita päätöksiä, kuten kilpailukykyksopimusta, kohtaan on kuitenkin ollut täysin ymmärrettävää. Tehdyt mutta pakolliset leikkaukset ovat osuneet moneen vaikeassa tilanteessa elävään kansalaiseen rajusti. Inhimillinen hinta on ollut monin paikoin kova. On kuitenkin muistettava, että toinen vaihtoehto olisi pään pujottaminen EU-komission talutusnuoraan sekä talouspolitiikan sanelu Brysselistä käsin. Eivätkä myöskään tulevat sukupolvet antaisi anteeksi päättäjille puoluepoliitointista johtuvaa yhteiskuntamme rakenteiden, kansantalouden sekä demokratian tärväämistä.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on velkaantunut kovaa tahtia jo kymmenisen vuotta, ja mikäli yhteiskunnallinen vakaus sekä pohjoismainen hyvinvointivaltio tai edes osia sen piirteistä halutaan pelastaa, on olemassa vain yksi tie. Välttämättömät ja epäsuositut päätökset on tehtävä niin kauan kuin se on demokraattisesti vielä mahdollista. Myös jokaisen yksilön vastuu omaa elämää koskevista valinnoista tulee korostumaan. Yhteiskunta ei voi tulevaisuudessa enää jakaa riskejä entiseen tapaan ilman että hintalappu tulisi liian kalliiksi. Hallituksen työ on vielä kesken, ja erityisen kesken se on maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa tarvittavien välttämättömien tiukennusten osalta.

Arvoisa puhemies! Tätä taustaa vasten on entistä vaikeampi ymmärtää hajanaisen opposition riveistä nousevaa opportunistista huutelua. Lapsenomainen ja kaikki tosiasiat kieltävä usko velkaelvytykseen sekä eturyhmäpolitiointi vailla pienintäkään kokonaiskuvaa tai uskottavan vaihtoehdon tarjoamista saavat varmasti kannatusta torin laidalla.

Menneisyyden ohella on kuitenkin pystyttävä katsomaan myös tulevaisuuteen. Jokainen perussuomalainen tietää, mikä on ollut vastuullisten päätösten hinta. Aikanaan historia — viime kädessä — tulee kuitenkin laittamaan Sipilän hallituksen sekä sen saavutukset sille kuuluvalla paikalla.

19.34 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta on luvannut laittaa Suomen kuntoon. Nyt me teemme sitä, mitä vaaleissa olemme luvanneet. Yhteiskuntamme tarvitsee uudistuksia, jotta meillä on tulevaisuudessakin mahdollisuuksia ja varaa huolehtia heikompiosaisista ja tukea tarvitsevista, siis meistä kaikista. Tavoitteenamme on ollut pitkällä aikavälillä turvata palvelut koko maassa ja tarkastella samalla palveluiden kokonaisuutta. Tavat ajatella pitää muotoilla uudelleen ja tavat toimia uudistaa joustavamiksi. Muutokseen pitää suhtautua rohkeudella ja uudistushalulla.

Kuntataloutta vahvistetaan ensi vuonna monilla päätöksillä. Veroperustemuutokset korvataan kunnille täysimääräisesti eikä kunnille siirretä uusia tehtäviä ilman täyttä rahoitusta. Hallitus vahvistaa kuntien luottamusta valtion toimintaan, jotta isot uudistukset saadaan tehtyä yhdessä valmiiksi. Kokonaisuudessaan hallituksen toimet vahvistavat kuntataloutta ensi vuonna noin 40 miljoonalla eurolla. Valtionosuuksia vähentävät kilpailukyky-sopimuksen perusteella tehtävät vähennykset ja toimeentulotuen siirtyminen Kelalle. Lisäyksiä taas tulee muun muassa kustannusjaon tarkistuksesta ja verotulomenetysten kompensatiosta.

Hallituksen toivon seuraavan kilpailukyky-sopimuksen vaikutuksia kuntatalouteen. Kokonaisvaikutukset kunnissa voivat olla hyvinkin erilaisia, siksi seuraaminen on erityisen tärkeää. Esimerkiksi meillä Ylivieskassa kilpailukyky-sopimuksen ja Kela-siirron vaikutukset ovat olleet negatiivisia, jolloin menosäästöt ovat olleet himpun pienempiä kuin valtionosuuksien leikkaukset.

Maakuntauudistus muokkaa kuntien tehtäviä tulevaisuudessa. Nyt ollaan pisteessä, jossa on tärkeää jokaisessa kunnassa miettiä uuden kunnan roolia. Joillakin alueilla uudistus ei vaikuta paljoa, koska sosiaali- ja terveystoimi ja maakunnille siirtyvät tehtävät on jo hoidettu kuntayhtymissä tai muissa yhteistyöelimissä, mutta toisilla kunnilla muutoksia on enemmän. Kokonaisuudessaan vaikutus on enemmän ajattelutavoissa kuin varsinaisessa toiminnassa. Meillä Ylivieskassa ja naapurikunnissa kokemuksena on, että toiminnan siirtyminen erillisen kuntayhtymän hoidettavaksi on vapauttanut päättäjien resursseja kunnan muiden tehtävien hoitoon. Toki muutoksen aiheuttamaan tilanteeseen piti sopeutua jonkin aikaa.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Tulevaisuuden kunnalla on merkittävä rooli paikallisen identiteetin ja demokratian edistämässä sekä elinvoiman kasvattamisessa. Elinkeinoelämän edistäminen, kaavoitus ja maankäyttö sekä liikennettä koskevat päätökset vaikuttavat alueiden ja kuntien elinvoimaisuuteen. Aikaa jää enemmän omannäköisen kunnan rakentamiseen, ja siihen kannattaa tarttua.

Hallituksen julkisten palvelujen digitalisoinnin kärkihankkeeseen on varattu vuosien 2016—2018 aikana yhteensä 100 miljoonaa euroa. Käynnissä on tällä hetkellä kymmenen poikkihallinnollista hanketta. Kärkihankerahalla toteutetaan esimerkiksi kansallista tulorekisteriä, sähköistä asunto-osakerekisteriä ja omahoidon digitaalista palvelua. Itse olen varsin ilahtunut, että kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittäminen etenee suunnitellusti. KaPa-ohjelma päättyy ensi vuonna. Talousarvioesitykseen sisältyy 27,5 miljoonan euron määrärahat ohjelman loppuun saattamiseen ja käyttöönottovaiheen liittymistukiin. Iloinen olen myös hallituksen reippaasta otteesta kokeilutoiminnan eteenpäinviemisestä, jossa on päästy pitkin askelin eteenpäin.

19.39 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kun sote-uudistus etenee, niin kuntien vastuulta siirtyvät terveydenhoitomenot maakunnille. Olen itse toiminut neljä vuotta Valkeakosken kaupungin markkinointipäällikkönä ja tiedän, että kunnat hakevat lähestulkoon epätoivoisesti keinoja erikoistua ja hakevat sekä yrityksiä että uusia asukkaita. Nyt kun sote-uudistus muuttaa tätä pelikenttää aivan totaalilla tavalla, monen kunnan kannattaa miettiä erikoistumista kunniakansalaisten tai seniorikansalaisten palveluun ja asumiseen. Se tarjoaa ihan uuden mahdollisuuden, ja kun siihen liitetään tämä trendi, joka on nyt on ihan selvästi näkyvissä, että pienemmät asunnot, valmiit pienet omakotitalot, ovat avaimet käteen -periaatteella käyttöön otettavissa, niin se tarjoaa kyllä monelle kunnalle aivan oivallisen mahdollisuuden erikoistua hyvään palveluun niin, että uudet kuntalaiset ja seniorikansalaiset saavat hyvää palvelua.

19.40 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Todellakin maakuntauudistus merkitsee sitä, että sosiaali- ja terveystoimi siirtyy kuntien vastuulta maakunnille. Näiden sisällä on kaksi kuntien kannalta hyvin merkittävää menoerää, jotka aina kunnassa loppusyksyllä hieman jopa pelottivat, nimittäin tuli ilmoitus lisälaskusta lastensuojelun osalta ja erikoissairaanhoidon osalta. Ne olivat aina isoja laskuja ja varmaan ovat tänäkin päivänä. Nyt kun ne poistuvat ja koko sote poistuu kuntien vastuulta, niin kunnat ovat uudessa tilanteessa. Niiden pääasiallinen tehtävä on tietysti sivistystoimi, se vie yli puolet tulevan kunnan budjetista ja on tavattoman tärkeä. Se on hyvin ennakoitava taloudellisesti, jo ajoissa tiedetään, paljonko lapsia tulee varhaiskasvatukseen, paljonko kouluun syksyllä. Määrärahat voidaan mitoittaa oikein ja yllätyksiä ei tule, koska syntyvyys ja kuntaan muutto osataan arvioida. Tämä luo vakautta kuntien talouteen ja toimintaan.

Sen rinnalla sitten elinvoimapolitiikka tulee entistä tärkeämmäksi, ja se on hyvin laaja-alainen tehtäväkenttä ja tavattoman tärkeä. Nyt kun hallitus viisaasti säädöksiä myös väljentää ja lisää luottamusta kunnalliseen paikalliseen demokratiaan, niin kuntien mahdollisuudet toimia tällä sektorilla, elinvoimapolitiikassa, asumisessa, elinkeinoissa, vahvistuvat, ja se on demokratian todellista vahvistamista. Samalla kun talous nyt vahvistuu kunnissa, ainakin tällä hetkellä, niin se lisää demokratiaa, paikallista päätösvaltaa, ja siksi on hyvä, että esimerkiksi ryhmäkokosäädöksiä (Puhemies koputtaa) ja jopa varhaiskasvatusvelvoitteita kevennetään.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

19.42 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Aina välillä kun keskustellaan siitä, onko sopivaa kansanedustajan toimia kuntapäättäjänä, niin itse ainakin koen, että siitä on hyötyä molempiin suuntiin. Kun toimii kuntapäättäjänä, niin tällä eduskuntakaudella huomaa, että on paljon mukavampi mennä kunnanvaltuustoon käsittelemään vuoden talousarvioita, kun ei tarvitse selitellä velvoitteiden lisäämistä tai rahojen pois viemistä kunnalta. Ollaan siis toimitettu hallitusohjelman mukaan, kuntataloutta on vahvistettu. Rahallisen puolen ohella myös lainsäädäntö on kehittynyt suotuisasti. Esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain kautta normienpurku voi tuoda kaavoitukseen eväitä entistä suurempaan kasvuun. Joka tapauksessa päätösvallan vieminen paikalliselle tasolle on täysin kannatettavaa.

Huolettomaksi tässä ei kuitenkaan sovi käydä, koska sote- ja maakuntauudistukseen liittyy paljon seikkoja, jotka voivat olla riskialttiita kuntien rahoitusaseman suhteen. On erityisesti huolehdittava siitä, ettei kuntien niskaan sälytetä kohtuutonta kiinteistömassaa maakunnan toimesta. Tämä voi huonossa tapauksessa merkitä isoa laskua kunnalle, joka jo ennestään painii kelvottoman kiinteistökannan kanssa.

19.43 **Tapani Tölli kesk:** Arvoisa puhemies! Suuren sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun yhteydessä on keskusteltu kunnan roolista ja tehtävistä tämän uudistuksen jälkeen. On ollut kommentteja tai puheenvuoroja, joissa on puhuttu tynkäkunnasta tai kukankastelukunnasta, tai millä termillä on sanottukin, ja on saatettu kysyä, jääkö kunnille mikä merkitys. Kunnilla tulevaisuudessakin ja nimenomaan on suuri merkitys — kunta on meidän hyvinvointiyhteiskuntamme yksi kulmakivi ja kansanvallan perusyksikkö. Kunta on mielletty menneinä vuosina sillä tavalla, että se on lähinnä palvelukone tai palvelutehdas, mutta kunta on paljon enemmän.

Nyt kun sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät maakuntatasolle, kunnassa voidaan keskittyä nimenomaan niihin asioihin, joihin käytännössä on myös päätösvalta, todellinen päätösvalta. Tällöin elinvoima-asoiden rooli korostuu huomattavasti. Esimerkiksi nykytilanteessa yksittäisen kunnan päätösvalta erikoissairaanhoidon osalta, joka muodostaa merkittävän määrän menoista, on hyvin vähäinen. Kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus käytännössä miettivät vain sitä, miten saadaan rahat riittämään erikoissairaanhoidon laskuun. (Toimi Kankaanniemi: Ja valitsee edustajat!) — Luonnollisesti kunta valitsee edustajat kuntayhtymän luottamuselimiin, mutta se todellinen päätösvalta sen toiminnan ohjaukseen kuntatasolla on vähäinen, varsinkin verrattuna siihen, minkälaista osuutta kunnan budjetissa tämä edustaa.

Kunnan toiminnassa pitäisikin näkyä niiden asioiden merkitys, joihin todella on paikallisella tasolla päätösvaltaa, ja tällöin korostuu maankäytön suunnittelun ja koko asumisympäristön, sivistystoimen ja niiden asioiden hoitaminen, jotka vaikuttavat paikkakunnan elinvoimaan. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kunta voi olla hyvin itsensä näköinen, eli kunnat voivat olla erilaisia, koska myös olosuhteet ovat erilaisia. Ja tässä mielessä voi sanoa, että koko yhteiskuntamme kannalta on hyvin tärkeää, että meidän kuntajärjestelmä säilyy ja kehittyy. Mikä on oikean kokoinen kunta? Lainaan entistä kansanedustajaa ja ministeriä Hannes Mannista. Hän sanoi, että oikean kokoinen kunta on ihmisen kokoinen kunta — sellainen, että kuntalaiset pystyvät vaikuttamaan asioihin.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden näkökulmasta hyvin tärkeää on, että kuntien rahoitusjärjestelmä tulevaisuudessa on toimiva ja vastaa niitä tehtäviä. Nyt tällä hetkellä on tätä kokonaisuutta uudistettu, mutta meidän täytyy maakuntatason rahoitusjärjestelmä rakentaa ja tähän liittyen kuntien. Voi sanoa, että jo tässä vaiheessa on syytä valmistautua perus-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

teelliseen kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamiseen niin, että se vastaa tehtäviä ja kuntien olosuhteita. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että kunnat tulevaisuudessaakin ovat meidän hyvinvointiyhteiskuntamme yksi kulmakivi. Meillä on perustuslain mukaan kuntalaisten itsehallinto, kunnan asukkaiden itsehallinto, eli tämä korostaa sitä asukkaiden vaikutusvaltaa ja päätösvaltaa paikallisissa asioissa. Ja tämä sote- ja maakuntauudistus vahvistaa tätä näkökulmaa.

19.49 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Vaikka valtio velkaantuu edelleen budjetin ollessa 5,6 miljardia euroa alijäämäinen myös ensi vuonna, kuntien tilanne on kuitenkin parantunut merkittävästi tällä vaalikaudella viime vaalikauteen verrattuna, kuten täällä on jo tänäänkin todettu useaan otteeseen. Valtiovarainministeriön arvioiden mukaan näiden eduskunnan tekemien toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen oli tosiaan viime vaalikaudella 1,1 miljardia euroa negatiivinen; sitä vastoin tämän hallituksen toimet ovat tänä vuonna vaikuttaneet 250 miljoonaa euroa positiivisesti ja ensi vuonnakin vaikuttavat noin 40 miljoonaa euroa — eli näiden kahden vuoden aikana jo yhteensä lähes 300 miljoonaa euroa. Myös Kuntaliitto yhtyy näihin arvioihin.

Arvoisa puhemies! Kunnilla on laaja itsehallinto, ja ne voivat omilla toimillaan vaikuttaa merkittävästi tulevan elinvoimansa kehittämiseen. Myös tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on painotettu kuntien omaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja sen merkitystä. Sen avulla ne saavat enemmän työpaikkoja ja verotuloja ja voivat siten rahoittaa paremmin myös palvelujaan.

Ja kuten edustajat Kankaanniemi ja Mäkelä jo edellä toivat omissa puheenvuoroissaan esille, valtionosuuksien ja verokompensaatioiden ohella kuntien toimintaedellytyksiä on tällä vaalikaudella esimerkiksi maankäytön sääntelyä keventämällä kohennettu. Se mahdollistaa kuntien elinkeinopoliittisen kehittämisen paikallisiin olosuhteisiin sopivasti ja tarkoituksenmukaisesti. Täytyy vielä korostaa, että tässä on kysymyksessä nimenomaan mahdollisuus, ei pakko muuttaa aiempia toimintatapoja yksittäisissä kunnissa. Voidaan siis puhua optiosta, jonka kunnat voivat hyödyntää haluamallaan tavalla.

19.51 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maakunta- ja sote-uudistus meidän on tehtävä, jotta kykenemme turvaamaan suomalaiset hyvinvointipalvelut ja kykenemme turvaamaan myös kuntien talouden pitkällä aikajänteellä. Kuntien talouden turvaaminen on nykyhallituksen oloissa toki helpompaa kuin aiemmin. Nykyinen Sipilän hallitus on pidättäytynyt uusien velvoitteiden säilyttämisestä kunnille ilman, että niille on osoitettu rahoitusta. Tämä on hyvä suunta, ja tätä kannatan vankasti.

Nyt kuntien talousasema kokonaisuudessaan vahvistuu. Tämä on oleellinen muutos edellisen vaalikauden jatkuviin kuntien valtionosuuksien leikkauksiin ja rahoituspohjan kaventumiseen. Nyt vielä, kun talouden yleinen vire on kääntymässä, mikä vahvistaa kuntien tulopohjaa verotuksen kautta, kuntataloudelle on odotettavissa paljon paremmat näkyvät tulevana vuonna ja tulevina vuosina kuin muutamina menneinä vuosina.

Arvoisa puhemies! Maakunta- ja sote-uudistusta tehtäessä Uudellamaalla on kaksoishaaste. Uuttamaata pitää tarkastella kokonaisuutena niin, että alueen vahvat kaupungit, Helsinki, Espoo ja Vantaa, ovat Uudenmaan kokonaisuudessa mukana, mutta samalla meidän tulee kyetä turvaamaan alueellinen edustavuus ja koko Uudenmaan kehittyminen aina sen laitoja myöden tulevassa maakuntahallinnossa. Tässä meillä on erittäin suuri kaksoishaaste, mutta uskon, että tästäkin selvitään.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

19.53 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Täällä kuntataloutta ja näitä tärkeitä asioita pohtimassa on kaksi opposition edustajaa, edustajat Myller ja Semi. Kiinnostaisi kovasti tietää, kun sosialidemokraatit ovat luvanneet repiä tämän maakuntauudistuksen palasiksi sen jälkeen, jos pääsevät valtaan vuonna 2019 tai jossakin vaiheessa, mikä on sosialidemokraattien maakuntauudistuksen tai sote-uudistuksen malli, jota te tarjoatte tilalle. Viime vaalikaudella kuntapohjaista mallia rakennettiin, ja se törmäsi perustuslakiin. Oletko nyt löytänyt sellaisen mallin, joka toteuttaa säästöt, toteuttaa hyvät palvelut, vahvistaa demokratiaa ja mahtuu perustuslain raameihin? Tämä on todella tärkeä asia.

Kun ministeri on täällä paikalla, niin kysyn vielä, miten hallitus aikoo tämän edustaja Töllinkin esille ottaman rahoitusuudistuksen eli kuntien rahoitus- ja valtionosuusuudistuksen käynnistää. Joko sitä on mietitty? Mielestäni olisi hyvin paikallaan, että pantaisiin jo tällä vaalikaudella ja oikeastaan heti käyntiin se uudistus, koska kunnissa sitä varmasti odotetaan ja tämä tilanne ja muutos on niin raju, mikä tulee. Tietysti myös maakuntien rahoitusmalli on tärkeä, ja siinä toivoisin, että hallitus lähtisi maakuntaveroa jo suunnittelemaan, koska se vasta tuo tähän sen demokratian.

Toinen kysymys on tästä kilpailukyky sopimuksen kunnittaisista vaikutuksista ja sen seurannasta. Tiedämme, että esimerkiksi joku Turun kaupunki menettää huomattavan paljon tämän kiky-sopimuksen takia. Miten siihen (Puhemies koputtaa) on hallitus varautumassa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Annetaan tässä vastauspuheenvuorot edustajille Myller ja Semi, sen jälkeen on sitten mahdollisesti edustaja Kankaanniemen vastauspuheenvuoro, sitten edustaja Mäkelän puheenvuoro ja sen jälkeen ministerin vastaus.

19.55 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En todellakaan ole millään lailla vakuuttunut, että tässä hallituksen mallissa saadaan aikaan minkäänlaisia säästöjä, joten ehkä niitä nyt ei kannata muiltakaan perätä.

Toisekseen, en myöskään millään tavalla ole vakuuttunut siitä, että itsehallinto tässä maakuntamallissa toteutuu. Toisekseen tiedän, että suurin osa siitä palautteesta, jonka hallitus on saanut, lähtee siitä, että ensin pitäisi toteuttaa sote ja sen jälkeen katsoa, mitä muuta tähän maakuntahallintoon sitten otetaan. Sosialidemokraattien mallissa nimenomaan nämä ovat periaatteita, joitten mukaan tätä omaa sote-malliamme rakennamme, niin että emme sotkeudu hallintoon vaan menemme asia edellä.

19.56 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta kysymyksestä, mitenkä kehitetään maakuntia ja mitenkä mennään eteenpäin, edustaja Myllerin kanssa samalla tavalla ajattelen, että ensin olisi pitänyt tehdä sote ja ratkaista ne probleemat siellä, ja se on vasemmistoliiton linjakin sillä kannalla ollut.

Mutta sitten on henkilökohtainen näkemys maakuntauudistukseen — en ole saanut ihan kaikilta puoluetovereiltakaan kannatusta siihen — se, että minä näen pitkälti, että meidän pitäisi nähdä niin, että kun meillä on erilaisia hyviä, menestyviä kuntia, missä on työpaikkoja ja muita, niin niitten ympärille lähdetäisiin rakentamaan tämmöistä laajempaa maakuntaa ja maakuntahallintoa. Ja maakuntien lukumääräkin pitäisi supistaa ihan maksimissaan kahdeksaan, voisi olla vähemmänkin, koska minun mielestäni silloin pystytään turvaamaan niitten alueitten asukkaille parempia mahdollisuuksia saada lähipalveluita ja mui-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

ta tämmöisiä vastaavia ja myös turvaamaan tavallaan se ympäristön kehittäminen (Puhemies koputtaa) ja eteenpäinvieminen niillä alueilla.

19.57 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Myllerin vastauksesta ei nyt kyllä tullut lainkaan selville, minkälainen sote-malli teillä on, jos te pelkän soten haluaisitte toteuttaa, miten se poikkeaa siitä mallista, joka viime vaalikauden lopulla törmäsi perustuslakiin. Jos se on kuntapohjainen eli kunnat ovat maksajina mutta alueet ovat isoja — edustaja Semi puhuu jo kahdeksasta alueesta — niin se väistämättä törmää siihen perustuslain ongelmaan, että kunnilla ei ole vaikutusvaltaa päätöksentekoon mutta on maksuvelvollisuus. Ja tähänhan viime kaudella törmättiin. Eli sosialidemokraattien malli pitäisi nyt saada kyllä keskusteluun aidosti ja täydellisesti niin, että se voitaisiin katsoa. (Riitta Myller: Eiköhän se tule sieltä!) Voi olla, että ministeri Vehviläinen tietää tämän asian, on tutustunut siihen ja saanut sen selville, ja toivon, että hän kommentoisi vähän sitä, onko se toteuttamiskelpoinen malli, mistä sosialidemokraatit puhuvat mutta mitä eivät tuo oikein kunnolla esille.

19.58 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun tästä soten ja maakuntamallin eriyttämisestä tai yhdessä eteenpäinviemisestä sanon, että mielestäni se on hieman keinotekoisia, että niitä pitäisi jotenkin eriyttää. En näe sinänsä mitään ongelmaa niiden viemisessä eteenpäin yhtä aikaa, tietysti se on työlästä ja vaatii paljon valmistelutyötä, mutta ne asiat voivat hyvin edetä samaan aikaankin.

Tämä maakuntaverot, josta edustaja Kankaanniemi mainitsi, on varmaankin tulevaisuutta, ja siihen täytyy mennä jollain aikavälillä, mutta nyt siihen ei valitettavasti voida mennä. Mutta se maakuntarakenne sinällään voidaan rakentaa, ja näin hallitus toimii ja oikein siinä toimii.

Tähän loppuun täytyy vielä todeta siitä kuntopoliitikasta tulevalla syvällä rintaäänellä, että kuntapäätäjän osahan ei ole tulevaisuudessa mitenkään kovin helppo. Kuntataloudessa kautta maan, ehkä suurimpia kasvukeskuksia lukuun ottamatta, tilanne on sellainen, että pessimisti ei pety. Seuraavina vuosikymmeninä on nähtävissä vain heikkoa verotulojen kasvua, väestön ikääntymistä ja homekoulujen korjaamista ja niin sanottuja palveluverkoratkaisuja eli suomeksi sanottuna palvelujen karsimista. Tämä on se käytännön todellisuus, ja vaikkei näin synkkiä oltaisikaan, niin kyllä meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on luoda kuntien toimintaan edellytyksiä, luoda mahdollisuuksia rajoitusten sijaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Vehviläinen. — Varmaan riittänee 2 minuuttia.

19.59 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä valtiosuusuudistuksen valmistelusta. Minä olen samaa mieltä, että se pitää ehdottomasti laittaa liikkeelle tällä vaalikaudella ja tehdä sellainen siihen uuteen kuntaan sopiva valtiosuusjärjestelmä ja siinä pitää mennä eteenpäin. Samalla tavalla ajattelen myös tästä maakuntien verotusoikeudesta, että silloin viime huhtikuussa 5.4. linjaukseen kuului myös se, että me teemme tällaisen laajan selvityksen siitä ja myös se laitetaan tällä vaalikaudella liikkeelle. Sitten sanon henkilökohtaisen mielipiteeni siitä, että sen selvityksen pitää olla aito, riittävän laaja ja mieluummin myös niin, että se menee myös sinne 2019:ään, kun silloin ne maakunnat ovat jo aloittaneet ja nähdään, miten ne toimivat.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Vielä edelleen henkilökohtaista näkemystä: Pidän verojärjestelmän muutoksia niin laajakantoisina, että näkisin hyvänä, että siinä myös olisivat kaikki eduskuntapuolueet mukana esimerkiksi ohjausryhmän muodossa. Tämä on minusta tärkeää, että tähän työhön pääsisivät sitä kautta kaikki mukaan.

Sitten tähän kysymykseen tästä sosialidemokraattien mallista. Minä en suoraan sanoen sitä tunne oikein hyvin enkä ole oikein päässyt siitä kärryille — anteeksi, edustaja Myller mutta minusta se ei ole kovin selkeä, ettekä te ole sitä myöskään esitelleet täällä eduskunnan salissa (Riitta Myllerin välihuuto) eri keskusteluissa. Mutta sitten tähän, haluavatko sosialidemokraatit repiä rikki tämän koko sote- ja maakuntauudistuksen, jos tulevat valtaan vuoden 2019 jälkeen. Se on minusta huonoa puhetta. Minä muistelen, että mekin viime vaalikaudella oppositiossa ollessamme keskustelimme siitä, pitäisikö olla repimässä rikki, ja minä kyllä ajattelen niin, että jos on laaja uudistus tehty, niin sillä pitäisi mennä sitten eteenpäin.

Soten osalta totean, että siinä lausuntopalautteessa, mitä tuli, on kriittisiä huomioita maakuntauudistuksenkin osalta mutta sitten siellä ei ollut kyllä paljoakaan sellaista näkemystä, että vain sote pitäisi tehdä ja maakuntien muut tehtävät jättää tekemättä, niin että se tehtäväala sai kyllä itse asiassa laajan tuen siellä.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

3. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pyydän edustajia kohdistamaan kysymyksen asianomaiselle sektoriministerille.

3.1. Suullinen kysymys lisäleikkausten tarpeesta (Sanna Marin sd)

Suullinen kysymys SKT 137/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Marin.

Keskustelu

16.01 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä ensi vuoden talousarvioksi epäselvässä tilanteessa. Näyttää siltä, ettei hallitus ole yhtä mieltä talouden kuvasta ja tarvittavista toimista. Valtiovarainministeri Orpo on varoittanut jopa 1—2 miljardin lisäsäästöistä puolivälitarkastelun yhteydessä. Pääministeri Sipilä on puolestaan sanonut, ettei lisäleikkauksille ole tarvetta. Hallituksen ilmiselvän eripuraisuuden lisäksi hämmennystä on herättänyt kehysriihen ajankohta. Kehysriihen pitäisi olla maaliskuussa, mutta hallitus on päättänyt siirtää ajankohtaa kuntavaalien yli huhtikuulle. Tilanne on ihmetyttänyt myös pitkäaikaista valtiovarainministeriön ja TEMin virkamiestä Erkki Virtas-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

ta, joka on sanonut, ettei päätöksiä voi aina siirtää vaalien yli. Koska pääministeri ja valtiovarainministeri eivät ole paikalla, kysyn pääministerin sijaiselta Soinilta: miksi kehysriihi on siirretty kuntavaalien yli, ja onko lisäleikkausten tarve nolla, 1 vai 2 miljardia euroa?

16.02 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä uskon tämän hallituksen politiikkaan. Minä uskon siihen, että me noudatamme hallitusohjelmaa. (Paavo Arhinmäen välihuuto) Me myös aiomme, edustaja Arhinmäki, kestää sen leikin toisin kuin te: te olette sitoutuneet johonkin ohjelmaan, (Hälinää — Puhemies koputtaa) ettekä sitten ole sitoutuneet. Eli minä vakuutan, että tämä hallitus pyrkii hoitamaan asiat niin, että lisäleikkauksia ei tarvita.

Miksi tämä ajankohta? Käsitykseni mukaan, kun kuuntelin eilen valtiovarainministeri Orpoa, hän oli keskustellut nykyisen valtiovarainministeriön korkeimman virkamiehen, Martti Hetemäen, kanssa, joka piti tätä ajankohtaa täysin perusteltuna ja luonnollisena.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydänpä nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.03 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettipolitiikan voi kiteyttää yhteen lauseeseen: otetaan köyhiltä ja annetaan rikkaille.

Annan tästä esimerkin: Hallitus leikkaa opiskelijoiden toimeentuloa neljäsosalla eli lähes 90 euroa kuukaudessa. Opiskelijat ovat jo nyt yksi suurimmista pienituloisten ryhmistä, ja iso osa opiskelijoista elää köyhyysrajan alapuolella. SDP ei hyväksy leikkausta. Samaan aikaan kun hallitus leikkaa opiskelijoilta yli 120 miljoonaa euroa, se on päättänyt antaa saman verran rahaa suurituloisille yrittäjille tehottoman ja kalliin yrittäjävähennyksen kautta, jota jopa hallituksen omassa esityksessä kuvataan kasvu- ja työllisyysvaikutuksiltaan heikoksi.

Kysynkin pääministerin sijaiselta: Miksi te otatte köyhiltä ja annatte rikkaille? Voitteko nyt luvata, ettei leikkauksia ole ainakaan tulossa lisää ensi keväänä? Kyllä vai ei, pääministerin sijainen Soini?

16.04 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvasin, että tämä kysymys tulee. Luettelen niitä — te sanotte, että on tehty leikkauksia, ja pitää paikkansa, on tehty leikkauksia — mitä on tehty, pienituloisille useita heidän tilaansa kohentavia ratkaisuja: omaishoitajien vapaapäivät turvataan, perhehoitajien palkkioita nostetaan, takuueläkettä nostetaan kahteenkin kertaan, toimeentulotuen indeksisidonnaisuus säilyy, ja se siirretään Kelan maksettavaksi, Yle-vero poistetaan 300 000 pienituloiselta.

Sitten te sanotte, että suurituloisia ei koske mikään. Ministereiden palkkoja on leikattu 7 prosenttia, toisin kuin esimerkiksi kansanedustaja Sanna Marinin kansanedustajan palkkiota. (Välihuutoja)

16.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini, fakta nyt vain on se, että tämän hallituksen politiikan johdosta lapsiköyhyys lisääntyy, eläkeläisköyhyys lisääntyy, vanhusköyhyys lisääntyy, ja nyt tämä kehysriihen ajankohta on aivan olennainen kysymys. Nimittäin te, ministeri Soini, ennen vaaleja sanoitte, että köyhil-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

tä ei saa, ei voi eikä ole varaa leikata. Ja siitä huolimatta te teette historian suurimman leikkauksen esimerkiksi opintotukeen. Vähävaraisilta opiskelijoilta viette neljänneksen pois.

Arvoisa puhemies! Ministeri viittasi täällä, että olisi olemassa joitain teknisiä ongelmia siinä, minkä takia kehysriihtä ei voi pitää ennen vaaleja. Tunti sitten valtiovarainministeriön virkamies on vahvistanut, että ei ole mitään teknistä estettä pitää kehysriihtä juuri sinä ajankohtana kuin se on aikaisempina vuosina ollut, ennen kunnallisvaaleja. Jos kerran näin on, voitteko nyt myöntää, että päätös siirtää kehysriihi ja (Puhemies koputtaa) nämä leikkaukset kuntavaalien yli on poliittista harkintaa?

16.06 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme hallituksessa keskustelleet asiasta, ja en tiedä, kuka teidän lähteenne on ja mikä tai kuka virkamies se on. Meille on valtiovarainministeriön ylin johtaja ilmoittanut, että tämä ajankohta, mihin hallitus on sitten päätyntä, on hyvä ja oikea.

16.07 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ihan julkinen asiakirja. Budjettiosaston päällikkö Mäkinen toteaa tunti sitten julkaistussa jutussa, että teknisesti ottaen kehysneuvottelut voisivat olla vaaliviikolla. Mutta käyttäen nimenomaan näitä perusteluja kunnallisvaaleista hallitus on tehnyt sen harkinnan, että te siirrätte kehysriihen kunnallisvaalien yli. Ja nyt tämä herättää ison kysymyksen. Kun te kerran jo olette sanoneet, että pienituloisilta ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata ja siitä huolimatta te teette historian suurimman leikkauksen opintotukeen, niin kansalaiset jäävät kysymään, ettei tässä nyt vain olisi käymässä samalla tavalla. Kysyn vielä kerran uudelleen: Myönnätekö vihdoin sen, että päätös siirtää kehysriihi ja mahdolliset uudet lisäleikkaukset pienituloisilta kansalaisilta yli kuntavaalien on poliittista harkintaa eikä siinä ole takana mitään teknistä syytä?

16.08 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastasin edustaja Marinin ensimmäiseen kysymykseen leikkaustarpeesta. Minä uskon, että me toteutamme hallitusohjelman ja lisäleikkauksille ei tule tarvetta. Toivon, että tulokset mahdollistavat tämän, joka on ilman muuta koko hallituksen tavoite.

Sitten: meillä ei ole minkäänäköistä peliä tässä suhteessa, onko joku kuntavaali silloin tai ei. Me haluamme valmistella esitykset kunnolla. Me haluamme myös sitten, kun esitykset teemme, viedä ne läpi, eikä niin kuin viime hallitus, joka viimeisenä eduskuntapäivänä äänesti omia esityksiään vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lisäkysymys, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja edustaja Kalli.

16.09 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käsittelyssä oleva budjetti ja hallitusohjelma ovat saaneet aikaan sen, että Suomessa vakaus on lisääntynyt, ennustettavuus on lisääntynyt, ja nyt on erittäin tärkeää, että eduskunta omalta panokseltaan myöskin lisää luottamusta. Kuluttajien luottamus on selvästi korkeampi kuin moneen vuoteen, ja sen tähden on erittäin tärkeää, että tässä keskustelussa ei mennä nyt edelle, siihen, mitä on ensi keväänä mahdollisen kehyksen yhteydessä — monta kuutiota juoksee vettä Kokemäenjoessa ennen kuin ollaan siellä. Sen tähden kysynkin pääministerin sijaiselta: uskotteko te, että kuluttajien luottamus edelleen vahvistuu tämän käsittelyn alla

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

olevan budjetin toteutumisen johdosta, ja pidätkö tärkeänä, että nyt käydään tämänkaltaista keskustelua, jossa ennakoitaan, mitä mahdollisesti huhtikuussa (Puhemies koputtaa) tulee tapahtumaan?

16.10 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition tehtävä on tietysti haastaa, ja uskokaa, että minulla on siitä kokemusta.

Sitten, mitä tulee tähän itse asiaan, mitä edustaja Kalli, pitkäaikainen arvostettu kansanedustaja, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, sanoi, niin kyllä nyt nousun merkit ovat olemassa. Suomen Pankki on ilmoittanut, että taantuma on ohi — tämä ei ole hallituksen ilmoitus. Mutta totta kai meidän täytyy pitää kiinni vakaudesta, uskottavuudesta, ennakoitavuudesta, jotta saamme lisää investointeja, jotta saamme lisää työllisyyttä. Sitten kansainvälinen politiikka vaikuttaa meihin erittäin voimakkaasti. On erittäin tärkeää se, mitä Yhdysvalloissa tapahtuu, mitä Aasiassa tapahtuu. Meidän viennin varassa me olemme, meidän teollisuuden varassa me olemme, ja tässä suhteessa hallitus on tehnyt aivan erinomaisia toimenpiteitä, muun muassa teollisuutta edistäviä asioita, (Puhemies koputtaa) joita SDP on kannattanut mutta esimerkiksi vihreät vastustanut.

16.11 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime päivinä moni opiskelija on ollut yhteydessä siitä, että tämä 86 euron leikkaus kuukausittaiseen opintorahaan on todella kova heille, ja vaarana on se, että koulutuksen periytyvyys lisääntyy ja monilla nuorilla opintoajat vain pitenevät, kun taloudellinen tilanne vaikeutuu. Tämä nuorilta leikkaaminen on Suomen tulevaisuudesta leikkaamista. Samaan aikaan myös ammatillisesta koulutuksesta leikataan lähes 200 miljoonaa euroa — aikana, jolloin joka viides nuori mies on koulutuksen tai työelämän ulkopuolella syrjäytymisvaarassa. Nämä ovat erittäin huonoja päätöksiä, jotka leikkaavat Suomelta tulevaisuudenuskoa ja -näkyviä. Siksi, arvoisa pääministerin sijainen Soini, kun valtiovarainministeri Orpon puheet ovat monille suomalaisille hyvin huolestuttavia, että ollaanko nyt leikkaamassa lisää pienituloisilta tai koulutuksesta, kysynkin teiltä: voitteko luvata, että hallitus ei keväällä tee näiden jo nyt tehtyjen kovien päätösten lisäksi vielä lisää leikkauksia koulutuksista (Puhemies koputtaa) tai pienituloisilta?

16.12 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten aikaisemmin ilmoitin, perussuomalaiset ovat sitoutuneet hallitusohjelmaan ja hallituksen linjaan. Meidän käsityksemme on, että mennään parempaan suuntaan, ja silloin lisäleikkausten tarvetta ei ole. Jos mennään huonompaan suuntaan, niin sitten asia katsotaan uudestaan, mutta minä uskon tämän hallituksen tekemiseen. Me olemme tehneet vaikeita, kovia päätöksiä, se kuuluu tähän pelin henkeen, mutta olemme tehneet paljon myös sellaisia päätöksiä, joista myös pienituloiset ovat hyötäneet.

Tietysti, mitä opiskelijoihin tulee, niin kyllä esimerkiksi aika pitkään haluttiin, että opiskelijat pääsevät yleisen asumistuen piiriin, ja nyt kun he sitten pääsevät, niin sekin on mukamas huono asia. Siinä (Välihuutoja) on puolensa. Ensin vaaditaan uudistuksia, ja sitten kun tehdään, niin joku hyötyy, joku ei.

16.13 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman rönsyilevän avauskysymyksen tulkitsen sivunneen myös veropolitiikkaa ja ennen kaikkea sopeutuksia. Tästä haluaisin kysyä arvoisalta pääministerin sijaiselta. Meillä on monenlaisia so-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

peutustoimia mahdollista tehdä, niin kuin näitä on täällä spekuloitu aika paljon, ja hallitushan on ottanut verolinjakseen hyvin erilaisen linjan kuin edellinen hallitus. (Välihuutoja) Meillä on hyvin ihmisläheinen, työhön kannustava verolinja, joka alentaa kaikkien verotusta, erityisesti pieni- ja keskituloisten verotusta. Edellinen hallitushan nosti arvonlisäveroa eli siis tavallisten kansalaisten verotusta — ja erityisesti pienituloisia se satuttaa eniten, nostaa heidän elinkustannuksiaan — ja vastaavalla summalla sitten alensi suuryritysten veroa eli yhteisöveroa käytännössä, suunnilleen vastaavalla summalla kuin korotti tavallisten kansalaisten verotusta. Voitteko taata meille hallitusohjelmaan nojautuen, että tämä hallitus ei tee sen kaltaisia ihmisyyden vastaisia ratkaisuja veropolitiikassa kuin edellinen hallitus ja (Puhemies koputtaa) sosialidemokraattinen valtiovarainministeri? (Välihuutoja)

16.14 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On totta, että arvonlisävero on vero, joka kaikista koviten osuu pienituloisiin, joka kertaantuu jokaisessa tuotteessa, jokaisessa ostopäätöksessä, se suistaa ja kuivuttaa suorastaan — ja tämän viime hallitus teki. Myöskin yhteisöveroa alennus, joka käsittääkseni oli satoja miljoonia euroja, oli edellisen hallituksen tekemä. En minä niitä sen kummemmin itke, mutta sanonpa vain, mitä on tässä tosiasiasa tapahtunut. Tämä hallitus ei halua lisätä pienituloisten, köyhien, opiskelijoiden, vammaisten räsitystä sillä, että arvonlisäveroa korotetaan, koska se on tuhoisin vero pienituloisia (Puhemies koputtaa) kohtaan.

16.15 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos kuitenkin katsotaan faktoja, niin edellisen hallituksen aikana köyhyys väheni, tuloerot kapenivat. Jos katsoo tämän hallituksen saavutuksia tähän mennessä, tuloerot ovat kasvaneet ja ensi vuoden veropolitiikka kasvattaa niitä entisestään. Samaan aikaan te olette leikanneet köyhiltä, opiskelijoilta, työttömiltä, eläkeläisiltä, lapsiperheiltä, sairailta. Tämä siitä huolimatta, että te, pääministerin sijainen Soini, sanoitte ennen vaaleja: "Suomessa miljoona ihmistä elää alle 1 000 euron tuloilla. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa sitä, että näiltä ihmisiltä ei leikata mitään." Te olette kaikilta näiltä ihmisiltä leikanneet. Nyt kysymykseni kuuluukin — kun te olette määritellyt rehellisyyden teidän tärkeimmäksi poliittiseksi arvoksenne: aiotteko te leikata vielä lisää ensi keväänä juuri näiltä ryhmiltä?

16.16 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilokseni edustaja Arhinmäen kysymyksessä oli yksi tosiasia: rehellisyys on todellakin yksi perusarvoistani.

Sitten se, mitä tapahtui viime hallituksen aikana — teidän ollessanne siellä mukana, sen aikaa, kun kyytiä kestitte: 100 000 työtöntä oli neljän vuoden saldo. Ministeri Lindström varmaan pystyy sanomaan, kuinka paljon työttömyys on laskenut tämän hallituksen aikana, täytyy näissä luvuissa olla tarkkana tässä aitiossa. (Välihuutoja)

Sitten, arvoisa puhemies (Hälinää) — jos pystyn vastaamaan tämän huudon yli — ilmoitan senkin ilouutisen, jos ette ole huomanneet, että pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta kevennetään sadoilla miljoonilla euroilla kilpailukykysovimuksen mukaisesti. Kelpaavatko nämä rahat pienituloisten parantamiseen? (Puhemies koputtaa) Mielestäni kyllä.

16.17 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuresti arvostamani edustaja Kalli viittasi siihen, että ei pitäisi nyt puhua ensi keväästä, että se on haital-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

lista. Mutta miksi me puhumme ensi keväästä? Emme sen takia, mitä oppositio on sanonut, vaan sen takia, että valtiovarainministeri Orpo käynnisti tämän keskustelun. Valtiovarainministeri Orpo sanoi, että ensi keväänä näillä tiedoilla, jotka nyt ovat olemassa, edessä on 1—2 miljardin leikkaukset. Kyllä kai se tuo aikamoisen huolen, onko sillä budjetilla, joka nyt hyväksytään, mitään mieltä, jos puolen vuoden kuluttua — kuntavaalien jälkeen — hallitus tekee uuden leikkauspäätöksen. Sitten pääministeri sanoi, että ei leikata. Ero nollan ja 2 miljardin välillä on kyllä isompi kuin hiiren kokoinen ero, tämä on jo vähintään hevosen kokoinen ero. Nyt olemme kaksi päivää yrittäneet kysyä ministeri Soinilta, kun tiedämme keskustan ja kokoomuksen kannat, mikä on teidän kantanne nykytalousennusteella (Puhemies koputtaa) leikkauksen määrästä, 0, 2 vai 1.

16.18 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on nyt hyvä, kun käydään nämä hevosen kokoiset erot. Eilen edustaja Harakka sanoi, että Sitran 350 miljoonaa tai joku on hiuksen kokoinen, niin että kyllä tässä nyt vielä pikkuisen jää välystä. Valtiovarainministeri Orpo ei ole paikalla, en hänen puolestaan vastaa. Vastaan omasta puolestani, kun minulta kysyttiin, että minä uskon tämän hallituksen politiikkaan ja hallituksen ohjelman toteutumiseen siten, että lisäleikkaustarvetta ei ole. Olen tämän valmis toteamaan vaikka kuinka monta kertaa. Minun mielestäni on myöskin perusteita optimismille. Työllisyys on lähtenyt kasvamaan. Verotulot käytännössä tulevat kasvamaan ja talous kasvaa. Ensimmäistä kertaa taitaa olla sitten useampaan vuoteen Lehman Brothersin romahtamisen jälkeen, että talous kasvaa, mikä on erittäin hyvä asia.

16.19 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelua taloudesta on nyt käyty tässä eilen, ja tänään näköjään jatketaan. Olisi nyt syytä muistaa myös, mitä on opposition taholta puhuttu taloudesta ennen vaaleja. Ennen vaaleja muun muassa SDP kertoi, että he ovat valmiit tekemään 3 plus 1 miljardin euron säästöt ja leikkaukset tulevalla vaalikaudella. Valtiovarainministeri Rinne silloin ennen vaaleja sanoi, että 3 miljardin euron leikkaukset ja säästöt on tehtävä heti vaalikauden alussa. Mutta mitä tapahtui, kun valtiovarainministeri Rinne siirtyi oppositioon? Nyt mikään leikkaus ei käy, (Mika Niikko: Juuri näin!) kaikki leikkaukset ovat sopimattomia, ja se, mitä hallitus tekee — tervehdyttää taloutta — ei millään lailla käy oppositiolle. Olkaa rehellisiä ja myöntäkää, että meidän on laitettava talous kuntoon ja sitä tämä hallitus nyt tekee. Älkää sumutako ihmisiä sekoittamalla kunnallisvaalien asioita (Puhemies koputtaa) ja kehysriihen asioita. (Mika Niikko: Juuri näin!) Mitä sanotte, varapääministeri Soini, onko tässä nyt menossa se, että sekoitetaan ihmisten mielet (Puhemies koputtaa) kunnallisvaalien asioiden ja näiden valtiontalouden asioiden suhteen? (Hälinää)

16.21 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Otetaan nyt tämmöinenkin asia, kun on tullut tuolla kunnanvaltuustossa oltua aika monta kautta, että meillä on sikälikin poikkeuksellinen tilanne, että nyt kuntavaalit on siirretty tänne huhtikuulle — niittenhän itse asiassa aikataulun mukaan piti olla viime syksynä. Minä luulen, että siihen on oppositionkin hyväksyntä olemassa ja näistä asioista on yhdessä sovittu. Hallituksen puoliväliriihellä ei ole mitään tekemistä kuntavaalien kanssa, ei mitään tekemistä, vaikka te kuinka sitä pyöritätte. Minä ymmärrän, että te pyöritätte, mutta asiat pitää tehdä, ja ne on parempi tehdä hyvin valmistellusti, ettei jouduta äänestämään omia esityksiä vastaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän kysymyksen osalta viimeinen lisäkysymys, edustaja Rinne.

16.21 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien vaihtoehdossa on menosopeutuksia, vaihtoehtobudjetti kannattaa lukea. (Välihuuto) Siellä on aktiivista työllistämispolitiikkaa, kasvupolitiikkaa, siellä on myöskin se iso ero hallituksen politiikkaan, että me käytämme myöskin tuloja talouden sopeuttamiseen. Meillä on rikkaille kohdistuva, miljoonaperintöihin kohdistuva, verotus, meillä on yrittäjävähennyksen poistaminen, meillä on siellä vaihtoehdoissa mukana myöskin finanssiliiketoimintaan vero, meillä ovat nämä kapitalisaatiosopimuksen kääreet, joista kaikista tulee tuloja sen verran, että päästään irti näistä ikävistä leikkauksista, epäoikeudenmukaisista leikkauksista, ja eriarvoistamiskehityksestä. Nyt kysyn teiltä, arvoisa pääministerin sijainen Soini: onko sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetin politiikka politiikkaa, jolla voidaan estää isot leikkaukset ensi keväänä kuntavaalien jälkeen toteutettavalla tavalla? (Välihuutoja)

16.22 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että myös teidän vaihtoehtobudjetissanne on sellaisia elementtejä, jotka ovat hyviä. Esimerkiksi pidän siitä erittäin paljon, että te ette halunneet teollisuuden kustannustasoa lisätä. Se on oikeata politiikkaa, ei hallitukseen halunnut sitä lisätä. Mutta edelleen minua kyllä kiinnostaa tämä Sitran ryöstö, 365 miljoonaa kaiketi, vai mitä se oli, hiuksenkokoinen ero. Se minulle on kyllä jäänyt mieleen tässä.

Siitä arvostan sosialidemokraattista eduskuntaryhmää ja edustaja Rinnettä, että te olette tehneet vaihtoehtobudjetin, että se voidaan punnita. Mutta sitä minä kyllä seuran suurella tarkkuudella, kun te olette ilmoittaneet — täällä yksi toisensa jälkeen on ilmoittanut — mitkä kaikki leikkaukset te perutte, jos te valtaan pääsette. Kehotan nämä painamaan kaikki mieleen ja syvälle sinne kevääseen 2019 asti. (Eero Heinäluoma: Ellei jo aikaisemmin! — Ville Niinistö: Luulen, että se tulee jo keväällä vastaan!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys Syyrian tilanteesta (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 138/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Haavisto.

Keskustelu

16.24 **Pekka Haavisto vihr:** Arvoisa puhemies! Kysymykseni on nyt ulkoministeri Soinille. (Naurua) Samaan aikaan kun istumme täällä salissa ja keskustelemme kiihkeästi kotimaanpolitiikasta, Syyriasta Alepposta ensimmäiset evakuoitavat on ilmeisesti saatu turvaan. Ambulansseja on tänään ollut siellä letkassa, ja ilmeisesti 400 ihmistä on saatu turvaan. Monia suomalaisia Aleppon tilanne järkyttää. Me tiedämme omasta historiastamme, millaista on, kun siviilit ovat sotatapahtumien keskellä, ja monet ajattelevat, että Eurooppa voisi ja Euroopan pitäisi tehdä asiassa nyt enemmän. Kysyn teiltä, ulkoministeri Soini:

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

onko mahdollista, että Suomi tai EU-maat lähettäisivät tarkkailijoita Itä-Aleppoon, onko siitä käyty keskustelua, onko käyty keskustelua humanitäärisen avun lisäämisestä sille alueelle, ja onko Suomi ollut yhteydessä Venäjään — näiden viimeaikaistenkin tapahtumien vuoksi — siinä, että Venäjä ei omilla sotatoimillaan toisi lisää vaikeuksia siviileille Aleppossa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ulkoministeri Soini.

16.25 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Haaviston esittämä kysymys on todella vakava. Meillä oli EU-maiden ulkoministereiden kokous maanantaina Brysselissä. Erittäin voimakkaasti tuomittiin tämä väkivalta ja voimankäyttö ja vedottiin Venäjään tämän asian puitteissa. Puhuin tästä myös pääministerin kanssa, joka tapasi Venäjän pääministerin Oulussa 9. päivä tätä kuuta. Meidän viestimme on ollut kristallinkirkas etenkin naisten ja lasten kärsimysten kautta. Kyllä sydäntä särkee nähdä, mitä siellä ihmisille tehdään, ja totta kai Suomi on mukana kaikenlaisessa avussa ja kivunlievityksessä, missä me suinkin voimme olla. Kyllä tämä on erittäin iso takaisku myös kansainväliselle yhteisölle, kaikille toimijoille, jos tällaista ei yhteistoimin (Puhemies koputtaa) saada loppumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.26 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toinen näkökulma tähän Aleppoon ja Syyrian tilanteeseen on se, että kun olemme seuranneet sodan kehitystä ja nyt viimeksi tapahtumia Itä-Aleppossa, näemme, että sodan pelisääntöjä on rikottu. Monet ajattelevat, että sodissa kaikki on sallittua, mutta tiedämme hyvin täällä, että esimerkiksi kemiallisten aseiden käyttö, siviileihin kohdistuvat julmuudet, pidätettyihin tai vammautuneisiin sotilaisiin kohdistuvat julmuudet ovat kansainvälisten sopimusten mukaan, Geneven sopimusten mukaan, kiellettyjä. Olisi hyvin tärkeää, että Suomen kaltainen pieni maa pitäisi näitä asioita esillä ja nostaisi vielä uudestaan nämä sodan pelisäännöt esille, myöskin niin, että rikoksiin syyllistyneet saataisiin kiinni. Onko Suomella ollut tämän tyyppisiä puheenvuoroja, ja oletteko te, ministeri, pitänyt näitä asioita esillä?

16.27 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä ovat erittäin tärkeitä asioita, ja me olemme sanoneet ja olen itsekkin moneen kertaan todennut, että sotarikolliset pitää saattaa vastuuseen. On kuitenkin aika ikävää, että meillä on sellaisia maita, suurvaltoja lähinnä, joita ei tällaisiin sotarikostuomioistuihin saada, koska ne käytännössä jossain YK:n turvaneuvostossa pystyvät blokkamaan sen, että näitä asioita siellä käsiteltäisiin. Tämä on erittäin valitettavaa, mutta me pidämme tätä esillä. Te otitte esille nämä kemialliset aseet. Tämä on aivan ydinkysymys. Kyllä lännen uskottavuus siinä kärsi vuonna 2013. Muun muassa presidentti Obama ilmoitti, että kemiallisten aseiden käyttö on niin sanottu red line, punainen linja, jonka yli ei voi mennä. Mitä Suomi teki sitten kun kemiallisia aseita ruvettiin hävittämään? Meidän suomalainen yhtiö, käsitykseni mukaan Ekokem, osallistui ja otti vastuuta, ja me olemme hävittäneet näitä kemiallisia aseita Suomessa. (Puhemies koputtaa) Ei tässä tumput suorana ole seisty.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

16.28 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Rwanda, Srebrenica, Darfur och nu Aleppo. Det internationella samfundet står än en gång tandlöst med händerna i fickorna. Flera gånger i historien har vi sagt: Aldrig mer igen. Men här står vi igen. Det är uppenbart att det är frågan om krigsbrott, det som har hänt i Syrien, och för stunden har tiotusentals civila ringats in i en snara som dras åt hela tiden.

Tällä hetkellä on varsin turhautunut olo Aleppon tapahtumien edessä, ja sopii ihmetellä, emmekö ole oppineet menneisyydestämme. Koska YK:n turvallisuusneuvosto jälleen kerran on suuri pettymys, pitäisi EU:n löytää yhteinen suhtautuminen, ehkä myös tehdä yhteistyötä Afrikan unionin kanssa. Kysyn ministeri Soinilta: mitä mieltä te olisitte tästä, ja olisiko yhteinen EU — Afrikan unioni -yhteistyö tie eteenpäin, kun YK:n turvallisuusneuvosto näyttää olevan hampaaton paperitiikeri?

16.29 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä kysymys. Euroopassa me olemme keskustelleet aika monta kertaa, voisiko EU olla yhtenäinen ja esiintyä yhtenäisesti. Ikävä kyllä kaikki uudistustoimenpiteet esimerkiksi YK:ssa ovat törmänneet siihen, että nämä pysyvät jäsenvaltiot eivät halua sinne keittää muita. Myöskin Iso-Britannia ja Ranska, jotka siellä ovat olleet, aika usein puhuvat myönteisesti Euroopan yhteistyön puolesta mutta haluavat edelleen pitää nämä omat jakkaransa. Ja kyllä minä olen siinä edustaja Wallinin kanssa samaa mieltä — luettelitte näitä Ruandaa, Srebrenicaa ja muita, jotka ovat karmeita muistomerkkejä meille siitä — että kansainvälinen yhteisö, me mukaan lukien, ei ole saanut (Puhemies koputtaa) näitä asioita kuriin. Ja kyllä tämä Aleppo tulee jäämään yhtenä tällaisena muistikuvana meidän monien mieleen, (Puhemies koputtaa) ikävä kyllä.

16.30 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viisi vuotta — onko viisi vuotta pitkä vai lyhyt aika, kun suomalaiset aikuiset ja lapset päivästä päivään katsovat sitä, mitä Aleppossa tapahtuu? Aleppossa ei ole kaupunginosaa, johon ei olisi isketty, ei ole siviilejä, jotka olisi säästetty. Ja nyt me kysymme jälleen kerran kyselytunnilla: onko meillä suomalaisilla mitään vastuuta siitä, mitä siellä — aika lähellä meitä kuitenkin loppujen lopuksi — tapahtuu? Siltä osin selitykset siitä, että vuodesta toiseen ummistamme silmämme ja ajattelemme, että ei politiikalla ole keinoja puuttua tähän tilanteeseen, eivät vain kerta kaikkiaan enää riitä.

Minä todella toivon, että hallitus ottaisi kansainvälisillä areenoilla esiin tämän, kuinka kauan me voimme ummistaa eurooppalaisten kansojen silmät siltä, että politiikka (Puhemies koputtaa) ei pysty löytämään ratkaisua. Löytyykö, Timo Soini, teistä tahtoa (Puhemies koputtaa) tätä asiaa paremmin nostaa esiin?

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhun tästä asiasta sopivalla ja sopimattomalla hetkellä, aina kahdenkeskisissä tapaamisissa, viimeksi Ranskan ulkoministerin kanssa, kun hän vieraili täällä, ja tulen tämän sanomaan kaikille.

Miten Suomi osallistuu? Meillä on paljon vapaaehtoisia, meillä tehdään, yksityiset ihmiset lahjoittavat. Ja voitte, edustaja Kiuru, varmasti uskoa siihen, että kansalaispalaute, jota tästä tulee, otetaan vakavasti. Sitä tulee paljon. Ymmärtääkseni — nyt voi olla päivän luku jo vähän jäljessä — noin 500 sähköpostia on tullut yksittäisiltä kansalaisilta koskien

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

juuri tätä asiaa. Että Suomi tekee tässä osansa. Aleppon rauha ja apu eivät ole meistä kiinni, mutta me emme ikävä kyllä niitä myöskään yksin ratkaise.

16.32 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki näkevät sen, että Itä-Aleppon osalla hallitus Venäjän tuella tulee voittamaan. Samalla ainakin väestön painopisteitä katsellen Syyrian hallitus saavuttaa tavoitteensa ja syntyy sotilaallinen ratkaisu. Euroopan unioni on ollut tässä aika lailla voimaton. Emme ole pystyneet kovinkaan paljon vaikuttamaan tähän. Mutta tämän sotilaallisen toiminnan jälkeen tulee jälleenrakennuksen vaihe, ja kysymykseni liittyy siihen. Onko unionin puitteissa käyty keskustelua siitä, millä tavalla näissä tulevilla siirtymäkauden ratkaisuisa jälleenrakentamiseen liittyen tämä unionin tuki ehdollistetaan voimakkaasti sekä sotarikollisten selvittämiseen että siihen, että siirtymäkauden ratkaisuisa otetaan myös vähemmistöjen asema huomioon?

16.33 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin toivon, että sodan jälkeen tulee rauha ja jälleenrakennus. On selvää, että tämä jälleenrakennustoiminta tulee aiheuttamaan myös meille eurooppalaisille kustannuksia. Se täytyy tässä ymmärtää ja hyväksyä, että näin käy.

Sitten tietysti suurvaltojen välisessä vuoropuhelussa tässä ollaan nyt sikäli hankalassa tilanteessa, että USA:ssa Obaman hallinto on menossa ja Trumpin hallinto ei ole vielä tullut. Tässä on semmoinen välitila tavallaan, että Yhdysvaltain aktiivinen panos tällä hetkellä puuttuu. Minä uskon, että tähän ratkaisu löydetään. Kuitenkin pitää olla niin kuin, edustaja Vanhanen, totesitte, että avun, mikä annetaan, tulee olla myös ehdollista, jotta siinä sotarikoksiin syyllistyneitä ei päästetä (Puhemies koputtaa) tämän varjolla kuin koiraa veräjästä.

16.34 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne Syyriassa ja Aleppossa on järkyttävä. Tilanne on inhimillinen katastrofi. Erityisen järkyttävää on siviilien surmaaminen Aleppossa ja evakuoinnin viivästyminen.

Arvoisa puhemies! Syyrian konflikti on monimutkainen vyyhti, eikä sen ratkaisu ole helppo. Syyrian hallitus on Venäjän tukemana tehnyt järkyttäviä tekoja ja sotarikoksia. Toisaalta myös oppositio, joka koostuu hajanaisista ryhmistä, mukaan lukien äärijihadistisia ryhmiä, on syyllistynyt julmuuksiin.

Arvoisa puhemies! Se, mitä Suomi voi tehdä, se, mitä EU voi tehdä, on rajallista, mutta toivon, että teemme kaiken voitavamme. Mutta haluaisin kysyä ulkoministeri Soinilta: mikä on Suomen panos humanitaariseen apuun Syyriassa, ja onko meillä valmiutta kasvat-
taa humanitaarista apua Syyrian siviileille?

16.35 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi nyt evakointeihin on saatu vähän parempi tola aikaiseksi. Se ei tietysti paljon kuolleita lohduta eikä ole riittävää mutta kuitenkin.

Sitten se, mitä sanoitte näistä muistakin osapuolista. Kyllä, siellä on ääri-islamilaista Isisiä, siellä on ollut Nusraa, ties mitä näitä alaporukoita, jotka ovat myös syyllistyneet väkivaltoihin, eli tämä puoli on olemassa. Se, mikä tässä on kaikista järkyttävintä, on, että tavalliset ihmiset, joilla ei ole osaa eikä arpaa kummankaan puolen joukoissa, ovat niitä, jotka tämän hirvittävyuden maksavat.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Totta kai hallitus on valmis harkitsemaan myös taloudellisia panostuksia humanitaariseen apuun ja jälleenrakennukseen. Se on meidän inhimillinen velvollisuutemme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Poikkeuksellisesti nyt myönnän edustaja Mykkäselä lyhyen puheenvuoron. (Eduskunnasta: Hän on ministeri! — Kai Mykkänen: Molemmat käyvät!) Yksi ministeri aina yhteen asiaan.

16.36 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vain, ettei tule tärkeässä asiassa väärinkäsitystä: Suomihan toki humanitäärisen avun olosuhteista koko ajan huolehtii myös Syyrian osalta omalla panoksellaan. Me olemme mukana EU:n yhteisissä ponnisteluissa. Viimeksi tänään allekirjoitin päätöksen, jolla siirtomäärärahoista lisäämme tukeamme vaikean humanitäärisen tilanteen lievittämiseksi. Me olemme tammikuussa yhdessä kolmen YK:n hätäapujärjestön kanssa koordinoimassa suunnitelmaa, kokousta, jolla nimenomaan tehokkaamman avun kohdentamista mietitään Helsingissä, tuodaan siihen Pohjoismaiden viisaus yhteen, ja varmasti koko ajan kaikissa siirtotilanteissa katsotaan, miten me voimme erityisesti Syyrian konfliktia auttaa meidän omilla vaatimattomilla panoksillamme. Tietenkin, jos päästään jälleenrakennusvaiheeseen, sitten, kuten ministeri Soini kertoi, on vielä isomman miettimisen paikka ja myöskin tämän ehdollistamisen (Puhemies koputtaa) tarkempi paikka.

16.38 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei tämä Syyrian sota ole loppunut sotimalla, eikä tilanne ole vielä ohi. Siitä, että on päästy edes tämän verran nyt eteenpäin, kiitos kyllä kuuluu merkittävästi Yhdysvaltain ja Venäjän ulkoministereiden johtamalle neuvotteluprosessille.

Vetoan hallitukseen siinä, että Suomi omalta osaltaan ennen muuta EU:ssa mutta myös YK:n puitteissa pyrkii löytämään, edesauttamaan ratkaisua omallakin panoksellaan, sekä humanitäärisen avun että myös tämän tulitaukosopimuksen toteutumisen valvonnan osalta, ja on valmis myöskin investoimaan siihen, että tätä myös Suomen toimenpitein ollaan valmiita tarkkailemaan.

16.38 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä pitkä parlamentaarinen kokemus ja viisas puhe aina piristää — kiitoksia edustaja Kanerva. Meillähän on myöskin eurooppalaisia rakenteita, Etyj, joka on tehnyt tällaista tarkkailua aika menestyksekkäästi hankalissa ja vaikeissa olosuhteissa Itä-Ukrainassa. On tietysti aivan ydinasia, että nämä suurvallat ovat tässä mukana, ja on aivan ydinasia ja hienoa, että meillä on pääsy puheille. Meillä on pääsy puheille — ymmärsin, että tekin olette keskustellut ulkoministeri Lavrovin kanssa ja lyhyesti myös John Kerryn kanssa tuolla Hampurissa Etyj-kokouksessa. Tämä on juuri sellaista toimintaa, jota kaikkien suomalaisten vaikuttajien, niin ministerien, kansanedustajien kuin kansalaisjärjestöjenkin, pitää tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tähän kysymykseen lisäkysymyksen kysymyksen alkuperäiselle esittäjälle, edustaja Haavistolle.

16.39 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä ministeri Soinille: Täällä on useammassa puheenvuorossa — edustaja Vanhanen, edustaja Wallin ja muut — tuotu esille Euroopan unionin rooli. Jos katsoo tätä rauhanneuvottelupöytää, niin

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Euroopan unioni sieltä vähän loistaa poissaolollaan, meillä ei ole siellä institutionaalista roolia, mutta samaan aikaan Euroopan unionille sovitellaan jälleenrakentamisen maksajan roolia. Me olemme olleet Syyrian pakolaiskriisissä suuri pakolaisten vastaanottaja ja myöskin humanitäärisen avun antaja. Olisin kysynyt ministeri Soinilta: mitä mahdollisuuksia näette sille, että kun rauhanprosessi tulee ja jälleenrakennusprosessi tulee, Euroopan unionilla voisi olla aktiivisempi rooli siinä, mahdollisesti jo sitten rauhansopimus-pöydässä? Tällä hetkellä minusta ei ole aivan reilua, että olemme tämän kriisin maksajia mutta meidän poliittinen roolimme on kovin pieni.

16.40 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoministerin erityisavustaja, kansanedustaja Haavisto puhuu järkevästi, ja myöskin tunnette tämän EIP:n, rauhaninstituutin, joka voi olla yksi väline tällaisissa, vaikkei suoranainen EU-organisaatio olekaan. Kyllä myönnän sen, että vaikka Staffan de Mistura on tässä ollut paljon vartijana ja tehnyt parhaansa, niin kyllä EU:n ja Euroopan unionin jäsenmaiden täytyy ottaa piikkiinsä sitä, että ei ole parempiin tuloksiin päästy, ei siitä pääse yhtään mihinkään — ei tämmöistä kuukausien jatkuvaa siviilien ahdinkoa voi millään selittää. Mutta täytyy myös ymmärtää se, että Suomi on viisimiljoonainen kansa, joka ei näitä asioita yksin pysty ratkaisemaan mutta pystyy olemaan mukana niitä ratkaisemassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys lapsiperheiden toimeentulosta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 139/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Andersson.

Keskustelu

16.41 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tänään julkaistiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuore tutkimus lapsiperheköyhyydestä. Se paljasti, että lapsiköyhyys on Suomessa kääntynyt jälleen nousuun: useampi kuin joka kymmenes lapsi elää Suomessa tällä hetkellä köyhyydessä. Kaikkein vaarallisinta köyhyys on vauvojen ja pikkulasten perheissä. Tutkimus paljasti myös, että lapsiperheiden toimeentuloa ovat heikentäneet lapsilisien ja vanhempainrahojen riittämättömyys sekä hallituksen niihin kohdistamat leikkaukset. Tämä hallituksen leikkauspolitiikka kurjistaa erityisesti pienituloisia lapsiperheitä, eivätkä nämä hallituksen pienet kärkihankepanostukset riitä tätä suuntaa kääntämään. Arvoisa ministeri Rehula, miten hallitus aikoo vähentää kasvavaa lapsiperheköyhyyttä, erityisesti jos keväällä vielä on luvassa lisää leikkauksia?

16.42 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tuo THL:n tutkimus, johon te viittaatte, osoittaa sen, että tällä vuosikymmenellä muutosta lapsiperheköyhyyden lisääntymisessä ei ole tapahtunut. Sen

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

sijaan tuo tutkimus tunnistaa sen, että esimerkiksi korkea koulutukseen, jonka on oletettu lähtökohtaisesti takaavan paremman toimeentulon, ei ole lapsiperheen tuki ja turva.

Toisekseen te kysytte, mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt. Me olemme panostamassa lapsiperheiden arjen sujumisen näkökulmasta palveluihin — tavalla, jolla perhe saisi tuen, tavalla, jolla varhaiskasvatuksessa, koulun yhteydessä lapset saisivat parhaan mahdollisen niin koulutuksen ja opetuksen kuin sen sosiaalisen turvan, jota he tarvitsevat. Toimeentulon osalta on kyse muustakin kuin (Puhemies koputtaa) euroista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.44 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä tutkimus selvästi osoitti sen, että tämä trendi nyt on muuttumassa huonompaan, huolestuttavaan suuntaan. Olen yllättynyt siitä, että hallitus ei suhtaudu tähän vakavasti, mitä tulee pienituloisten lapsiperheiden toimeentuloon liittyviin ongelmiin.

Tällä viikolla eduskunnassa on myöskin äänestetty opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin. Se on uudistus, joka hyödyttää erityisesti pienituloisia yksin asuvia opiskelijoita, mutta se heikentää perheellisten opiskelijoiden asemaa. Heidän toimeentulonsa tämän uudistuksen myötä laskee. Suomi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, jossa ei huomioida opiskelijoiden perheellistymistä opintotuessa, ja opiskelijalapsiperheet ovat jo tällä hetkellä erittäin pienituloisia. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen ja ministeri Rehula, hallituspuolueiden edustajat ovat pitkin syksyä tässä salissa antaneet ymmärtää, että he kannattavat huoltajakorotusta opintotukeen. Ovatko arvoisat ministerit valmiita nyt ja tänään antamaan perheellisille opiskelijoille suoraan vastauksen kysymykseen: (Puhemies koputtaa) onko tällä hallituskaudella tulossa...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt on niin paljon yli 15 sekuntia, että siitä poikki.

...huoltajakorotus opintotukeen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: En mielelläni tule kysymyksen päälle omalla puheellani, mutta jos menee kovin pitkään, on pakko se tehdä.

16.45 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te väitätte, että hallitus ei suhtaudu vakavasti (Li Andersson: Siltä se kuulosti!) esimerkiksi siihen viestiin, että perheissä toimeentulossa ja arjesta selviytymisessä on ongelmia. Tuo väite ei pidä paikkaansa. (Paavo Arhinmäki: Todista!) Me teemme omaa työtämme, me teemme niillä eväillä ja edellytyksillä, joita meillä on. Tuo väite ei pidä paikkaansa. Toisekseen te sotkette, ilmeisen tahallisesti, vakavan asian toiseen toiseen. Opiskelijoitten asumistuen muuttuminen yleisen asumistuen piiriin on kaikkien tässäkin salissa käytyjen keskustelujen jälkeen saanut laajan hyväksynnän: 122 000 opiskelijan asumistuki paranee. Toisekseen eduskunta on tuohon lakiin liittyen tehnyt kaksi lausumaa, joista toinen liittyy yhdessä asumisen mahdollistamiseen ja toinen siihen, että perheellisten opiskelijoitten kohdalla tämä ei ole (Puhemies koputtaa) vaivaton toimeenpantava. Hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

16.46 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet lapsiperheet valmistautuvat joulun. Jouluna halutaan antaa lahjoja ja voidaan saada lahjoja. Moni lapsiperhe elää tänä päivänä hyvinvoivassa Suomessa köyhyydessä. Lapsiperheiden köyhyys tuon THL:n tutkimuksen mukaan on yhteydessä hyvin usein myös työttömyyteen. Se on yhteydessä myös pätkätöihin, jotka ovat arkitodellisuutta lapsiperheissä. Hallitus on rajannut työttömien perheiden oikeutta subjektiiviseen päivähoitoon. Se puolestaan heikentää äitien ja perheiden mahdollisuuksia hakea kokoaikaisesti työtä, mennä kouluttautumaan ja päästä paremmin työn syrjään kiinni. Kysyisin nyt sitten, ministeri Rehula: onko teillä todellakin aikeita nyt vahvistaa, suunnata sellaisia tulonsiirtoja lapsiperheille, että tästä lapsiperheiden köyhyydestä päästään eroon (Puhemies koputtaa) ja perheet voivat nähdä toivon elämässään?

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä keskustelunaiheena eduskunnassa näin joulun alla lapsiperheiden tilannetta, ja siihen meidän pitää erityisesti paneutua. Ja aivan tässä varhaiskasvatuskysymyksessä, mikä nousi esiin, lainsäädännössä varmistettiin, että huolehditaan siitä, että mikäli on sosiaalinen peruste eli lapsi hyötyy, silloin varhaiskasvatus toteutuu kokopäiväisenä.

Mutta erityisesti halusin sanoa näistä toimista, kun niitä on kysytty, että yksi sellainen ihan keskeinen asia, joka on lapsiperheissä tärkeä, lapsille tärkeä, on harrastaminen. Juuri ihan vähän aikaa sitten nimitin työryhmän harrastustakuuta miettimään eli miettimään sitä, että kun harrastamiselle on monia esteitä, esimerkiksi kallistuneet kustannukset, niin millä tavalla voitaisiin turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastamiseen. Se olisi sellainen teko, jossa varmasti laajasti voitaisiin tehdä yhteistyötä yli sektoreiden ja ottaa mukaan myös kansalaisyhteiskuntaa, urheiluseuroja, kulttuuritoimijoita ja niin edelleen. (Puhemies koputtaa) Tätä yhteistyötä tehdään myöskin koulujen kanssa, mikä on tietysti toinen tärkeä paikka, (Puhemies koputtaa) missä näitä toimia tarvitaan.

16.49 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula, te totesitte äsken, että hallitus panostaa palveluihin, jotta pystyttäisiin tukemaan myöskin pienituloisia lapsiperheitä. Kuitenkin hallitus on leikannut varhaiskasvatuksesta ja ryhmäkoot kasvavat, ja tämä varmasti on sellainen syy, mikä heikentää lasten kasvun tukemista. Mehän suomalaisessa yhteiskunnassa olemme aina olleet ylpeitä siitä, että jokaisella on mahdollisuus taustastaan riippumatta hyvään koulutukseen, mutta nämä hallituksen tekemät leikkaukset koko tuohon koulutuspolkuun ovat sellaisia, jotka nimenomaan vaikeuttavat niitten lasten pääsyä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja toisaalta koko heidän opintopolkuaan, joihin nämä leikkaukset kohdistuvat. Olisin kysynyt ministeri Grahn-Laasoselta: millä tavalla hallitus tulee takaamaan sen, että meillä ei koulutus eriarvoistu suomalaisessa yhteiskunnassa, jokainen taustastaan huolimatta saa yhtä lailla laadukasta koulutusta?

16.50 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on suomalaisen koulutusjärjestelmän keskeinen filosofia ja se perusidea, eli me haluamme turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle Suomessa laadukkaan, maksuttoman koulutuksen. Se on meidän suomalainen kansallinen ylpeydenaiheemme ol-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

lut koko meidän satavuotisen historian taipaleella jo pitkän matkaa, ja siihen haluamme erityisesti panostaa, myöskin tulevaisuudessa.

Nämä taloudelliset ajat ovat tiukat. Se näkyy valtiontaloudessa, se näkyy kuntataloudessa — siitä me emme pääse mihinkään eikä päässyt edellisenkään hallitus. Mutta nyt taloudessa näkyy positiivista värettä, ja myös koulutusta kehitetään enemmän kuin, voi sanoa, vuosikymmeniin. Siellä on meneillään paljon: Peruskouluissa on voimassa muun muassa uudet opetussuunnitelmat, se on iso uudistus, ja sen tukena on opettajankoulutuksen uudistus ja panokset sinne opettajien jaksamiseen ja uudistumiseen ja siihen, että he saavat sen tuen ammatilliseen kehittymiseen, samoin lisäksi sitten ihan kaikilla koulutusasteilla — voisin lähteä tässä luettelemaan, menee aika pitkä aika — varhaiskasvatuksesta lähtien, ammatillisen koulutuksen reformi on iso kokonaisuus. Eli sisällöllistä työtä tehdään tiukassa, vaikeassa taloudellisessa (Puhemies koputtaa) tilanteessa.

16.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilman muuta selvää, että lapsiperheköyhyyteen on suhtauduttava vakavasti. Se on varmasti meidän kaikkien mielestä näin. Mutta kyllä korostaisin nyt sitä, että erittäin paljon vaikutusta lapsiperheiden hyvinvointiin, arjessa jaksamiseen, elämään, on sillä, minkälaisia palveluita koko meidän järjestelmässämme lapsiperheille tarjotaan. Minä pidän esimerkiksi kotipalveluiden vahvistamista äärettömän tärkeänä apuna arjessa jaksamisessa, ja tiedän selvitysten perusteella, että kotipalvelut, jos niitä saa järkevällä tavalla ja silloin, kun niitä tarvitsee, esimerkiksi ehkäisevät huostaanottoja. Kyllä palvelujärjestelmän kehittäminen on hyvin tärkeää, ja meidän kärkihankkeemme, Lape-hanke, on erinomaisen hyvä tämän palvelukokonaisuuden kehittämisessä, sillä on merkitystä.

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastaan edustaja Essayahin kysymykseen osaltaan, ja tämä liittyy edustaja Paloniemenkin kysymykseen: Täällä on puhuttu tänään tulevaisuudesta ja on kaiveltu menneitä. Tämän vaalikauden näytöissä siitä, miten on kuntien edellytykset ja mahdollisuudet palvelutuotantoon talouden näkökulmasta hoidettu, tämän hallituksen krediitti näiltä osin kestää vertailun pitkälle historiaan. Kuntatalous on vahvistunut tavalla, jolla on sitä kautta kyetty edesauttamaan palvelujen vähintäänkin nykytasolla pitoa tai panostamaan, kuten esimerkiksi Vantaan kaupunki, lapsiperheiden kotipalveluihin. Näitä kuntia ja kaupunkeja Suomessa on, jotka ovat toimineet siihen suuntaan, että rahat käytetään ennaltaehkäisevään työhön, jotta sitten sitä raskaampaa palvelua ei tarvita. Kuntien valtionosuudet ovat (Puhemies koputtaa) olleet hallituksella (Puhemies koputtaa) kärkipäässä, niin että niihin ei puututa.

16.53 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin huolestuttavaa, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt. Se on asia, josta meidän kaikkien tulisi kantaa huolta ja varmistaa, että lapsemme saavat hyvän tulevaisuuden. Tiedämme, että leipäjonot ovat kasvaneet ja siellä on yhä enemmän perheellisiä. On hyvä, että hallitus on panostanut palveluihin, ja esimerkiksi perheiden kotipalvelu on erittäin tervetullut, mutta palveluita ei voi syödä. Siksi on erittäin tärkeää, että perheiden toimeentulosta pidetään huolta ja varmistetaan, että perheillä esimerkiksi tulonsiirrot tai muut tarvittavat etuudet ovat sellaisella tasolla, että he voivat elää eikä heidän täydy jokapäiväisessä elämässä jatkuvasti turvautua toimeentulotukeen. Kysynkin ministereiltä: mitä te aiotte tehdä sen eteen, että

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

nämä etuudet ovat riittävällä tasolla ja toimeentulo varmistetaan jokaiselle (Puhemies koputtaa) perheelle? (Li Andersson: Ei mitään ilmeisesti!)

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käydyssä keskustelussa ja näissä kysymyksissä yksi osa on ollut esimerkiksi huoli varhaiskasvatuksesta, päivähoidosta, tilanteessa, jossa äiti tai isä on työllistymässä. Tätä pyritään edesauttamaan, ja esimerkiksi varhaiskasvatukseen, päivähoitoon, tehtyjen muutosten kautta taataan, että niille ihmisille, jotka sen lapsen päivähoiton tarvitsevat, jatkossakin se päivähoito on saatavissa. Kyllä se lainsäädäntö, joka luotiin ja joka on voimassa, mahdollistaa harkinnan, se mahdollistaa räätälöinnin, se mahdollistaa asioita, jotka edesauttavat työllistymistä ja työllistämistä. Paras toimeentulon turva on se, että mahdollisimman monella on työtä.

Mitä sitten tulee budjettiin liittyviin tulonsiirtoihin, niin me elämme tässä tilanteessa sen mukaisesti, mitä hallitus on yhteisesti sopinut. Ja parasta on se, (Puhemies koputtaa) että ei ainakaan lisäleikkauksiin ajauduttaisi.

16.55 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmälle ja koko hallitukselle on erittäin tärkeää, että jokainen lapsi voi kasvaa turvallisesti aikuisuuteen ja voi olla lapsi turvallisesti. On tärkeää, että vanhemmilla on työtä, toimeentulo on turvattu. Lapsiköyhyys on vakava asia, mutta vanhemmat tarvitsevat arjessaan moninaisia palveluita, ja on erinomaista, että on lapsi- ja perhepalveluiden ohjelma, jossa yhdistetään hyvin sirpaleisia palveluita ja uudistetaan palvelut niin, että moninaisten perheiden tarpeet kohdataan. Toivoisinkin, että ministeri Rehula kertoisi vielä, mitä ensimmäisenä tuosta kärkihankkeesta on tulossa. Mitkä asiat ensimmäisenä näkyvät perheiden arjessa? Arvostan tuota työtä, mitä tuossa kärkihankkeessa teette, se on hyvää työtä (Puhemies koputtaa) perheiden ja lasten parhaaksi.

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on esimerkkinä lastensuojelulaki, se on ollut voimassa vuodesta 2007. Lastensuojelulakiin on kirjoitettu: lapsen etu kaikissa tilanteissa. Samoin sinne on kirjoitettu, että kun on kuntia, joissa ei ole kaikkea osaamista ja ammattitaitoa, niin näitten kuntien alueella olevien lasten palvelutarpeet pitää huolehtia laajempänä kokonaisuutena. Yksi konkreettisimmista asioista on näiltä osin se, että näitä moniammatillisia — niin kuin termi kuuluu — eri osaajien kokonaisuuksia kootaan niin, että kuntarajat eivät ole esteenä sille, että lapsi saa tarvitsemansa palvelut riittävän ajoissa. Toinen asia ovat paljon puhutut hyvät käytännöt — täälläkin salissa usein puhutaan hyvistä käytännöistä ja niitten monistamisesta. (Puhemies koputtaa) Konkreettisella tasolla alueittain ihmiset, jotka ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen, perheiden tuen kanssa tekemisissä, istuvat (Puhemies koputtaa) ja pohtivat, ja eivät pelkästään pohdi vaan vievät näitä hyviä käytäntöjä (Puhemies koputtaa) eteenpäin.

16.57 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tuloeroja kasvattavaa politiikkaa: rikkaat rikastuvat, ja pienituloisilta leikataan. Tällä viikolla iltapäivälehdet ovat kertoneet yksinhuoltajaäidistä, joka ei uskalla lämmittää saunaa kasvavien kulujen takia. Ruokajonoissa lapsiperheiden määrä on kasvanut huomattavasti,

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

ja samaan aikaan netti on pullollaan vähävaraisten lapsiperheiden avunpyyntöjä, jotta jouluna olisi edes jotain annettavaa näille vähävaraisten lapsiperheiden lapsille.

Me olemme luisumassa voimakkaasti kohti hyväntekeväisyysyhteiskuntaa, jossa hyvätuloiset päättävät, kuka saa ja kenelle annetaan. Arvoisa ministeri, onko tämä teistä oikea suunta?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuolle suunnalle on laitettava stoppi, jos sellainen kehitys on menossa. Siksi tämä hallitus yrittää laittaa esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän perustat sellaiseen asentoon, että kun tuo eriarvoistumiskehitys on ollut menossa esimerkiksi terveyserojen kasvamisen osalta liittyen siihen, onko parempituloinen vai heikompi tuloinen, niin nuo terveyserot eivät lisääntyisi vaan ne kaventuisivat. Me tarvitsemme perustat kuntoon.

Toisekseen väite siitä, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät: Opiskelijoitten asumistukijärjestelmä muuttuu niin, että opiskelijat ovat jatkossa yleisen asumistuen piirissä, nimenomaan ne pienituloisimmat opiskelijat saavat tämän muutoksen (Riitta Myller: Entä pienituloiset perheet?) osalta plusmerkkisen toimeentulon tilanteen. (Puhemies koputtaa) Meillä on useita esimerkkejä, jotka toimivat samaan suuntaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys sikaruton torjumisesta (Pertti Hakanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 140/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehdimme käydä vielä kaksi lyhyttä kysymystä läpi. Seuraava kysymys, edustaja Hakanen.

Keskustelu

16.59 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Joululähestyminen ja samoin myös kinkunpaistoaika. Tulevien joulukinkkujen paistolle on kuitenkin iso uhka olemassa, varsinkin kotimaisen kinkun paistolle. Nimittäin afrikkalainen sikarutto, virus, joka ei ole vaarallinen ihmiselle mutta on sikojen tauti, on levinnyt laajasti tuolla Baltian maissa ja myöskin Venäjän puolella. Viruksen tulo meille tänne Suomeen — joko matkailijoitten kautta, kestromakkaroitten, säilykkeiden, metsästysvarusteitten kautta tahi sitten liikkuvien eläinten elikkä villisikojen kautta — olisi tuhoisaa meidän kotimaiselle sianlihantuotannolle. Se riski kasvaa päivä päivältä, että tuo tauti tänne Suomeen saattaa tulla. Kysynkin vastuuministeri Tiilikaiselta: Millä tavalla tähän riskiin on valmistauduttu? Minkälaisia toimenpiteitä on valmistelussa, ja minkälaisia taloudellisia riskianalyyskejä on tehty myöskin taudin torjumiseksi, mikäli sellainen tänne tulee?

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

17.00 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo afrikkalaisen sikaruton uhka on erittäin iso meidän elintarviketeollisuudelle ja tietysti erityisesti sianlihantuotannolle, koska jos tauti meille leviäisi, se vaikeuttaisi merkittäväällä tavalla, ellei peräti kokonaan lopeta, sianlihan vientiä Suomesta ulkomaille, mikä juuri on käynnistymässä. Sen takia täytyy tehdä kaikki voitava taudin torjumiseksi. Villisikakantaa, joka on mahdollinen taudin levittäjä, täytyy vahvasti harventaa. Villisian metsästystä on monilla tavoin helpotettu, lisä uudistuksia on tulossa. Sen lisäksi on estettävä mahdollisten villisikojen pääsy kosketuksiin tarhattavien sikojen tai aivan normaaleitten possujen kanssa, ja tässä tehdään toimenpiteitä: tupla-aitauksia ja ulkoilutuksen kieltämistä. Mutta se kaikkein suurin riski on se, että huolettomat matkailijat vahingossa, tietämättään, kuljettavat meille noita taudinaiheuttajia, ja tässä esimerkiksi tuon metsästysmatkailun (Puhemies koputtaa) alueille, missä tautia esiintyy, täytyy loppua kokonaan, ja myös muitten matkailijoitten (Puhemies koputtaa) on oltava valppaana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys joulun ajankohdan siirtämisestä (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 141/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Tämän kyselytunnin monien tärkeiden kysymysten sarjan täydentää niin ikään tärkeä kysymys; puheenvuoron siitä annan edustaja Rinteelle, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Antti Rinne sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt toivon, että hallitus voi rentoutua tämän kyselytunnin jälkeen — ja, ministeri Soinikin, ihan rennosti vain. (Naurua)

Kun tuosta valtiosalin läpi kulkee, niin näkee, että joulupuu on rakennettu. Joulukuukin on siinä lähestymässä. Me oppositiosta olemme pyrkineet tekemään hallituksen kovien pakettien sijasta vähän pehmeämpiä paketteja kansalaisten näkökulmasta. Joulukuukin on ovella, ja tontut tarkkailevat myös meitä täällä eduskunnassa.

Mutta, hyvät hallituksen jäsenet, joulukuukin tarkoittaa pientä lepohetkeä. Poliitiikan kiivaan vuoden aika kovienkin näkemyserojen jälkeen joulurauha on paikallaan. Siksi haluan kiittää koko opposition puolesta hallitusta kuluneesta vuodesta ja toivottaa teille kaikille levollista joulukuukin aikaa ja rauhoittumisen aikaa.

Mutta koska tämä on tämän vuoden viimeinen kyselytunti ja ei ole tullut oikein selkeää vastausta siihen, minkä takia hallitus aikoo siirtää kuntavaalien yli tämän keuhysriihen puolivälitarkastelun, niin minä kysyn hallitukselta ja erityisesti pääministerin sijaiselta Soinilta sen takia, että on tullut laajaa kansalaispalautetta ja kyselyä siitä, mitä tapahtuu joulukuukin: voitteko te luvata suomalaisille, että joulukuukin ei siirretä kuntavaalien yli — ei pääsiäisen yli, ei kuntavaalien yli eikä juhannuksen yli? Arvoisa pääministerin sijainen, kysyn tätä teiltä vakavasti. (Naurua)

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministerin sijainen, voitteko vastaata?

17.03 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin vastata ja iloita, että tämä on edustaja Rinteen ylivoimaisesti paras kysymys, minkä te olette esittänyt. (Naurua) Täytyy sanoa myös oppositiojohtaja Rinteelle, että kiitän teitä siitä, että opposition rooliin kuuluen pistätte hallituksen koville. Se on suomalaisen parlamentarismien ja demokratian ydin. Me voimme kaikki olla siitä ylpeitä, vaikka täällä joskus vähän lämmin tulee, kun löylyä heitetään.

Joulua ei olla siirtämässä. Joulua säilyy edelleen Jeesuksen Kristuksen syntymäjuhlanä. (Antti Rinne: Kiitos tästä vastauksesta! — Jukka Gustafsson: Vastauskin oli paras!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 20/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi.

Keskustelu

20.52 Satu Hassi vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys muuttaa haja-asutusalueiden jätevesimääräyksiä, jotka alun perin annettiin vuonna 2004. Niitä määräyksiä ja niiden määräaika on sen jälkeen muutettu jo kaksi kertaa ja nyt siis kolmannen kerran. Alun perin määräaika, johon mennessä ennen vuotta 2004 rakennettujen kiinteistöjen jäteveden käsittely piti päivittää nykynormeja vastaavalle tasolle, oli vuosi 2014, sitten 2016, sen jälkeen 2018 maaliskuu, ja nyt tällä hallituksen esityksellä sitä myöhennetään vuoden 2019 lokakuun loppuun.

Vuodesta 2004 alkaen sinä vuonna ja sen jälkeen rakennettujen talojen osalta on koko ajan vaadittu asianmukaista puhdistustasoa, eli nämä jatkuvat muutokset koskevat ennen vuotta 2004 rakennettuja taloja haja-asutusalueilla. Tämä muutos perustuu hallitusohjelmaan. Se vapauttaa arviolta noin 200 000 kiinteistöä kokonaan jätevedenpuhdistuksen tehostamisvelvoitteesta, kunnes kiinteistö myydään tai remontoidaan niin perusteellisesti, että sitä remonttia voidaan verrata uudisrakentamiseen. Määräysten piiriin jää arviolta 66 700 kiinteistöä, jotka ovat pohjavesialueella tai korkeintaan 100 metrin päässä vesistöistä. Niiden on saatettava jätevedenpuhdistus nykynormien mukaiselle tasolle lokakuun loppuun mennessä vuonna 2019.

Kunnilla on ollut ja on edelleenkin oikeus vaatia tiukempaa puhdistuksen tasoa, mutta tämän hallituksen esityksen hyväksymisen jälkeen tämä kuntien oikeus koskee vain uusia

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

taloja ja vanhoja taloja vain siltä osin kuin ne sijaitsevat näillä erikseen mainituilla alueilla ja pohjavesialueilla tai korkeintaan 100 metrin päässä vesistöstä. Eli kunnalliset omat ympäristömääräykset näiden rajojen ulkopuolelle jäävistä vanhoista kiinteistöistä syrjäytyvät siihen asti, kunnes kiinteistö myydään tai remontoidaan perusteellisesti.

Tämä tietenkin hidastaa niiden ympäristötavoitteiden toteuttamista, joita haja-asutuksen jätevesienpuhdistuksen tehostamisella tavoitellaan. Haja-asutuksen osuushan vesistön fosforikuormituksesta on arvioitu noin 13 prosentiksi vuonna 2014, ja kyseessä on toiseksi suurin kuormituksen lähde maatalouden jälkeen. Typen osalta kuormitus on pienempi, noin 4 prosenttia.

Ympäristövaliokunta toteaa, että nyt muutettavia säädöksiä voi tavallisen kansalaisen olla hieman vaikea ymmärtää tämän alueellisen erottelun takia ja sen takia tiedottamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota. Ympäristövaliokunta pyrkiikin omassa melko perusteellisessa mietinnössään avaamaan mahdollisimman konkreettisesti sitä, mitä tällä säätelyllä tarkoitetaan.

Näihin jätevedenpuhdistuksen tehostamisvaatimuksiin on mahdollista saada myös poikkeus, ja hallituksen esitys helpottaa sitä poikkeamismahdollisuutta nykysäädöksiin verrattuna. Nykysäädöksissä edellytetään sitä, että kuormitus on vähäinen ja tarvittavan puhdistustason saavuttaminen tulisi kalliiksi ja olisi teknisesti vaativaa. Nyt nämä poikkeamisedellytykset muutetaan vaihtoehtoisiksi: jos on huomattavan vähäinen kuormitus tai sitten tulisi kovin kalliiksi, niin voi saada poikkeuksen.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että lukuisat poikkeukset yhdessä sääntelyn epäselvyyden ja normien joustavuuden kanssa voivat soveltamiskäytännössä johtaa perustuslain 20 §:n kannalta ongelmallisen laajaan poikkeamiseen jätevesien käsittelyvelvoitteista. Perustuslakivaliokunta esittikin, että mieluummin pitäisi näiden molempien poikkeamisedellytysten olla voimassa samanaikaisesti kuin vaihtoehtoisesti. Valiokunta kuitenkin säilytti tämän hallituksen esityksen mukaisen vaihtoehtoisuuden mutta korostaa sitä, että poikkeamisperusteita ei ole tarkoitettu sovellettavaksi laajamittaisesti. Poikkeus on aina harkinnanvarainen, ja se myönnetään aina vain määräajaksi, ja poikkeus lakkaa olemasta voimassa, jos sen peruste lakkaa olemasta voimassa.

Ympäristövaliokunta haluaa mietinnössään myös selventää sitä, milloin kuormitus voidaan katsoa huomattavan vähäiseksi. Valiokunta toteaa esimerkiksi, että tällöin voi olla kysymys korkeintaan kiinteistöstä, jossa asuu kaksi henkeä. Jos asukkaita on yli kaksi henkeä ja on vesikäymälä, kuormitusta ei voida pitää vähäisenä, olipa se sitten vakituinen tai vapaa-ajan kiinteistö. Jos sen sijaan on vapaa-ajan kiinteistö ja kuivakäymälä, pääsääntöisesti kuormitusta voidaan pitää huomattavan vähäisenä, ja jos on ulkokäymälä ja kantovesi, koko tätä säätelyä ei sovelleta. Eikä poikkeuksia ylipäänsä tietysti tarvita, jos ennestään lain asettama perustason puhdistusvaatimus toteutuu.

Ympäristövaliokunta korostaa mietinnössään myös sitä, että poikkeusten myöntäminen ei saa aiheuttaa esimerkiksi sitä, että vedenhankintakäytössä oleva pohjavesialue joutuu pilaantumisuhan alaiseksi. Valiokunta toteaa myös, että erityinen ongelma ovat kylämaisesti, tiheästi rakennetut kauempana rannasta sijaitsevat alueet, ja asiantuntijakuulemisissa on tullut esille, että juuri nämä kylätaajamat ovat käytännössä olleet ongelma-alueita silloin kun niissä on puhdistamattomia jätevesiä ja niistä on aiheutunut haju- ja hygieniaritoja. Tällöin on kysymys pääosin 60—80-luvulla rakennetuista taloista, joissa jätevesijärjestelmä on pelkkä saostuskaivo, josta putki johtaa naapurien väliseen ojaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Valiokunta toteaa, että jätevesien käsittelyssähän ei ole kysymys pelkästään vesistöjen rehevöitymisen torjunnasta vaan myöskin ihmisille suoraan aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisestä. Kuten jo totesin, valiokunta korostaa sitä, että on välttämätöntä tämän lain toimeenpanon onnistumisen kannalta, että olemassa olevat ohjeet ja oppaat päivitetään ja että koulutusta ja muuta neuvontaa järjestetään riittävästi eri puolilla maata ja että tämä valtakunnallinen neuvontatoiminta antaa yhdenmukaista viestiä eri puolilla maata, ja että tämä edellyttää huomattavaa panostusta neuvontaan ja ohjaukseen, senkin takia, että nämä ratkaisut ovat kiinteistökohtaisia.

Valiokunta myös korostaa sitä, että on keskeistä varmistaa, että ne tekniset ratkaisut, joilla puhdistus toteutetaan, toimivat myös tosiasiallisesti. Valiokunta edelleen korostaa sitä, että nämä määräykset ovat teknologianeutraaleja. Ratkaisut voivat perustua käymäläjätteen ja harmaiden vesien erotteluun, jolloin näitä käymäläjätteitä sisältäviä jätevesiä ei lainkaan muodostu, tai sitten käymäläjätevedet johdetaan erikseen umpisäiliöön, joka tyhjennetään erikseen, tai sitten on kuivakäymälä, tai sitten jos kaikki jätevedet käsitellään yhdessä, kysymykseen voi tulla maahanimeyttämö, maasuodattamo tai laite- eli pienpuhdistamo.

21.02 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Hassille hyvästä esittelystä. Tämän lakiesityksen tavoitteena oli yksinkertaistaa ja selkeyttää näitä jätevesiasioita, ja valiokunta oli kieltämättä haastavan tehtävän edessä. Tätä on vuodesta 2004 asti käsitelty. Tehtävä oli vaikea. Tässä on kaksi vastakkaista asiaa ikään kuin vaakakupissa, toisella puolella ympäristöarvot, vesiensuojelu ja sitten taas toisella puolella lainsäädännön ja näiden vaatimusten hyväksyttävyyys ja ymmärrettävyyys: kansalaiset monelta osin kokivat tuhansien eurojen investoinnit ylimitoitettuina. Nyt tässä hallituksen esityksessä on tasapainoiltu näiden kahden lähestymistavan välillä, ja tulos on tämä. Uskon, että tällä päästään eteenpäin ja kansalaiset toivottavasti saavat nyt sitten sitä informaatiota, että vuoden 2019 syksyllä laitteet ovat siinä kunnossa kuin niiden pitää olla.

21.04 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kuten lain lähetekeskusteluvaiheessa totesin, on oikeus ja kohtuus, että tämä maaseudulla asuvien ihmisten kurjistamista lieventävä lakiesitys etenee. Esitys ei suinkaan ole täydellinen. Järki voittaa vain osittain, mutta silti täytyy kiittää hallituksen esityksestä ja valiokunnan tekemistä muutosehdotuksista. Toivon, että täällä salissa kaikki voisivat olla yhtä iloisia tästä laista kuin perussuomalaiset ovat: hallitus nyt kuitenkin kohtuullistaa tätä surullista, maaseudun ihmisiä vuosia huolestuttanutta jätevesilakia. Yksi keskeisimmistä tavoitteistamme ennen vaaleja oli saada kohtuullisuutta tähän lakiin.

Arvoisa puhemies! Haluan esittää ihmetykseni vihreiden ja ruotsalaisen kansanpuolueen vastalauseesta. Maaseudulla on aina asuttu ja nykyään asutaan paljon vähemmän kuin ennen. En käsitä vastalauseen saivartelua metreistä ja mittauskohdista, kun periaatteessa tässä ollaan vain lieventämässä edellisen hallituksen säätämää epäreilua lakia. Kun ei huomattu virheitä ajoissa, niitä täytyy pystyä korjaamaan jälkikäteen.

Myöskin sosialidemokraattien tekemä vastalause on eriskummallinen. He kantavat vastalauseessaan huolta kansalaisten eriarvoistumisesta. Onko se nyt sosialidemokratian ydin, että kun lainsäädännössä on tehty virheitä ja ihmiset ovat niistä kärsineet, niin virheitä ei saisi korjata tasapuolisuuden kannalta vaan kurjuus pitäisi maksimoida siten, että muutkin ihmiset joutuvat siitä kärsimään?

21.05 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on varsin ongelmallinen muun muassa kansalaisten tasavertaisuuden, lainsäädännön ja ympäristöhallinnon uskottavuuden, ennakoitavuuden ja selkeyden sekä ympäristön ja terveysnäkökohtien näkökulmasta. Kuten täällä on jo todettu, alkuperäiset säädökset on tehty 2004 ja niitä on muutettu 2010, 2014 ja lisäksi tätä määräaikaan toimenpiteiden toteuttamiselle on siirretty useita kertoja. Se, mitä me olemme omassa vastalauseessamme sanoneet, että tämä asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan, on sama tulkinta, jonka myös perustuslakivaliokunta on omassa lausunnossaan tehnyt.

Tällä lailla on pyritty, kuten siinä sanotaan, selkiyttämään ja kohtuullistamaan tätä lainsäädäntöä. Tärkeänä perusteluna sanotaan, että kysessä on hallitusohjelman kirjaukset, ja niiden kanssahan me sitten jouduimme painiskelemaan tuossa valiokunnassa: kun hallitusohjelmaan on nämä kirjaukset tehty, niin sen mukaan mennään. Kuitenkin valiokunta yksimielisesti ilmoitti, että selkiyttäminen ei ole toteutunut. Tästä syystä valiokunta on sitten avannut monia asioita ja pyrkinyt tulkitsemaan, mitä tässä laissa tarkoitetaan. Valiokunnan mietinnössä — kuten luette siitä — valiokunta kuitenkin painottaa, että lainsäädännön muuttaminen jälleen saattaa käytännössä tehdä lainsäädännön ymmärtämisen kansalaisten kannalta hankalaksi.

Tässä aivan erityinen ongelma on se, että kuntien tiukemmat säädökset suurelta osin syrjäytyvät. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että tietyissä kunnissa toteutetaan tietynlaista lainsäädäntöä, mutta tämän lain voimaan tultua nämä ympäristönormeiltaan tiukemmat säädökset kumoutuvat. Ja tämä on siinäkin mielessä aika erikoista, kun esimerkiksi maankäytön osalta ollaan hyvinkin paljon perusteltu sitä, että kunnille pitää tulkintavaltaa antaa — tietysti lainsäädäntövaltaa ei ole kunnilla — että kuntien päätösvaltaa pitää lisätä sen vuoksi, että kunnissa tiedetään, mikä siellä on parasta. Nyt tässä ollaan menossa toiseen suuntaan: kunnilta otetaan se valta pois, joka niillä on jo ollut.

Kunta ei saa päättää, että perustason puhdistusvaatimus voitaisiin ulottaa taajamiin, jotka ovat yli 100 metrin päässä rannasta tai eivät ole pohjavesialueella. Tähän monet asiantuntijat kiinnittivät huomiota, koska meillä on paljon sellaisia kuntakeskittymiä, joissa ovat puhtaan veden kaivot ja likakaivot lähellä toisiaan, ja nyt on todella pelkoa siitä, että tällaisilla taajama-alueilla sitten myöskin ihmisten terveys on uhattuna. Ihmettelen todellakin, ettei tällaisissa asioissa luoteta kuntiin ja anneta kunnissa päättää siitä, mikä on siellä terveyden ja ympäristön kannalta parasta.

Paljon keskustelua herätti myös se kysymys, että kun tässä laissa nämä perustason puhdistusvaatimukset on kiinteistöllä, joka on korkeintaan 100 metrin päässä rannasta, niin lasketaanko tuo matka sitten siitä purkupuutkesta, josta se likavesi tulee, vai lasketaanko se talon seinästä. Tässä aika monet asiantuntijat — ja uskallanpa sanoa, että enemmistö myöskin valiokunnan jäsenistä — olisivat mielellään ymmärtäneet asian niin, että matka lasketaan purkupuutkesta, mikä on ihan loogista ja luonnollista, mutta tätä ei kuitenkaan muutettu sitten lainsäädäntöön.

Sitten ehkä toinen sellainen erikoisuus myöskin, joka jäi tänne lakiin, on se, että kun kunnat voivat näitä poikkeuksia myöntää niille kiinteistöille, jotka ovat tämän 100 metrin määrämatkan sisällä tai pohjavesialueella, niin tämä merkintä lakiin, lain kirjain, jäi hyvin tulkinnanvaraiseksi. Tätä nyt sitten myös valiokunta omassa mietinnössään on pyrkinyt selkiyttämään ja mielestäni parempaan suuntaan. Mutta joka tapauksessa ongelmaksi jää se, että hyvin erilaisia tulkintoja eri kunnissa voidaan tehdä siitä, minkälaiset taloudelliset

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

edellytykset täytyy olla, jotta vaaditaan tämä perustason puhdistaminen, ja minkälainen tuo jäteveden määrä sitten tässä tilanteessa on.

Itse asiassa, kun sosialidemokraatit esittävät tämän lakiehdotuksen hylkäämistä, se perustuu juuri siihen, että ne ongelmalliset asiat, jotka on koettu tässä lainsäädännön toteuttamisessa ongelmiksi, voitaisiin jo nykyisin pohjalta korjata, kun kunnilla olisi riittävästi tietoa siitä, millä tavalla sitten sinne kiinteistöille annetaan tietoa ja tämä informaatio myös sitten oikealla tavalla kansalaisille annettaisiin. Eli itse asiassa ei ole ollut minkäänlaista syytä lähteä korjaamaan nyt voimassa olevaa lainsäädäntöä, päinvastoin, nyt on saatettu kansalaiset todellakin eriarvoiseen asemaan: niitä on palkittu, jotka ovat jääneet odottamaan, että kun tarpeeksi tässä kritisoimme ja valitamme, niin meidän ei tarvitse tehdä mitään. Tällä on merkitystä myöskin tällaisen yleisen lainkuuliaisuuden kannalta. Tästä virkamiehet ovat kertoneet meille, että kansalaiset joissain tilanteissa sanovat, että kyllä tämä vielä muuttuu, ei meidän tarvitse tehdä mitään. Korostan vielä sitä, että kaikki mahdollisuudet järkevään toimintaan myös niissä asioissa, joita on pidetty kohtuuttomina tällä hetkellä, ovat olleet mahdollisia jo tämän lain pohjalta.

21.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä nyt käsittelyssä olevalla niin sanotulla jätevesiasetuksella on pitkä historia. Vaikka historia on pitkä, se ei silti ole kovin kaan kunniakas.

Asetus on koettu, ja se on ollut matkansa varrella monelle sen kohteelle kohtuuton. Useimmiten asetus on koettu kohtuuttomaksi juuri niissä kohteissa, joissa sen positiiviset vaikutukset ympäristönkin kannalta olisivat olleet pienet, elleivät peräti olemattomat. Hyvistä aikomuksista huolimatta asetus on sisältänyt paljon ongelmia, ja siksi sen mukaisen sääntelyn voimaantuloaikaa on muutettu jo kahteenkin otteeseen. Nyt se on ollut vuosi 2018.

Tämän nyt käsissämme olevan esityksen lähtökohtana on pääministeri Sipilän hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan hajajätevesisäätelyä tulee selkeyttää ja kohtuullistaa. Kirjauksen mukaan herkillä alueilla, rannoilla ja pohjavesialueilla, noudatetaan kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä ja puhdistuksen on oltava tehostettua vuoteen 2019 mennessä.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä esitys vapauttaa noin 200 000 kuivan maan kiinteistöä jätevesiasetuksen kiristykseltä siihen saakka, kunnes kiinteistö mahdollisesti myydään tai siihen tehdään rakennuslupaa vaativa perusteellinen remontti. Jatkossa asetus koskee noin 67 000:ta kiinteistöä, jotka sijaitsevat herkillä alueilla. Mielestäni tämä raja on nyt se, mikä sen olisi jo alun perinkin pitänyt olla. Asetuksen vaatimukset olisi pitänyt heti kohdistaa rannoille ja tärkeille pohjavesialueille, mistä asetuksen peräänkuuluttamat ympäristöhyödytkin ovat saavutettavissa. Asetusta ei tarvita pelottelemaan ja tuottamaan kustannuksia mökinmummoille metsien keskellä. (Vastauspuheenvuoropyyntöjä)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, täällä on muutama edustaja teitä paikalla, ja jokaisella teistä, jotka osallistutte keskusteluun, on myös varsinainen puheenvuoro. Sen takia mennään nyt varsinaisten puheenvuorojen mukaisessa järjestyksessä.

21.15 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nykyinen haja-asutusalueita koskeva jätevesiasetus on aiheuttanut erittäin paljon epäselvyyksiä ja tulkinnanvaraa tässä vuosien varrella. Nyt hallituksen esityksen tarkoituksena on, että haja-asutuksen talousjäteve-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

sien kiinteistökohtaista käsittelyä koskevaa sääntelyä kohtuullistetaan ja myöskin selkeytetään eräiltä osin. Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja edustaja Hassi esitteli ympäristövaliokunnan mietinnön hyvinkin perusteellisesti. Olennaista tässä hallituksen esityksessä on, että nyt asetetaan 100 metrin raja, siis rakennuksen ulkoseinästä vesistöön, rakennus kauempana kuin se 100 metriä. Toinen asia on, että asetetaan perustaso. Enää ei ole yksityiskohtaisia puhdistusvaatimuksia kiinteistön talousvesien käsittelyjärjestelmälle asetettavissa, ei suunnittelussa eikä rakennettaessa niitä järjestelmiä, vaan määritellään perustaso, joka rakennuksen on täytettävä.

Kieltämättä, valiokunta kun kuuli asiantuntijoita, tuli jonkun verran viestiä myöskin siitä, että tämä hallituksen esitys saattaa aiheuttaa myöskin epäselvyyksiä kunnissa, miten sitä tulkitaan, mutta tietysti tiedottaminen on tässä avainasemassa. Tärkeintä kuitenkin on se, että nyt selkiytetään nykyasetusta, mikä on olemassa, ja mennään eteenpäin. Uskon itse, että myöskin ihmiset tulevat erittäin tyytyväisiksi haja-asutusalueilla.

Tietysti sen osalta, mihin edustaja Myller jo viittasi, myöskin itse henkilökohtaisesti katson, kun asetetaan tämä 100 metrin raja ja se katsotaan rakennuksen ulkoseinästä, (Puhemies koputtaa) että kyllä se jätevesiputken pää ennemminkin ratkaisee sen puhdistuksen, sen miten sieltä putken päästä tulee, eikä se ulkoseinä varsinaisesti. Mutta koska enemmistö oli sitä mieltä, että rakennuksen ulkoseinä (Puhemies koputtaa) on parempi ja myöskin hallitus on lähtenyt tästä, niin päätetään siten.

21.18 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Äsken esittelin puheenjohtajana valiokunnan mietinnön, nyt esittelen oman näkemykseni tästä asiasta. Olen yhdessä edustaja Adlercreutzin kanssa allekirjoittanut vastalauseen, jossa esitämme kolmeen mielestäni huonoimpaan pykälään muutosta. Hallituksen esitystä pidän erittäin ongelmallisena ihan samoista syistä kuin mitä edustaja Myller jo tässä esitteli. Toteaisin myöskin sen, että asiantuntijakuulemisessa Suomen ympäristökeskus toi esille sen, että säädöksiä ja niiden ymmärrettävyyttä koskeva tutkimus osoittaa, että erityisesti laveasti kirjoitetut poikkeukset ja jatkuvat muutokset itse asiassa lisäävät byrokratiaa, kun ne epäselkeyttävät asioita kaikkien kannalta.

Mutta tosiaan tämäkin asia, minkä edustaja Torniainenkin mainitsi, että hallituksen esityksessä kriteeriksi asetetaan se, kuinka kaukana rakennuksen seinä on vesistöä, on mielestäni epäloogista. Vastalauseessamme esitetään, että jos purkuputken pää on lähempänä kuin seinä, niin silloin sen, joka on lähempänä, etäisyys vesistöä ratkaisee.

Toinen ongelma on se, että silloin kun mennään yli 100 metrin päähän rannasta eikä olla pohjavesialueella vaan esimerkiksi kylämaisen asutuksen alueella, jossa on vanhaa asutusta ja huonot jätevedenpuhdistukset tai ei jätevedenpuhdistusta ollenkaan, kunnilta viedään valta säädellä. Tämä on mielestäni erittäin huono asia, ja sen takia esitän, että kunnilla tämä valta säilytetään koko alueellaan.

Kolmanneksi esitän yhdessä edustaja Adlercreutzin kanssa sitä, että nämä poikkeamisvaatimukset säilytetään rinnasteisina niin kuin nykyisin eli siinä tapauksessa, kun on (Puhemies koputtaa) huomattavan vähäinen kuormitus ja tulisi kalliiksi vaatimusten mukainen puhdistus, poikkeus olisi mahdollinen.

21.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En oikeastaan ymmärrä sitä, että haukutaan vastalauseen tekijöitä saivartelusta, kun he puhuvat tästä 100 metristä. Mielestäni edustajat Torniainen ja Hassi tässä hyvin kuvasivat jo sen, että se on ongelmallista. Jos

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

minulla on 80 metrin purkuputki ja se on 20 metrin päässä vesistöstä, niin on aika lailla kummallista ajatella, että se matka lasketaan talon seinästä. Siinä mielessä pidän kyllä sitä arvostelua saivarteluna enkä sitä, että todellakin tähän metrimääräiseen epäkohtaan ollaan kiinnitetty huomiota.

Toisaalta kummastuttaa se, että vaikka keskustapuolueessa on ollut kova into siihen, että kunnilla pitää olla enemmän mahdollisuutta kaavoituksen ratkaisemiseen, (Hannu Hoskonen: Totta!) niin tässä kohtaa sitten kunnilta ollaan viemässä se mahdollisuus käyttää sitä paikallista osaamista ja tuntemusta. Tällä lakiesityksellä kunnilta viedäänkin se valta. Siinä mielessä tämä on tosi ponnekas paikkaus siihen, mikä aikanaan keskustapuolueen kannatuksen eduskuntavaaleissa romahdutti, mutta nyt ammuttiin vähän yli. Tällä kohtaa vietään kunnilta nyt sitä omaa päätäntävaltaa.

Mitä tasavertaisuuteen tulee, niin tietysti olisin henkilökohtaisesti toivonut ja varmasti saatan tulla tekemään lausumaehdotuksen, että mahdollistettaisiin se, että kunnilla olisi mahdollisuus yhdenvertaistaa ja tehdä tämä tasapuoliseksi niille ihmisille, jotka ovat jo tehneet nämä investoinnit tätä lakia jyrkemmällä ja tiukemmilla sääöksillä — antaa korvauksia niille mummoille ja papoille, jotka tekivät sen investoinnin silloin sen ensimmäisen lain voimassa ollessa — ja että valtio sitoutuu maksamaan nämä korvaus- ja kohtuullistamisasiat näille (Puhemies koputtaa) kuntalaisille.

21.22 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen mukaan... Nyt ollaan puhuttu näistä poikkeuksista, ja on totta, että siellä on paljon poikkeuksia, mutta asia ei todellakaan ole aivan mustavalkoinen. Jos otetaan se toinen näkökulma eli tällainen sosiaalinen näkökulma, niin kunnilla on mahdollisuus myöntää lupa, siis kunnan toimivaltainen viranomaisen voi hakemuksesta myöntää luvan. Millä perusteella kunnan viranomaisen voi myöntää luvan — ei ole siis pakko myöntää mutta voi myöntää? Siellä on sosiaalisia perusteita, joita ovat esimerkiksi korkea ikä, pitkäaikainen työttömyys, sairaus tai muu näihin rinnastettava sosiaalinen suorite-este. Minun mielestäni se on kansalaisten kannalta hyvä, jos tällainen mahdollisuus luodaan (Riitta Myller: On se nytkin!) ja annetaan viideksi vuodeksi. Se on siellä edelleen, ja minun mielestäni se on oikein hyvä, vaikkakin tunnustan sen, että se ei ole ympäristön kannalta ongelmaton. (Riitta Myller: Se on jo nyt!) — Niin, mutta se on edelleen tässä laissa olemassa, 150 d §, eli ei tämä nyt joka suhteessa ole niin moitittava kuin esimerkiksi edustaja Myller nyt hieman antaa ymmärtää.

Mutta minä myönnän, että tämä on kompromissi, joka on tehty erilaisia lähestymistapoja yhteen sovitellen. Lähtökohta, niin kuin edustaja Hassi sanoi, ei ole meillä helppo, koska tässä nyt ikään kuin paikataan sellaista, joka on jo aikaisemmin tehty, ja joudumme tekemään sitten kompromisseja. Kun menee aikaa eteenpäin, tehdään näitä peruskorjauksia, niin kyllä tällä positiivisia vaikutuksia on ympäristöön, (Puhemies koputtaa) mutta se tulee nyt sitten pienellä viiveellä.

21.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä ympäristönsuojelulain muuttamisesityksessä saadaan loppuun se pitkä, arvoton näytelmä, joka alkoi vuonna 2004. Silloinhan säädettiin ensimmäisen kerran tästä, lakitasolla yritettiin viedä asiaa läpi, korjata niitä aikanaan tehtyjä esityksiä siitä, miten maaseudun asujien talojen jätevesiä käsiteltäisiin. On nimittäin aivan käsittämätön näytelmä tämä farssi, mikä tämän asian ympärillä on käyty. Se, että se saadaan nyt loppuun, on erittäin hyvä asia. Täydellinenhän tämä esitys ei vielääkään ole, mutta on hyvä, että se saadaan loppuun. Ja pankaa merkille, arvoi-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

sat edustajakollegat, myös se, että tässä asiassa päästään nyt sille tasolle, mitä Suomen perustuslaki sanoo: kansalaisille määrättävistä velvoitteista tulee määrätä lailla, ei asetuksella eikä ympäristöministeriön ohjeilla, vain lainsäädännöllä ja tarkasti lailla. Tässä mennään nyt sille linjalle, mitä tervehdin suurella ilolla. Tämä kun olisi aikanaan älytty ja kunnioitettu ihmisten mielipiteitä, niin oltaisiin paljon pitemmällä.

Edelleen tähän lakiesitykseen jää tällainen kunnan harkinta, voidaanko myöntää poikkeuksia, esimerkiksi edustaja Kiurun jo mainitsemilla tavoilla, vanhuuden, sairauden, työttömyyden tai jonkun muun perusteen nojalla, tai esimerkiksi henkilölle, jolla on muutto vaikka nyt sieltä maaseutualueesta omistamaansa kaupunkiasuntoon tai keskustaajamaan, annetaan totta kai poikkeus, niin että isoa remonttia ei tarvitse tehdä, ja jos sitten sen hänen talonsa joku ostaa ja siihen muuttaa asumaan ja tekee remontin, niin siinä yhteydessä asiat laitetaan kuntoon. Elikä järki tässä asiassa on voittanut.

Se, että tämä arvoton näytelmä kesti näin pitkään, jääköön Suomen historiaan esimerkiksi lainsäädäntöhankkeesta, jolla lähdettiin maaseudun ihmisen asumista kallistamaan, tekemään kalliimmaksi sillä perusteella, että saataisiin maaseutu autioitettua. Sehän tässä takana oli.

Ja kun katsoo sitten tämän lakiesityksen vaikutuksia Itämeren suojeluun — sehän oli kuitenkin se suurin asia, kun tätä lakiesitystä aikanaan lähdettiin viemään, Itämeren suojeluhan tässä oli se ykkösnumero, johon vedottiin kaikissa juhlapuheissa ja kaikissa poliittisissa puheissa, että nyt pitää suojella Itämerta — niin onko tällä suojeltu Itämerta yhtään? Ei sitten patkän vertaa, eikä tulla suojelemaan koskaan tämän jälkeenkään. Minä olen sanonut joskus vähän huumorilla, että on sillä Ilomantsin Naarvan mummolle se pissa-aine kyllä valtavan väkevää. Kun on siellä Naarvan vaaralla asumaan omakotitalossa, normaallit aamuaskareet suorittaa vessanpönttöön ja sen jälkeen sitten vetää narusta ja sitten se aine imeytyskenttien kautta menee maaperään, niin olen ihan satavarma, että koskaan, ikinä maailmassa, kyseisestä tuotteesta ei mene yhtään milligrammaa, ei minkään lajin aineita, Itämereen, ei koskaan. Mutta katsokaapa, mitä tapahtuu esimerkiksi Pukinmäen jätevedenpuhdistamolla, joka keväinen näytelmä: kun kevät tulee ja täälläkin viemärijärjestelmät vuotavat kuin seula — se on kaikissa kunnissa ja kaikissa kaupungeissa normaalia — niin Pukinmäen jätevedenpumppaamosta avataan luukku ja — olen pari kertaa siitä keväällä kävellyt ohi, ja sattumoisin juuri sillä hetkellä nämä luukut avattiin, ja voin vakuuttaa teille, hyvät ystävät, että kokemus ei ollut miellyttävä, ei hajuaistille eikä silmille, sitä ihteään kellui Vantaanjoen pinnassa paljon, ja haju oli mieliin jäävä — siitä menee kaikki tavarat suoraan Itämereen, ihan kaikki, satojatuhansia kuutioita sitä ihteään menee suoraan Itämereen. Ja Naarvan mummon pissasta ei mene milligrammaakaan koskaan, ikinä maailmassa.

Suomen perustuslaissa on tällainen niin sanottu suhteellisuuspykälä, että se lainsäädäntö ei voi olla suhteetonta eli säädetyn asian pitää olla oikeassa suhteessa siihen tavoiteltuun päämäärään nähden. Näinhän perustuslaissa sanotaan. Tässä jätevesiasianssa ei ole suhteellisuudentajulla ollut viimeisen 20 vuoden aikana mitään tekemistä — järjettömyyden huippu, jota on yritetty pyöritellä, tavoitteena vain ja ainoastaan maaseudun ihmisten elämän tekeminen niin kalliiksi, että sitten sieltä joutuu muuttamaan pois, ja lopputulos on sitten se, että Suomi keskittyy tänne etelään. Tämä on yksi miljoonasta keinosta, ei ainoa keino, yksi miljoonasta keinosta.

Ja, arvoisa herra puhemies, sanon vielä hyväksi lopuksi sen, että älköön koskaan toistuko tällainen arvoton näytelmä enää Suomen lainsäädäntöhistoriassa. Tällä hetkellä on

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

vireillä ympäristöministeriössä sellainen uusi hulluus, jonka nimi on viheryhteys. Sitä ollaan ajamassa kivin ja kirvein maakuntakaavoihin. Kontiolahden kunnan alueella on parhaillaan menossa Kontioniemen asemakaava, joka perustuu paikallisen maakuntaliiton laatimaan maakuntakaavaan ja sitten tietenkin yleiskaavaan, jonka kunta on laatinut. Nyt siellä viheryhteys ja rakennuskiellot kuulemma haittaavat sitten kaavan toteutumista, kaava ei etene ja rakentaminen seisoo. Kun katsoo lentokoneesta Pohjois-Karjalan kohdalta, niin Kontiolahden kunta saattaa mennä silmien ohi huomaamatta, kun kaikki on sitä samaa vihreää merta. Tämän takia toivon, arvoisa herra puhemies, että näissä asioissa saavutetaisiin joskus se maalaisjärki tällä tavalla, millä nyt on tätä jätevesiasetusta hoidettu. Tämä on niin järjetön homma, että alkää koskaan Suomen historiassa tällaista tehkö enää. Jätevesiasetuksen murheellinen loppu on nyt meillä käsissä. Se on tässä minulla paperinipussa lakiesityksenä ja ympäristövaliokunnan mietintönä. Tunnen suurta surua maaseudun ihmisten puolesta, että tämmöinen pelleily on maaseudun ihmisille heitetty nenän eteen syyttä suotta, ilman minkäänäköistä järkeä, ilman minkäänäköistä tavoitetta suojella Itämeren. Tavoite oli vain maaseudun autioittaminen, onneksi siinä ei vielä onnistuttu, mutta mikäli ympäristöministeriötä vähänkään tunnen — viittaan tässä äsken mainitsemaani viheryhteyteen — niin näköjään uutta täkyä on koukussa, ja nyt riippuu sitten meistä politikoista, onko meillä tässä talossa järkeä asettaa virkamiehille jonkunasteinen tulppa, että tämä järjestömyys loppuu tässä maassa, ettei koskaan enää niin käy kuin tässä ympäristöministeriön maaseudun jätevesihankkeessa on käynyt. Tämä on varoittava esimerkki, ja toivon mukaan se tulee jäämään viimeiseksi.

21.30 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että edustaja Hoskonen sitä alkuperäistä jätevesiasetusta noin kovin sanoin soimaa, kuvaa jopa, että sen tavoite olisi ollut autioittaa maaseutu asukkaista. Muistakaamme nyt kuitenkin, että sen vuonna 2004 säädetyn alkuperäisen asetuksenhan säati Vanhasen hallitus. Että siihen nähden tämä keskustalaisen edustaja Hoskonen arvostelu oli yllättävän kovaa. (Hannu Hoskonen: Minä kerron kohta, miksi se on!)

Tässä keskustelussa on vuosien varrella kovin usein vedottu mökinmummoihin. Jos mökinmummoilla tarkoitetaan erityisesti iäkkäitä ihmisiä, niin jo aikaisemmissa vaiheissahan on tästä velvoitteesta kokonaan vapautettu ne ihmiset, jotka ovat täyttäneet 68 viimeistään maaliskuussa 2011. Jos niillä mökinmummoilla tarkoitetaan ihmisiä, jotka asuvat tämmöisissä perinteisissä mummonmökeissä, missä on ulkokuusi ja kantovesi, niin näitä kiinteistöjähän nämä jätevedenpuhdistusmääräykset eivät lainkaan koske. Eli tämä valitus mökinmummojen kurjasta kohtelusta on nyt kyllä hieman väärään osuvaa arvostelua.

Mitä tulee sitten siihen, ketkä hyötyvät jätevesien paremmasta puhdistuksesta, niin kyllä siitä hyötyvät eniten näiden alueiden asukkaat itse. — Enpä taida 20 sekuntiin saada mahtumaan, joten siirryn pönttöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Kuten jo aikaisemmissa puheenvuoroissani totesin, monet ympäristövaliokunnan kuulemat asiantuntijat, muun muassa kunnat ja Kuntaliitto, totesivat, että erityisen ongelmalliseksi nyt tämän muutoksen jälkeen jäävät ne alueet, joissa on tiheää, kylämäistä asutusta yli 100 metrin päässä rannasta. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että määrällisesti tällaista haja-asutusta on eniten Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan alueilla, missä vesien ekologisen tilan parantamisen tarve on suurin ja kuormituksen päätyminen suoremmin vesistöön on todennäköisintä. Eli juuri sellaisilla alueilla, missä asukkaat eniten itse selvimminkin hyötyisivät siitä, että jätevedenpuhdistusnormit säilytettäi-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

siin nykyisellään, hallitus poistaa vanhojen kiinteistöjen, suuren osan, osalta nämä normit, siihen asti kunnes nämä kiinteistöt myydään tai sitten peruskorjataan niin perusteellisesti, että se vaatii rakennusluvan ja voidaan rinnastaa uudisrakentamiseen. — Oikeastaan tässä tuli nyt sanottua se, mitä halusin vielä sanoa.

21.34 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Kun tässä on käyty keskustelua, niin haluan vielä täsmentää sen, että nykyisissä rakennuksissa, kun kiinteistö sijaitsee vesistöä kauempana kuin 100 metriä elikkä sen rakennuksen ulkoseinä, jätevesijärjestelmä tulee saattaa perustason puhdistustasoa vastaavaksi, kun kiinteistössä tehdään rakennusluvan vaativia uudisrakentamista vastaavia rakennustöitä. Jos siellä ei tehdä niitä uudisrakentamiseen verrattavia rakennustöitä, niin siellä ei tarvitse tehdä mitään. Sitten taas enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöä olevan kiinteistön talousjätevesien käsittelyjärjestelmä tulee saattaa vastaamaan perustason puhdistustasoa vastaavaksi 31.10.2019 mennessä.

Kun täällä keskusteluissa on tullut esille, että kunnat eivät voisi vaikuttaa asioihin, niin kyllä tosiaan on, että hallituksen esitys ei muuta uuden rakennuksen rakentamista koskevia jätevesivaatimuksia. Jos kyse on uuden rakennuksen rakentamisesta, kiinteistön jätevesijärjestelmän tulee täyttää perustason puhdistusvaatimus, ja jos kunta on antanut ympäristönsuojelumääräyksiä, on puhdistusta, sitä tasoa, nostettava niiden edellyttämään ankarampaan tasoon. Tämä on tosiaan.

Sitten vielä haluan sanoa ihan sen, että koska tässä on kuitenkin niitä mahdollisesti tulluttavia asioita, niin tähän tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, miten siellä kunnissa sitten toimitaan. Kyllä kunnat voivat myöskin vaikuttaa siihen, kun poikkeuksia annetaan ihmisille, niissä on paljon mahdollisuuksia kunnalla vaikuttaa. Mutta toivon, että niissä sitä soveltamista myöskin noudatetaan, ja siinä saattaa olla pieniä (Puhemies koputtaa) epäselvyyksiä.

21.36 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Niin, kuten totesin, esityshän ei ole täydellinen, se on kompromissi, ja eräs osa sitä epätäydellisyyttä on juurikin tämä, että määräykset koskevat uusia rakennuksia. Eli lähtökohtaisesti tässä kuitenkin korjataan ongelma, jota ei edes ole varsinaisesti olemassa.

Tässä edustaja Hoskosen puheenvuorossa tuli esille mielenkiintoisia yksityiskohtia. Sanoetaan, että tieto lisää tuskaa, ja kyllä se mielestäni on aika tuskallista kuunneltavaa, jos tätä lakiesitystä alun perin perusteltiin Itämeren suojelulla. Tietysti on helppo ymmärtää järjetöntä lakiesitystä, jos sen perustelun lähtökohta on jo sinällään ollut järjetön, silloinhan se asettuu järkeviin uomiinsa. Onneksi en ollut tätä perustelua itse kuuntelemassa silloin eduskunnassa. Kyllä se on niin, että kaikkien mökinmummojen jätevesijärjestelmiä valtavasti enemmän Itämeren kannalta on merkitystä sillä, että Venäjä, erityisesti Pietari alueena, kantaa vastuunsa omien jätevesiensä puhdistuksesta, kuten nyt ovat vuosia myöhemmin tehneetkin suomalaisten ja EU:n rahoilla.

Myöskin tämä Hoskosen huomio näistä muista ministeriön valmistelussa olevista vihreysasioista kannattaa panna merkille. Tämä liiallinen vihreys on vain saatava ulos lainsäädännöstä.

21.37 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä laki on ollut 15 vuotta erilaisissa käymistiloissa, ja nyt sitten toivon mukaan tämä on näitä viimeisiä käsittelyjä niin että tätä ei lähdetä enää tämän jälkeen muuttamaan. Vaiheet ovat olleet kyllä moninaiset ja rik-

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

kaat. Tässä on taustalla kuitenkin tärkeä asia: vesistönsuojelu. Meret ja järvet ovat meille erittäin tärkeitä, ja niistä haluamme nauttia.

Joitakin kohtia ottaisin esille:

Ensimmäisenä nämä poikkeamistapaukset. Nämähän ovat aina harkinnanvaraisia ja aina myös sitten tehty määräajaksi. Tässä todella tarvitaan sitten hyvää, selkeää, yksinkertaista neuvontaa. Ja yleensäkin, jo tämän muutoksen takia, tarvitaan hyvää neuvontaa, päivitystä ohjeille ja koulutuksia, ehdottomasti, jotta jokaisessa kunnassa sitten osataan toimia tämän uuden lain vaatimalla tavalla.

Eräs kohta, johon vielä kiinnitän huomiota, on nämä laitteet, jotka todella ovat monimuotoisia ja myös monenlaisia, niissä on monenlaisia tasoja. Näiden toimivuuden varmistaminen on erittäin keskeistä, jotta se perustason puhdistusvaatimus sitten täyttyy, joka tuossa laissakin vaaditaan. Tältä sitten vaaditaan kyllä tarkkailua, niin kuin me valiokunnan mietinnössäkkin toteamme.

21.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama asia, jotta jää pöytäkirjoihin se, mitä tästä asiasta olen ollut koko tämän hankkeen ajan mieltä.

Jo alusta asti, kun tämä ensimmäinen esitys tuli... Jan-Erik Enestam oli muistamani mukaan silloin ympäristöministerinä, ja sitä edellinen ympäristöministeri, sosialidemokraattien mandaatilla ollut ministeri, tätä jo valmisteli. Mutta on turha kiistellä siitä, kuka tämän aloitti, on epäviisasta keskustella siitä asiasta. Olen koko poliittisen historiani ajan ajatellut, että tämä hanke on järjetön. Olen sitä mieltä ollut koko ajan ja olen sen tuonut julki — se löytyy muun muassa vuoden 2004 keskustan puoluevaltuuskunnan kokouspöytäkirjasta, johon annoin lausuman, että tässä hommassa ei ole mitään järkeä — ja olen edelleen samaa mieltä.

Mitä tulee sen ilomantsilaisen mökinmummon talon varustuksiin, niin kyllä sivistys on levittänyt niin pitkälle, että siellä niissäkin mökeissä on vesijohdot ja viemärit, aivan kuten sivistysvaltiossa kuunaan on tapana olla, ja niissä mökeissä muuten on tänä päivänä jo valokuitukin, jotta siellä voidaan 100 megan laajakaistayhteydellä katsoa televisiota ja hoitaa nettipankit sun muut. Tällä hetkellä tässä talossa on televisioyhteydet täysin poikki — että jos siitä sivistyksestä keskustellaan, niin siitä voidaan sitten keskustella. Mutta nämä kaikki sivistyksen antamat mahdollisuudet ja tekniikan antamat mahdollisuudet ovat kotikunnassani täysin käytössä. 100 megan laajakaista toimii, vesivessoja on käytetty pitkään ja puusaunaa lämmitetään — en tiedä, onko se ympäristörikos, mutta näin vain tehdään.

Joka tapauksessa tiedän, että pitkän kokemukseni aikana yhtään ilomantsilaista kaivoa tai itärajan ihmisten kaivoa ei ole jätevesijärjestelmien takia koskaan pilattu, ei ole tarvinnut uutta kaivoa yhteenkään taloon kaivaa sen takia. Elikkä tämä koko jätevesiasetus on täyttä hömppää, täyttä turhuutta, sen takia että valtiovalta lähtee yhtä kansanryhmää vastaan tällä keinoin toimimaan. Se on minun mielestäni suhteetonta, se on järjetöntä, ja sillä on joku muu päämäärä kuin ympäristönsuojelu.

Ympäristönsuojelua kannatan, mutta siinäkin asiassa pitää olla järki kädessä, ettei hulluuksia tehdä. Minkä takia satojatuhansia kuutioita sitä ihteään päästetään suoraan Itämereen? Edustaja Hassi, en ole nähnyt teidän missään puheenvuoroissanne vastustavan näitä kevättulvien aiheuttamia ongelmia, kun tässäkin kaupungissa lähes miljoonan ihmisen jätevedet menevät hetken aikaa suoraan Itämereen: kun eivät kerta kaikkiaan portit enää riitä eivätkä järjestelmät ota vastaan mitään, niin silloin avataan portit, jotta vältytään vielä

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

isommilta vahingoilta. En tiedä, kenen vika se on, mutta jos te aiotte vähän priorisoida noita toimianne, niin kannattaa ehkä kohde valita vähän huolellisemmin. Sadattuhannet kuutiot sitä itseään on Naarvan mökinmummon pieneen pissaan verrattuna pikkuisen eri luokan asia, ja toivoisin, että tässä asiassa löytyisi järki. Sama koskee näitä maakuntakaavoja ja niihin tulevia viheryhteyksiä. Meidän kotimaakunnassa ei kerta kaikkiaan ole enää semmoisia uhkia, jotka tätä luontoa uhkaisivat. Ei ole tämä lakikaan, hallituksen esitys numero 128, mikään uhka näille ihmisille. Ainut uhka on se näköalattomuus ja se järjettömyys, mikä tässä maassa vallitsee, kun kaikki pitää saada tänne Etelä-Suomeen asumaan, siinä on se tämän suomalaisen yhteiskunnan suuri ongelma. Se ei ole tämä jätevesiasetus tai siitä tehty laki.

Arvoisa herra puhemies! Hyväksi lopuksi vielä sanon sen, että tämän hankkeen tiimoilta edelleen eri Euroopan unionin rahoittamien hankkeiden kautta tänäkin päivänä maaseudulla kiertää kaiken maailman hankekoordinaattoreita, nuoria miehiä ja naisia, joilla on ympäristöministeriön hanke takanaan, ja he pelottelevat ihmisiä, että jos ette tee sitä ettekä tee tätä, niin joudutte sitten kadotukseen tai johonkin muuhun kirkonkiroukseen tai valtio antaa teille isot sakot. Nimittäin satuin pari kesää sitten, eräässä ilomantsilaisessa talossa ystävääni tervehtimässä kun kävin, tilanteeseen, jossa tällainen jätevesineuvoja tuli pelottelemaan talon väkeä, että kun teillä on tällainen järjestelmä ja täällä ei mikään toimi. Isäntä kertoi tälle nuorelle naiselle, miten asiat oikeasti ovat, ja sanoi, että olet aina tähän taloon tervetullut käymään, kahvit keitetään ja piirakat laitetaan pöytään, mutta jos tuomoisia puhut, niin pyydämme välittömästi poistumaan.

Elikkä tällä asialla on ihmisiä peloteltu, rahasteltu, uhkailtu ja tehty kaikki mahdolliset koiruudet, jotka rikoslaissa tunnetaan jollakin muulla nimikkeellä kuin kohteliaana käytöksenä. Vieläkö me tätä ilveilyä haluamme jatkaa? Toivon omalta osaltani hartaasti, että tämä ilveily loppuu tähän ja lopetetaan myös se maaseudun ihmisten jahtaaminen, koska jos joku siellä haluaa elää ja viljellä maata tai elää metsätaloudella tai jollakin muulla elinkeinolla, niin annetaan hänelle siihen aito mahdollisuus. Se on samanlainen Suomen kansalainen ja hyödyllinen kansalainen tässä maassa, kuten täällä kaupungissa asuvat ovat hyödyllisiä suomalaisia, arvostan heitä suuresti. Mutta kysymys ei ole ihmisten arvostamisesta, kysymys on siitä, että kohtelemme koko maata tasa-arvoisesti, ja sitä haluan peräänkuuluttaa tältäkin istunnolta. Olen sen aatteen vankkumaton kannattaja tänä päivänä ja vielä ensi vuonnakin.

21.44 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Meillä on vahva usko lainsäädäntöön, mutta myös terveen arkijärjen käyttö on sallittu. Tällaista omavastuuta, ihmisten omavastuuta lähiympäristöstään, ei voi liikaa korostaa.

Tampereella Kaukajärven ympäristössä tehdään yhdistysmuotoisesti työtä lähijärven hyväksi, ja aina se ei välttämättä onnistu. Siellä järjestetään vuosittain järven hyväksi Kaukajärven yliuinti, jonka varat käytetään siis järven puhdistustyön hyväksi. Muistan, kun vuonna 2014 pari päivää tuon tapahtuman jälkeen ainakin sata ihmistä sairastui vakavasti vatsatautiin. Syy ei tainnut ikinä selvitä, mutta sen verran tiedetään, että ihmisestä ne bakteerit ja jätökset ilmeisesti olivat peräisin, mitkä taudit aiheuttivat. Sellainen vastuu on meillä kaikilla. Valitettavasti joudun lähes viikoittain katsomaan uimarantaa, jossa käytetään kotieläimiä, koiria, viihdyttämässä ja tekemässä sitten tarpeitaan siellä, ja siihen liittyy merkittävä terveysriski. Ei sitä lainsäädännöllä voi eikä kaikkea pidä lähteä ohjeistamaan. Ihmisellä täytyy olla myös normaalia vastuuta lähiympäristöstään.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Itämerestä on puhuttu paljon. Se on yksi saastuneimmista ellei peräti saastunein maailman meristä valitettavasti, mutta siellä on paljon hyvääkin tapahtunut. Esimerkiksi Suomenlahden itäosa ja Pietarin jätevedet ovat paljon paremmalla mallilla kuin joitakin vuosia sitten. Ymmärtääkseni noin 90 prosenttia Pietarin jätevesistä nykyään puhdistetaan. Tosin on tietysti totta, että se 10 prosenttiakin vastaa melkoisen väkimäärän päästöjä. Kaliningradin alue on sitten toinen haaste Itämerellä, joka pitäisi saada ratkaistua.

21.46 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnan jäsenten puheenvuorot tässä keskustelussa ovat olleet hyvin asiallisia myös hallituspuolueiden taholta, kiitos siitä edustajille Kiuru, Tornainen ja Kosonen.

Haluaisin nyt kommentoida lähinnä tätä edustaja Mäkelän väitettä siitä, että tässä korjataan ongelmaa, jota ei ole olemassa. Kuitenkin, kuten jo aikaisemmin totesin ja kuten myös ympäristövaliokunnan mietinnössä todetaan, haja-asutus ainakin vielä kaksi vuotta sitten aiheutti 13 prosenttia meidän vesistöjemme fosforikuormituksesta, siis siitä rehevöittävästä kuormituksesta, joka ruokkii sinilevää ja limoittumista, ja oli maatalouden jälkeen selvästi seuraavaksi suurin kuormituslähde. Kysymys ei ole olemattomasta ongelmasta, kysymys ei ole pelkästään Itämeren suojelusta, tosin siitäkin. Ensisijaisesti on kysymys ihmisten lähivesien suojelusta. Ja toistan vielä sen, mitä äsken totesin, että määrällisesti haja-asutusta on eniten Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan alueilla, ja näillä alueilla vesien, niiden omien lähivesien, ekologisen tilan parantamisen tarve on suurin ja kuormituksen päätyminen suoremmin vesistöön todennäköisintä. Nämä ovat kaikki myöskin rannikkoalueita, eli ne ovat paitsi näiden asukkaiden omien lähivesien kunnon myöskin Itämeren kunnon kannalta tärkeitä alueita.

Aivan kuten edustaja Kiuru totesi, Itämeri on edelleen yksi maailman saastuneimpia merialueita. Pietarin kaupungilla on suuri rooli, mutta Kotkan saariston kesämökkiläisenä, mieheni perheen kesä mökin kautta, olen voinut viimeisten 15 vuoden aikana todeta, että Pietarin jätevesien puhdistuksen parantaminen näkyy siellä jo veden kirkastumisena (Puhemies koputtaa) ja muun muassa näkösyvyyden kasvuna.

21.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä kommenttina tähän ongelman olemassaoloon ja sen suuruuteen. Haja-asutusalueet ja maaseutu ovat tyhjentyneet vuosikymmeniä, vuosisadan alusta varmaankin, mutta erityisesti 70-luvun jälkeen kaupungistuminen on aina vain kasvanut ja väestö maaseudulla vähentynyt. Oliko tämä ongelma olemassa esimerkiksi 50-luvulla, 60-luvulla, kun ihmisiä asui maaseudulla huomattavasti enemmän? En pysty uskomaan, että ulostaminen olisi absoluuttisesti lisääntynyt niistä vuosikymmenistä tähän vuosikymmeneen mennessä per henkilö. Eli kyllä tässä on nyt 2000-luvulla keksitty ihan uusi ongelma, jota aikaisemmin ei ollut keksittykään, ja sitä on lähdetty poikaamaan.

21.49 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Minä olen asunut maaseudulla 50-luvulla sekä ympäri vuoden yhden vuoden ajan lapsuudessani että lapsuuteni kaikki kesät, ja silloin kyllä pääsääntö oli ulkokuuussit, ja sellaisia kiinteistöjä, joissa edelleen on ulkokuuussit ja kantovesi, mikä silloin oli aika yleinen käytäntö maalla myöskin vakituissa asunnoissa, nämä määräykset eivät edelleenkään lainkaan koske, kuten ympäristövaliokunnan mietinnössä erikseen mainitaan.

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

21.50 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun tämä keskustelu kääntyi siihen, onko haja-asutusalueilla ongelma, niin ongelma on siinä, miten nykyistä jätevesiasetusta tulkitaan eri puolilla Suomea, ja siinä tulkinnassa on erilaisuuksia hyvinkin paljon. Tämä hallituksen lakiesitys lähtee siitä, että nyt selkiytetään, milloin on tehtävä jotakin, miten on tehtävä jotakin, ja se raja on nyt asetettu siihen 100 metriin, siitä rakennuksen ulkoseinästä sinne vesistöön. Kun ollaan lähempänä sitä vesistöä, kerrotaan, mitä tehdään, ja kun ollaan kauempana kuin 100 metriä siitä vesistöä, niin ainoastaan silloin tehdään, kun rakennukseen tehdään uudisrakentamiseen liittyviä tai verrattavia rakennustöitä. Nyt asiaa selkiytetään nimenomaan ja myöskin samalla kohtuullistetaan sitä, mitä on tehtävä. Kun sitten taas on näitä poikkeamia, niin niissä on sitä tulkintaa. Mutta kyllä suurin ongelma on se, että ihmiset eivät ole tienneet, milloin heidän tulee tehdä jotakin ja milloin taas ei tule tehdä. Ja kyllä tosiasia on, että kun tämä asetus aikanaan astui voimaan ja sitä korjattiin, niin — kuten edustaja Hoskonen omassa puheenvuorossaan on jo useasti tuonut esille — siellä kauppiaat kiersivät ja kertoivat taivaat ja mannut, miten ne puhdistuslaitteet toimivat, ja ihmiset rupesivat korjaamaan, kun ei olisi välttämättä tarvinnut tehdä mitään korjauksia. Nyt tätä asiaa selkiytetään, milloin tarvitsee tehdä ja miten tarvitsee tehdä.

21.52 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Juuri näin, kuten edustaja Torniainen tuossa mainitsi, tässä prosessissa on ollut myös ikäviä vaihteita, nimenomaan markkinavaimien toimesta, eli ihmisiä on johdettu harhaan, ja ihmiset ovat joutuneet maksamaan tolkkuttomia summia joistakin laitteista, jotka eivät edes toimi, ja tämä on todella valitettavaa ja tietenkin tuonut oman sävynsä tähän vyyhteeseen.

Mutta jos mennään vielä miettimään tätä Itämeren suojelua, niin tärkeä asia on tämänkin asetuksen lisäksi se, että myös risteilijöiden käymäläjätteet tullaan lähivuotina purkamaan vain satamien purkuasemille. Miettikää: seitsemän päivän aikana, kun risteilijät kulkevat Itämerellä niinkin pitkän ajan, 3 000 ihmisen käymäläjätteet saatetaan sitten heittää suoraan tuonne Itämereen, ja kun näitä risteilijöitä kulkee tuolla Itämerellä useita kesäisin, niin se on aivan järjetöntä toimintaa. Onneksi tähän ovat Itämeren ympäristön maat sitoutuneet nytten ja muutaman vuoden kuluttua tämä kielto asettuu voimaan, niin että saamme tämänkin asian vihdoinkin järjestykseen.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 219/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 44/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 219/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2016 vp

Pöytäkirja PTK 135/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 30/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 16.12.2016 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen